This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

UC-NRLF
$B 73 233

HANDLEIDING
tot het kweeken van
PLANTEN IN HUIS

door

E. TH. WITTE

Met ruim 150 Afbeeldingen

W. E. J. TJEENK WILLINK – ZWOLLE

Digitized by Google

Digitized by Google

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA

PRESENTED BY
PROF. CHARLES A. KOFOID AND
MRS. PRUDENCE W. KOFOID

Digitized by Google

Digitized by Google

HANDLEIDING

TOT HET

KWEEKEN VAN PLANTEN IN HUIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

HANDLEIDING

TOT HET

KWEEKEN VAN PLANTEN IN HUIS

naar RIESE's „Wohnungsgärtnerei" bewerkt

DOOR

E. TH. WITTE.

MET 155 AFBEELDINGEN IN DEN TEKST

EN

EEN AANBEVELEND WOORD VAN

H. WITTE,
Hortulanus aan 's Rijks Academietuin te Leiden.

ZWOLLE
W. E. J. TJEENK WILLINK
1889

Digitized by Google

TYP. — P. A. GEURTS — NIJMEGEN.

Digitized by Google

SB419
W55

VOORWOORD.

De cultuur van kamerplanten is in ons land nog verre van inheemsch.

Hieronder toch wordt niet verstaan het verzorgen van eenige, telkens afwisselende, bloeiende planten, of van een paar sierlijke bladplanten, in welker bezit men zich reeds verscheidene jaren verheugde.

Het eerste heeft met kamerplantencultuur zoo goed als niets gemeen; het laatste is er slechts een begin van.

Er is geen land, waar deze ruimer en meer algemeen toepassing vindt, dan Duitschland, gelijk er wel geen land is, waar de liefde voor planten meer als een uiting van het volkskarakter, inzonderheid bij de meer ontwikkelde klasse, kan beschouwd worden.

Het is intusschen een feit, dat de lust tot het kweeken van planten in huis gaandeweg ook bij ons te lande levendiger wordt, waardoor de behoefte aan een goeden wegwijzer zich in gelijke mate deed gevoelen; immers het weinige, dat onze literatuur op dit gebied geeft, mag zijn eigenaardige verdienste hebben, het kan de wenschen niet bevredigen van hen, die zich ernstig met kamerplantencultuur willen bezighouden, omdat het al te veel vragen onbeantwoord laat.

Hierin willende voorzien, zond de heer Tjeenk Willink *mij een paar jaren geleden een drietal Duitsche werken over deze materie, met de vraag of ik ze een van allen voor een Nederlandsche bewerking geschikt achtte.*

Welke boeken dit waren weet ik niet meer, en evenmin herinner ik mij wat ik er tegen had; wèl weet ik dat ik meende ze te moeten terugzenden, met de stellige verklaring dat ik ze voor ons land ongeschikt achtte.

Digitized by Google

M374735

Niet lang daarna ontving ik van hem „Riese's Wohnungsgärtnerei", *met dezelfde vraag.*

Dit boek beviel mij beter, wijl daarin de behandeling van planten in huis werkelijk grondig wordt behandeld, terwijl het nog dit vóór had, dat het niet geschreven is door een kweeker van beroep, maar door iemand, die zich reeds jarenlang met de cultuur van planten in huis had bezig gehouden, er dus veel ondervinding in opdeed, en, veel beter dan een vakman, kon beoordeelen wat voor particulieren te weten wenschelijk is.

Ik vond dus geen vrijheid de vertaling daarvan in het Nederlandsch te ontraden, ja, ik kon die zelfs gerustelijk aanraden, wijl toch niemand zich hier opgewekt scheen te gevoelen om een dergelijk oorspronkelijk werk samen te stellen, en mij in den laatsten tijd herhaaldelijk naar zoodanig boek gevraagd was.

Men make nu hieruit niet op, dat ik onvoorwaardelijk met de bewerking ervan ingenomen ben (evenmin als de Schrijver het misschien zou zijn, wanneer hij een dergelijk door mij geschreven werk ging analyseeren). De zaak is eenvoudig deze, dat er kwalijk een grens te stellen is voor deze wijze van plantencultuur, daar de één dit zeer breed opvat en een ander zich met minder tevreden stelt.

Zoo zag ik ze hier te lande door een tweetal dames, in een afzonderlijk hiertoe bestemde kamer, toegepast op zoo ruime wijze, als ik mij moeilijk had kunnen voorstellen; zoo zag ik in Friesland een paar keeren resultaten verkregen met een kamerbloemkas, die niets te wenschen overlieten; zoo weet ik dat een Duitsch liefhebber zich in twee aan elkaar grenzende kamers met uitstekend gevolg bezig houdt met de cultuur van tropische Orchideeën, terwijl weer anderen, die het toch ook ernstig genoeg opvatten, zich met een vijf en twintig-, dertigtal planten tevreden stellen.

In gelijke verhouding zullen twee auteurs, deze stof behandelende, in hunne opvatting meer van elkaar verschillen, naarmate zij de grenzen, welke zij zich stellen, verder uitzetten, of ook naar gelang zij zich voorstellen op alle eventueel voorkomende vragen een eenigszins voldoend antwoord te geven, of zij slechts met de voornaamste en die het meest vóór de hand liggen rekening houden.

De heer Riese *behoort blijkbaar tot de eersten, en het natuurlijk gevolg daarvan is, dat er nog al wat in zijn boek voorkomt, 'twelk velen onverschillig zal wezen; ook wel wat, dat er, naar mijne meening, zeer goed uit had kunnen blijven, maar hetwelk de Vertaler toch niet wel kon laten vervallen, wilde hij den samenhang niet verbreken.*

Digitized by Google

Trouwens zooveel is dit niet, dat het hindert; integendeel, hij geeft eenvoudig iets meer dan men verwacht, terwijl het meerdere, hetwelk den één onverschillig zal laten, door anderen kán genoten worden, zonder indigestie te veroorzaken.

De Schrijver geeft alles wat men in billijkheid kan verlangen; wat hij meer geeft, schaadt daaraan in geenen deele, ja zal het voor sommigen nog in waarde doen rijzen.

De onbekrompene wijze, waarop de Uitgever den Vertaler de vrije beschikking liet niet alleen over de clichés uit het oorspronkelijke werk zelve, voor zoover hij ze wenschte, maar ook over een aantal anderen, zal zeker in het oog van velen de waarde van het boek zeer verhoogen, terwijl het in dit opzicht de oorspronkelijke uitgave ongetwijfeld overtreft.

De jeugdige Vertaler, na een afwezigheid van een drietal jaren, kortelings uit Duitschland in het vaderland teruggekeerd, volbracht zijne taak met ingenomenheid. Moge aan het boek ook hier te lande een goede ontvangst, en, voor zoover het zijn aandeel daarvan betreft, een welwillende beoordeeling ten deel vallen.

H. WITTE.

Digitized by Google

VOORREDE VAN DEN SCHRIJVER.

Hoewel er talrijke werken over Tuinbouw bestaan, die „voor leeken" of „voor liefhebbers" heeten geschreven te zijn, heb ik steeds hooren zeggen, dat al deze werken te veel vakkennis bij den liefhebber veronderstellen, en dat zij allen te veel aanspraak op de cultuurhulpmiddelen niet alleen, maar ook op de beurs maken; zoodat het ten slotte toch altijd weder werken van *tuinbouwkundigen* voor *tuinbouwkundigen zijn.*

Daarom kan ik eenigszins begrijpen, waarom men er van verschillende zijden bij mij op aangedrongen heeft, de kennis, die ik door een twintigjarige ondervinding in het kweeken van bloem- en bladplanten heb opgedaan, openbaar te maken.

Ik ben zelf met slechts weinig vakkennis, maar met zeer groote liefhebberij, aan het kweeken van planten in mijne vertrekken begonnen, en ik heb er niet veel geld voor uitgegeven, daar ik mij met de eenvoudigste en meest zelf vervaardigde inrichtingen tevreden heb gesteld, en toch heb ik, tot groote vreugde van mij en mijne familie, zeer goede resultaten verkregen.

Daar de uitslag van mijne proeven en wijze van behandeling ook de goedkeuring van vele vakmannen wegdroeg, en ook dezen er bij mij op aandrongen een „Wohnungsgärtnerei" *te schrijven, ben ik ten laatste daartoe overgegaan. Ik draag nu dit* door *een leek* voor *leeken geschreven werkje aan het publiek op, met den wensch, dat velen, zoowel heeren als dames, daaruit mogen leeren in hun woonvertrekken, zonder kostbare hulpmiddelen, planten te kweeken en daarin steeds genoegen te vinden.*

H. RIESE.

Digitized by Google

INHOUD.

	Blz.
Inleiding	1
Onderscheid tusschen het kweeken van planten in een kamer en in een kweekerij	3
Keuze der vertrekken	5
Inrichting der vertrekken	8
De vensterbank	9
Stellages	9
Standaards	11
Bloemtafels	14
Trappenstellages	14
Vazen	15
Consoles	15
Ampels	15
Samengestelde stellages	16
Balkon en waranda	18
Bijzondere hulpmiddelen voor plantencultuur	18
Glazen stolpen	18
Het terrarium	19
De vensterkas	20
De kamerkas met verwarming	23
De kamerkas zonder verwarming	29
De wintertuin	29
Keuze der planten	31
Tropische planten	41
Subtropische planten	61
Planten van de Kaap, China, Japan en Nieuw Holland	73
Planten uit Zuid-Europa en andere landen met hetzelfde klimaat	80
Planten uit Midden-Europa, Midden-Azië en het middengedeelte van Noord-Amerika	92
De behandeling der kamerplanten	101
Het begieten	107
De verwarming	110
De potten	111
De aarde	113
De mest	115
Het luchten en rein houden der planten	115
Het verpotten der planten	119

Digitized by Google

Blz.

Ongedierte 127
Andere plantenvijanden 131
Plantenziekten 132
Gereedschappen 137
Het kweeken van jonge planten uit zaden en door middel van stekken, afleggers, deeling, enz., enz. 142
De warme en de gematigde bak in den tuin, de gematigde bak voor het huis 152
Het aankoopen van planten 155
Het snoeien van groen blijvende koude kasplanten 158
De inrichtingen tot berging van planten en het dekken der tuinplanten voor den winter 160
De bijzondere behandeling van een aantal gezochte, door schoone bloemen of sierlijke bladeren uitmuntende kamerplanten . . 165
Tropische planten 165
Subtropische planten 196
Planten van de Kaap, Nieuw Holland, China en Japan 207
Planten uit Zuid-Europa en andere landen met hetzelfde klimaat . . 218
Planten uit Midden-Europa, Midden-Azië en het middengedeelte van Noord-Amerika 225
Het in bloei trekken van bloembollen en eenige andere planten gedurende den winter 235
De Palmen en hare cultuur in de kamer 244
Strand-Palmen . . . . . 247 en 258
Oever-Palmen . . . . . 247 en 258
Woud-Palmen . . . . . 249 en 259
Land-Palmen . . . . . 252 en 260
Berg-Palmen . . . . . 256 en 261
Kalender voor de werkzaamheden gedurende het geheele jaar . 268
Januari 268
Februari 271
Maart 271
April 272
Mei 273
Juni 274
Juli 274
Augustus 275
September 276
October 276
November 277
December 278

Digitized by Google

INLEIDING.

De inhoud van dit werkje moet dienen, om de liefde tot de planten te helpen bevorderen, en om de leeken te onderrichten; het moet hen toonen, hoe zij hunne planten in de kamer te kweeken hebben, om er genot van te hebben, en moet hen overtuigen, dat schoone planten ook wel ergens anders dan in de kweekerijen kunnen gekweekt worden.

Met het oog op het groote verschil, dat er bestaat tusschen het kweeken van planten in de kamer en in de kweekerij, zijn er voor den leek eigenaardige inlichtingen noodig, die men in de talrijke over kamerplanten bestaande werken niet uitvoerig genoeg vindt, waarom deze werken dan ook niet aan een bestaande behoefte voldoen.

Onder deze werken heeft men echter zeer goede, uitstekend wat tekst en illustratie betreft; sommigen zijn van grooten omvang, maar de inhoud is meer voor den vakman bestemd of om tot lectuur voor iedereen te dienen; terwijl eenige er van door hunne prachtige uitvoering een schoone versiering voor het salonboekentafeltje zijn. Wil echter een leek, met zeer weinig of in 't geheel geen kennis van het kweeken van planten, er antwoord in vinden op de zich direct voordoende vragen: „kan ik planten in mijne kamers kweeken met vooruitzicht op succes? Zijn mijn kamers daartoe geschikt? Hoe moet ik ze daartoe inrichten? Welke planten heb ik daartoe noodig? Hoe moet ik die planten behandelen?", dan zal hij in de fraaie en groote werken daar moeilijk een antwoord op vinden. De leek heeft ook meestal niet veel lust, om tot dit doel veel in de hem ten dienste staande boeken te studeeren; veel liever wil hij korte opmerkingen, datgene bevattende,

Digitized by Google

wat voor hem van het meeste belang is, daar voor hem wel de versiering der kamer door middel van planten, maar slechts zelden de lust om ze zelf te kweeken als hoofddoel kan beschouwd worden. Rekening houdend met het standpunt van het groote publiek, zal in dit werkje beproefd worden zoo mogelijk praktische antwoorden op de hierboven gestelde vragen te geven.

Digitized by Google

Onderscheid tusschen het kweeken van planten in een kamer en in een kweekerij.

Zooals reeds hierboven gezegd is, bestaat er een groot verschil tusschen het kweeken van planten in de kamer en in een kweekerij; het is dus zaak, dat een kamer-kweeker ingelicht wordt omtrent dit onderscheid. Eerst wanneer hij daarmede volkomen bekend is, zal hij in staat zijn na te gaan, of de eene of andere plant voor kamerplant geschikt is, zal hij dus goede planten kunnen uitkiezen en die goed kunnen kweeken.

De kweekerijen zijn in het bezit van alle hulpmiddelen, die de nieuwere tuinbouw aanbiedt, terwijl de planten in een kamer, zelfs bij de zorgzaamste behandeling, altijd in meer of minder onvoldoende toestanden tot goed groeien geplaatst worden.

Zoo bezit een goede kweekerij voor de verschillende planten, al naar de luchtstreek waar zij vandaan komen, verschillende kassen, namelijk:

1°. Warme kassen (Caldarium) met een winter-temperatuur van 60°—65° en 70° Fahr. voor de tropische planten;

2°. gematigde kassen (Tepidarium) van 50°—60° Fahr. voor de subtropische planten;

3°. koude kassen (Frigidarium) met een winter-temperatuur van 35°—50° Fahr., terwijl deze laatsten weder verdeeld worden in:

a. Kaapsche kassen, met 45°—50° Fahr. voor de planten uit China en Japan, Nieuw-Holland, de Kaap de Goede Hoop en de Kanarische eilanden;

b. echte koude kassen, met 35°—45° Fahr. voor de planten uit Zuid-Europa.

Digitized by Google

Voor de inheemsche planten heeft de kweeker bovendien nog zijn tuin.

Hoe geheel anders is dit in een gewoon ingericht woonhuis, waar men wel verschillende kamers heeft, bijv. kamers waar gestookt en waar niet gestookt wordt, verder een kelder en zolder en somtijds een balkon aan de straat of de achterzijde, of ook wel een waranda; maar bijzondere inrichtingen om te kweeken, zooals een kweeker die heeft, mist men daar toch ten eenenmale.

Vergelijkt men de voor kweeking gebruikte inrichtingen in een woonhuis en in een kweekerij, dan komt men voor de kamercultuur tot het volgende resultaat:

Voor de tropische planten mist men in de kamer, zoo wel in de ongestookte 's zomers als in de gestookte 's winters, de vochtige warme lucht van een warme kas; men mist het den regen nabootsende spuiten, men mist den door condensatie zich 's nachts op de bladeren verdichtenden waterdamp, men mist het volle licht, men mist de zuivere, stofvrije lucht, ten laatste mist men de gelijkmatige hooge temperatuur der aarde in de potten, in de kas veelal door bodemwarmte verkregen. Dit alles kan men in een kamer slechts onvoldoende of in het geheel niet verkrijgen.

De subtropische planten zullen wel is waar gedurende den winter in een onverwarmde kamer bij 50°—60° Fahr. een voldoende temperatuur hebben, maar haar zal gedurende den zomer de noodzakelijke frissche lucht ontbreken, die zelfs door het openen der vensters niet voldoende kan toegelaten worden. Om deze reden zal dan ook slechts een gedeelte van deze plantenafdeeling gedurende den zomer in de kamer goed groeien.

Noch lastiger dan de cultuur van gematigde planten zal die zijn van planten van de Kaap, enz., die van Zuid-Europa en die der inheemsche planten. Deze hebben namelijk nog veel meer frissche lucht noodig dan die in de gematigde kas behooren en zullen dikwijls gedurende den winter in een ongestookte kamer nog veel te warm staan; ze zullen dus haren noodzakelijken rusttijd missen en dientengevolge zeer spoedig sterven.

De voorwaarden die aan de planten in een kweekerij geboden worden zijn dus veel gunstiger en zóó verschillend van die, welke in een kamer gegeven kunnen worden, dat het gemakkelijk te begrijpen is, waarom niet iedere plant voor kamerplant geschikt is, en dezer aantal slechts betrekkelijk klein moet zijn.

In het algemeen kunnen dan ook slechts die planten voor dit doel gebruikt worden, welke een betrekkelijk droge en besloten lucht kunnen verdragen, die geen hooge bodemwarmte verlangen, die met een

Digitized by Google

betrekkelijk duistere standplaats tevreden zijn en die aan de toestanden eener kamer, als stof, gas en lampenwalm weerstand kunnen bieden.

Keuze der vertrekken.

Niet ieder vertrek is voor het kweeken van planten geschikt; immers deze verlangen meestal een vertrek, waarin zij genoegzame ruimte voor hare ontwikkeling vinden, dat haar voldoende warmte, lucht en licht aanbiedt. De kamer, die men gebruiken wil, moet dus zooveel mogelijk aan deze voorwaarden voldoen. Het moet er een zijn, die betrekkelijk hoog is en hooge, breede vensters heeft, welke zoo mogelijk vrij liggen en middag-, avond- of morgenzon hebben, want zonder zon, dus op de noordzijde, zal men met de grootste moeite en zorg, ja zelfs met de beste vakkennis, slechts zeer middelmatige resultaten verkrijgen; resultaten, die in geen verhouding staan tot de moeite, die men aan de planten besteed heeft. Mogelijk is intusschen ook hierin de cultuur wel, hoewel het aantal planten, die onder deze omstandigheden goed groeien, slechts zeer klein is.

De *nieuwere koepelkamers* hebben wel zeer goed licht van drie zijden, maar zijn toch niet altijd aan te bevelen, daar zij gedurende den winter te koud en niet altijd voldoende te verwarmen zijn. De koepelbouw is namelijk gewoonlijk zoo ingericht, dat de kamer aan alle zijden vrij in de straat uitsteekt; daarbij is zij dikwijls niet eens met dubbele, maar slechts met enkele vensters voorzien. In zulk een vertrek kan men, niettegenstaande veel stooken, gewoonlijk niet meer dan 50°—55° Fahr. verkrijgen, en bij hevige vorst zelfs dit niet eens. Geheel anders is het geval, wanneer de koepel uit de straat is opgebouwd en van dubbele vensters, misschien ook wel van jalousiën voorzien is. In dit geval laat zij zich niet alleen goed verwarmen, maar is dan voor de planten zeer geschikt, daar licht, lucht en warmte, de drie hoofdfactoren voor het goed ontwikkelen van planten, gemakkelijk en voldoende, al naar zij noodig zijn, gegeven kunnen worden.

In den zomer moet men echter door veel spuiten de te droge lucht bekampen, die, ingeval de koepel zich op de zonzijde bevindt en dus met twee of drie zijden aan de zon is blootgesteld, dan maar al te goed merkbaar is. Vergeet men behoorlijk te spuiten en de planten af te wasschen, dan zullen deze, ten gevolge van de groote droogte en

Digitized by Google

warmte der lucht, zeer spoedig door de roode spin overvallen en ten gronde gericht worden.

Natuurlijk moet ook voor de noodige scherming, hetzij door jalousieën, hetzij door gordijnen, gezorgd worden. Warme koepelkamers zijn voor de cultuur van tropische planten, zoowel 's zomers als 's winters, goed geschikt; koude koepelkamers daarentegen slechts voor subtropische planten, en dit wel gedurende den zomer en den winter.

Bijna even goed als de voorgaande kamers, zijn de aan de straat of aan de achterzijde van het huis gelegen *woonvertrekken* geschikt; alleen moet men hierop letten, dat de vensters groot genoeg zijn, goed sluiten en goed licht doorlaten, dat bijv. geen hooge huizen zich vlak er tegenover bevinden, die de zon en het volle licht in den weg staan en ook, dat het vertrek zich goed laat verwarmen. De meeste tropische planten zullen in zulk een vertrek goed groeien; de subtropische echter zullen hier, evenals in de koepelkamers, wanneer deze vertrekken gedurende den winter gestookt worden, voor het grootste gedeelte nog te warm staan.

Achterkamers, die slechts half licht hebben, kan men alleen gebruiken voor de overwintering van Kaapsche planten enz., benevens voor planten uit Zuid-Europa. Zij moeten dan echter veel gelucht worden, terwijl er niet gestookt mag worden, tenzij bij buitengewone koude, wanneer de thermometer onder 50°—45° Fahr. daalt; ook moet men er op letten, dat de planten niet van vorst kunnen lijden.

Kelders zijn evenmin voor plantencultuur geschikt als slecht verlichte achterkamers, wel ter overwintering van sommige Kaapsche planten enz.; zij moeten echter altijd half licht hebben, luchtig, droog en vorstvrij zijn.

Hetzelfde is het geval met *zolders* met bovenlicht.

Al deze vertrekken ter overwintering mogen echter noch te warm liggen, noch te warm gehouden worden; d. w. z. de temperatuur mag voor Kaapsche planten nooit boven 50° Fahr. en voor planten uit Zuid-Europa nooit boven 45° Fahr. rijzen. Geeft men deze planten meer warmte, dan ontneemt men haar den hoog noodigen rusttijd, zij beginnen te vroeg te groeien, waardoor zij langzamerhand verzwakken en eindelijk sterven.

Balkons laten zich gedurende den zomer zeer goed gebruiken. Het in de straat uitgebouwde balkon is echter minder geschikt, daar er steeds een sterke tocht tusschen de twee rijen huizen der straat heerscht, die voor de planten schadelijk is, terwijl ook in den zomer door de terugkaatsing der zonnestralen tegen het muurwerk een te heete lucht ontstaat, en eindelijk het stof der straat schadelijk werkt en de koude gedurende den winter te fel is.

Digitized by Google

Een balkon of een waranda aan de achterzijde van het huis, met vrij uitzicht naar twee of drie zijden, is veel beter geschikt en zeer aan te bevelen voor Kaapsche, Zuid-Europeesche en inheemsche planten, die hier vooral gedurende den zomer zeer goed kunnen gehouden worden. Tropische planten zullen hier echter met eenige uitzonderingen (bijv. eenige Chamædorea- en Chamærops-soorten) niet best groeien.

Voor de overwintering van planten zijn open balkons in het geheel niet aan te bevelen.

Dit zijn de gelegenheden, die onder gewone omstandigheden den leek ten dienste staan. Uit het hier medegedeelde kan men dus besluiten dat men moet plaatsen:

Tropische planten

gedurende den zomer: in een ongestookt, goed verlicht en voorzichtig te luchten vertrek; eenigen ook op het balkon;

gedurende den winter: in dezelfde vertrekken, verwarmd tot 60° à 70° Fahr.

Subtropische planten

gedurende den zomer: in een ongestookt, goed verlicht en sterk gelucht vertrek, bijna allen ook op het balkon (waranda);

gedurende den winter: in een goed verlicht vertrek, dat voorzichtig en niet dagelijks gelucht, en waarin af en toe gestookt moet worden, zoodat het half warm, d. w. z. op 50°—60° Fahr. blijft.

Planten van de Kaap, Nieuw-Holland, China en Japan

gedurende den zomer: in een ongestookt, goed verlicht en zeer sterk gelucht vertrek, voor de meeste soorten nog beter op het balkon (waranda) of in het vóór het huis allicht gelegen tuintje;

gedurende den winter: in een matig verlicht vertrek (achterkamer, kelder, zolder), dat op 45°—50° Fahr. gehouden, en dat dikwijls doch voorzichtig gelucht moet worden.

Planten uit Zuid-Europa

gedurende den zomer: in een ongestookt, goed verlicht, zoo mogelijk zeer sterk te luchten kamer; beter is het echter voor alle soorten op het balkon (waranda), nog beter in het tuintje;

gedurende den winter: in een matig verlicht vertrek (achterkamer, kelder, zolder), dat van 35°—45° Fahr. verwarmd en veel gelucht moet worden.

Inheemsche planten.

Deze moeten evenzoo behandeld worden als de planten uit

Digitized by Google

Zuid-Europa; zij zijn natuurlijk nog harder en verdragen voor het meerendeel eenige graden vorst. Velen kunnen den winter buiten, hetzij zonder of wel onder lichte bedekking, doorbrengen.

Ten einde den liefhebber omtrent de warmte, die sommige planten noodig hebben, eenigszins in te lichten, kan het volgende lijstje dienen, dat zoodanig gerangschikt is, dat het begint bij die, welke de meeste warmte behoeven en in afdalende reeks verder gaat (volgens A. VAN HUMBOLDT).

Cacao (Theobroma Cacao);
Indigo (Indigofera);
Banaan (Musa);
Koffie (Coffea arabica);
Katoen (Gossypium);
Dadel (Phœnix dactylifera);
Citroen (Citrus);
Olijf (Olea europæa);
Kastanje, echte, (Castanea vesca);
Wingerd (Vitis vinifera).

Daarentegen bevriezen:

Boonen, Augurken, Aardappelen bij 32° Fahr.
Olijf en Oleander bij 22°—12° Fahr.
Kurkeik en Terpentijnboom bij 17°—20° Fahr.
Granaat en Pistache bij 17°—8° Fahr.
Rosemarijn bij 15°—6° Farh.
Cypressen bij 12°—6° Fahr.
Vijg bij 12°—6,5° Fahr.
Pijnboom en Kerslaurier bij 0,5°— — 2° Fahr.
Jasmijn en Ahorn bij — 0,5°— — 14° Fahr. [1])

Inrichting der vertrekken.

In hoeverre een bijzondere inrichting voor het plaatsen en het kweeken van kamerplanten noodig is, hangt af van de eischen des liefheb-

[1]) Het bevriezen der planten is veelal van bijkomende omstandigheden afhankelijk. De plant toch, die in het ééne geval een temperatuur van 10° Fahr. doorstaat, zal in een ander reeds bij 20° Fahr. bevriezen. Om deze reden nemen wij het lijstje van den Schr. slechts gedeeltelijk over. VERT.

Digitized by Google

bers, en de kosten welke hij daarvoor overheeft. Het arme naaimeisje in het dakkamertje moet zich wel met de eenvoudige vensterbank behelpen, terwijl de meer welgestelde zijne kamers rijk met planten versieren, ja daar zelfs een kleine kas maken kan. Hier volgen dus de inrichtingen van de eenvoudigste tot de meer uitvoerige.

De vensterbank.

De eenvoudigste en meest voor de hand liggende wijze om zijne planten te plaatsen is wel, ze in de vensterbank te zetten, die altijd voor het kweeken van planten kan worden gebruikt. Is die niet breed genoeg, dan kan men ze gemakkelijk, door er een plank op te spijkeren, aan de binnenzijde tot ongeveer een halven Meter verbreeden. Indien men geen dubbele vensters heeft, moet men voorzorgen tegen koude en tocht nemen, wat zich gemakkelijk laat doen, door de kieren goed dicht te stoppen, of door het aanbrengen van een licht gordijn, dat inwendig tot aan de vensterbank reikt en ook tot scherming tegen de zon kan gebruikt worden. Om de verf niet te beschadigen, kan men steenen schoteltjes onder de potten zetten; beter echter is het op de vensterbank een bak te laten maken, die 5 cM. diep is, en tot ongeveer 3 cM. met schoone kiezel of zand wordt gevuld. Hierop zet men dan de planten. De bak met kiezel of zand moet dienen om te voorkomen, dat het water van het gieten op den vloer loopt en tegelijkertijd om te zorgen, dat de planten niet te sterk uitdrogen. Ook staan de planten daarop met hare wortels warmer dan op het naakte zink van den bak, terwijl men ze zoodoende ook voorzichtig wat bespuiten kan, hetwelk op de onbedekte vensterbank niet zoo goed zou gaan.

De hier besproken plaats is bijv. zeer geschikt voor kleine Palmen, verscheidene Liliaceeën, zooals Hyacinten, Tulpen enz., maar toch in het algemeen slechts voor kleinere planten. Deze hebben op de vensterbank goed licht, maar zullen toch, ook al heeft men dubbele vensters en al doet men veel moeite om dit tegen te gaan, een weinig van kou en tocht te lijden hebben; niettemin kan men op die wijze zeer goede resultaten verkrijgen, vooral als men niet al te teere planten gebruikt.

Stellages.

Hij, die grootere planten wil houden, doet het beste met vóór het venster een stellage te maken, zooals die in de hierbijstaande gravure afgebeeld is (Fig. 1).

Deze stellage bestaat uit eenen ongeveer 20 cM. breeden plank, zoo lang als het venster breed is en van onderen goed ondersteund. De

Digitized by Google

naar de kamer toegekeerde zijde kan men met een stof, overeenstemmend met het ameublement, bekleeden. Op deze plank legt men, evenals wij dit voor de vensterbank hebben aanbevolen, een zinken bak, met een ongeveer 3 cM. hooge laag kiezel er in, waar men de planten op zet.

De stellage moet zoo hoog gemaakt worden, dat de bak 15—30 cM. lager dan de vensterbank komt te liggen, al naar de grootte der planten die men er op wil zetten. Door deze eenigszins lagere plaatsing zullen

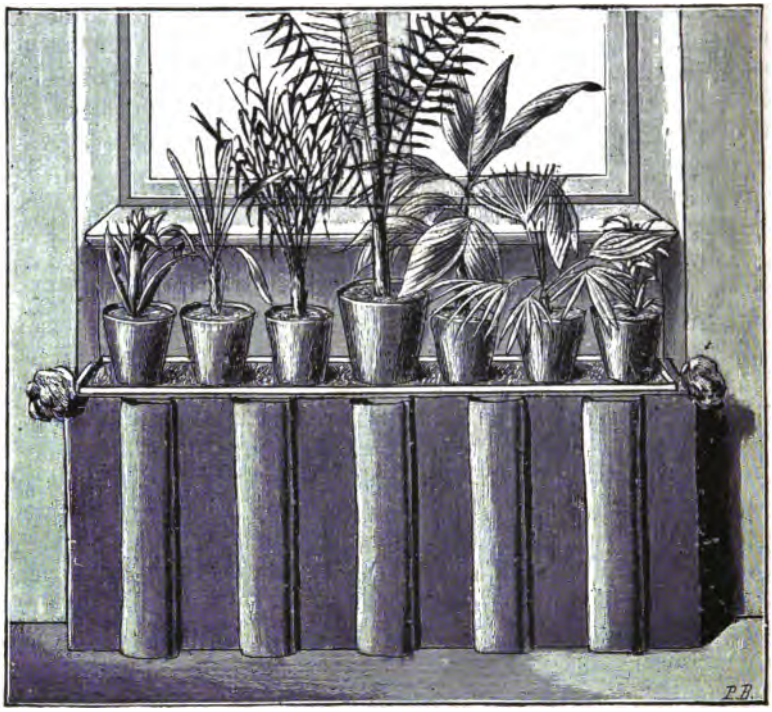

Fig. 1. Eenvoudige plantenstellage.

de planten meer licht van boven ontvangen, hetwelk den groei zeer te stade komt en beter is dan zijlicht. De afstand van het venster moet men regelen naar de grootte der planten; toch is het goed, die zoo klein mogelijk te nemen.

De gordijnen, die men voor het venster hangt, moeten van dunne, doorzichtige stof gemaakt, en zoo aangebracht worden, dat zij zooveel mogelijk licht doorlaten. Koude en tocht kan men voorkomen door gewone tochtgordijnen, die men naar keus openen of sluiten kan, en

Digitized by Google

die dus met het oog op het toelaten van licht en zon nog beter dienst kunnen bewijzen dan de gewone rouleaux. Indien men de planten op deze wijze plaatst, hebben zij goed licht en een naar omstandigheden warme plaats; ook behoeft men niet te vreezen dat het tapijt door water zal bedorven worden. Gedurende den zomer zal, door het voortdurend vochtig houden van den kiezel en door de vochtigheid van de aarde in de potten, de anders wel wat droge kamerlucht ook een weinig vochtig worden, wat zeer goed voor de planten is.

Om deze vochtigheid goed te verkrijgen en daardoor een beteren groei van de planten te bevorderen, is het steeds goed, niet slechts eenige weinige kleine planten in een kamer te houden, maar een vrij groot getal kleinere of eenige grootere.

De kiezel moet zindelijk gehouden en daarom nu en dan uitgewasschen of vernieuwd worden.

Standaards.

Om een groote, schoone plant beter te doen uitkomen en tevens een goede plaats te geven, zet men ze op een standaard midden voor het venster en wel liefst zoo dicht mogelijk daarbij. Deze standaard mag niet te hoog zijn, ten einde, zooals reeds gezegd is, beter licht op de plant te verkrijgen. Het beste is van een halven Meter tot een Meter hoog, hetgeen afhangt van de hoogte des vensters en de grootte der plant; of deze meer naar de hoogte of naar de breedte groeit, waarbij men niet moet vergeten, dat de aarde in den pot en het hart van de plant (het jonge zich ontwikkelende blad), altijd goed aan het licht moeten blootgesteld zijn.

Overigens kan de standaard zeer verschillend zijn; zeer eenvoudig of zeer sierlijk. Die bang is er groote kosten voor te maken, gebruikt als standaard een fraai stuk van een Berke- of Beukestam van ½ M. tot 1 Meter lengte, wat zeer netjes staat en daarenboven het voordeel heeft, dat men het, wanneer het door stof als anderszins leelijk wordt, gemakkelijk en goedkoop kan vernieuwen.

Onder den pot kan men een schotel van porcelein, steen of zink zetten, die echter groot genoeg moet zijn, om gedurende den winter een laagje kiezel te bevatten, 'twelk zeer nuttig is, wijl de plant daarop met den voet altijd iets warmer staat.

Planten die gevoelig voor vochtigheid zijn, zet men op kleine steentjes of stukjes hout, wat bijna altijd aan te bevelen is, wanneer de aarde niet spoedig genoeg opdroogt.

Wien een eenvoudige standaard met een enkele plant te kaal voorkomt, die het geheel meer decoratief wil maken, kan daarin voorzien

Digitized by Google

Fig. 2. Rustieke standaard.

Digitized by Google

door op den standaard een ronde plank van 50—60 cM. doorsnede te laten maken, zoodat daarop niet alleen één groote plant kan staan, maar er ook ruimte is om er eenige kleinere omheen te zetten.

De hierbij gevoegde figuren stellen nog eenige vormen van standaards voor.

Fig. 3. Standaard van majolica met een Palm.

Digitized by Google

Bloemtafels.

De hierboven vermelde wijze, om planten alleen, of met eenige kleinere er omheen op standaards te zetten, is verre te verkiezen boven de plaatsing in bloemtafels, die gewoonlijk voor verscheidene planten bestemd zijn. Op deze bloemtafels geplaatst, ontvangen de planten aan de vensterzijde wel genoegzaam licht, maar niet aan de achterzijde. Ook zijn over het algemeen deze bloemtafels veel te hoog, zoodat het zoo noodzakelijke bovenlicht aan de planten ontbreekt. Zijn de tafels rond, dan kunnen ook slechts weinige planten dicht genoeg bij het licht gebracht worden.

Fig. 4. Gothische bloemtafel van hout.

Hij, die inderdaad planten kweeken wil, gebruike liever de vensterbank, de aan het venster te maken stellage, of den standaard; wanneer het echter meer op decoratie met, dan op de cultuur der planten aankomt en men in staat is zich vaak nieuwe planten te verschaffen, dan gebruike men de bloemtafel, daar deze in zulk een geval beter zal voldoen.

Trappenstellages.

Men kan de trappenstellages van hout of ijzer laten vervaardigen en kan ze dan òf voor het venster, òf tegen een goed verlichten wand

Digitized by Google

van het vertrek plaatsen; het beste zijn ze echter in een waranda of op een groot balkon te gebruiken.

Vazen.

Deze worden meestal als tafelversiering gebezigd, maar kunnen toch ook zeer goed ter versiering der kamer gebruikt worden. Gewoonlijk echter kweekt men er geen planten in, maar gebruikt ze hoofdzakelijk om er bloemen in te zetten. Hiertoe vult men de vaas met grof wit zand, maakt dit wat vochtig en steekt er dan de afgesneden bloemen in. Op deze wijze kan men zeer fraaie bloemstukken vervaardigen, die ook tamelijk lang frisch blijven.

Consoles.

Consoles van hout, steen of ijzer zijn zeer geschikt om grootere hangplanten te bevatten; het spreekt echter van zelf, dat men zulke consoles met de planten er in niet aan den achterwand der kamer moet bevestigen, maar zoo, dat de plant het noodige licht tot groeien ontvangt. Het beste is aan een der zijkanten van het venster, of ten minste in de nabijheid daarvan. Dit hangt geheel af van de soort van plant, die men er in heeft staan, of het er een is die veel of die weinig licht verlangt. Hiertoe houde men den volgenden regel in 't oog, die over het algemeen als juist te beschouwen is:

„Hoe fijner en zachter het blad is, des te meer licht verlangt de plant; hoe grover het blad, hoe minder licht zij noodig heeft."

Nu moet men dit echter niet zoo opvatten, dat men planten met grove bladeren steeds in donker zet, want hoewel deze planten iets donkerder kunnen staan, verlangen zij toch altijd gedurende een zekeren tijd goed helder licht.

Ampels.

Deze kan men verkrijgen van draad, steen, hout of kurk vervaardigd en zijn mede uitstekend geschikt voor hangplanten. Voor andere planten eigenen zij zich minder, daar zij steeds hoog opgehangen moeten worden, waardoor planten, die in tegenstelling van de hangplanten naar boven groeien, gewoonlijk niet genoeg licht krijgen.

Hij die proeven met epiphytische Orchideeën wil nemen, gebruike slechts ampels van kurk [1]), daar deze de vochtigheid beter vasthouden

[1]) De ondervinding heeft mij geleerd, dat ampels van kurk voor Orchideeën minder ver-

Digitized by Google

dan die van draad, steen of hout, en juist die Orchideeën gedurende haren groeitijd vochtigheid, en geen overdreven natheid of droogte — dit laatste slechts gedurende haren rusttijd — verlangen. Veel plezier zal men echter waarschijnlijk van deze proeven niet ondervinden, daar de vochtige lucht, die deze planten voor hare ontwikkeling zoo zeer noodig hebben, altijd in een kamer ontbreekt. Slechts in een kamerkas kan men daar succes mede hebben.

Samengestelde stellages.

Indien men een warm gelegen koepelkamer heeft, die zoo mogelijk van dubbele vensters, jalousiën, tochtgordijnen en dunne gordijnen voorzien is, dan laat zich daar een zeer fraai arrangement maken, een arrangement, dat zelfs den vakman imponeeren zal. Het wordt volgenderwijze samengesteld: Voor het middenvenster laat men een stellage maken van ongeveer 1 M², voorzien van een stevigen houten onderbouw, bekleed in de kleur van het ameublement en bedekt met een ongeveer 4 cM. diepen zinken bak.

In dezen bak brengt men ongeveer 3 cM. kiezel of schoon zand, waarop de planten geschikt worden, waarbij men te letten heeft op het naar drie zijden invallend licht. Men schikt de planten zoodanig, dat de kleinste vóór en de grootste achter komen te staan, of wel men zet de grootste in het midden en gaandeweg de kleinere er omheen. Hierbij is het beste stukken beuke- of berkestam als standaards te gebruiken, en die, al naar de wijze waarop men arrangeert, in het midden of aan de achterzijde te plaatsen.

Hoe groot deze stukken moeten zijn hangt van het arrangement der groep af; zij moeten echter zoo zijn, dat de groep geleidelijk van voren naar achteren of van de zijden naar het midden oploopt. De stukken zullen ongeveer $^1/_8$, $^1/_4$ tot $^1/_2$ M. hoog moeten wezen.

De planten mogen op deze stellage vooral niet te gedrongen staan, daar iedere plant genoegzaam ruimte moet hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen. Hieruit volgt, dat men bij de rangschikking niet alleen groote planten kan gebruiken, maar ook kleinere, ja zelfs kleine, daar deze laatste moeten dienen, om de ruimte tusschen de grootere exemplaren aan te vullen.

Daar de stellage tamelijk groot is, en de daarop liggende kiezel gedurende den zomer zeer goed vochtig kan gehouden worden, kan men

---

kieslijk zijn, daar het ongedierte er gemakkelijk in huist, en de plant door het spoedige vergaan der kurk te dikwijls moet verplant worden, wat zeer schadelijk is. Ampels van djati- of teakhout, die tegenwoordig in allerlei vormen verkrijgbaar zijn, bleken verkieslijker. VERT.

Digitized by Google

dit seizoen zeer goed kleine Varens voor opvulling gebruiken, wat gedurende den winter minder raadzaam is, daar deze planten door de droogte, welke door het stoken ontstaat, toch spoedig zouden sterven.

Een op deze wijze gegroepeerd arrangement maakt zeer veel effect; toch kan men er nog verder mede gaan, indien de ruimte dit toelaat. Men kan bijv. nog drie standaards plaatsen, om de stellage heen, echter

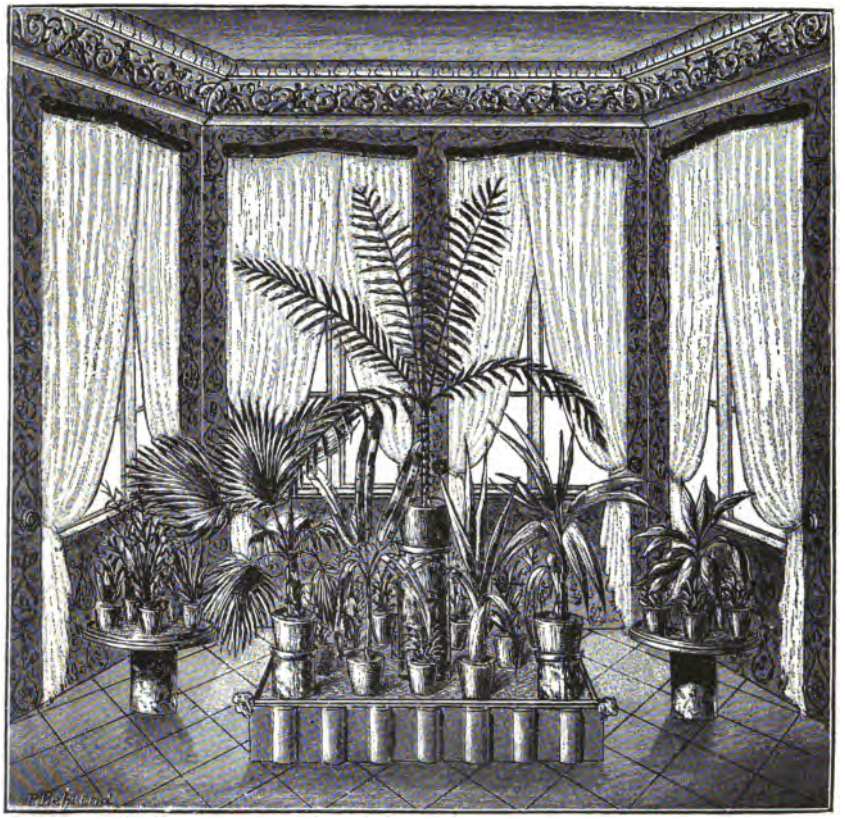

Fig. 5. Samengestelde stellage.

niet er achter, waarop men dan een enkele schoone plant kan zetten. Om echter het licht niet te veel te belemmeren, doet men het beste, hiervoor geen groote planten te gebruiken, maar de standaard liever tafelvormig te maken. Dat ook deze standaards van een zinken bak met kiezel gevuld, moeten voorzien zijn, zal wel niet meer behoeven gezegd te worden. Bij zulk een plantengroep kan men dan nog ampels en consolen aanbrengen, al naar men dit wenschelijk acht.

Digitized by Google

Balkon en waranda.

Balkons en waranda's zijn bij de modern ingerichte huizen geen zeldzaamheid meer, omdat zij door de meesten zeer gewenscht zijn, minder om de gelegenheid voor planten, dan wel, omdat men in den zomer er zeer aangenaam kan zitten. Zij laten zich, zooals reeds gezegd is, ook zeer goed gebruiken voor planten. Bijzondere inrichtingen hiervoor zijn hier zeer goed toe te passen. Men kan bijv. consoles laten vervaardigen, om er planten op te zetten, bakken op de borstweringen, trappenstellages, standaards, vlechtwerk om er een priëel van te maken en draden spannen voor klimplanten. Over het algemeen is het echter goed, slechts zeer harde planten te gebruiken en zal men in veel gevallen wijs doen, er niet al te veel van te verwachten.

Bijzondere hulpmiddelen voor plantencultuur.

Glazen stolpen.

Glazen stolpen komen bij het kweeken van kamerplanten zeer goed te pas, om de droge kamerlucht van de planten af te houden. Natuurlijk kunnen onder deze stolpen slechts kleine planten staan, bijv. kleine

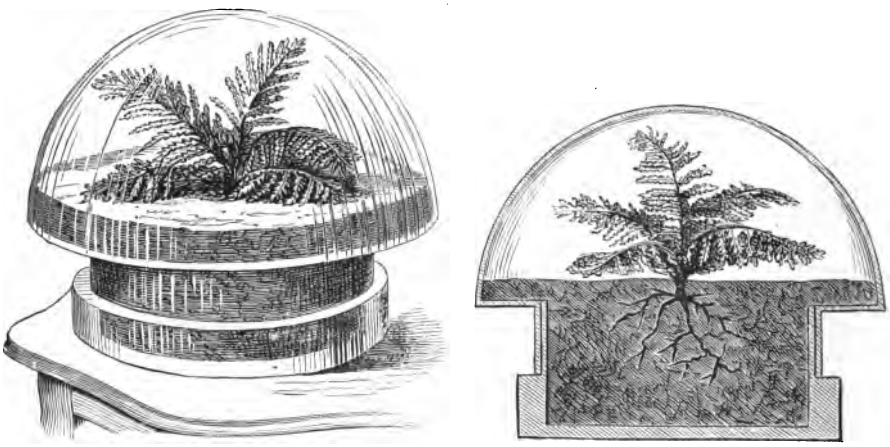

Fig. 6. Planten onder stolpen.

Digitized by Google

Varens en andere planten, die veel vochtigheid verlangen; ook bij het kweeken van stekplanten zijn stolpen meestal onmisbaar.

Hiertoe neemt men een schotel, die even groot is als de te gebruiken stolp, vult dien met aarde (zand), zet de planten (stekken) er in en de stolp er overheen. De schotel moet van poreuzen steen, niet van porselein of metaal zijn, daar dan de lucht niet tot de aarde in den schotel kan doordringen, waardoor deze zuur wordt en bederft; ook moet men zorgen voor de noodige drainage, zoodat het gietwater niet onder in den pot blijft staan. De stolp mag met haar ondersten rand niet op de aarde sluiten, daar dan de zoo hoog noodige versche lucht niet kan toetreden; het beste is, ze op drie of vier op de aarde liggende stukjes steen te plaatsen, zoodat er tusschen de stolp en de aarde 1—2 cM. vrij blijft. Dit zal echter in de meeste gevallen nog niet genoeg zijn om verrotting te voorkomen, want een zeer voornaam punt voor de cultuur in besloten ruimte — en als zoodanig kan men gerust de ruimte onder den stolp beschouwen — ontbreekt nog, namelijk hooge temperatuur. Hoe lager de temperatuur in zulk een ruimte is, des te beter moet de ventilatie zijn, om zuivere lucht, die de planten absoluut noodig hebben, te verkrijgen.

Het is dus noodig, de lucht, die van onder in de klok dringt, van tijd tot tijd te kunnen uitlaten, wat men zeer goed kan doen, door een stolp te gebruiken, die vanboven een opening heeft, welke men naar believen kan openen en sluiten.

Indien men deze vingerwijzingen in acht neemt en vooral den bovenstaanden regel niet uit het oog verliest, dan zal men met een stolp zeer goede resultaten verkrijgen.

Voor het steken van stekken, doet men beter, goed gewasschen zand inplaats van aarde te gebruiken, om afrotten te voorkomen; ook kan men zonder bodemwarmte slechts van hardere planten stekken steken.

Het terrarium.

Hetzelfde, wat gezegd is omtrent het gebruik van een stolp, geldt ook voor het terrarium, wanneer het niet van bodemwarmte is voorzien; alleen moet men hierbij, omdat de daarin aanwezige hoeveelheid aarde grooter is, sterker ventileeren.

Men kan dit doel op verschillende wijzen bereiken. Het terrarium kan zoo ingericht zijn, dat men van tijd tot tijd de stolp er af kan nemen, of men kan het zoo vervaardigen, dat men door de aarde heen lucht kan doen toetreden. Om dit te verkrijgen, moeten zich van onder bij den rand, of nog liever in den bodem, luchtkleppen bevinden, zoodat de aarde dan ook niet direct op den bodem mag liggen, maar

Digitized by Google

daar eerst een laag potscherven op moet gelegd worden; deze kleppen kan men dan van tijd tot tijd openen; is dit nog niet voldoende, dan kan men kleine zinken buisjes door de aarde heensteken.

Fig. 7. Terrarium.

Het begieten moet in zoo'n besloten ruimte zeer voorzichtig geschieden en slechts dan, wanneer dit direct noodig is; ook moet de waterdamp, die zich tegen de stolp afzet, dikwijls afgeveegd worden, om verrotting te voorkomen [1]).

De vensterkas.

Het aanbrengen van een vensterkas kan zoodanig geschieden, dat men haar naar buiten of naar binnen plaatst. De laatste methode is zeker de beste. In het eerste geval, waar dus de kas naar buiten uitsteekt, moet men het volgende in acht nemen. Er moet voor behoorlijke

[1]) Wij meenen hier de opmerking bij te moeten voegen, dat de Schr. terrariums bedoelt, bestemd voor verschillende, niet direct veel vocht minnende planten. De oorspronkelijke bedoeling met deze cultuurmiddelen toch was er enkele planten in te houden, die een steeds van vocht verzadigde lucht beminnen, in welk geval de stolp, hetzij die grooter of kleiner is, er steeds op blijft en er geen gelegenheid is tot toetreding der lucht van buiten. Hier dient juist de tegen den binnenwand der stolp verdichte waterdamp, om, weer door de aarde opgevangen, deze standvastig vochtig te houden. Slechts enkele planten houden het daarin echter op den duur goed uit. VERT.

Digitized by Google

ventilatie, door het aanbrengen van luchtkleppen boven in en voor luchtgaten in den bodem gezorgd worden. Om vochtige lucht te verkrijgen en de planten met haren voet iets warmer te zetten, moet de bodem van een zinken bak voorzien zijn, waarin men een laag kiezel brengt. In dezen bak moeten zich ook luchtgaten bevinden, welke met die van den bodem correspondeeren en met ijzergaas bedekt zijn, om het uitvallen van aarde te voorkomen. Deze luchtgaten moeten geopend en gesloten kunnen worden.

Tegen de zon moet men kleine jalousieën aan de buitenzijde of gordijnen aan de binnenzijde aanbrengen. Verwarming van zulk een kasje

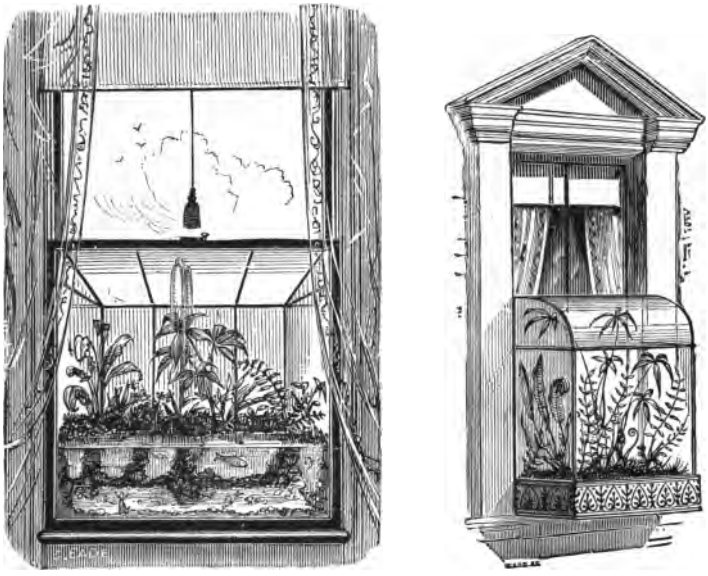

Fig. 8. Vensterkassen.

is niet gemakkelijk daar te stellen, daar het van onder aanbrengen van verwarmde steenen, of met warm water gevulde bakken in theorie wel zeer aannemelijk schijnt, maar in de praktijk weinig doeltreffend blijkt, wijl de op zoodanige wijze verkregen warmte meestal slechts van betrekkelijk korten duur is.

Hieruit volgt direct, dat zulk een vensterkas slechts gedurende het warmere seizoen met succes te gebruiken is, met koud weder daarentegen niet. Voor een groot gedeelte hangt dit echter af van de planten, die men er in plaatst. Tropische planten zal men er slechts gedurende het warmste tijdperk in kunnen zetten; subtropische, die het met wat

Digitized by Google

minder warmte kunnen stellen, zullen het er ook wat langer uithouden; nog langer zullen planten van de Kaap, Nieuw-Holland enz. er in kunnen blijven en het langst eindelijk Zuid-Europeesche en inheemsche planten. Door meer of minder luchten, zal men, wanneer het weêr dit tenminste toelaat, de temperatuur, al naar dat dit noodig is, kunnen regelen. Over het algemeen zal de temperatuur in de vensterkas slechts weinig verschil opleveren met die van de buitenlucht; alleen, wanneer de zon er op valt zal het er veel warmer in zijn, ook wanneer men het scherm nederlaat; maar deze warmte houdt niet zeer lang stand, en de thermometer zal direct dalen, wanneer de zon van het kasje af is.

Veel gunstiger is het met het naar binnen gebouwde kasje gesteld. Voor de noodige warmte kan gemakkelijk door stoken in de kamer gezorgd worden; men heeft niet zoo licht te vreezen, dat de planten door lage temperatuur of zelfs door vorst zullen lijden, en men behoeft bij het intreden van koud weêr niet steeds bang te wezen de planten in het kasje te laten staan. Wat de inrichting betreft, hiervoor geldt over het algemeen hetzelfde, wat voor het naar buiten gebouwde kasje gezegd is. In dergelijke kleine kasjes groeien de planten even zoo goed als bij den kweeker, mits ze met verstand en vooral met zorg behandeld worden. Wil men bijv. een dergelijk kasje in een kamer laten aanbrengen, waar gedurende den winter gestookt wordt en de temperatuur dus ongeveer 65° Fahr. bedraagt, dan zal men er bij een weinig nadenken slechts tropische planten in zetten. Wordt de kamer des winters echter niet gestookt, dan kan men er gedurende dien tijd natuurlijk deze planten niet in hebben en zal men ze ergens anders moeten brengen. In dit geval gebruike men het kasje voor subtropische planten, die van 50°—60° Fahr. verlangen, welke temperatuur in een ongestookte kamer ook meestal heerscht [1]).

Door deze naar binnen gebouwde plantenkas meer te luchten, zal men er de temperatuur van 50°—45° Fahr., ja zelfs van 35°—40° Fahr. kunnen verkrijgen en er dus planten van de Kaap, Nieuw-Holland en ook van Zuid-Europa in kunnen kweeken.

Indien men het kasje voor het kweeken van planten uit stek of zaden wil gebruiken, zal het noodig zijn kunstmatige bodemwarmte aan te brengen, die echter onder gewone omstandigheden slechts door het onderschuiven van verwarmde steenen of bakken met heet water te verkrijgen en dan niet standhoudend is; wil men duurzame warmte hebben, dan moet men verder gaan en in plaats van de kleine uit- of inwendige vensterkas zich een kamerkas aanschaffen, die van een verwarmingstoestelletje is voorzien.

---

[1]) Bij strenge vorst zal men natuurlijk òf de planten er tijdelijk uit moeten nemen, òf bijzondere middelen voor verwarming moeten aanwenden. VERT.

Digitized by Google

De kamerkas met verwarming.

Eene zoodanige kamerkas moet rusten op een flink in elkander gezet voetstuk *aa*, dat uit stevig, 2 duim dikke balkjes bestaat, die er de lengte van 4 en de breedte van $2^1/_2$ voet aan geven. Dit geheel moet op flinke ijzeren rollen staan.

Op dit voetstuk staat een soort tafel, met sterke, 2—3 duim dikke pooten, doch zonder tafelblad. De pooten moeten met ijzeren winkelhaken aan het voetstuk bevestigd zijn. Tusschen de pooten bevindt zich het verwarmingstoestelletje, daarboven de kas.

a. Het verwarmingstoestel.

Het voetstuk moet van een zinken bak *bb* voorzien zijn, waarin zich een kraantje bevindt, om het wegloopende water te kunnen aftappen.

De zoogenaamde tafel moet van het eene been tot het ander met zink bekleed zijn, om het ontsnappen der warmte te voorkomen.

Midden op het voetstuk rust het verwarmingstoestelletje.

Vijf gewone metselsteenen worden hiertoe op hun hoogen kant gesteld en wel op de volgende wijze:

1 2
3
4 5

zoodat de vier hoeksteenen 1 2 4 5 onder de vier hoeken van den ketel komen en dezen dragen. Op deze steenen legt men nu eerst een twee- of driedubbele zinkplaat *d* en hierop staat het fornuis *e*, dat men zeer eenvoudig kan samenstellen uit tegels [1]), die echter niet hooger dan $4^1/_2$ duim mogen zijn.

De vier zijden van het fornuis moet men zorgvuldig met cement dicht smeren. Van voren wordt een vierkante blikken buis *f* aangebracht, die van het fornuis tot buiten het zinken omkleedsel voert, en dient om er een gas- of spirituslampje in te zetten. Ook deze buis moet zeer goed dicht zijn, zoodat er van de schadelijke gassen, die bij de verbranding kunnen ontstaan, niets in het plantenkasje kan dringen.

De bovenzijde van het fornuis wordt gevormd door den waterketel *g*, die juist zoo groot moet zijn als het fornuis, namelijk 18 duim lang, 11 duim breed en $4^1/_2$ duim hoog.

Deze ketel moet van stevig plaatijzer vervaardigd en gesmeed zijn. In het midden van het deksel bevindt zich een ongeveer 6 duim lange buis *h*, die slechts met een dekseltje gesloten is en dienen moet om

[1]) De schrijver bedoelt hier die tegels, van welke men in Duitschland de gewone steenen kachels maakt. VERT.

Digitized by Google

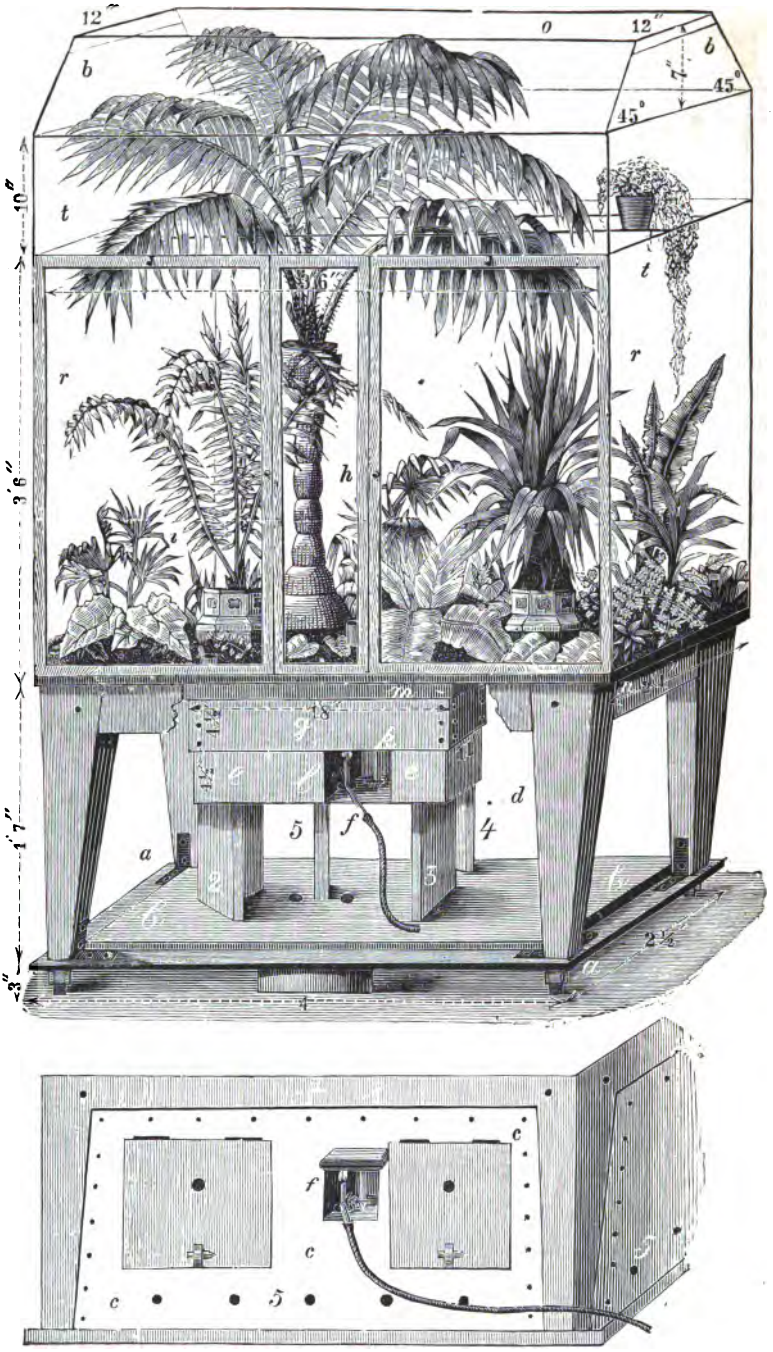

Fig. 9. Kamerkas met verwarming.

Digitized by Google

damp uit den ketel te laten ontsnappen, dat in de meeste gevallen echter minder noodig en ook minder raadzaam zal zijn, daar de damp, of liever wasem, meestal veel te warm is. Een tweede niet gesloten buis *i* is in een hoek aangebracht, en dient om water in den ketel te gieten [1]).

Een derde, van een kraan voorzien buisje *k* komt uit in de blikken buis van het fornuis, waardoor men met een buisje het water zoo noodig kan aftappen. Indien de ketel de opgegeven afmeting heeft, kan hij ongeveer twee emmers water bevatten; het beste is echter hem nooit geheel te vullen, daar er dan ruimte voor stoomontwikkeling blijft. Het water, dat men in den ketel giet, moet niet koud wezen.

Om het water warm te houden, zet men onder den ketel in de buis een gasvlam met Bunsen's brander, zooals die in de apotheken gebruikt worden, natuurlijk voorzien van een elastieke buis; ook moet men het gas even voor het ingieten van het water onder den ketel ontsteken, zoodat deze een weinig warm wordt en daardoor het water niet te snel kan afkoelen.

De vlam moet dicht onder den ketel staan, doch slechts zeer klein zijn, daar zij het water niet aan het koken mag brengen, maar slechts goed warm, d. w. z. op 110°—120° Fahr., mag houden.

Boven den ketel bevindt zich nog een zinken bak *m* met twee openingen, waar de buizen *i* en *h* door gaan en die met ongeveer 1 duim water gevuld wordt; dit water nu zal op ongeveer 95° Fahr. verwarmd worden en dus verdampen. Evenzoo kan men aan de voorzijde van den ketel (welke naar de kamer gekeerd is) tusschen dezen en den wand van het voetstuk een waterreservoir aanbrengen, dat even lang als de ketel is en ongeveer 2 duim water kan bevatten.

Dit wat het verwarmingstoestel aangaat.

b. De plantenkas.

Op een ijzeren raam *n*, dat aan de kanten omgeslagen is en in het niveau van het tafelblad ligt, plaatst men de plantenkas, die de volgende afmetingen heeft:

hoog	4	voet	11	duim	
breed	3	„	6	„	
lang	2	„	1	„	[2]).

1) Het beste zal wel zijn, dat de opening van dat buisje zich buiten de plantenkas bevindt. VERT.

2) Voorzichtigheidshalve behouden wij de maten, die door den Schrijver opgegeven zijn. VERT.

Digitized by Google

Het dak is van boven afgeplat, *o*, dat naar voren onder 60°, naar achter onder 45° valt. Rechts en links bevinden zich van boven aan het horizontale gedeelte luchtkleppen *p*, die ongeveer 1 duim breed zijn. Het horizontale bovenvlak moet verder zoo ingericht zijn, dat men het kan oplichten, wat echter niet dikwijls noodig zal zijn en ook zooveel mogelijk vermeden moet worden, daar anders de warmte uit de kas ontsnapt.

Van onderen wordt de kas van het verwarmingstoestel gescheiden door sterk ijzergaas *q* met groote mazen, dat op een ijzeren rooster rust.

Op het wijde gaas legt men een zeer dicht gaas en hierop komt ongeveer 2 duim moerasmos, Sphagnum, te liggen, hetwelk dient om de warmte en de vochtigheid vast te houden.

Om de warmte en de vochtigheid behoorlijk door te laten, steekt men in het mos kleine, ongeveer een duim wijde zinken pijpjes, die door het fijne gaas heen boven de waterreservoirs uitkomen.

Door deze pijpjes, door de openingen in het dak en door die in de zinkomhulling *ss*, van de ruimte waar de ketel staat, krijgt men een voldoende ventilatie.

Het water kan geregeld wegloopen in de zinken bak, die onder aan het voetstuk is aangebracht, waar het afgetapt kan worden.

De bodemwarmte, die in het mos ontstaat, is vrij constant en bedraagt van 80°—90° Fahr., wat voor de fijnste planten voldoende is. Aan de wanden der kas zal de bodemwarmte natuurlijk iets geringer zijn en zal van 73°—75° Fahr. bedragen.

De vier stijlen der kas *r* kunnen van hout zijn, het is echter goed ze van buiten met ijzer te bekleeden; voor de dakconstructie is ijzer het beste; de vensters aan de voorzijde, die uit- en ingezet moeten kunnen worden, zijn het beste van hout. Indien men kleine ruiten gebruikt, is het zeer raadzaam ijzeren roeden te nemen, daar hout te licht rot. De waterdamp, die vooral na het spuiten ontstaat, maakt een klein gootje aan den voorsten dakrand, waar het zich het meeste afzet, naar een klein reservoir *t* noodzakelijk, daar het anders in de kas te veel druipt.

Indien men meer warmte in de kas wil hebben, kan men, in plaats van een klein pijpje, een grooter 4—6 duim wijd door het mos steken. De warmte zal, door het zich onder de pijp bevindende water niet droog, maar altijd vochtig zijn. In de meeste gevallen zal men echter zulk een hooge temperatuur niet noodig hebben.

Het zal steeds nuttig zijn, gedurende den nacht een der voorvensters weg te nemen en een linnen doek voor de opening te hangen, waardoor de planten een weinig opdrogen en de lucht in de kas wat afkoelt; het is echter steeds goed, het linnen voor de kas te hangen eer men

Digitized by Google

het venster wegneemt, daar er anders een te plotselinge luchtwisseling plaats grijpt.

Of men de gasvlam den geheelen nacht zal laten branden en het water dus den geheelen nacht warm zal houden, hangt hiervan af, of men planten kweekt, die steeds een hooge temperatuur verlangen, of groote, harde zaden wil laten kiemen. Gewoonlijk zal het niet noodig zijn de vlam te laten doorbranden, daar het mos warmte genoeg tot den volgenden morgen vasthoudt.

Wanneer men achter in de kas hangplanten, of ook Orchideeën, enz. wil ophangen, kan men daar een paar roeden laten aanbrengen. Wil men midden in de kas een plant iets hooger zetten, dan plaatst men onmiddelijk op het gaas een hollen, doorboorden metalen standaard. Door de holte zal de hooger staande plant dan toch ook bodemwarmte ontvangen.

Dit is al, wat over de kamerkas met verwarming te zeggen valt; nadere bijzonderheden zal de teekening beter geven, dan uitvoerige beschrijving.

Zulk een kasje kan men zeer goedkoop laten vervaardigen; wil men het echter meer of minder elegant hebben, dan worden natuurlijk de kosten daarnaar gewijzigd.

In het hier beschreven kasje, kan men allerlei tropische planten met succes kweeken, evengoed als in een kweekerij, en de liefhebber kan er, al naar hij dit wenscht en de afmetingen van het kasje het toelaten, verschillende soorten Palmen, Orchideeën, zoowel aard-Orchideeën (terrestische) als die oorspronkelijk op en tegen boomen groeien (epiphytische), schoonbladerige Aroideeën, Scitamineeën, Cycadeeën, Varens, slingerplanten enz. enz. in goed houden. Met verstand en zorg, zal men, zij het ook op kleine schaal, zeker dezelfde resultaten verkrijgen, als de kweeker in zijne goed ingerichte kassen.

De noodige afgesloten ruimte tot kweeken is hiermede gegeven en het komt er dus slechts op aan den juisten graad van warmte en vochtigheid, doelmatige luchting en het gewenschte licht te verkrijgen, wat bij eenige oplettendheid niet zeer moeilijk is.

Met het oog op deze, voor het groeien der planten zoo noodige factoren, zij nog het volgende opgemerkt.

De warmte, die door het stoken ontstaat, mag nooit te groot en te opdrogend zijn. Om die te regelen gebruikt men een thermometer, die door het mos tot op het gaas gestoken wordt. Meer dan 90° Fahr. mag die niet aanwijzen; dit is de temperatuur, die volgens de ondervinding van den schrijver, het keteltje bij goede behandeling kan ontwikkelen.

Het gasvlammetje moet zoo geregeld worden, dat het nooit walmt, of door te sterke verhitting van den ketel die eigenaardige metaallucht

Digitized by Google

ontwikkelt, welke zoo schadelijk voor de planten is; ook mag het water niet tot kokens toe verhit worden. Indien het toevallig te heet wordt, giet men wat koud water in den ketel.

Om de noodige vochtigheid te ontwikkelen, moet men zorgen, dat het zich onmiddellijk boven den ketel bevindende waterreservoir nooit droog wordt, maar er zich steeds het noodige water tot verdamping, ongeveer een duim hoog, in bevindt. Het mos zuigt den waterdamp op en voert dien geregeld aan de lucht in het kasje toe. Indien het mos te nat wordt, laat men het een weinig opdrogen, wat zeer gemakkelijk gaat door het reservoir eenigen tijd zonder water te laten. Op deze wijze laat zich de vochtigheid zeer gemakkelijk regelen.

Het vermeerderen van de vochtigheid door het openen van de naar den ketel voerende buis, waardoor warme waterdamp in het kasje komt, is niet raadzaam en ook niet noodig, ten minste niet om meer vochtigheid te verkrijgen. Slechts dan kan men het doen, wanneer men spoedig een hoogere temperatuur verlangt, maar het beste is deze proef maar na te laten, daar er veel ondervinding toe behoort, om de planten door de heete wasem niet te verbranden.

Om te zien, of het kasje warm en vochtig genoeg is, opent men een der vensters aan de voorzijde op een kier en houdt den neus daarvoor. Spoedig zal men door ruiken op de hoogte zijn of de lucht, die uit het kastje komt, toereikend warm en vochtig is.

Even noodig als voldoende vochtigheid en warmte, is een van tijd tot tijd opdrogen en afkoelen. De planten moeten volstrekt niet altijd in een zweetbad staan, daar dit in 't geheel niet met hare natuurlijke toestanden overeenkomt, waar over het algemeen op warme dagen, koele nachten volgen. Het is dus steeds noodig de temperatuur des nachts wat te doen dalen, dat men gemakkelijk doen kan, zooals reeds vroeger gezegd is, door 's nachts een der voorvensters weg te nemen. Steeds moet echter het bovendek gesloten blijven, daar de warme lucht in de kas naar boven stijgt en deze dus spoedig geheel verloren zou zijn.

Indien men overdag meer wil luchten, laat men steeds de vensters zoo mogelijk dicht, maar steekt kleine pijpjes door het mos tot op het gaas. Hoe meer men van deze pijpjes gebruikt, des te sterker ventilatie verkrijgt men; men moet echter daaraan denken, dat de pijpjes, die men boven het waterreservoir in het mos steekt, altijd eenige warmte en vochtigheid zullen toevoeren.

Het zal wel niet behoeven gezegd te worden, dat men zulk een kasje zoo dicht mogelijk bij het venster moet plaatsen, opdat het goed licht en minstens een paar uur per dag zon ontvangt. De voorzijde van het kasje moet niet van gordijnen voorzien zijn, terwijl

Digitized by Google

men aan de achterzijde, resp. de vensterzijde, tegen felle zon, door niet te zware gordijntjes kan schermen.

Kamerkas zonder verwarming.

Om grootere planten tegen de wederwaardigheden der kamerlucht, als stof, droogte, enz. te beschermen, kan men een kamerkas zonder verwarming gebruiken. Deze worden meestal zeer fraai vervaardigd en zijn slechts voor grootere vertrekken te gebruiken. Indien zij alleen voor decoratie dienen, zoodat de planten na weinige dagen door andere vervangen worden, behoeft men minder op doelmatige constructie te letten. Wil men echter de planten in zulk een kasje langen tijd behouden, dan moet men wel degelijk op hare behoeften, zooals warmte, lucht en licht acht slaan.

Daar men in zulk een kasje geen verwarmingstoestel heeft, moet men er voor zorgen, dat in het vertrek, waar het 's winters staat, voldoende gestookt wordt, meer of minder, al naar dat men er tropische, kaapsche of inheemsche planten in wil kweeken. Het toetreden der verwarmde lucht moet dan door openingen in den bodem en het dak mogelijk gemaakt worden.

Ook dit kasje moet dicht bij het venster, dus licht en zonnig staan; verder gelden in hoofdzaak de regels, die voor het kamerkasje met verwarming zijn opgegeven.

De wintertuin.

Bij de steeds toenemende luxe van den tegenwoordigen tijd, was het voor sommigen niet meer voldoende, zijn vertrekken met planten te versieren, of er eenvoudige of samengestelde inrichtingen voor te laten maken, zooals die in de voorgaande bladzijden zijn vermeld, maar men is veel verder gegaan, en heeft in sommige huizen speciaal voor planten bestemde vertrekken, zoogenaamde wintertuinen of serres, doen inrichten.

Als voorbeeld nemen wij een werkelijk bestaand huis, waarvan wij de inrichting zoo getrouw mogelijk zullen trachtten weer te geven, terwijl men eenige veranderingen zal kunnen maken, al naar de behoefte en de smaak van den eigenaar.

Het bedoelde huis heeft twee verdiepingen, parterre en eerste verdieping, die beiden een rij kamers aan de straatzijde hebben, terwijl die van de eerste étage in een wintertuin eindigen. Uit den salon treedt men door een breede glazen deur in dezen wintertuin, die bij een breedte van $4^1/_2$ Meter de diepte van het huis heeft en dus van

Digitized by Google

den voor- tot den achtergevel reikt en over zijn geheele lengte een zadelvormig dak heeft. De voor- en achtervensters zijn iets grooter dan gewoonlijk. De bodem van deze kas is geasphald en hieronder bevindt zich het verwarmingstoestel, dat in verbinding staat met het centrale verwarmingstoestel van het huis, het bestaat uit warmwaterbuizen, die in den bodem liggen en met ijzeren roosters bedekt zijn. Voor de ventilatie is door luchtvensters gezorgd.

Deze wintertuin is voor tropische planten bestemd, en wel met het bepaalde doel dat deze een fraai geheel vormen. De muren zijn daarom niet gepleisterd, maar ruw met cement bewerkt, waardoor zij er uitzien of zij met tufsteen zijn bekleed; ook is midden in de kas, door middel van steenen en cement, een lief met planten omgeven rustplaatsje gemaakt.

Hieruit volgt, dat de planten niet regelmatig kunnen geplaatst worden, maar onregelmatig en fantastisch, nu hier eens een en dan weder daar een, zooals dat uitkomt, dus nu een op den bodem, dan een op den kunstmatigen rotswand en dan weder een iets hooger. Op deze wijze kan men de meest verschillende planten gebruiken, als: boomachtige, struikachtige, klimplanten, bladplanten, bloeiende planten, enz. enz.

De planten hebben het in de hier beschreven ruimte tamelijk naar den zin, daar de warmte en de ventilatie voldoende zijn en er voor vochtigheid gemakkelijk kan gezorgd worden; slechts één ding kon beter zijn namelijk het licht. De planten staan meest te ver van het licht af, zoowel van het boven- als van het zijlicht, maar uit den geheelen aanleg blijkt duidelijk, dat er meer op het effect dan wel op de behoeften der planten is gelet en het genoemde gebrek kan hier dus als van ondergeschikt belang geacht worden [1]). Wie echter wat van plantenkweeken afweet en er feitelijk liefhebberij in heeft, zal gemakkelijk die inrichting vinden, welke er het beste voor is. Dit alles neemt echter niet weg, dat de beschreven wintertuin zoo fraai is, dat men den bezitter er om zou kunnen benijden.

---

1) Het is maar de vraag of de eigenaar nu en dan de te veel uitgerekte planten door anderen wil vervangen.

Over het geheel zal men in een tot wintertuin ingerichte kas steeds met dit euvel te kampen hebben; immers zoo die hoog genoeg is om eenige groote planten te kunnen bevatten, zal ze te hoog zijn voor kleineren, waar men toch niet buiten kan. Enkele kleinere planten schikken zich daar wel naar, de meesten echter blijven er op den duur niet fraai genoeg in om tot sieraad te kunnen strekken, hetwelk toch in dit geval noodig is. Is echter de inrichting voor de grootere planten goed, dan zal het den eigenaar van een wintertuin niet deren, de kleinere planten nu en dan, al naar het noodig blijkt, te verwisselen.

VERT.

Digitized by Google

KEUZE DER PLANTEN.

Zooals reeds gezegd is, bestaat er een zeer groot verschil tusschen het kweeken van planten in een kweekerij en in een kamer; het is dus bij het kiezen van kamerplanten hoog noodig, dat, wanneer men uitzicht op succes wil hebben, men nauwkeurig onderzoek doet naar de toestanden waaronder de planten vroeger gekweekt zijn, en hoe zij vroeger behandeld werden, opdat men het resultaat van deze onderzoeking kan vergelijken met wat men de planten zelve vermag te geven, en eerst na dit vergelijk besluit welke men zal koopen. Slechts op deze wijze zal men goede planten kunnen verkrijgen.

Men moet er dus zelf een weinig bij nadenken. De kweeker weet niet welke inrichtingen den kooper ten dienste staan; hij biedt zijn waar aan, en ziet er als man van zaken zooveel mogelijk van kwijt te worden, wat men hem waarlijk niet kwalijk kan nemen; de kooper echter moet onderzoeken en dan zal hij weldra die planten niet meer koopen, waarvan hij bijna met zekerheid weet, dat zij spoedig zullen bederven of geheel sterven, en zich dus onnutte uitgaven sparen. Daarevenboven zal hij, na een onderzoek omtrent de kweekwijze der planten, het voordeel hebben, dat hij thuis niet eerst proeven behoeft te nemen, maar reeds direct weet hoe hij ze moet behandelen.

Van hoeveel belang een dergelijk onderzoek bij het koopen is, laat zich licht begrijpen. Zoo zal ik bijv. een schoone Orchidee, die jarenlang in een der warmste en vochtigste kassen van een kweekerij gestaan heeft, en die ik bewonder en graag wilde hebben, natuurlijkerwijze niet eensklaps, bij gebrek aan een betere inrichting, in een gewone woonkamer kunnen brengen, en dan verlangen dat zij ook daar goed

Digitized by Google

zal groeien. Dit zou niet anders dan teleurstelling baren, en de plant zou in korten tijd ten gronde gaan.

Het aankoopen van een dergelijke Orchidee, zou ten eenemale verkeerd zijn, en toch bestaan er veel dergelijke teere planten.

In hoeverre de vertrekken van een huis en de daarin te maken inrichtingen, voor de cultuur van planten uit verschillende luchtstreken geschikt zijn, werd hoofdzakelijk reeds in het voorgaande hoofdstuk medegedeeld. Het volgende blijft nog te vermelden over.

Staan den liefhebber ruime, lichte en warm gelegen kamers ten dienste, dan zal het kweeken van tropische planten steeds het dankbaarste zijn. Wel zijn er verscheidene onder, die zich in een gewone kâmer niet laten kweeken, ja die zelfs een kweeker met de uitstekende hem ten dienste staande middelen niet goed krijgen kan, maar over het algemeen zijn toch de tropische planten het beste voór kamercultuur geschikt. Daarenboven kan hierdoor aan iederen smaak voldaan worden, want er bevinden zich planten onder die òf uitmunten door fraaie houding, òf door sierlijke bladeren, òf door fraaie, welriekende bloemen. De keuze is dus zeer groot.

Ook onder de subtropische planten zijn er velen, die voor kamercultuur geschikt zijn; dan moet men echter des winters over gestookte en ongestookte kamers kunnen beschikken, daar gedurende den winter van 50°—60° Fahr. voor deze planten voldoende is en een verblijf in een verwarmde woonkamer, waar de temperatuur gewoonlijk 65° Fahr. bedraagt, voor dezen niet doelmatig is. Deze planten zouden, bij zulk een hooge temperatuur, den haar zoo noodigen rusttijd (October tot Maart) moeten ontberen, zij zouden dientengevolge veel lijden en spoedig sterven.

In nog hoogere mate verlangen de planten van de Kaap, China, Japan en Nieuw-Holland benevens die uit Zuid- en Noord-Europa dezen rusttijd.

Voor Kaapsche en daaraan verwante planten, moet men gedurende den winter over een onverwarmd vertrek van 45°—50° Fahr. kunnen beschikken, en gedurende den zomer moeten zij in een sterk geluchte kamer, op het balkon, of in de waranda, of wel in het tuintje staan.

Hetzelfde geldt voor planten, die uit Zuid-Europa komen, welke zich gedurende den winter met 35°—40° Fahr. tevreden stellen, en gedurende haren rusttijd ook niet het volle licht noodig hebben, zoodat men ze dan in een achterkamer, zelfs in den kelder of zolder kan zetten.

Planten uit Midden- en Noord-Europa, Noord-Azië en Noord-Amerika afkomstig, verdragen zelfs eenige graden vorst, zoodat men ze slechts voor bevriezen behoeft te beschutten; dit geldt echter niet alleen voor planten, die men buiten laat overwinteren, maar ook voor die, welke in

Digitized by Google

den kelder enz. staan, waar de planten dikwijls nog spoediger bevriezen dan buiten.

Terugziende op de hierboven gegeven wenken omtrent het overwinteren der planten, moet de liefhebber zijne keuze doen, en er op letten of hij met de hem ten dienste staande middelen aan deze behoeften kan voldoen. Hij moet derhalve zijn planten, al naar het klimaat van haar vaderland, in zijn verschillende vertrekken plaatsen en, indien hij dit goed doet, dan heeft hij den eersten stap tot doelmatig kweeken gedaan. Het is derhalve duidelijk, van welk belang het voor een liefhebber is, bekend te zijn met het klimaat van de landstreek, waaruit de planten herkomstig zijn; zijn oordeel over de te volgen cultuur zal des te juister wezen, naarmate hij beter bekend is met de geographische, en physische toestanden van de oorspronkelijke landstreek.

Met het oog hierop, zal in dit werkje ook een overzicht gegeven worden van de planten, naar het klimaat, waar zij uit afstammen, terwijl bij iedere soort zooveel mogelijk het land van herkomst zal vermeld worden; zoodat de liefhebber direct kan weten of de door hem te kiezen planten warm, gematigd of koud moeten gekweekt worden. Hij, die goed op de hoogte der aardrijkskunde is, zal, bij de kennis van het land van herkomst, zich direct een min of meer juiste voorstelling kunnen maken van den toestand, waarin de plant aldaar verkeerde, dus of zij op gebergten of in dalen groeit, hoe het klimaat (regen, wind, temperatuur enz.) daar is, enz., waarbij dan nog boeken over aardrijkskunde kunnen geraadpleegd worden. Wel is waar veroorzaakt dit eenige moeite, maar hij, die zijne kamers niet door den kweeker met planten wil laten versieren, maar liever zelf wil kweeken, zal zeker deze moeite wel voor zijne lievelingen over hebben, te meer, daar de kweeker, de kleinere handelskweeker namelijk, hem daaromtrent meestal geen inlichting zal kunnen geven.

Alle lezers echter zullen de hiertoe noodige aardrijkskundige kennis wel niet bezitten, waarom hier dan ook eenige algemeene opmerkingen over het klimaat der verschillende werelddeelen volgen.

Zuid-Amerika. Het deel van Zuid-Amerika, dat ten noorden van den meridaan van Rio Janeiro ($23^1/_2{}^0$ Z.B.) ligt, heeft een heet klimaat (80^0-90^0 Fahr.), wat in de lagere gedeelten met groote vochtigheid gepaard gaat (Brazilië, Guyana), terwijl in het gebergte en aan de kust de warmte wat minder is. Hetzelfde geldt voor het klimaat der Andes, van Peru en Quito. Ten zuiden van den meridiaan van Rio in de La Plata-staten, Patagonië en Chili, is het klimaat gematigd en in de zuidelijkste gedeelten van Patagonië zelfs koud, — kouder dan in Amsterdam.

Digitized by Google

Centraal-Amerika. In het gedeelte van Amerika, dat tusschen de landengte van Panama en den meridiaan van New-Orleans (30° N.B.) ligt, onderscheidt men twee verschillende klimaten; het klimaat boven op de bergen, dat gematigd en het kustklimaat dat zeer warm is.

Antillen. Het klimaat der Antillen is door de heerschende zeewinden over het algemeen gematigd, wel warm, maar niet heet.

Noord-Amerika. Alleen de zuidelijke staten aan de golf van Mexico, hebben een warm klimaat, terwijl verder noordwaarts (Chicago) het klimaat ongeveer hetzelfde is als bij ons; alleen zijn de uitersten daar, tengevolge van het vastelandsklimaat, grooter, dus warmere zomers en koudere winters.

Afrika. Dat gedeelte van Afrika, dat ten noorden van de Sahara ligt, heeft geen tropisch klimaat meer, maar een subtropisch, dus gematigd. Dit geldt slechts voor Algiers, Tunis en Marokko. Egypte kenmerkt zich door zeer veel warmte en bijna geheel gemis aan regen. Centraal-Afrika is over het algemeen zeer warm in de vlakten, in de rivierdalen en in de lager gelegen kuststreken vochtig warm, terwijl het Kaapland, tengevolge van zijne door de zee omstroomde ligging, niet eens meer een subtropisch, maar slechts een zeer gematigd klimaat (des winters van 50°—45° Fahr.) heeft.

Azië. In het zuidelijk gedeelte van Azië is de temperatuur over het algemeen betrekkelijk hoog, dus in Syrië, Arabië, Perzië, Vóór- en Achter-Indië met de Sunda-eilanden; terwijl de vochtigheid in dit deel van Azië over het algemeen van het Westen naar het Oosten toeneemt, zoodat Syrië, Arabië, Klein-Azië en Perzië zich door een droge, daarentegen Vóór- en Achter-Indië met de Sunda-eilanden zich door een vochtige warmte kenmerken. In Klein-Azië en Perzië heeft men door het vastelandsklimaat gedurende den winter echter reeds koude. In nog hoogere mate veroorzaakt het vastelandsklimaat in Centraal-Azië groote uitersten, met hooge zomer en lage wintertemperatuur. Hetzelfde geldt voor Noord-Azië, waar op korte zomers lange winters volgen.

Japan heeft een gematigd klimaat met een wintertemperatuur van 40°—50° Fahr. Hetzelfde is het geval met China, dat in het middelste gedeelte een subtropischen, in het zuidelijkste gedeelte een tropischen plantengroei heeft.

Australië. Nieuw Holland heeft over het algemeen ook een gematigd klimaat, in het noordelijk gedeelte is het echter vrij warm, in het zuidelijk gedeelte daarentegen vrij koud; hetzelfde ongeveer als in Japan en het Kaapland.

De tusschen de keerkringen gelegen Polynesische Archipel, kenmerkt zich over het algemeen door groote vochtigheid en warmte, welke

Digitized by Google

laatste evenwel door de zeewinden sterk afgekoeld wordt. Een weinig terzijde, doch in de nabijheid der keerkringen, bijv. op de Fidji-eilanden, heerscht een subtropisch, halfwarm klimaat.

Europa. Zuid-Europa, dus Griekenland, Italië en Spanje, heeft een mild klimaat, lange, betrekkelijk warme zomers en korte winters, met een temperatuur van 32°—45° Fahr. Hoe meer men naar het Noorden komt, hoe korter de zomers worden; in boven Italië (Lombardije) zijn zomer en winter bijna even lang; de laatste wint het naar het noorden meer en meer van den eerste; de winters worden dus langer en de zomers korter, totdat ten laatste in Noord-Europa, Zweden en Noord-Rusland het tegenovergestelde klimaat van Italië heerscht en op een korten zomer een langen winter volgt. Engeland heeft een betrekkelijk mild klimaat, door zijne ligging in zee.

Zoover over het klimaat der verschillende werelddeelen.

Om den liefhebber verder de keuze gemakkelijk te maken, want de één kweekt bij voorkeur Palmen, een ander Cactussen, een derde Lelieachtige planten, een vierde grootbladerige Aroideeën, een vijfde Orchideeën enz., wil ik hier een overzicht laten volgen van de planten, zooals zij zich naar haar voorkomen laten indeelen en door wetenschappelijke mannen ook wel ingedeeld worden, zonder daarbij streng de natuurlijke verwantschap te volgen.

1. *De vorm der Palmen* met de geslachten: Phœnix, Astrocaryum, Corypha, Kentia, Chamærops, Chamædorea, Attalea, Arenga, Areca, Cocos, Jubæa, Livistona, Sabal, Rhapis, Brahea, Copernicia Ceroxylon enz. Met weinige uitzonderingen zijn de Palmen tropische planten. Het zijn allen in de vrije natuur schoone boomen, of ze hebben een struikachtig voorkomen.

2. *De vorm der Mimosa's.* Dit zijn planten met fijne bladeren, waartoe behooren: Mimosa, Acacia, Desmanthus, Gleditschia, Tamarindus, Schrankia, enz. Zij behooren bijna allen tot de tropische planten; van Acacia, Gleditschia en Schrankia komen ook eenige soorten voor in het zuidelijk gedeelten van Noord-Amerika en Australië, van Acacia ook eenige in Chili; deze behooren dus tot de subtropische planten.

3. *De Banaanvorm.* De hiertoe behoorende geslachten hebben allen zeer groote bladeren. Men rekent er onder: Musa, Strelitzia, Heleconia, Ravenala, enz. Zij behooren in de tropische streken van Azië, Afrika, Amerika en Australië thuis.

4. *De vorm der Malva's.* Planten met meestal handvormige bladeren. Hiertoe behooren: Althæa, Hibiscus, Carolinea, Cheirostemon, Lavatera, Adansonia digitata (Apenbroodboom), Astrapæa,

Digitized by Google

Theobroma Cacao (echte Cacao), Sparmannia, enz. Zij komen voor in de tropen, in Mexico en ook in Zuid-Europa.

5. *De Erica (Heide-) vorm.* Planten met zeer fijne bladeren, die eenigszins aan Conifeeren herinneren. Hiertoe behooren: Epacris, Diosma, Proteaceeën, Erica, enz. De meeste Erica-soorten vindt men in Afrika, namelijk in het subtropische Zuid- en Noord-Afrika; in Europa komen ze voor van Frankrijk tot aan den Ural en van de Middellandsche zee tot aan Scandinavië. Epacris behoort in Nieuw-Holland thuis. In Azië en Amerika vindt men dezen vorm bijna in het geheel niet.

6. *De Cactusvorm.* Met de soorten: Mamillaria, Melocactus, Echinocactus, Echinopsis, Cereus, Phyllocactus, Epiphyllum, Rhipsalis, Opuntia, Peirescia, enz. De Cacteeën vormen een oorspronkelijk Amerikaansche familie, hoewel zij ook in Afrika, Syrië en Zuid-Europa verspreid zijn. Meestal vindt men ze in de dorre, zandige streken der tropen, minder in de gematigde luchtstreken. Op het gebergte komen zij tot aanzienlijke hoogte voor.

7. *De Orchideeënvorm.* Voor het grootste gedeelte zijn dit schijnwoekerplanten, die op de takken of tegen de stammen van levende en doode boomen leven; slechts betrekkelijk zeldzaam vindt men ze in den aardbodem groeiende.

Fig. 10. Phalænopsis grandiflora.

De voornaamste geslachten zijn: Stanhopea, Maxillaria, Oncidium, Odontoglossum, Phalænopsis, Phajus, Cymbidium, Cypripedium, Cattleya, Vanda, Masdevallia, enz. Zij komen

Digitized by Google

in alle tropische landen voor, het meeste echter in de vochtige wouden en dalen van de Andes van Zuid-Amerika. In de gematigde luchtstreken vindt men ze minder, nog minder in Zuid- en Midden-Europa, waar ook slechts aard (terrestrische) Orchideeën voorkomen.

8. *De Casuarinenvorm.* Een Nieuw Hollandsche rubriek, zij is eigenlijk bladerloos, met prachtige twijgen. Zij komt voor in Nieuw Holland, de Australische eilanden en ook in Oost-Indië.

9. *De Conifeeren vorm.* Met de geslachten: Abiës, Araucaria, Biota, Cedrus, Cephalotaxus, Cupressus, Juniperus, Larix, Picea, Pinus, Podocarpus, Salisburia, Taxodium, Taxus, Thuja, Wellingtonia, Dammara, enz. De Conifeeren komen het sterkst ontwikkeld en het talrijkste voor in de gematigde bergstreken (Rotsgebergte) van Noord-Amerika, in het Himalaya-gebergte en in de hoogere bergstreken der tropische landen. De geslachten, Pinus, Cupressus, Salisburia, Thuja, Taxodium en Juniperus vindt men slechts op het Noordelijk halfrond, Taxus en Podocarpus komen op de beide halfronden, Araucaria, Dammara en Frenela slechts op het Zuidelijk halfrond voor.

10. *De vorm der Aroideeën.* De Aroideeën vorm onderscheidt zich door saprijke stengels, met groote, nu eens pijlvormige, dan weder vingervormige of langgerekte bladeren. Hiertoe behooren: Caladium, Colocasia, Arum, Calla, Philodendron, Anthurium, Pothos, enz. Caladium en Pothos behooren in de tropen thuis, hoofdzakelijk in Zuid-Amerika, de Arum-soorten behooren daarentegen meer tot de gematigde luchtstreken. Naar haar voorkomen behooren hier ook toe de Nymphæa's, waaronder Nelumbium, Nymphæa en Victoria regia, over het algemeen tropische planten, waarvan eenige soorten echter ook in gematigder luchtstreken worden aangetroffen.

11. *De Aloë-vorm.* Planten met dikke, vleezige, langgespitste, dikwijls blauwachtige bladeren, veelal met ongedeelde, geringde en meer of minder gewonden stammen. Hiertoe behooren ook de Ananasachtige planten: Pitcairnia, Bromelia, Ananassa, Dracæna, Aletris, Yuca, Doryanthes, Tillandsia, Aloë, Agave, eenige soorten van Euphorbia, enz. Zij worden gevonden in tropische, subtropische en ook in koudere landen.

12. *De vorm der Lianen.* Meestal klimmende of windende planten, gedeeltelijk met zeer schoone bloemen: Paullinia, Banisteria, Bignonia, Passiflora, Bauhinia, de Vitis-soorten van Noord-Amerika en Zuid-Europa, Freicinetia Banksii, Aristolochia, Cissus, Hoya en eenige andere Asclepiadeeën, eenige Alströmeria's, Ipomæa, Glycine chinensis, Hedera, Clematis, Lonicera, enz.

Digitized by Google

De Lianen behooren in alle luchtstreken thuis. De Vitis vinifera (Wijnstok) groeit het beste in een eenigszins gematigd klimaat.

Fig. 11. Passiflora coerulea.

13. *De Grasvorm.* Dit zijn meestal lange, slanke planten, met een bevallig voorkomen en smalle niet al te lange bladeren. Hiertoe behooren: Bambusa, Arundinaria, Nastus, Arundo, enz. De boomachtige grassoorten vindt men slechts in de tropen. Bambusa Guadua stijgt in de Andes tot aanzienlijke hoogte evenals Nastus op het eiland Bourbon.

14. *De vorm der Varens.* Een lieve, door prachtige bladeren uitmuntende vorm. Men onderscheide drie vormen:

a. Boomvarens met de geslachten: Alsophila, Hemitelia, Cyathea, Balantium, Cibotium, Dicksonia, Marattia, Angiopteris, enz. De meesten behooren tot de warme en gematigde luchtstreken.

b. Kruidachtige Varens. Hiertoe behooren de geslachten: Adiantum, Aspidium, Asplenium, Blechnum, Lomaria, Ceratopteris, Diplazium, Pteris, Gymnogramme, Platycerium, Polypodium, Osmunda, Todea, enz. Deze komen zoowel in de tropische als in de subtropische en koudere landen voor.

c. De Mosvorm. Tot deze behooren de Selaginella's en Lycopodiums; zeer sierlijke planten.

De Varens zijn het talrijkste, zoowel aan geslachten als aan soorten vertegenwoordigd in de tropische landen, doch niet in de warmste ge-

Digitized by Google

hebben zij gaarne een vochtige lucht. Hoe verder men zich van de keerkringen verwijdert, hoe geringer het aantal Varens wordt.

Ten gevolge van deze levensomstandigheden vinden wij de meeste Varens op de Zuidzee-eilanden en in de hoogere bergstreken (Andes).

15. *De Lelievorm.* De hiertoe behoorende geslachten kenmerken zich voor het meerendeel door zeer schoone bloemen. De voornaamste geslachten zijn: Amaryllis, Ixia, Gladiolus, Pancratium, Hæmanthus, Crinum, Lilium, Iris, Tulipa, Hyacinthus, Hemerocallis, Agapanthus, Phormium, Narcissus, Scilla, Muscari, Crocus, Convallaria, enz. De Lelievorm behoort het meest in Afrika thuis; verder komen deze planten ook voor in Azië, Amerika, Zuid- en Midden-Europa. Voor het meerendeel hebben zij liever een gematigd dan een warm klimaat, zoodat zij ook zeer hoog op het gebergte voorkomen en daar als het ware het gematigde klimaat opzoeken.

16. *De Wilgenvorm.* Dit zijn meestal boomen en struiken met smalle, lancetvormige bladeren. Er zijn ongeveer 150 soorten bekend, die meestal in het noordelijk halfrond voorkomen en daar weder meer in de gematigde en koele luchtstreken dan in de warmere, waar zij in de hoogere en koudere bergstreken gevonden worden. In Nieuw-Holland komt deze vorm niet voor. Het beste is zij in Midden-Europa vertegenwoordigd.

17. *De vorm der Mirten.* De Mirten zijn planten met stijve, glanzende, dicht bijeen staande, ongetande, meestal kleine bladeren. De voornaamste geslachten zijn: Myrtus, Eucalyptus, Metrosideros, Callistemon, Melaleuca, Escallonia myrtilloides (Zuid-Amerikaansche Andes tot op 10,000 voet) enz. Bij de Nieuw-Hollandsche soorten staan de bladeren niet vlak, maar op hun kant, vandaar de vreemde indruk, die deze planten teweegbrengen, en de oorzaak dat zij genoegzaam geen schaduw geven. Zij verkiezen een gematigd boven een warm klimaat.

18. *De vorm der Melastomaceeën.* Dit zijn boomen en struiken, met meestal langwerpig ovale bladeren. Hiertoe behooren: Bertolonia, Cyanophyllum, Rhexia, Melastoma, enz. Het geslacht Melastoma telt zeer vele soorten, die vooral in tropisch Zuid-Amerika veel voorkomen en waarvan er eenigen vrij hoog op de bergen gevonden worden.

19. *De Lauriervorm.* Hiertoe behooren boomen en stuiken met lederachtige bladeren; ook zijn de meeste soorten nooit bladerloos. Velen worden als technische of medicinale planten aangewend. Een paar der voornaamste zijn Laurus nobilis (Laurier), Cinnamonum (Kaneel), enz. Zij komen in gematigde luchtstreken voor.

deelten, daar zij meer een gematigde temperatuur beminnen; ook

Digitized by Google

Het is te begrijpen, dat de indeeling der planten naar haar uiterlijk voorkomen, zooals wij die hier geven, nog lang niet compleet is, ja, dat zij zelfs moeilijk volkomen te geven zou zijn; het is echter voldoende, wanneer door het hier gegeven overzicht de liefhebber een weinig zijn weg kan vinden, zoodat hij voor zijn bijzondere liefhebberij (Palmen, Orchideeën, enz.) die planten weet uit te kiezen, welke hem kunnen interesseeren.

Even zoo noodig als het was, den liefhebber een overzicht te geven van de planten, ingedeeld in groepen naar haar uiterlijk voorkomen, is het ook, hem den levensduur te doen kennen. Hiernaar verdeelt men ze in de volgende hoofdgroepen:

1. *Eénjarige planten* (Annueelen). Dit zijn planten, die binnen het tijdsverloop van één jaar haar geheele leven afloopen. In het voorjaar gezaaid, bloeien zij in den zomer en dragen gedurende den herfst vruchten, om daarna te sterven.

2. *Tweejarige planten* (Biënnen). Deze ontwikkelen zich gedurende het eerste jaar uit zaad, bloeien en dragen vrucht in het tweede jaar. Slechts zelden is hun levensduur langer.

3. *Overblijvende planten* (Perenneerenden). Dit zijn planten, die ieder najaar afsterven, maar in het daaropvolgende voorjaar weder uit de onder den grond voortlevende deelen uitgroeien. Deze bloeien meestal eerst in het tweede of derde jaar, zelden in het eerste. Hiertoe behooren ook alle bol- en knolgewassen.

4. *Halfheesters*, met houtige, overjarige stengels, die een overgang tot de heesters vormen. Hiertoe behoort o. a. Cheirantus Cheiri, de gewone Muurbloem.

5. *Heesters en boomen*, planten waarvan wortel en stam een hoogen ouderdom kunnen bereiken. De kweeker kan er echter somtijds in slagen over de natuur der planten te zegevieren en van een éénjarige een tweejarige plant, van een heester een boom maken enz.

Nu volgt een overzicht van die planten, welke voor den liefhebber onder verschillende omstandigheden geschikt zijn, en wel zoo gerangschikt, als het mij het doelmatigst voorkwam, namelijk naar het klimaat, d. w. z. zóó in groepen verdeeld, dat al die planten bij elkander gevoegd zijn, die eenzelfden warmtegraad kunnen verdragen; dus:

Groep I. Tropische planten, die in den winter een temperatuur verlangen van 60°—70° Fahr.

Groep II. Subtropische planten, die in een gematigd klimaat voorkomen en een wintertemperatuur verlangen van 50°—60° Fahr.

Groep III. Planten van de Kaap, Nieuw-Holland, China en Japan, meestal kortweg Kaapsche planten genoemd, die des winters een temperatuur van 45°—50° Fahr. verlangen.

Digitized by Google

Groep IV. Planten uit Zuid-Europa, die een wintertemperatuur van 35°—45° Fahr. verlangen en die dus geen vorst verdragen.

Groep V. Planten uit Midden- en Noord-Europa, benevens uit Noord-Amerika, die 's winters buiten kunnen overblijven.

Aanmerking. De voor kamercultuur het meest geschikte planten zijn met een sterretje (*) geteekend. Die, welke niet aldus gemerkt zijn, moeten derhalve als minder daartoe geschikt beschouwd worden. Het is echter den liefhebber geraden, ook met deze planten proeven te nemen, om te zien welke daarvan voor hem geschikt kunnen geacht worden.

Groep I. Tropische planten

met een wintertemperatuur van 60°—70° Fahr.

*Abroma augusta, een smalbladerige Malvacee. Een struik uit Oost-Indië, met schoone, bruinroode bloemen; zij laat zich tot een zekere grootte zeer goed in de kamer kweeken.

*Abutilon, een fluweelachtige Malvacee. Heesterachtige sierstruiken met zeer schoone bloemen, afkomstig uit Brazilië, Columbië en Chili. A. aurantiacum, met oranjeroode bloemen, A. venosum, met donkergele, rood geaderde bloemen, A. insigne, rozeroode en donkerrood geaderde bloemen, A. planiflorum (Duc de Malakoff) met goudgele bloemen, en meer soorten en variëteiten met verschillend gekleurde bloemen.

Achimenes. Een klein knolplantje met vrij groote bloemen, afkomstig uit tropisch Amerika. A. longiflora, langbloemige Achimenes, met groote violetblauwe bloemen. A. argyrostigma, zilvergevlekte Achimenes met kleine, witte, netvormig geaderde bloemen, uit Nieuw-Granada. A. gloxiniæflora, met groote, welriekende, witte bloemen, een der schoonste soorten. A. rosea met kleine rozeroode bloemen, Guatemala. A. grandiflora, grootbloemige Achimenes, met violetpurperroode bloemen, Zuid-Amerika.

*Aletris. Een boomachtig gewas, dat ook dikwijls onder den naam Dracæna voorkomt. De plant heeft het voorkomen van een Palm, maar het groen is levendiger. A. fragrans met smalle bladeren. A. fragrans met breedere bladeren. Zij komen, evenals de Dracæna's, uit het tropische gedeelte van Zuid-Afrika en zijn voor kamercultuur uitstekend geschikt, waarbij nog komt, dat A. fragrans een uitstekende decoratieplant is.

Alstroemeria. Een bolgewas. A. Ligtu met witte en gele bloemen, zeer welriekend, afkomstig uit Peru. A. salsilla, een klimmende soort met trosvormige rozerood-geelgroene bloemen; Nieuw-Granada, Peru.

Anthurium. Een tot de Aroideeën behoorend tropisch geslacht, dat gedeeltelijk epiphytisch op boomstammen leeft en gedeeltelijk als

Digitized by Google

struiken voorkomt, waarvan de takken met luchtwortels voorzien hoog tegen de boomen opklimmen. Het zijn zeer schoone decoratieplanten, en de soorten zijn zeer talrijk, maar vele zijn zeer gevoelig voor koude of droge lucht. Haar geboorteland is namelijk tropisch Zuid-Amerika. *A. acaule, de stamlooze Anthurium, met zeer groote bladeren, uit de Antillen afkomstig. *A. magnificum, met groote, helder geaderde bladeren, uit Columbië; deze is als kamerplant vrij lastig. A. crystallinum, met donkergroene, zeer licht geaderde bladeren, is echter slechts in een kas te kweeken; Peru. A. Scherzerianum, met prachtige hoogroode bloemen, die in vorm eenigszins met een Aäronskelk overeenkomen. Zij is echter slechts onder glas te kweeken. A. Andréanum, zeer fraaie soort, met glanzend roode bloemen en pijlvormige bladeren, mede nog al lastig.

Aphelandra. Een Acanthacee. Sierplant, met zeer schoone bloemen. A. cristata met scharlakenroode bloemen, die in dichte, door de eironde dakpansgewijze over elkaar liggende schutbladeren, vierhoekig schijnende aren staan. A. Porteana, met gele bloemen en schutbladeren. A. squarrosa, met oranje bloemen en schutbladeren. A. aurantiaca Roezlii, een der fraaiste soorten, met oranjeroode bloemen en zilverwitachtige bladeren en schutbladeren.

Ardisia. Een altijd groen struikje. A. crenulata, met roodachtig witte bloemen, in trosjes, vooral fraai door de vruchten, die menierood zijn en lief tusschen het donkergroen der bladeren uitsteken; zij blijven zeer lang aan het boompje hangen. Afkomstig uit de Antillen.

Fig. 12. Aristolochia Sipho.

Aristolochia. Windende planten. A. labiosa met zeer fraai geaderde bloemen. Afkomstig uit Brazilië. A. gigantea, een zee grootbloemige Braziliaansche soort. A. picta, met gele bloemen, ook uit Brazilië, evenals A. Sipho, met kleinere maar zeer talrijke bloemen.

Artocarpus. Broodboom. Verscheidene soorten. *A. la-

Digitized by Google

ciniata met zeer schoone, groene bladeren; een zeer fraaie kamerplant, afkomstig uit Oost-Indië. *A. laciniata metallica, met fraaie diepingesneden donkerroode bladeren; ook deze kan men 's zomers op een beschutte plaats buiten zetten; Oost-Indië. A. Cannoni, met oningesneden roode bladeren. Ook deze kan men des zomers op een beschutte plaats buiten houden. Zuidzee-eilanden.

Bambusa. Bamboeriet. *B. verticillata (Guadua latifolia), een breedbladerige soort en prachtige decoratieplant, komt voor aan den Orinoko. *B. vulgaris, het gewone Bamboeriet met smallere bladeren. Oost-Indië.

*Banisteria speciosa, een Braziliaansche klimplant, met groote, glanzendgroene bladeren, zeer goed geschikt voor het bekleeden van wanden in kassen. Zij houdt het des zomers (Juni—September) op een beschutte plaats ook buiten uit.

Begonia. Hiervan zijn zeer veel soorten bekend, bijna allen schoone decoratieplanten, die echter zeer gevoelig voor droge kamerlucht zijn, waarom het geraden is ze onder glas te kweeken. Het zijn planten met

Fig. 13. Begonia Rex.

geribde, dikwijls zeer schoon geteekende bladeren en gedeeltelijk ook met zeer fraaie bloemen. De meesten behooren in tropisch Amerika thuis; men vindt er echter ook in Oost-Indië en in de meer gematigde streken van China en Japan. Zij komen vrij hoog op de bergen voor.

Digitized by Google

B. Rex, een der schoonste soorten. De groote bladeren hebben op de bovenzijde een breede zilveren streep. Afkomstig uit Achter-Indië. B. magnifica; de bladeren zijn op de bovenzijde fluweelachtig en zilverwit geaderd. Stamt uit de dalen van Nieuw-Granada. *B fuchsioides, zeer fraai door hare donkerroode bloemen, daarbij vrij hard; zij behoort in Nieuw-Granada thuis. *B. coccinea, uit Brazilië, uitmuntende door fraaie bloemen. B. smaragdina, een zeer fraaie Braziliaansche soort, met fluweelachtige, smaragdgroene bladeren; zij is echter zeer teer en slechts onder glas te kweeken. B. smaragdina maculata. Deze gelijkt veel op de voorgaande soort, maar de smaragdgroene bladeren zijn met groote donkere vlekken geteekend; ook zeer teer. *B. semperflorens, met witte bloemen; dit is een zeer dankbare plant, die men met weinig moeite zomer en winter door, in bloei kan hebben. Afkomstig uit Brazilië.

Billbergia. Bromeliaceeën; zij behooren dus tot de ananasachtige planten en hebben zeer fraaie bloemen, die tot trossen vereenigd en van prachtige schutbladeren voorzien zijn. Zij komen voor in de tropische wouden van Brazilië. *B. Morelliana, met fraaie bloemen, rose en blauw gekleurd. *B. bicolor, met bruinroode schutbladeren en donker purperroode, licht groengele bloemen. *B. purureo-coerulea, met purperroode schutbladeren en blauwe bloemen. *B. pyramidalis, met donkerroode schutbladeren en scharlakenroode, lichtblauwe bloemen. *B. nutans, schutbladeren rozerood, bloemen blauwgroen. *B. iridifolia, met roode schutbladeren en licht groengele bloemen, die blauwviolette punten hebben; enz.

Bouvardia, zeer fraai bloeiende struikjes. B. leiantha uit West-Indië, met scharlakenroode bloemen, in trossen vereenigd. Vooral de in den lateren tijd gewonnen enkel- en dubbelbloemige variëteiten zijn zeer aanbevelenswaardig.

*Cacteeën. Planten met een over het algemeen zeer vreemd, maar niet zeer fraai voorkomen, doch de meeste hebben zeer schoone, dikwijls welriekende bloemen, waardoor het komt, dat er nog talrijke Cactusliefhebbers zijn. Er zijn vele geslachten, die allen uit Zuid of Centraal-Amerika afkomstig, in verschillende werelddelen ingeburgerd zijn. De verschillende geslachten worden meestal naar den vorm genoemd; zoo heeft men: 1. Mamillaria, Tepel-Cactus; 2. Melocactus, Meloen-Cactus; 3. Echinocactus, Egel-Cactus; 4. Echinopsis, Egel-Cereus; 5. Cereus, Slangen-Cactus; 6. Phyllocactus, Vleugel-Cactus; 7. Epiphyllum, Blad-Cactus; 8. Rhipsalis, Roede-Cactus; 9. Opuntia, Vijg-Cactus; 10. Peirescia, Boom-Cactus, enz. Alle Cacteeën laten zich zeer goed in een kamer kweeken, mits zij slechts genoeg zon krijgen. De liefhebbers beginnen dit langzamerhand ook weder te be-

Digitized by Google

grijpen, en de Cactussen, die gedurende ongeveer 40 jaar verwaarloosd zijn, beginnen zachtjes aan weer in den smaak te komen, zoodat men ook soms weder bij privaatpersonen mooie collectie's kan aantreffen. Hier volgen eenige der schoonste soorten: *Cereus speciosissimus, een zeer harde, bekende soort, met groote roode bloemen. *C. grandiflorus (Koningin der nacht), met groote, heerlijk riekende bloemen, die, wanneer zij geheel geopend zijn, ruim 16 cM. doorsnede hebben. De kleur is wit en bronsgeel en wel zoo, dat de bloembladeren van binnen zuiver wit zijn, naar buiten eerst licht bronsgeel worden, om eindelijk in donker bronsgeel te eindigen. Zij riekt zoo sterk naar vanille, dat men er licht hoofdpijn van krijgt. Zeer jammer is het, dat de bloei slechts zoo kort duurt, daar zij tegen zonsondergang opengaat, met middernacht haar glanspunt bereikt, om tegen zonsopgang uitgebloeid te zijn; vandaar haar naam: „Koningin der nacht". Zeker is het, dat de Cereus grandiflorus de fraaiste aller Cactussen is. Zij behoort op de Antillen thuis.

Zeer fraai is ook de Phyllocactus Ackermannii, die door hare groote roode bloemen populair geworden is.

Fig. 14. Phyllocactus Ackermanii.

Epiphyllum truncatum, met roode bloemen.
Pilocereus senilis, met lange grijze haren.

Digitized by Google

Mamillaria Bocasana, met rooskleurige bloemen.

Mamillaria Schiedeana, met roode bloemen.

Cereus nycticalus, met witte bloemen, ongeveer zoo groot als die van Cereus grandiflorus.

Rhipsalis flagelliformis, met zeer veel kleine roode bloempjes; eene zeer lieve soort.

Epiphyllum speciosum (Cactus alatus) met rozeroode bloemen.

Caladium. Knolgewassen met dikwijls zeer fraaie bladeren; zeer schoone decoratieplanten, afkomstig uit Brazilië. C. bicolor; de groene pijlvormige bladeren zijn tamelijk groot en in het midden rozerood. *C. odoratissimum, met welriekende bloemen; de bladeren zijn fraai groen en pijlvormig. C. pictum, zeer fraaie soort met middelmatig groote bladeren, die fraai groen met wit gevlekt zijn. Verder talrijke hybriden en variëteiten van C. bicolor, enz.

Carludovica. Een palmachtige, struikachtige, dikwijls klimmende plant uit de wouden van Zuid-Amerika. Haar bladeren leveren de grondstof voor de bekende Panama-hoeden. Door hare schoone, groote, sterk geribde bladeren vormen de Carludovica's prachtige decoratieplanten, waarvan eenige soorten ook zeer goed in de kamer groeien. *C. atrovirens, met donkergroene bladeren. *C. Moritziana, gelijkt zeer veel op de voorgaande soort. *C. plicata, met zeer lang gesteelde bladeren. *C. Sartorii, met zeer groote bladeren. *C. palmata, met zeer veel luchtwortels, zeer schoon.

Fig. 15. Celosia cristata.

*Celosia. Een zomergewas, ten deele overblijvend en struikachtig. *C. cristata, Hanekam, een bekende sierplant met hanekamachtig, staande fraaie roode bloemen. Afkomstig uit Oost-Indië.

Cissus discolor. Een klimplant met prachtig geteekende bladeren. Afkomstig van Java.

Clerodendron Thomsonii. Een klimplant met hartvormige bladeren en schoone witte, aan het uiteinde purperroode bloemen, die bij een goede cultuur zeer talrijk zijn. Deze plant groeit echter

Digitized by Google

alleen goed onder glas in een zeer vochtige warme lucht, zoodat zij alleen in een kasje te kweeken is. Afkomstig uit tropisch Brazilië.

*Clivia miniata (Himanthophyllum miniatum). Een Amarylidee uit Zuid-Afrika, met prachtige rood en geel gekleurde bloemen, die lelievormig zijn en van 8 tot 12 op een ongeveer 30 cM. langen steel voorkomen. Wanneer deze plant goed gekweekt wordt, kan zij tweemaal 's jaars, en wel in Februari en Augustus, bloeien. Zij behoort tot een der meest geliefde kamerplanten.

Clusia. Dit zijn struiken en boomen, die een gomachtige stof uitzweeten; zij hebben schoone lederachtige bladeren. C. macrophylla, met groote, rondachtige, dikke bladeren. C. rosea, met schoone lange bladeren en rozeroode bloemen. C. flava, met paralel geaderde dikke bladeren en gele bloemen. Afkomstig uit Zuid-Amerika en West-Indië.

*Coffea. De gewone Koffieboom, wordt een middelmatig hooge boom. *C. arabica, met kleine bladeren. Afkomstig uit Arabië en Midden-Afrika. *C. liberica, uit West-Afrika, met groote bladeren. Beide soorten zijn goede kamerplanten, daar zij een vrij droge lucht kunnen verdragen.

*Coleus. Lage struiken uit Cochinchina, de Molukken, enz., die door hare bont gekleurde bladeren veel beminnaars hebben; ook worden zij des zomers veel voor bloembedden gebruikt. C. marmoratus, met zeer schoone bonte bladeren. C. atropurpureus met donkerpurpere bladeren.

Colocasia. Zeer schoone decoratieplanten, met groote pijlvormige bladeren. Afkomstig uit Egypte, Klein-Azië, Oost-Indië, enz. *C. odora, uit Achter-Indië, met zeer fraaie bladeren. C. discolor met rood en wit gevlekte bladeren; Brazilië. C. maculata, met kleine zwart gevlekte bladeren; van het Himalayagebergte. *C. odoratissima, met zeer groote, donkergroene bladeren.

Columnea Schiedeana. Een Gesneriacee uit Brazilië, met zeer fraaie bloemen en weeke. behaarde bladeren.

*Convolvulus. Hiervan bestaan zeer vele soorten; C. candicans, met fraaie witte bloemen. Afkomstig uit Oost-Indië.

*Crinum. Bolgewassen met lange, riemvormige bladeren en heerlijke, lelieachtige, veelal welriekende bloemen. Zij verkrijgen dikwijls een vrij groote afmeting, zijn echter betrekkelijk gemakkelijk te kweeken en daarbij voor kamerplanten zeer goed geschikt, waarbij nog komt, dat de plant zeer decoratief is. *C. asiaticum, met witte bloemen en roode meeldraden. Afkomstig uit Oost-Indië. *C. erubescens, zeker wel de schoonste soort. Zij groeit zeer goed in een kamer en bloeit bij een weinig zorg geregeld ieder jaar. Hare bloemen vormen een geheel bouquet, zij zijn wit met licht purper gestreept en zeer wel-

Digitized by Google

riekend. Afkomstig uit Guyana. *C. amabile, met witte bloemen, met purper genuanceerd, zeer welriekend. Afkomstig uit Oost-Indië. *C. giganteum, uit tropisch Afrika, met witte, keurig riekende bloemen. *C. americum, met witte welriekende bloemen. West-Indië.

*Curculigo recurvata. Deze plant komt in voorkomen veel met jonge Palmen overeen. Zij is afkomstig van de Soenda-eilanden. Niettegenstaande het daar heerschende vochtig warme klimaat, is zij een der beste kamerplanten, daar zij hier gedrongen blijft en niet zoolang wordt als in de kassen. Haar bloemen zijn onaanzienlijk; des te fraaier echter de groote, ongedeelde, sterk geribde bladeren, die donkergroen van kleur zijn. C. recurvata fol. variegatis; deze varieteit, met donkergroene, onregelmatig wit gestreepte bladeren is wel zeer fraai, maar lastig in de cultuur.

Curcuma. Deze planten hebben zeer veel overeenkomst met Canna's; het zijn knolgewassen met fraaie bladeren en bloemen, afkomstig uit Achter-Indië. Zij zijn zeer gevoelig voor de droge kamerlucht, zeer fraai echter onder glas gekweekt. C. rubricaulis, met roode bladstelen. C. musæfolia, heeft een bladvorm als een Banaan.

Cycadeeën. De hoofdgeslachten van deze familie zijn:

a. Cycas, Sagopalm, met een hoogen stam.
b. Zamia, met een lagen, dikken stam.
c. Encephalartos, met een middelmatig hoogen stam.
d. Ceratozamia, met een lagen, dikken stam.
e. Dioon, met een korten stam.

Eenige opmerkingen omtrent deze planten.

a. Cycas revoluta, een zeer bekende en geliefde soort, waarvan de bladeren veel voor lijkkransen worden gebruikt. China en Japan. C. circinalis, met wel zoo fraaie bladeren als de bovengenoemde soort. Afkomstig uit Oost-Indië en Cochinchina.

C. Thouarsii. Een zeer fraaie soort van Oostkust van Afrika. Alle drie de soorten groeien in een kasje zeer goed, minder goed in de kamer, daar zij veel vochtige lucht en licht verlangen.

b. Zamia. Dit geslacht behoort thuis op de West-Indische eilanden en in Midden-Amerika. Z. integrifolia en Z. glaucophylla zijn zeer fraaie soorten.

c. Encephartos. Dit geslacht wordt slechts in Midden-Afrika en wel op vrij droge plaatsen gevonden. Het zijn zeer fraaie soorten, die ook veel licht verlangen maar beter in een kamer zullen groeien als Cycas of Zamia. E. Altensteinii, het zoogenaamde Kafferbrood, E. spiralis, E. Hildebrandtii, alle drie zeer aanbevelenswaardige soorten.

d. Ceratozamia. Afkomstig uit Mexico en Bolivia. C. mexicana

Digitized by Google

vrij hard, C. longifolia en C. robusta, met zeer lange bladeren. Alle drie zeer schoon.

Fig. 16. Cycas circinalis.

e. Dioon. De bekendste soort is D. edule, uit Mexico, die een wintertemperatuur van 45°—50° Fahr. verlangt, zij is vrij hard en kan den liefhebber wel aanbevolen worden.

Het voorkomen van alle vijf geslachten is palmachtig en in hoofdzaak hetzelfde; nú is de stam iets hooger dán weder iets lager, nú eens dikker dan weder dunner, maar het hoofdverschil berust in de zijblaadjes, hetzij dat deze lang of smal, aan den rand stekelig of glad zijn.

Digitized by Google

Dieffenbachia. Aroideeën, die uitmunten door prachtige bladeren. D. Baraquiniana, met witgevlekte bladeren en ivoorwitte bladstelen. D. magnifica, met witgevlekte bladeren. D. costata, met lichtgroene bladeren. D. robusta, met groote donkergroene bladeren. D. Bauseï, met donkergroene bladeren, fraai gemarmerd met lichtgroene en witte vlekken, de fraaiste aller Dieffenbachia's. Alle soorten afkomstig uit Brazilië.

Dracæna. Palmachtige planten, met zwaardvormige, dicht op elkander staande bladeren; uitstekende decoratieplanten. D. Draco, de Drakenbloedboom, kan somtijds een aanzienlijke hoogte bereiken. Afkomstig uit Oost-Indië en de Kanarische eilanden *D. terminalis, met purperbruine bladeren; Molukken. D. umbraculifera, een gedrongen soort, met lange, zeer dicht opeen staande bladeren; afkomstig van het eiland Mauritius. *D. fragrans, met betrekkelijk breede, fraai groene bladeren, Guinea. D. marginata, met donkergroene, roodgerande bladeren; Madagascar. Verder vele fraai gekleurde varieteiten en hybriden.

Episcea (Cyrtodeira). Een Gesneriacee, zeer geschikt voor ampelplant, maar even moeilijk te kweeken als fraai. Zij heeft geelachtig zwart en groen gekleurde bladeren, met roode, trechtervormige bloemen. Er zijn twee soorten bekend, de ééne met iets donkerder bladeren dan de andere. E. fulgida, met donkere bladeren. E. cuprea, met licht gekleurde bladeren. Beiden afkomstig uit Brazilië.

Eranthemum. Fraai bloeiend geslacht uit Oost- en West-Indië. E. bicolor, een gedrongen plantje, met witte, donkerrood gevlekte bloempjes; afkomstig van de Philippijnen. E. pulchellum, met hemelsblauwe bloempjes; uit Oost-Indië. E. strictum, ook met blauwe bloempjes; afkomstig uit Oost-Indië.

Erythrina. Boomen en struiken, afkomstig van de Antillen en uit tropisch Zuid-Amerika. E. Cristagalli, met zeer fraaie donkerroode vlinderbloemen, in trossen vereenigd.

Eucharis. Een Liliacee uit het Amazonengebied, met groote, witte bloemen. E. grandiflora, met zeer groote bloemen. E. amazonica, met zuiver witte bloemen; zeer bloemrijk. E. Mastersii, met witte, welriekende bloemen.

Eugenia. Heesters en boomen van de Antillen, uit Brazilië en Chili. E. Michelii (Myrtus brasiliensis), zeer lief.

Euphorbia. Heesters en boomen uit tropische en subtropische streken, Arabië, Egypte, Oost-Indië, enz. *E. splendens, met donkerroode bloemen. Afkomstig van Madagascar. E. Bojerii, met scharlakenroode bloemen. Van Madagascar.

Ficus. Hiervan bestaan zeer vele soorten. *F. elastica, de gewone

Digitized by Google

Caoutchouk-boom, een zeer bekende plant, die voor kamercultuur bij uitnemendheid geschikt is. Afkomstig uit Oost-Indië. *F. stipulata, een kleinbladerig plantje, uitstekend geschikt voor hangplant; tropen. *F. radicans, een hangplant met iets grootere bladeren, evenals de voorgaande zeer goed voor de kamer; beide van tropische afkomst.

Fig. 17. Platycerium grande.

Filices (Varens). De Varens worden in drie hoofdgroepen verdeeld: *a.* de kruidachtige Varens, *b.* de boomachtige Varens en *c.* de mosachtige Varens. Er zijn zeer vele soorten bekend, waarvan de meesten door fraaie bladvormen uitmunten; vooral de boomachtige Varens zijn zeer interessant. Zij komen hoofdzakelijk in de tropen voor en wel voor 't meerendeel in de zeer warme vochtige kuststreken, waar zij het talrijkst zijn aan soorten en waar zij bijna geheele wouden vormen. Hoe meer men zich van de keerkringen verwijdert, des te minder vindt men de Varens, totdat zij eindelijk in de koudere streken geheel verdwijnen. De Varens tellen zeer veel liefhebbers; zij verlangen echter een gelijkmatig vochtig-warme temperatuur, zoodat zij in een kamer niet gemakkelijk te kweeken zijn. Onder glas, op schaduwrijke balkons, die niet aan de straatzijde liggen en in een tuintje dicht bij een fontein of vijver kan

Digitized by Google

men intusschen met verscheidene soorten veel succes hebben. De volgende soorten worden ter beproeving aanbevolen:

a. Kruidachtige Varens. Adiantum cuneatum, A. tenerum, A. pubescens, A. amabile, A. Farleyense, meest allen afkomstig uit Peru.

Aspidium trifoliatum en A. decursive-pinnatum.

Asplenium compressum, A. flabellifolium, A. auritum, A. præmorsum.

Blechnum brasiliense en B. triangulare.

Davallia's.

Dicksonia nitidula; uit de tropen.

Diplazium giganteum, D. pubescens.

Gymnogramme's, met prachtige bladeren, die aan de onderzijde met goud- of zilverstof als bestrooid schijnen. Zij zijn echter vrij lastig en slechts onder glas te kweeken. Afkomstig uit de tropen.

Angiopteris Teysmanniana, van Java. Een reusachtige plant.

Lomaria gibba, een boomvaren in miniatuur.

Marattia lævis.

Platycerium grande. De plant heeft veel overeenkomst met het gewei van een hert.

Polypodium aureum, P. longissimum, P. crassifolium, P. polystichum, P. morbillosum.

Fig. 18. Polypodium morbillosum.

Pteris falcata, P. pedata, P. hastata, P. cordata. De meeste Pteris-soorten zijn vrij hard.

Todea australis, een hoogst interessante vorm.

Digitized by Google

b. Boomachtige Varens. Hiervan zijn o. a. aanbevelenswaardig:

Alsophila villosa, uit de tropen. A. aculeata.

Balantium antarcticum, van Nieuw-Zeeland.

Cibotium Schiedeï, uit Mexico.

Cyathea aurea, C. arborea, van de Antillen. C. speciosa, uit Zuid-Amerika.

Diplazium giganteum.

Hemitelia acuminata en H. obtusa.

c. Mosachtige vormen, waarvan kunnen aanbevolen worden:

Selaginella uncinata. Een zeer schoone soort met staalblauwen weerschijn, daarbij niet al te lastig. S. cuspidata, S. decomposita, S. cordifolia, S. rigida, S. serpens, S. viticulosa, S. arborea, S. grandis.

Lycopodium. Deze zijn zeer interessant, maar lastig in de cultuur; zij kunnen slechts onder glas, in vochtige warmte gekweekt worden. De meest aanbevelenswaardige is Lycopodium Hippurus.

Fittonia argyroneura. Een kruipende plant, de bladeren met geelwitte aderen. Afkomstig uit Brazilië. F. Verschaffeltii, ook kruipend, maar met roode aderen. Beiden zijn zeer lieve planten, maar willen onder glas gekweekt worden.

*Franciscea calycina. Een struikje, met prachtige blauwachtige bloemen, dat zeer goed in de kamer groeit. Afkomstig uit Brazilië.

Gesneria. Knolgewassen, met fluweelachtig behaarde bladeren. Zij zijn allen zeer gevoelig voor de droge kamerlucht en moeten dus onder glas gekweekt worden; zij zijn afkomstig uit de schaduwrijke Braziliaansche wouden. G. splendens, met donkerroode bloemen. G. Donkelaarii, met rose bloemen. G. magnifica, met menieroode bloemen. G. zebrina, met bloemen, die vanboven rood en vanonder geel zijn.

Gloxynia. Knolgewassen, met uitnemend fraaie bloemen; jammer dat zij zoo gevoelig zijn voor de droge kamerlucht, hoewel zij niet te vochtig mogen staan, daar anders de weeke bladeren afrotten. G. tigrida, met groote bloemen, op verschillende wijze gekleurd en gevlekt. G. maculata, met bloemen van een donkerblauwviolette kleur, van buiten naar binnen donkerder wordend; bladeren gevlekt. G. caulescens, met groote, donkerblauwe bloemen, die met purper gevlekt zijn. G. speciosa, met blauwachtig witte bloemen. G. rubra, met rozeroode bloemen. G. candida, met zuiver witte bloemen. Verder tallooze hybriden.

*Hedychium. Dit geslacht behoort tot de Scitamineeën. Het zijn fraaie planten, met aromatische, vleesachtige wortelstokken en zeer groote bloemaren, welker stengels 1 à 2 M. hoog worden. Zij kunnen des zomers op een beschutte plaats buiten staan, hoewel het in dit geval raadzaam is,

Digitized by Google

ze door middel van mest een warmen voet te geven. Zij zijn afkomstig uit Oost-Indië. H. Gardnerianum, met lange, breede, toegespitste bladeren en welriekende, goudgele bloemen. H. coccineum, met scharlakenroode bloemen. H. flavum, met gele, welriekende bloemen. H. coronarium, met groote, witte, welriekende bloemen.

Heliconia. Een geslacht, dat zeer veel overeenkomst met dat der Bananen heeft en in tropisch Amerika thuis behoort. *H. pulverulenta, met groote, van onderen blauwachtig bestoven bladeren, een der schoonste soorten. *H. metallica, met bladeren, die van boven donkergroen, van onder purperrood zijn. Het zijn schoone decoratieplanten, die zeer goed in een kamer groeien.

Hibiscus. Een tot de Malvaceeën behoorend geslacht. Het zijn boomen en heesters, uitmuntend door bloem en blad. H. Houtteï, met zeer groote, donkerroode bloemen. H. amoenus, een heester met roodachtige bloemen; afkomstig van Montevideo. H. rosa sinensis, boomachtig, met zeer groote roode bloemen, uit Oost-Indië. H. Abelmoschus, een heester met groote, gele, inwendig donkerroode bloemen; uit Oost- en West-Indië.

Fig. 19. Hibisens rosa sinensis.

Hoya. Klimplanten uit Zuid-Azië en Nieuw-Holland. *H. carnosa, Wasbloem, met lichtrose, schermvormig geplaatste, zeer welriekende bloemen. *H. bella, de bloemen zijn rood en wit gekleurd; Java. H. maxima, met groote roodachtige bloemen, zij verlangt een vochtig-warme temperatuur.

Isolepis. Een zeer fraaie decoratieve Rietgrassoort, die zeer hard is en zich gemakkelijk laat kweeken.

Jasminum. Een geslacht, dat uitmunt door fraaie, welriekende bloemen. Afkomstig uit Oost-Indië en Madeira. J. odoratissimum, met fraaie, welriekende bloemen. J. Sambac (Melatti), eene door hare welriekende bloemen in Indië zeer geliefkoosde soort. J. gracillimum, een klimplant met zeer fijn blad en talrijke, keurig riekende bloempjes.

Lantana. Struiken uit tropisch Amerika en Azië. *L. involucrata,

Digitized by Google

met roodlilaächtige, inwendig goudgele bloemen. *L. nivea, met witte, inwendig gele welriekende bloemen. *L. Camara, met goudgele, later scharlakenrood wordende bloemen.

Maranta. Knolgewassen uit tropisch Amerika, waarvan de meeste soorten prachtige bladeren bezitten. Zij beminnen een zeer vochtige temperatuur. *M. zebrina, met bladeren, die van onderen rood, van boven groen, met donkere strepen gekleurd zijn; een betrekkelijk harde

Fig. 20. Maranta zebrina.

Braziliaansche soort. *M. sanguinea, met groene bladeren, die aan de onderzijde purperrood zijn, ook betrekkelijk hard. *M. bicolor, een kleine Braziliaansche soort, met witte, groen gevlekte bladeren. *M. ornata, met fijne, wit gestreepte bladeren; afkomstig uit Columbia. M. Veitchiana, met wit gevlekte bladeren; Peru. M. argyræa, met gestreepte bladeren; Brazilië. *M. Kerchoveana, kleine Braziliaansche soort, met zwart gevlekte bladeren. *M. grandifolia, met groote, lichtgroene bladeren. Afkomstig uit Brazilië.

Mimosa pudica (Kruidje-roer-mij-niet). Een lief plantje, afkomstig uit Brazilië, met fijne bladeren, interessant, daar de bladeren bij de minste aanraking als het ware slap bij de plant neerhangen.

Musa (Banaan). Prachtig geslacht met groote, zijdeachtig glanzende bladeren. De Musa's zijn als decoratieplanten zeer goed te gebruiken en houden zich uitstekend in een kamer. M. paradisiaca, de gewone Banaan, vormt een hoogen boom met prachtige, groote, lichtgroene bladeren. *M. sapientum, groeit op dezelfde wijze als de vorige soort; de bladstelen zijn echter van purperen strepen en vlekken voorzien. *M. Cavendishii, een der kleinste soorten, die zelden hooger dan

Digitized by Google

1,25 M. wordt, met donkergroene, roodbruin gevlekte bladeren. M. coccinea, uit Cochinchina, wordt ongeveer 1 à 2 M. hoog. *M. speciosa (rosacea), met lichtgroene bladeren. *M. discolor, met lichtgroene, roodgerande en bruinrood gevlekte bladeren. Middelmatig hoog. *M. zebrina, lage soort, met lichtgroene, gestreepte bladeren. *M. Dacca, uit Oost-Indië, een der fraaiste soorten, met groote, breede, lichtgroene bladeren. *M. Ensete, de Abyssinische Banaan, de grootste soort, die in Abyssinië in 5 jaar ongeveer 30 voet hoog wordt. Deze is de eenige soort, die het op een beschutte plaats des zomers bij ons buiten uithoudt en des winters niet meer dan 45°—50° Fahr. noodig heeft. Zij is slechts in een goed te luchten kamer te kweeken. *M. superba, een groote vorm met breede, lichtgroene bladeren.

Nægelia. Gesneriaceeën, uit Midden- en Zuid-Amerika. Het zijn knolgewassen, met zeer fraaie bloemen. N. fulgida, bloemen vuurrood. N. Geroldtiana, met bloemen, die aan de bovenzijde scharlakenrood, van onder en van binnen geel zijn. De cultuur is dezelfde als van Achimenes.

Nidularium fulgens, een Bromiliacee, met schoone, donkerroode bloemen.

Oplismenus imbicillus (Panicum variegatum), een grassoort met wit gestreepte bladeren, is slechts onder glas te kweeken.

Orchideeën. De Orchideeën worden in twee groepen verdeeld en wel:

a. Aard- of terrestrische Orchideeën, die hoofdzakelijk in kalkachtige gronden groeien.

b. Lucht- of epiphytische Orchideeën, die op boomstammen voorkomen.

De Orchideeën worden in bijna alle streken gevonden, maar naar de keerkringen neemt haar aantal meer en meer toe, totdat dit zijn toppunt bereikt in de vochtige wouden van Brazilië en in de dalen der Andes. Over het algemeen worden de planten niet zeer groot, maar munten uit door heerlijke, somtijds zeer welriekende bloemen van een zeer vreemden vorm en met een somtijds ongekende kleurenpracht prijkende. Er zijn eenige duizenden soorten bekend.

Er zijn tegenwoordig zeer veel Orchideeën-liefhebbers; toch zijn de prijzen, die er voor betaald worden, somtijds zeer hoog; ook zijn zij wegens hare vrij lastige cultuur voor de kamer niet aan te bevelen, daar zij meestal een vochtige, warme lucht verlangen. Wie er proeven mede wil nemen, moet een in dit werkje beschreven kamerkas met verwarming hebben; hierin kan men echter vrij goede resultaten verkrijgen.

Eenige der gemakkelijkst te kweeken soorten volgen hier:

a. Aard-Orchideeën. Cypripedium (Venus-schoentje). C. specta-

Digitized by Google

bile, met zeer fraaie rose bloemen, kan koud gekweekt worden. C. barbatum, met donker bronskleurige bloemen. C. insigne, met licht bronskleurige bloemen. Beiden gematigd warm te kweeken.

b. Lucht-Orchideeën. Phajus Wallichii, met zeer fraaie bloemen,

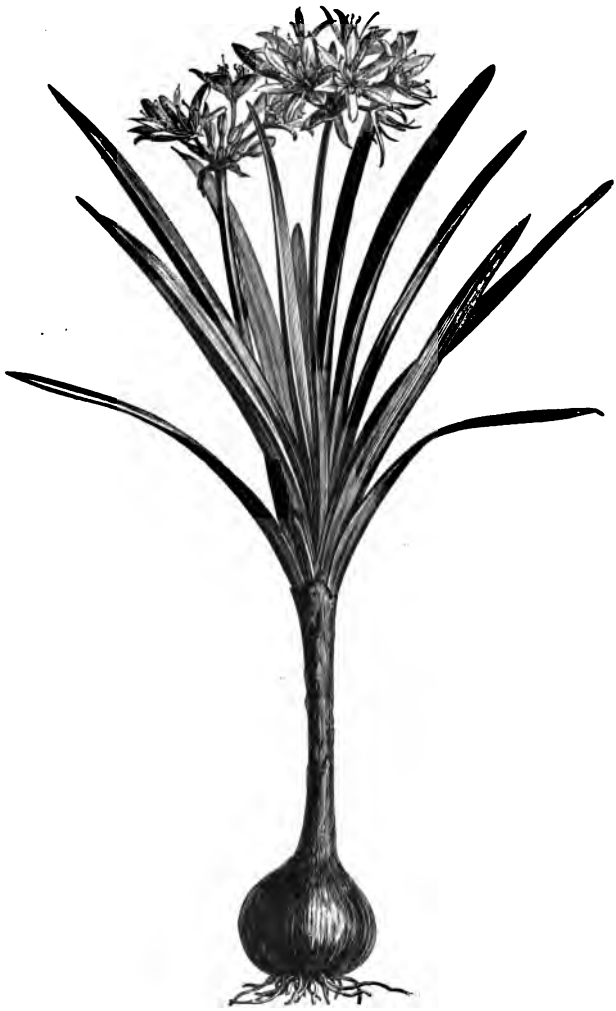

Fig. 21. Pancratium illyricum.

staat tusschen de Aard- en Lucht-Orchideeën in. Lycaste Skinnerii, met zeer schoone licht- en donkerrose bloemen.

Stanhopea eburnea en S. tigrina, de eerste met groote, zuiver

Digitized by Google

witte, de tweede met zeer groote witte bloemen, die met groote, donker purpere vlekken getijgerd zijn. Beiden zeer welriekend. Verder eenige soorten van Dendrobium, Oncidium, Cattleya, Vanda, enz.

Oxalis floribunda, een laag plantje uit Brazilië, met trosjes van lieve roode bloempjes.

Palmen. De Palmen tellen tegenwoordig meer dan 800 soorten. Het is een der voornaamste plantenfamilies en daar er tegenwoordig zeer veel werk van gemaakt wordt, zullen zij in een afzonderlijk hoofdstuk worden behandeld.

*Pancratium. Bolgewassen, die talrijke, welriekende bloemen voortbrengen. P. Amancæs, met groote gele bloemen. Afkomstig uit Peru. *P. amœnum, een soort uit Guyana, met gele bloemen. *P. speciosum, met groote witte bloemen, een der schoonste uit West-Indië afkomstige soorten.

Pandanus. Een zeer schoon geslacht, met zwaardvormige, meestal doornig getande, spiraalswijze staande bladeren; afkomstig uit Oost-Indië, van Madagascar en de Sunda-eilanden. De meeste soorten zijn, jong, voor kamerplanten zeer goed geschikt. *P. odoratissimus, met glanzend groene bladeren, welke doorns aan de randen en aan de achterzijde hebben. *P. utilis, heeft veel overeenkomst met de voornoemde soort, maar de doorns en bladranden zijn roodgekleurd. Een uitstekende kamerplant. P. furcatus, de grootste soort, met zeer lange, breede bladeren; wordt spoedig te groot om haar als kamerplant te gebruiken. *P. Veitchii, een zeer fraaie soort, met groen en wit gestreepte bladeren, zeer schoon als kamerplant. P. amaryllidifolius, een kleine soort, met lichtgroene ongedoornde bladeren.

Panicum. Een tropisch Gras, waarvan zeer vele soorten bekend zijn. P. palmæfolium, met breede bladeren.

*Passiflora. Klimplanten, voorkomende in tropisch Amerika en West-Indië. Er zijn zeer vele soorten van bekend, die bijna allen door prachtige bloemen uitmunten. Zij zijn gemakkelijk in een kamer te kweeken, mits zij in een venster staan en veel lucht en zon bekomen. P. kermesina, met roode bloemen; Brazilië. P. alata, met schoone, welriekende, groote bloemen, van roode, witte en blauwe kleur; afkomstig uit West-Indië. P. coerulea, een der meest voorkomende soorten, met blauwe bloemen. Zij is afkomstig uit Brazilië, maar wordt thans ook in Zuid-Europa aangetroffen. P. quadrangularis, met welriekende, roode bloemen, gekenmerkt door een vierkanten stengel; Jamaïca. P. edulis, met witte bloemen en eetbare vruchten; Brazilië. P. racemosa, met scharlakenroode bloemen; afkomstig uit Brazilië. P. trifasciata, met fraai geteekende bladeren. Deze soort laat zich echter niet best in een kamer kweeken.

Digitized by Google

Peperomia. Een lief plantje, met fraaie bloemtrosjes en vleeschige bladeren; afkomstig uit tropisch Amerika. *P. rotundifolia, met rondachtige bladeren.

Philodendron (Monstera). Zeer bekende bladplanten uit Centraal- en Zuid-Amerika; eenigen zijn zeer hard. *P. pertusum, met door-

Fig. 22. Philodendron pertusum.

boorde bladeren. Een zeer harde soort uit Guatemala. P. speciosum, met zeer groote bladeren; afkomstig uit tropisch Amerika. *P. bipinnatifidum, met groote, diep ingesneden, sterk riekende bladeren.

Phyllanthus. Heestertjes, bij welke de bloemen aan den rand van het blad voorkomen. P. falcatus, met kleine, roode bloempjes; West-Indië.

*Pogostemon Patchouli. Een sterk riekende plant, die de bekende Patchouli levert. Afkomstig uit Zuid-Azië.

Polyanthes tuberosa. De gewone Tuberoos, met heerlijk riekende, witte bloemen; Ceylon en Java.

*Pothos. Klimmende Aroïdeeën uit Oost-Indië, met zeer fraaie bladeren. P. subcordata, met donkergroene vleeschige bladeren.

*Ricinus communis. De gewone Wonderboom. Een zeer schoone plant, met groote, handvormige bladeren; zij groeit zeer snel en komt veel in de tuinen voor als decoratieplant. Zij is afkomstig uit Oost- en West-Indië, maar komt ook in Zuid-Amerika voor. Bij ons bereikt zij gewoonlijk een hoogte van gemiddeld 2 Meter.

Digitized by Google

*Sanseviera zeilanica. Een dikbladerige, zeer schoon bloeiende plant uit Ceylon.

*Spathiphyllum heleconiæfolium. Een tot de Aroïdeeën behoorende soort, met groote, schoone bladeren.

Tradescantia. Schoone hangplanten uit Zuid-Amerika. Er zijn verscheidene soorten, allen zeer aanbevelenswaardig. *T. zebrina, een gestreepte soort. T. elata, met fraaie, blauwviolette bloemen. T. rosea, met rozeroode bloemen. F. aureo-vittata, geel gestreepte soort. De gekleurdbladerige soorten, zijn over het algemeen veel teerder dan de groene.

Tropæolum. Een zeer bekende klimplant, met groote, fraaie bloemen. Er zijn verschillende soorten, die voor zomerbloemen zeer goed te gebruiken zijn. T. majus, de gewone Indische Kers, met roodgele

Fig. 23. Tropæolum majus.

bloemen. Afkomstig uit Peru. T. Lobbianum, met scharlakenroode bloemen; Columbia. T. minus, een kleinbloemige soort, met donkergele bloemen. Afkomstig uit Peru.

Tydæa. Gesneriaceeën uit Centraal- en Zuid-Amerika, met zeer fraaie bloemen. T. picta, bloemen rood en geel met purpere vlekjes; Mexico. T. Lindeniana (Gloxynia tydæoides), bloemen wit en blauw. Afkomstig uit Zuid-Amerika. T. amabilis, een zeer fraaie soort; de bloemen zijn donker rozerood met purper gevlekt; komt voor in de bergen van Nieuw-Granada. T. gigantea, een zeer groote soort. De bloemen zijn scharlakenrood met geel genuanceerd.

Digitized by Google

Vriesea splendens. Een zeer fraaie Bromeliacee met zwaardvormige bladeren, die donkergroen zijn met zwarte dwarsstrepen gekleurd. De bloem of liever de schutbladeren der bloemen zijn donkerrood en duren zeer lang.

Groep II. Subtropische planten

met een wintertemperatuur van 50°—60° Fahr.

*Abronia umbellata. Een éénjarige, somtijds ook overblijvende plant uit Zuid-Californië. De bloemen zijn trechtervormig en staan trosgewijze; zij zijn violet-rozerood van kleur en de keel is inwendig fraai geel.

*Agave. Dit zijn planten met zwaardvormige, dikke bladeren. Er zijn meer dan honderd soorten bekend, waarvan de meesten thuis behooren in het subtropische gedeelte van Midden-Amerika. Tegenwoordig vindt men ze echter in bijna alle gematigde streken, zoo ook in Italië tot de Alpen. Wegens haren vreemden vorm hebben zij zeer vele liefhebbers. De bekendste soorten zijn: A. americana, de grootste bekende soort, die een bloemsteng maakt van 20 à 30 voet hoog met duizenden geelachtige bloemen. De bladeren zijn 5 à 6 voet lang, zeer dik, toegespitst en met scherpe doorns voorzien; de kleur is blauwachtig groen. Als gekweekte planten bloeien zij slechts zelden. A. picta, met fraaie geelgerande bladeren. A. filifera, een gedrongen, zeer fraaie soort. De Agave's zijn, wanneer zij eenigszins groot worden, zeer schoone decoratieplanten, maar door hare lange, dikwijls gedoornde bladeren, zijn zij minder geschikt voor kamerplanten, daarentegen uitmuntend om in een gang, op muren of op standaards in een tuin geplaatst te worden.

Aloë. Dit zijn vetplanten, met dikke, saprijke, aan de randen van doorns of wratten voorziene bladeren. Zij zijn zeegroen van kleur, nu eens licht, dan weder donker getint en dikwijls fraai gevlekt. Men kent meer dan 200 soorten, die bijna allen in Zuid-Afrika thuis behooren; thans vindt men ze echter ook in Oost-Indië, Zuid-Amerika en zelfs in Zuid-Europa. In Spanje en Italië zijn het zeer geliefde sierplanten en vroeger kwamen zij ook in deze streken veel voor, maar de liefhebberij voor deze planten is in de laatste halve eeuw sterk verminderd. Eenige der bekendste soorten zijn: A. arborescens (de boomachtige Aloë). A. vulgaris, uit Zuid-Europa. A. cæsia, een lichtblauwe soort uit het Kaapland. A. lucida, met fraaie glanzende bladeren. A. variegata, uit het Kaapland. A. humilis, een laagblijvende lieve soort. A. plicatilis, met een vorksgewijze gesplitsten stam.

Alstrœmeria. Knolgewassen. A. hæmantha, met schoone, schar-

Digitized by Google

lakenroode bloemen. Afkomstig uit Chili. A. chilensis, de trosvormige bloemen hebben zeer verschillende kleuren, als: oranje. wit, rood, enz. A. pelegrina, met geelwitte bloemen, die rose gestreept zijn. Peru.

Fig. 24. Alstrœmeria pelegrina.

*Amarantus. Éénjarige planten uit Zuid-Azië en West-Indië, uitstekend als sierplanten in een tuin te gebruiken. A. caudatus, met donkerroode bloemaren, die eenigszins overeenkomst hebben met een kattestaart en daarnaar somtijds genoemd worden. Afkomstig uit Ceylon. A. cruentus, met bloedroode bloemen. A. caudatus luteus, met gele bloemen. A. tricolor, met groen. geel en donkerrood gekleurde bladeren. Oost-Indië.

*Amaryllis. Bolgewassen, met zeer schoone bloemen. Er zijn zeer vele soorten en hybriden bekend. A. formosissima (Goudlelie), met groote donkerkersroode bloemen, die als het ware met goudstof overstrooit zijn; zij laat zich zeer gemakkelijk kweeken. A. Belladonna; deze heeft drie tot zes bloemen op een steng, die vuurrood van kleur zijn. A. psittacina, een prachtige Braziliaansche soort. A. aurea, een schoone soort met goudgele bloemen. A. purpurea, met donkerpurpere bloemen; Kaapland. A. solandræflora, met witte, roodgestreepte bloemen. Afkomstig uit China.

Begonia. Verscheidene Begonia-soorten zijn met een gematigde temperatuur tevreden. B. incarnata (insignis), een struikachtige soort, afkomstig uit Mexico, met vleeschkleurige bloemen. *B. discolor, de stengel is evenals de onderzijde der niet zeer groote bladeren rood gekleurd, de bloemen zijn rozerood. Afkomstig uit China. Zij is als kamerplant zeer geschikt. B. bulbifera. een Mexikaansche soort, met lieve, vleeschkleurige bloemen. B. nitida, een struikachtige soort met rozeroode bloemen; Jamaïca.

Bouvardia. Zeer lief bloeiende heestertjes. B. Cavanillesii, een Mexikaansche soort, met scharlakenroode bloemen. B. flava, met gele bloemen; Mexico. B. Jaquinii, met roode bloemen. Verder heeft men nog vele hybriden.

*Cacteeën. De Cactussen behooren over het algemeen in de heete, dorre, tropische streken thuis; sommigen gaan echter in de gebergten

Digitized by Google

van Zuid- en Midden-Amerika tot aan de koudere streken omhoog, terwijl zij in de vlakten ook nog tamelijk noordwaarts gevonden worden.

Hieruit volgt, dat vele soorten zich ook met een gematigde temperatuur tevreden stellen; ja, de meeste Cacteeën groeien het best, wanneer men ze 's winters niet meer dan 45°—50° Fahr. geeft en ze daarbij bijna volkomen droog houdt. Tot de hardere soorten behooren Mamillaria longimamma, met gele bloemen; Mamillaria uberiformis, met gele bloemen; Cereus geometrizans, met witte bloemen; Cereus colubrinus, met roode bloemen; Phyllocactus crenatus, met rose bloemen. Phyllocactus Ackermannii, met groote, hoogroode bloemen; Opuntia ferox, met gele bloemen. De hiergenoemde soorten mogen in geen hoogere wintertemperatuur gehouden worden dan 50°—60° Fahr.

Fig. 25. Calceolaria hybrida.

Fig. 26. Canna indica.

*Caladium (Colocasia) esculentum. Een Aroïdee, met groote, langgesteelde, schildvormige bladeren. Een prachtige sierplant, met een sterken wortelstok, die in Egypte veel verbouwd en genuttigd wordt. C. antiquorum; deze heeft zeer veel overeenkomst met bovengenoemde soort; Egypte.

Digitized by Google

*Calceolaria. Zeer fraaie bloemplanten, afkomstig uit Zuid-Amerika. C. bicolor; de bloemen zijn geel en wit gekleurd. C. purpurea, met purperroode bloemen; Chili. C. punctata, met gevlekte bloemen. C. hybrida; deze komt in zeer vele kleuren voor.

*Canna. Zeer fraaie knolgewassen uit Oost-Indië, Midden- en Zuid-Amerika. C. coccinea, met donkerroode bloemen; Jamaïca. C. indica, met purperroode bloemen. Afkomstig uit Oost- en West-Indië. C. heleconiæfolia, een zeer grootbladerige soort. C. iridiflora, met fraaie, groote, Irisachtige bloemen.

*Convolvulus. Zeer fraaie klimplanten. C. mauritanicus, met blauwe bloemen; Marokko.

Dahlia. Zeer bekende knolgewassen, met schoone, groote bloemen in zeer verschillende kleuren, die nu eens enkel, dan weer dubbel zijn. Zij zijn oorspronkelijk uit Mexico afkomstig en komen in de tuinen zeer veel voor.

Datura. Een echte bloemplant. D. fastuosa, met groote, trechtervormige, witte, aan de buitenzijde violette bloemen, die zeer welriekend zijn; Zuid-Amerika, Egypte. D. ceratocaula, zeer goed voor den tuin geschikt, met bijna even schoone bloemen.

Fig. 27. Dracæna terminalis.

Digitized by Google

*Dracæna. Zeer fraaie decoratieplanten. D. rubra, met breede bladeren; een laagblijvende soort uit Nieuw-Zeeland. D. indivisa, met smalle, stevige, spitse bladeren; een plant van middelbare hoogte; Nieuw-Zeeland. D. australis, met breede, weeke bladeren; afkomstig uit Nieuw-Holland. D. terminalis, met fraaie purperachtige bladeren; Zuidzee-eilanden, China.

*Echeveria. Een tot de vetplanten behoorend geslacht, in Mexico

Fig. 28. Cyathea glauca.

en Californië voorkomende. Zoowel door hare dikke, vleezige, eigenaardig gekleurde bladeren, als door hare somtijds fraaie bloemen zijn deze planten opmerkenswaardig. E. coccinea, met scharlakenroode, inwendig geelroode bloemen. E. gibbiflora, de bloemen zijn aan de onderzijde wit, aan de bovenzijde matrood. E. grandiflora, met scharlakenroode, trossen vormende bloemen. E. racemosa, met sierlijke matroode bloemen. Alle soorten groeien in de kamer vrij goed.

Digitized by Google

*Euphorbia. Eenige soorten van dit geslacht, hebben in voorkomen veel overeenkomst met Cactussen, terwijl anderen er weder geheel van afwijken. E. canariensis, krijgt een boomachtig voorkomen. E. fulgens, met vuurroode bloemen; Mexico.

Filices. Vele Varens kunnen ook gematigd gekweekt worden, waaronder de volgende:

Cyathea insignis, een schoone boomvaren uit West-Indië; Microlepia majuscula; Ceylon; Cyathea Beyrichiana, een boomvaren uit Brazilië; Alsophila plagiopteris; Brazilië; Pteris tremula; Australië; Cyathea glauca, een schoone boomvaren.

Fig. 29. Fuchsia globosa.

*Fuchsia. Zeer bekende, rijkbloeiende sierstruiken, waarvan zeer vele soorten en hybriden bekend zijn; afkomstig uit Peru en Midden-Amerika.

*Heliotropium. Een klein heestertje, met zeer welriekende bloemen in verschillende blauwe tinten; afkomstig uit Chili en Peru.

*Hibiscus. Een tot de Malvaceeën behoorend geslacht. H. grandiflorus, een heester met groote, matroode bloemen; afkomstig uit Florida.

*Hyacinthus orientalis. Een bekend en zeer geliefd bolgewas,

Digitized by Google

met zeer welriekende bloemen. Er zijn een groot aantal varieteiten en hybriden van bekend, nu eens met enkele, dan weder met dubbele bloemen, in zeer uiteenloopende kleuren; zij zijn afkomstig uit West-Azië en Noord-Afrika. Verdere bijzonderheden hieromtrent worden in het hoofdstuk over „het kweeken van bloembollen" gegeven.

*Impatiens. De éénjarige I. Balsamina, met heerlijke, welriekende bloemen, is de gewone tuinbalsamine, waarvan zeer veel variëteiten bekend zijn, in vele kleuren, en waarbij zoowel enkel- als dubbelbloemigen.

Fig. 30. Fuchsia fulgens.

Fig. 31. Impatiens Balsamina.

Ipomæa. Een zeer geliefde klimplant, met fraaie bloemen. I. rubro-cœrulea, met donkerblauwe bloemen, die vanbinnen wit zijn en eenigen tijd na het ontluiken purperrood worden; afkomstig uit Mexico. I. Nil, met hemelsblauwe bloemen; Oost-Indië. I. triloba, met violetblauwe bloemen; afkomstig uit Mexico. I. purpurea, met purperroode bloemen; Centraal-Amerika.

Ismene. Bolgewassen uit Midden-Amerika, met heerlijke bloemen. I. calathina, met groote, witte, welriekende bloemen. I. Amancæs, met prachtige, gele bloemen, die ook zeer welriekend zijn.

Jasminum. Zeer bekende sierstruiken, waarvan bijna alle soorten door welriekende bloemen uitmunten. J. grandiflorum, met witte

Digitized by Google

bloemen, die vanbuiten roodachtig, daarenboven zeer welriekend zijn; afkomstig uit Oost- en West-Indië. J. azoricum, met witte, welriekende bloemen; Azorische eilanden. J. revolutum, een zeer schoone soort uit China en noordelijk Oost-Indië, met gele, welriekende bloemen. Al de hier genoemde soorten, moeten des winters in een temperatuur van 40°—50° Fahr., des zomers echter zoo mogelijk buiten staan.

Mesenbrianthemum. Een tot de vetplanten behoorend geslacht, met dikke, saprijke bladeren. M. crystallinum, IJsplant; afkomstig van de Kaap en de Canarische eilanden.

Fig. 32. Ipomæa purpurea.

Mimulus. Zeer lieve bloemplanten uit Peru en Californië. M. moschatus, het Muskusplantje, met gele, sterk riekende bloempjes. M. cardinalis, met scharlaken- of ook wel steenroode bloemen, die in de keel geel gekleurd en donkerrood gevlekt of gestreept zijn. M. luteus, met lange, gele, rood gevlekte bloemen. M. roseus, met rozeroode bloemen. M. nobilis, met gele bloemen. Deze soort groeit zeer goed buiten op vochtige, schaduwrijke plekken.

Mirabilis. Zeer schoone, interessante bloemplanten, waarvan de bloemen overdag gesloten en des nachts geopend zijn. M. longiflora, met lange, witte, welriekende bloemen, die echter uitwendig zeer kleverig zijn. M. Jalapa, de Nachtschoone, met prachtige, witte, gele,

Digitized by Google

roode en in verschillende kleuren gestreepte bloemen; Oost- en West-Indië, Brazilië.

Palmen. Een temperatuur van 50°—60° Fahr. des winters is voldoende voor de volgende geslachten: de Kentia-soorten van Australië; Cocos chilensis, Jubæa spectabilis, Pritchardia filifera; uit Colorado, Washingtonia robusta van Sakramento, Corypha australis, enz. Voor meerdere bijzonderheden zie men het hoofdstuk over de Palmen.

*Passiflora. Klimplanten, met schoone, groote, stervormige bloe-

Fig. 33. Mimulus cardinalis.

Fig. 34. Mirabilis Jalapa.

men; afkomstig uit Oost-Indië, Noord- en Zuid-Amerika. P. incarnata, met vleeschkleurige bloemen; Virginia. P. cœrulea, met blauwe bloemen; afkomstig uit Brazilië, komt thans echter ook in Zuid-Europa voor.

*Petunia. Fraaie planten, met groote, trechtervormige bloemen, in zeer verschillende kleuren; afkomstig uit Chili, Buenos-Ayres en de La Plata-staten. P. mirabilis, met schoone, karmijnroode, inwendig donkerviolette bloemen. P. nyctaginiflora, met witte, inwendig gestreepte, welriekende bloemen. Uit deze beiden, heeft men talrijke enkel- en dubbelbloemige hybriden gewonnen, die zoowel voor het versieren van bloemvakken als voor kamerplanten uitstekend geschikt zijn.

Digitized by Google

Portulaca. Eénjarige planten, met dikke, saprijke blaadjes en meestal kruipende stengels. Op den top is ieder stengeltje getooid met een zeer lieve bloem. P. Gilliesii, uit Chili; met purperroode bloemen. P. grandiflora, met purper- en steenroode bloemen, die ook veel in wit en geel overgaan. Een zeer lief plantje.

Ranunculus asiaticus. Een zeer bekende sierplant, met groote, roode bloemen. Er bestaan ook zeer vele varieteiten en hybriden van, met enkele en dubbele bloemen en met zeer verschillende kleuren. Zij zijn afkomstig uit Noord-Afrika, Klein-Azië en Griekenland.

Reseda odorata. Een zeer bekende bloemplant, die hare populariteit niet aan de pracht, maar wel aan den geur der bloemen te danken

Fig. 35. Rosa centifolia.

Fig. 36. Rosa muscosa (Mosroos).

heeft; zij is afkomstig uit Egypte. Zeer aanbevelenswaardig is de grootbloemige varieteit R. odorata grandiflora.

Ricinus africanus. De Afrikaansche Wonderboom; afkomstig uit Noord-Afrika (Tripolis).

*Rosa. Misschien wel de meest bekende en beminde van alle sierstruiken, met schoone en welriekende bloemen. Zij zijn afkomstig uit het Oosten, Indië en China. Er zijn tallooze varieteiten van bekend. Wij laten hier eenige der interessantste vormen volgen:

R. lutea, de gele Roos uit Zuid-Europa en Perzië. R. cinnamomea, de Kaneelroos. R. centifolia, uit Perzië. R. maxima, de Konings-

Digitized by Google

roos. R. muscosa, de Mosroos. R. damascena, de Damascusroos. R. semperflorens, de Maandroos. R. glandulifera, de Muskusroos. R. indica, de Indische Roos. R. borbonica, de Bourbonroos. R. Thea, de Theeroos. R. bengalis, de Bengaalsche Roos. R. devoniensis, de Ponponroos, enz. Van alle soorten zijn de Indische Rozen (Rosa indica) het beste voor kamercultuur geschikt.

Salvia. Zeer fraaie bloemplanten, waarvan verscheidene soorten voor versiering van den tuin worden gebruikt. S. patens, met prachtige, donkerblauwe bloemen; afkomstig uit Mexico. S. splendens, met fraaie, scharlakenroode bloemen; Brazilië; S. splendens maxima, een variëteit van de voorgaande soort, met zeer groote bloemen.

Fig. 37. Rosa Thea (Theeroos).

Fig. 38. Rosa bengalensis.

Solanum. Dit zijn kruidachtige planten, heesters en ook wel eens boomen, die allen meer of minder vergiftig zijn, maar uitmunten hetzij door groote, prachtige bloemen, of door de dikwijls fraaie, besachtige vruchten. Er zijn van dit geslacht zeer veel soorten bekend, die bijna allen in Zuid-Amerika thuis behooren. S. esculentum (S. Melongena), de Eierplant, met stekeligen stengel, ronde bladeren, groote, lila bloemen en ovale, gele of witte vruchten, die de grootte van een ei hebben en eetbaar zijn; afkomstig uit tropisch Azië en Afrika; thans wordt zij echter ook in Zuid-Europa gevonden. S. Lycopersicum, Tomaten, met scharlakenroode, fraaie, eetbare vruchten, die de grootte van een appel kunnen bereiken.

Digitized by Google

Tagetes. Een zeer geliefde bloemplant, met donkergele, bijna oranje bloemen, die ook als Afrikanen bekend zijn. De bladeren verspreiden een onaangenamen reuk. T. erecta, een éénjarige plant, met groote, donkere, enkele of dubbele bloemen; Mexico. T. corymbosa, met trosvormige, bruin en geel gekleurde bloemen. T. patula, met nú eens donker, dán weder licht gekleurde oranjegele bloemen, een zeer lieve bloemrijke plant uit Mexico.

Fig. 39. Salvia patens.

Fig. 40. Tagetes erecta.

Thunbergia. Een klimplant, met fraaie bloemen, afkomstig uit Oost-Indië en Zuid-Afrika. Zij wordt zoowel buiten uitgeplant als in potten gekweekt. T. alata, met gele bloemen, die in het hart donkerbruin bij zwart af of ook wit gekleurd zijn.

*Torenia. Lieve planten, met fraaie bloemen; zij zijn als hangplanten bijzonder geschikt. T. asiatica, zeer bloemrijk, de bloemen

Digitized by Google

zijn aan de onderzijde en aan den bovenrand donkerblauw violet, het daartusschen gelegen gedeelte is lichtblauw. T. pulcherrima, de bloemen zijn grooter dan die van de voorgaande soort en zijn ook gedeeltelijk wit gekleurd.

*Verbena. Een kruidachtige plant, met schoone, welriekende bloemen. V. triphyllos, met lilakleurige bloemen; zij munt uit door een fraaie houding en een aangenamen citroengeur. V. chamœdryfolia, met zeer fraaie, schitterende, scharlakenroode bloemen. V. erinoides, met donkervleeschkleurige bloemen. V. incisa, met roseroode bloemen, die een geel hartje hebben. V. sulphurea, met zwavelgele bloemen. Alle soorten zijn uitstekend, zoowel in den tuin voor vakplanten, als in potten gekweekt voor kamerplanten geschikt.

Groep III. Planten van de Kaap, China, Japan en Nieuw-Holland,

een wintertemperatuur van 45°—50° Fahr. vereischende.

Acacia. Een boomachtige sierplant. *A. Lophanta, een door fijn, sierlijk loof uitmuntende soort; Nieuw-Holland. A. lineata, met zeer fijne, smalle bladeren; afkomstig uit Australië, en een aantal andere, meerendeels in het voorjaar fraai bloeiende soorten.

*Aloë. Een tot de vetplanten behoorend geslacht. A. vulgaris (A. barbadensis), een der meest voorkomende soorten. A. variegata, een zeer fraaie Kaapsche soort. A. cæsia, met lichtblauw gekleurde bladeren.

Araucaria. Een zeer fraai, tot de Conifeeren behoorend geslacht, uit Zuid-Amerika en Australië. A. brasiliensis; uit het Braziliaansche gebergte. A. imbricata, uit zuidelijk Chili. Deze plant heeft een zeer eigenaardig, fraai voorkomen. A. excelsa; van de Norfolkeilanden. A. Cunnighamii, met bijna horizontaal staande takken; afkomstig van Nieuw-Holland's oostkust. Alle soorten zijn zeer decoratief en houden het des zomers buiten zeer goed uit, vooral als alleenstaande planten in grasvelden. Zij moeten dan echter voor wind en zon een weinig beschut staan.

Balantium antarcticum. Een zeer schoone boomvaren uit Nieuw-Holland, reeds vroeger vermeld.

Bambusa aurea. Een zeer fraaie, Chineesche Bamboe-soort. B. Fortuneï, een krachtige soort. B. arundinaria, een fraaie plant, die zich flink ontwikkelt. B. argentea, een lieve soort. B. viridiglaucescens, zeer fraaie soort met blauwen weerschijn.

Billardiera. Een Nieuw-Hollandsche sierstruik. B. fusiformis, met kleine, hemelsblauwe, lieve bloempjes.

Digitized by Google

Brugmansia bicolor. Een boomachtige heester, uit het gematigde gedeelte van Zuid-Amerika, met groote, tweekleurige bloemen.

Cacteeën. Eenige Cactussoorten kunnen, vooral gedurende den winter, vrij koel staan. Onder dezen behooren: Echinocactus Ottonis, met gele bloemen; Echinocactus longihamatus, met gele

Fig. 41. Bambusa arundinaria.

bloemen; Malacocarpus corynoides, met gele bloemen; Mamillaria centricirrha, met roode bloemen; Echinopsis multiplex, met witte bloemen, echter meer eigenaardig om de vele jongen die ze maakt, terwijl ze niet gemakkelijk bloeit; 't is een ouderwetsche kamerplant; Echinopsis Zuccariniana, bloemen wit en rose.

Digitized by Google

*Chlorophytum Sternbergianum. Een sierlijke hangplant, afkomstig van de Kaap, met kleine, smalle, sappige bladeren. Als kamerplant voldoet zij zeer goed.

Clematis. Fraaie klimplanten met groote bloemen. C. patens, een teere, Japansche soort, met witte bloemen. C. magnifica, een hardere, Chineesche soort, met groote, violetblauwe bloemen.

Fig. 42. Clematis patens.

*Clivia. Dit zijn zeer gezochte kamerplanten, afkomstig van de Kaap. C. nobilis, met betrekkelijk kleine bloemen, op lange bloemstelen staande. C. miniata (Himantophyllum miniatum), met prachtige, oranje bloemen, waarvan er verscheidene tegelijk op stevige, lange bloemstengen verschijnen. C. cyrtanthiflora, die, wat de bloemen betreft, tusschen deze beiden in staat. Het zijn de dankbaarste kamerplanten, die bij eene goede behandeling meestal tweemaal per jaar bloeien.

Cyperus Papyrus (Papyrus antiquorum). De Egyptische Papierplant. Zij houdt het gedurende den zomer op een beschutte plaats zeer goed buiten uit, maar groeit het best in het water.

Dioon edule. Een schoone, Mexicaansche Cycadee, die zeer hard is; reeds vroeger vermeld.

Erythrina. Een sierstruik, met fraaie donkerroode bloemen. E. herbacea, met groote, scharlakenroode bloemen, in trossen staande; afkomstig uit Florida.

Eucomis. Een lief bloeiend, Kaapsch bolgewas. E. purpureocaulis, met roode bloemstengen. De bloemen zijn groen, maar voorzien van donkerroode schutbladeren. E. punctata, heeft gevlekte bloemstengen.

Eugenia. De Kersmirthe. E. australis, een altijd groenblijvende heester, met talrijke, kleine, witte bloempjes; afkomstig uit Zuid-Australië.

Filices. Ook zeer vele Varens kunnen een lagere temperatuur verdragen, bijv.: Pteris umbrosa, een fraaie Varen uit Australië; de sierlijk bontbladerige Pteris cretica albo lineata; Dicksonia antarctica, een boomvaren uit Australië, reeds boven vermeld; Asplenium bulbiferum, een zeer fraaie Australische Varen; As-

Digitized by Google

pidium falcatum, een zeer harde Japansche soort; Blechnum occidentale, een fraaie soort uit Midden-Amerika; Aspidium glabellum; afkomstig van de Antillen.

Funkia. Overblijvende planten, met ronde of langwerpige bladeren en groote, witte of blauwe, welriekende bloemen. Zij staan gaarne in de nabijheid van fonteinen. F. cœrulea, met violetblauwe bloemen.

Gardenia. Fraai bloeiende struiken uit China. G. florida, een zeer bloemrijke soort. G. radicans, een soort, die zeer laag blijft. De bloemen der Gardenia's hebben veel overeenkomst met die van witte Camellia's; allen hebben een heerlijken geur, welke de laatst-

Fig. 43. Lobelia Erinus.

genoemden niet bezitten. Bij het ontluiken zijn de bloemen sneeuwwit, later worden zij lichtgeel.

Gymnotrix latifolia. Een Grassoort, die zeer veel overeenkomst met kleine Bamboe heeft. Het beste doet men, deze des zomers buiten te zetten.

Hæmanthus. Rijk bloeiende bolgewassen. H. coccineus, met donkerroode bloemen; H. puniceus met geelroode bloemen. Beide soorten zijn afkomstig van de Kaap.

Hibiscus splendens. Een tot de Malvaceeën behoorende heester, met groote, roseroode bloemen, die somtijds 10 c.M. doorsnede kunnen hebben; afkomstig uit Midden-Australië.

Digitized by Google

Ixia. Kleine bolgewassen met lieve bloempjes. Er zijn verschillende soorten, allen van de Kaap afkomstig. I. cristata, met roodachtige bloemen. I. erecta, verschillende variëteiten, met witte, roode, gele, violette of oranje bloemen. I. maculata, met gevlekte, witte, gele, blauwe of purpere bloemen. I. cœlestina, met groote, hemelsblauwe bloemen.

Lacchenalia. Kaapsche bolgewassen, met fraaie, trosvormige bloemen. L. tricolor, met bruingevlekte bladeren en nederhangende bloemen, die vanboven rood en aan de onderzijde geel gekleurd zijn. L. purpureo-cœrulea, met purperroode, aan de onderzijde hemelsblauwe, welriekende bloemen.

Lobelia. Kleine plantjes, met lieve bloemen; afkomstig van de Kaap, Colombia en Nieuw-Holland. L. bicolor, met donkerblauwe, inwendig gele bloempjes; afkomstig van de Kaap. L. Erinus, met hemelsblauwe bloempjes. L. fulgens, met roode bloemen; Mexico. L. virginiensis, een opgaande soort, met groote, lichtblauwe bloemen.

*Moræa. Een Kaapsch bolgewas. M. virgata, met schoone, welriekende, violetblauwe bloemen.

Fig. 44. Pelargonium inquinans.

Palmen. Tot de koudere Palmen behooren verschillende soorten van Chamærops, die in de koelere streken van Amerika en Azië thuis behooren. Ch. excelsa; uit China en Japan. Ch. Martiana; een soort van het Himalaya-gebergte, die daar tot 40 voet hoog wordt. Ch. Ritchiana, een kleine soort, met kruipenden stam; uit Afghanistan. Ch. Hystrix, een fraaie, Noord-Amerikaansche soort, met zwarte doorns. Ch. Palmetto; uit de Andes van Peru.

Digitized by Google

*Pelargonium. Sierplanten met fraaie bloemen; voor het meerendeel afkomstig uit Zuid-Afrika. *P. odoratissimum, de Muskus-

Fig. 45. Primula chinensis.

Geranium. P. zonale, de meest algemeene soort, met fraai gekleurde bladeren en rose bloemen. P. inquinans, een zeer fraaie soort, met levendig groene bladeren en vuurroode bloemen.

Fig. 46. Sparmannia africana.

Phylica. Een fraai, groenblijvend plantje van de Kaap, met lichtgroene bladeren.

Plectogine variëgata. Een laagblijvend, witbontbladerig bladplantje uit Japan, met een kruipenden wortelstok. Het is zeer hard.

Primula chinensis. De Japansche Sleutelbloem. Zeer geliefde bloemplanten, met nú enkele, dán gevulde bloemen, die, pas ontluikende, sneeuwwit zijn en later in lichtrose overgaan.

Digitized by Google

Rochea falcata. Een kleine heester van de Kaap, met tegenoverstaande, dikke bladeren en roode, pluimvormige bloemen.

Sedum. Dikbladerige sierplantjes. S. cœruleum, de blauwe Sedum van Noord-Afrika. S. Sieboldii, met fraaie, roseroode bloemen; Japan. S. sempervivum, een veel op huislook gelijkende soort uit Spanje.

Fig. 47. Tecoma radicans.

Sparmannia. Een sierstruik van de Kaap, met schoone bloemen. S. africana, met fraaie, schermvormige, witte bloemen.

Tecoma. Sierlijke klimplanten. T. jasminoides, met witte, inwendig purperviolette bloemen; afkomstig uit Nieuw-Holland. T. radicans, de Trompetbloem, met schoone, groote, donkeroranje bloemen.

Digitized by Google

Groep IV. Planten uit Zuid-Europa en andere landen met hetzelfde klimaat

die een wintertemperatuur van 35°—45° Fahr. verderen.

Acanthus. De Bereklauw. *A. mollis, deze soort is met haren overdekt; de bladeren leverden aan de oude Grieken het model voor de friesen der Corinthische zuilen.

Acacia dealbata. Een boomachtige sierplant uit Anstralië. A. longifolia, een zeer schoone, langbladerige soort.

*Agapanthus umbellatus. Een Kaapsche plant, met talrijke blauwe, lelieachtige bloemen, die op forsche, lange bloemstengen staan.

Agathæa amelloides. Een groenblijvende Kaapsche sierplant, met fraaie, hemelsblauwe bloemen.

Ageratum cœlestinum. Een laagblijvende, liefbloeiende plant uit Mexico. De bloemen zijn wit of blauw.

Aquilegia. De bekende Akeleien, met fraaie bloemen. A. canadensis, met rood en geel gekleurde bloemen. A. eximia, een prachtige soort, met rood en geel gekleurde bloemen. A. Skinnerii, met groote, zeer fraaie, mede rood en geel gekleurde bloemen; afkomstig uit Guatemala.

*Aralia. Boomen en heesters, met meestal sierlijke bladeren. A. papyrifera; uit het merg van deze soort, vervaardigt men in China papier. A. Sieboldii, met betrekkelijk groote, handvormige bladeren; afkomstig uit China en Japan.

Arum Dracunculus. Een tot de Aroideeën behoorende soort; de fraaie bladeren worden door schoon gevlekte bladstelen gedragen. A. italicum, met wit geaderde, pijlvormige bladeren; afkomstig uit Italië.

Arundinaria falcata. Een krachtige, veel op Bamboe gelijkende rietsoort, die tamelijk hoog kan worden.

Aster. Zeer bekende, éénjarige en overblijvende sierplanten, met vrij groote, stervormige bloemen. Er zijn zeer vele soorten, variëteiten en hybriden bekend. A. alpinus, een lieve soort; afkomstig uit de Pyreneeën en den Kaukasus. De bloemen zijn blauwviolet en geel. A. chinensis, de bekende zomer-Aster. De bloemen hebben zeer uiteenloopende kleuren, als: wit, rood, blauw, violet, enz., terwijl zij nú éénkleurig, dan weder gestreept, enkel of gevuld zijn; afkomstig uit Oost-Indië, China of Japan. A. grandiflorus, met groote, violetblauwe bloemen; Noord-Amerika. A. Novæ Angliæ, een vrij groote soort, met groote, purperviolette en goudgele bloemen; afkomstig uit Noord-Amerika.

*Aucuba. Groenblijvende heesters, met glanzende, lederachtige bladeren. A. japonica, een Japansche soort, met geel gevlekte bladeren. Men ziet deze soort zeer veel, zoowel in den tuin als in de kamer ge-

Digitized by Google

kweekt, terwijl er een aantal variëteiten met verschillend geteekende bladeren van bestaan.

Azalea. Dit zijn rotsplanten met uitstekend schoone bloemen, in de meest verschillende kleuren. A. indica, de meest voorkomende soort, met donkerroode bloemen; afkomstig uit China en Japan.

Cacteeën. Eenige Cactus-soorten komen ook in Italië voor en kunnen dus een vrij lage temperatuur verdragen, o. a. Opuntia mexicana, de Mexicaansche Opuntia. Opuntia Ficus indica, de Vijg-Cactus; uit Italië. Opuntia vulgaris en Opuntia cilindrica cristata. Al deze soorten hebben gele bloemen.

Callistemon. Fraaie, groenblijvende heesters, met aarvormige bloemen. C. lanceolatus, met donkerroode bloemen; afkomstig uit Australië. C. speciosus, een Australische soort, met fraaie, roode bloemen.

Fig. 48. Camelia japonica.

Camellia. Groenblijvende heesters, met lederachtige, glanzende bladeren en schoone bloemen. *C. japonica, de Japansche Roos; van deze soort zijn zeer talrijke variëteiten bekend, met heerlijke, groote bloemen, die, van wit af, alle kleuren tot het vurigste rood doorloopen; nú eens zijn de bloemen éénkleurig, dan weder gestreept of gevlekt; afkomstig uit Japan, China en Oost-Indië. C. Thea, de Thee-Camellia, waarvan de bladeren de bekende Chineesche groene thee leveren [1]).

Campanula. Zeer fraaie bloemplanten uit Zuid- en Midden-Europa. C. nobilis, met violetpurpere bloemen. C. Medium, met groote, witte

[1]) Eigenlijk is dit geen Camellia, hoewel ze er na aan verwant is. Die, welke de Schr. bedoelt, heet eigenlijk Thea bohea. VERT.

Digitized by Google

of blauwe bloemen. C. pyramidalis, een zeer fraaie, hoog en pyramidaal opgroeiende soort, met talrijke witte of blauwe bloemen.

Cerasus Laurocerasus (Prunus Laurocerasus), de bekende Kerslaurier uit Klein-Azië, een zeer fraaie sierplant.

Chrysanthemum. Tegenwoordig zeer in trek zijnde fraaie bloemplanten, met talrijke variëteiten en hybriden. De bloemen zijn nú enkel, dan gevuld en doorloopen bijna alle kleuren; afkomstig uit Zuid-Europa, China en Japan.

Fig. 49. Campanula Medium.

Fig. 50. Cheiranthus Cheiri.

Cineraria. Zeer lieve bloemplanten; afkomstig van de Kaap. Er zijn zeer veel variëteiten en hybriden van bekend, met groote bloemen, die schitterende kleuren vertoonen. C. cruenta, met purperroode, naar amandelen riekende bloemen.

Cissus antarctica. Een Nieuw-Hollandsche klimplant met groote bladeren. Uitstekend geschikt voor het bekleeden van balcons en waranda's.

Cistus. Groenblijvende sierstruiken, met fraaie bloemen. C. vul-

Digitized by Google

garis, met purperroode bloemen; afkomstig uit Sicilië en Griekenland. C. cyprius, met groote, witte bloemen. C. villosus, met groote, roode bloemen. C. ladiniferus, met witte bloemen, waarvan de bloembladeren inwendig een purperen vlek bezitten.

Citrus. De Oranjeboomen. Afkomstig uit Zuid-Europa, Noord-Afrika, Klein-Azië, China en Oost-Indië. C. aurantium, de gewone Oranjeboom. C. aurantium sinensis, de Sinaasappel. C. aur. hæmatosarium, de Sinaasappel met rood vruchtvleesch. C. medica, de Citroenboom. C. med. Limonium, de Limoenboom. C. Decumana, de Pompelmoesboom.

Fig. 51. Cistus ladaniferus.

*Clematis. Sierlijke klimplanten, waarvan verscheidene soorten en hybriden bestaan. Zij zijn afkomstig uit Zuid-Europa, Japan en ook van de Antillen. *C. magnifica, een zeer harde Japansche soort, met groote, blauwe bloemen. C. patens, een fraaie, maar zeer teere soort, met groote, witte bloemen. C. cœrulea, met groote, blauwe bloemen. C. florida, een zeer grootbloemige, witte soort. C. integrifolia, met oningesneden bladeren en blauwe bloemen; Midden-Europa. C. japonica, met purperroode bloemen; Japan.

*Cobæa scandens. Een klimplant met zeer groote, witte en blauwe klokvormige bloemen; afkomstig uit Mexico.

*Convolvulus. Klimplanten, uitstekend geschikt voor het bekleeden van balcons en waranda's. C. tricolor, een mild bloeiende soort, met blauwe bloemen, die inwendig wit met geel gekleurd zijn; afkomstig uit Spanje. C. argenteus, de geheele plant is met haren bezet en heeft daardoor een zilverwit voorkomen.

*Crocosmia aurea (Tritonia aurea). Een Kaapsch bolgewas, met fraaie, aarvormige, roodgele bloemen.

Cupressus. Een tot de Conifeeren behoorend geslacht. C. sempervirens; afkomstig uit Zuid-Europa. C. funebris, een Treur-Cupressus uit Tartarije.

Digitized by Google

*Cyclamen. Lief bloeiende Alpenplantjes, deels uit Zwitserland. C. europæum, met witte, roseroode en vuurroode bloemen. C. persicum, met groote, witte en roode bloemen; afkomstig uit Perzië. C. Coum, met purperroode bloemen.

Cypripedium spectabile. Het Venusmuiltje. Een zeer lieve Aard-Orchidee uit Kanada, met zacht roserood gekleurde bloemen.

Fig. 52. Cobæa scandens.

Daphne. Een sierstruik uit Midden-Europa en Midden-Azië. D. Mezereum, met welriekende, roode bloemen en roode bessen. D. odora, een groenblijvende, struik met welriekende, dofroode bloemen.

Dasylirion. Bromeliaceeën, met lange, harde, scherp getande bladeren, die als decoratieplanten voor den tuin uitstekend geschikt zijn. D. longifolium, D. acrotichum, D. serratifolium, drie fraaie soorten; afkomstig uit Mexico en Texas.

Dianthus. De gewone Anjelieren; afkomstig uit Zuid- en Midden-

Digitized by Google

Europa. Het zijn één- en tweejarige of overblijvende planten, met meestal welriekende bloemen. De meest bekende soorten zijn: D. barbatus, D. Carthusianorum, D. Caryophyllus, D. plumarius, D. chinensis.

Fig. 53. Dianthus Caryophyllus.

Epacris. Groenblijvende heestertjes, met lieve, zeer talrijke bloempjes; afkomstig uit Nieuw-Holland. E. campanulata, met witte, klokvormige bloempjes. E. longiflora, met hoogroode, cilindrische, nederhangende bloemen. E. purpurascens, met dof purperroode, witingesneden bloempjes. E. variabilis, met witte, later dofrood wordende bloemen.

Fig. 54. Erica propendens.

Erica. Zeer bekende, groenblijvende struikjes, waarvan de meeste vertegenwoordigers aan de Kaap voorkomen en die om haar fijn loof en lieve bloempjes vroeger veel liefhebbers vonden. E. aurea, met goudgele bloempjes. E. buccinifloria, met witachtig roode bloemen. E. coccinea, met scharlakenroode bloempjes. E. propendens, met geelachtige bloempjes. E. elata, met roodgele bloemen. E. grandiflora, met groote, gele bloemen.

Evonymus japonicus. Een kloeke, harde, groenblijvende Japansche sierstruik.

Ficus Carica. De gewone Vijgeboom; afkomstig uit Zuid-Europa.

Filices. Eenige Varens houden het in ons klimaat zeer goed uit. Hiertoe behooren: Scolopendrium officinarum en hare vele, meestal fraaie variëteiten, Aspidium aculeatum var. setosum, Asplenium Filix femina, Aspidium lobatum en Aspidium hirtipes.

Fragaria indica. De Indische Aardbezie.

Digitized by Google

Van deze soort is de vrucht niet eetbaar, maar de plant is als sierplant in een ampel zeer goed te gebruiken.

Gladiolus, Knolgewassen, met groote, zwaardvormige bladeren en fraaie bloemen; geliefde tuinplanten. G. alatus, met donkerroode bloemen; afkomstig van de Kaap. G. cardinalis, met donkerroode bloemen. G. floribudus, met dof roseroode bloemen. G. psittacinus, met bloemen, die rood en geel gekleurd zijn; uit Natal afkomstig.

Hedera. Klimop. H. algeriensis, uit Algiers en H. Rœgneriana uit den Kaukasus. Twee der beste Klimopsoorten voor de kamer.

Hydrangea. Struikachtige planten, met fraaie, schermvormige bloemen. H. Hortensia, met fraaie bloemen, die aanvankelijk groen, later roserood gekleurd zijn.

Iris. Zeer fraai bloeiende planten, die tot 1 M. hoog kunnen worden; zij hebben zwaardvormige, tegenoverstaande bladeren. I. florentina, met witachtige, geel geaderde bloemen; afkomstig uit Zuid-Europa. I. persica, met witachtige, paarlgrijs geaderde bloemen, die uitwendig rood of blauwachtig gekleurd zijn; Perzië. I. reticulata, met donker violetblauwe bloemen. I. Susiana, de Rouw-Iris, een der prachtigste soorten; de bloemen zijn donkerviolet gekleurd, met witte aderen; afkomstig uit Perzië. I. Kæmpferii, met verscheidenheden in alle kleuren; uit Japan.

Fig. 55. Kalmia latifolia.

Jasminum. Klimmende heester uit Oost-Indië, met talrijke fraaie, witte bloemen. J. grandiflorum, met groote, witte bloemen. J. odoratissimum, met witte, welriekende bloemen; afkomstig uit Madeira. Men doet wel beide soorten te laten overwinteren in een temperatuur van 45°—50° Fahr.

Kalmia. Fraai bloeiende heesters. K. glauca, met grauwgroene bladeren en roseroode bloemen; afkomstig uit Noord-Amerika. K. latifolia, met grootere rose bloemen.

Laurus nobilis. De gewone Laurierboom, met fraaie, donkergroene, welriekende bladeren; afkomstig uit den Levant.

*Lilium. Bolgewassen met prachtige, groote bloemen. Er zijn zeer vele soorten bekend, waarvan de voornaamste zijn: L. speciosum, met

Digitized by Google

groote, welriekende, dof roseroode bloemen, die donkerpurper gevlekt zijn; afkomstig uit Japan. *L. auratum, met zeer groote, welriekende, witte met geelgestreepte bloemen, die kleine, bruine vlekjes hebben; Japan. *L. candidum, met sneeuwwitte, welriekende bloemen. *L. tigrinum, met een vrij groote tros steenroode, zwartgevlekte bloemen; China. L. giganteum, een zeer groote soort, met witte, bruinrood gestreepte en gevlekte bloemen, die zeer welriekend zijn; afkomstig uit noordelijk Oost-Indië. L. bulbiferum, met een tros vuurroode, rechtopstaande bloemen; Zuid- en Midden-Europa. L. Martagon, met groote, neerhangende, roode, dikwijls donkergevlekte bloemen; afkomstig uit Zuid- en Midden-Europa, enz.

Lonicera. Heestertjes, met zeer lieve bloemen. L. Caprifolium, de Kamperfoelie, met gele bloemen; afkomstig uit Italië. L. fuchsioïdes, met roode, eenigszins op een Fuchsia gelijkende bloemen. L. Periclymenum, met welriekende gele en purperroode bloemen; Midden-Europa. Alle soorten houden het des winters onder bedekking buiten uit.

Fig. 56. Lonicera Caprifolium.

Metrosideros. Groenblijvende sierstruiken, met welriekende bladeren en trosvormige bloemen. M. villosa, met donkerroode bloemen, die lange meeldraden bezitten; Nieuw-Holland en Nieuw-Zeeland.

Moræa Sisyrinchium (Iris S.), met schoone, hemelsblauwe bloemen; afkomstig uit Zuid-Europa.

*Muscari. Het bekende Blauwe Druifje, een bolgewas met lieve bloempjes. M. moschatum, een naar muskus riekende soort uit Klein-Azië. M. racemosa, het gewone Blauwe Druifje; afkomstig uit Zuid- en Midden-Europa.

Myrtus communis, de gewone Mirt. M. microphylla, een kleinbladerige, lieve soort; beiden afkomstig uit den Levant.

*Narcissus. Bolgewassen uit Italië, Noord-Afrika en Zuid-Frankrijk, met meestal welriekende bloemen. N. Jonquilla, de gewone Jonquille, met gele, welriekende bloemen. N. Tazetta, de Tazette, met witte of gele bloemen. N. incomparabilis, schoone soort, met groote, gele bloemen.

Digitized by Google

Fig. 57. Nerium Oleander.

Nerium Oleander. De Oleander is een fraaibloeiende, bijna boomachtige heester; afkomstig uit Zuid-Europa en Oost-Indië. De bloemen doorloopen alle kleuren, tusschen sneeuwwit en roserood en rieken sterk naar amandelen. N. odorum, de bloemen zijn grooter en welriekender dan van de voornoemde soort, maar verschillen niet in kleur.

Olea. De Olijfboom uit Zuid-Europa en Noord-Afrika. O. europæa, de echte Olijfboom. O. fragrans, de welriekende Olijfboom.

Pæonia arborea. De struikachtige Pieoenroos uit China, met roseroode bloemen. P. albiflora, met fraaie, groote, witte bloemen. Er bestaan nog vele schoonbloeiende variëteiten en

Fig. 58. Pancratium Caribæum.

Digitized by Google

hybriden, die allen den winter onder bedekking buiten kunnen doorbrengen.

Palmen. Eenige der hardste Palmen kunnen ook tot deze rubriek gerekend worden, o. a. Chamærops humilis, de Dwergpalm van Zuid-Europa, en Phœnix dactylifera, de gewone Dadelpalm van Noord-Afrika en Zuid-Europa.

Pancratium. Fraai bloeiende bolgewassen. P. illyricum, met witte, welriekende bloemen. P. maritinum, de Zee-Narcis, met witte, zeer welriekende bloemen; afkomstig uit Zuid-Europa.

Pardanthus chinensis, met geelroode, donkergevlekte bloemen. De wortel is knolachtig, en de bladeren zijn, evenals van de Iris, zwaardvormig.

Philadelphus coronarius. De gewone Boeren-Jasmijn, met lieve, zeer welriekende bloemen; zij is afkomstig uit Zuid-Europa en komt den winter zonder bedekking zeer goed buiten door.

Phormium tenax. Het Nieuw-Zeelandsche Vlas. De verschillende soorten zijn prachtige sierplanten, met groote, stijve, zwaardvormige bladeren, waarvan de vezels in Nieuw-Zeeland veelvuldig gebruikt worden. Fraaier nog dan de eerstgenoemde zijn de gestreeptbladerige Ph. Colensoi en Ph. Veitchii.

Physalis Alkekingii. De gewone Jodenkers, met fraaie, steenroode vruchten; afkomstig uit Zuid-Europa. Zij blijft des winter zonder bedekking buiten goed.

Fig. 59. Philadelphus coronarius.

Pilogyne suavis (Melothria punctata). Een zeer behaarde klimplant, die door haar sterken muskusgeur opmerkenswaardig is. Uitgeplant voldoet zij uitstekend voor de bekleeding van balkons en waranda's.

Pittosporum revolutum. Een sierstruik met laurierachtige bladeren en gele, welriekende bloemen; afkomstig uit Nieuw-Zuid-Wales.

Plectranthus fruticosus. Een Kaapsche sierstruik, met eigenaardig riekende, blauwe bloemen.

Digitized by Google

Punica Granatum. De gewone Granaatappel, met donkerroode bloemen; Zuid-Europa en Noord-Afrika.

Rhododendron. De Alpenroos. Struiken en boomen van het noordelijk halfrond. R. campanulatum, met witte en lila bloemen. R. ciliatum, met witte bloemen. R. maximum, met rose bloemen; Noord-Amerika. R. undulatum, met roode bloemen. R. chrysanthum, met gele bloemen; afkomstig uit Siberië. R. Kæmpferii (Azalea amœna), met lichtviolette bloemen; Oost-China.

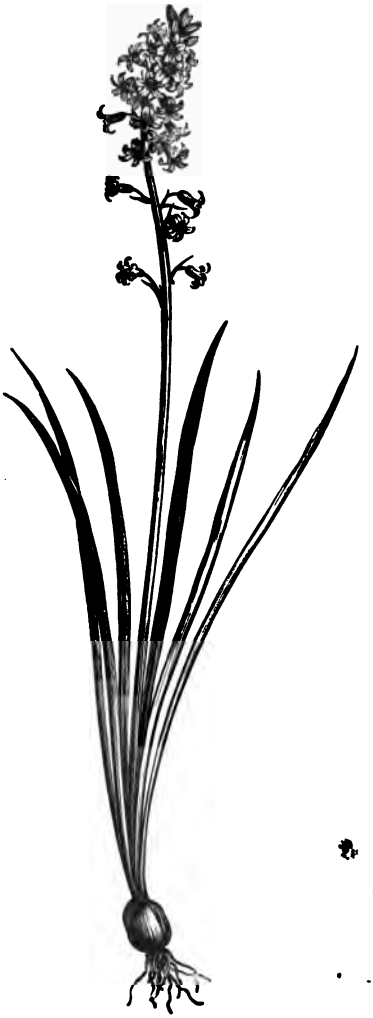

Fig. 60. Scilla nutans.

*Richardia africana (Calla æthiopica). De Aäronskelk. Een tot de Aroideeën behoorende soort, met groote, pijlvormige bladeren en een witte, trechtervormige bloem. Deze zeer bekende harde plant stamt uit Zuid-Afrika en groeit in de kamer zeer goed. R. albo-maculata heeft sierlijke, witgevlekte bladeren.

Rosmarinus officinalis. De gewone Rozemarijn. Een groenblijvende sierstruik uit Zuid- en Midden-Europa.

*Saxifraga. Zeer bekende Alpenplanten. Er zijn zeer vele soorten, waaronder: S. sarmentosa, de Moederplant; S. grandiflora, met vrij groote bloemen; S. cuseutæformis, het kleine Moederplantje, dat voor een ampel zeer geschikt is.

Scilla. Een zeer bekend bolgewas. S. amœna, een zeer lieve soort, met hemelsblauwe bloempjes; Midden- en Zuid-Europa. S. amœna, met hemelsblauwe bloempjes; afkomstig uit Siberië. S. hyacinthoides, met hemelsblauwe, op die der Hyacint gelijkende bloempjes.

*Scirpus natalensis. Een grassoort, die uitstekend voor de kamer geschikt is; afkomstig uit Natal.

Tecoma (Bignonia). Klimplanten, met prachtige bloemen. T. jas-

Digitized by Google

minoides, met witte, inwendig donkerpurpere bloemen; Nieuw-Holland. T. australis, met witte en roodachtig witte, inwendig donkerpurper gevlekte bloemen.

Teucrium Marum. Een lage, groenblijvende struik uit Syrië, met sterk riekende bladeren.

Tritomanthe Uvaria (Tritoma Uvaria). Een overblijvende plant, met smalle, aloëachtige bladeren en zeer schoone, geelroode bloemen, die op lange bloemstelen zitten. De kleur der bloem is aan de spits der tros donkerrood, om langzamerhand naar beneden in fraai geel te eindigen. Deze plant maakt alleenstaande in een gazon zeer veel effect.

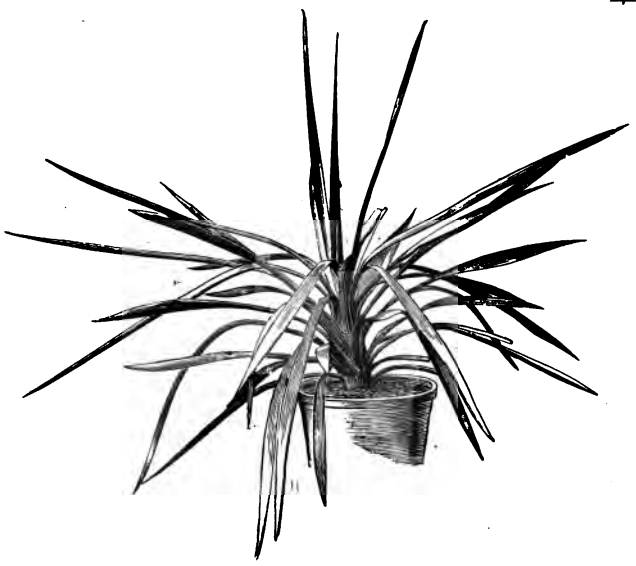

Fig. 61. Yucca quadricolor.

*Tulipa. De gewone Tulp. Een bolgewas met zeer fraaie bloemen. T. Gesneriana, de gewone Tuintulp. Er bestaan van deze soort zeer vele hybriden en variëteiten, de één al schitterender dan de andere. T. turcica, de Papegaaitulp. T. suaveolens, de welriekende Tulp. T. præcox, de vroegbloeiende Tulp. T. biflora, de tweebloemige Tulp. T. sylvestris, de Boschtulp.

Tussilago. Overblijvende planten, met betrekkelijk groote, fraaie bloemen. T. fragrans, met groote, hartvormige, ruwe bladeren en schoone, roodachtig witte, welriekende bloemen. T. Petasites, een grootbladerige soort.

Digitized by Google

Veltheimia viridifolia (Aletris capensis). Een fraai Kaapsch bolgewas, met trosvormige, roodachtig gele bloemen.

Viburnum Tinus. De bekende Laurustinus uit Zuid-Europa, met lederachtige bladeren, roodachtig witte bloemen en zwarte, besvormige vruchten.

Yucca. Liliaceeën uit Noord- en Midden-Amerika. Fraaie sierplanten, met lange, riemvormige, in een scherpe punt uitloopende bladeren. Zij zijn jong als kamerplanten, later meer ter versiering van den tuin geschikt. Y. aloifolia, met aloëachtige bladeren; Florida en Jamaïca. Y. gloriosa, een zeer fraai- en mildbloeiende soort uit Peru. Y. filamentosa, de bladeren zijn van lange draden voorzien; afkomstig uit Carolina en Florida. Y. glaucescens, met blauwgroene bladeren. Y. quadricolor, met fraai groene bladeren, versierd met gele en roodachtige strepen. Y. longifolia, met zeer lange bladeren. Y. gloriosa var. recurvata, een zeer verspreide soort met omgekromde bladeren.

Groep V. Planten uit Midden-Europa, Midden-Azië en het middengedeelte van Noord-Amerika,

die tegen onze winters bestand zijn, maar, in potten of kuipen gekweekt, tegen al te strenge vorst moeten beschut worden.

Fig. 62. Amygdalus communis.

Abies pectinata (Pinus Picea). Een zeer fraaie Conifeer uit het gebergte van Midden-Europa, bekend onder den naam van Zilverden. A. Nordmanniana, een zeer fraaie soort uit den Kaukasus.

Ampelopsis. Klimplanten uit Noord-Amerika. A. hederacea, de Wilde Wingerd A. cordata (Vitis indivisa), met hartvormige bladeren. A. hirsuta, met handvormige, zacht behaarde bladeren. A. Veitchii, een der schoonste soorten; de bladeren worden in den herfst donkerpurper. Alle soorten zijn uitstekend geschikt tot het bekleeden van muren en waranda's.

Amygdalus. Dit zijn boomen en heesters, die door groote bloemrijkheid uitmunten. A. communis, de gewone Amandelboom, met kleine, roodachtige bloemen; afkomstig uit Zuid-Europa

Digitized by Google

en Noord-Afrika. A. persica, de Perzik, uitmuntende door groote bloemrijkheid; de bloemen zijn roserood. A. nana, een dwergsoort, die ook zeer bloemrijk is; Tartarije.

Anemone. De welbekende Anemone. A. coronaria, de Tuin-Anemone uit Klein-Azië. Er bestaan hiervan zeer vele variëteiten met witte, blauwe, violette en gele bloemen. A. japonica, met groote, roode bloemen; Japan.

Antirrhinum. Leeuwebek. Een zeer bekende, tweejarige en overblijvende plant, met zeer lieve bloemen, die veel in de tuinen als decoratieplant gevonden wordt. Er zijn talrijke hybriden en variëteiten van bekend, prijkende met de meest verschillende kleuren. A. majus, een grootbloemige soort, met witte, gele, oranje, bruine, lila, rose en scharlakenroode bloemen, nu in ééne, dan weder in gemengde kleuren voorkomend; afkomstig uit Zuid- en Midden-Europa. A. montevidense, met violette bloemen; Uruguay. A. quadricolor, met gele en roode bloemen.

Fig. 63. Antirrhinum majus.

Aristolochia. Zeer fraaie klimplanten. A. Sipho, met zeer groote bladeren en kleine, maar door den vorm opmerkenswaardige bloemen. Het is een fraaie plant voor bedekking van muren.

Bellis. Het welbekende Madeliefje. B. perennis, een in geheel Europa bekend plantje, met witte, gele, rose en roode bloemen.

Buxus sempervirens. Be bekende Palmboom. Het is een zeer fraaie, groenblijvende heester of boom, waarvan het hout in de industrie zeer veel gebruikt wordt en als palmhout bekend is.

Clematis montana. Een zeer lieve soort, met kleine, witte, welriekende bloemen. Zij moet des winters gedekt worden.

*Convallaria majalis. Het Lelietje der dalen. Een zeer lief plantje, met fraaie, welriekende bloemen.

*Crocus. Een zeer bekend bolgewas. C. vernus, afkomstig uit Zuid- en Midden-Europa, met witte, violette, blauwe en gele bloemen.

Digitized by Google

C. sativus, met lila bloemen. C. aureus, met goudgele bloemen. C. versicolor, met dofblauwe of witte bloemen. C. Thomasii, met roseroode bloemen.

Cydonia. De Kwee. C. japonica, met schoone, roode, zeer talrijke bloemen. Zij bloeit zeer vroeg in het voorjaar en is uitstekend te gebruiken voor het vormen van lage heggen.

Cypripedium Calceolus. Een zeer lief bloeiende vollegronds-Orchidee, voorkomende o. a. in Duitschland.

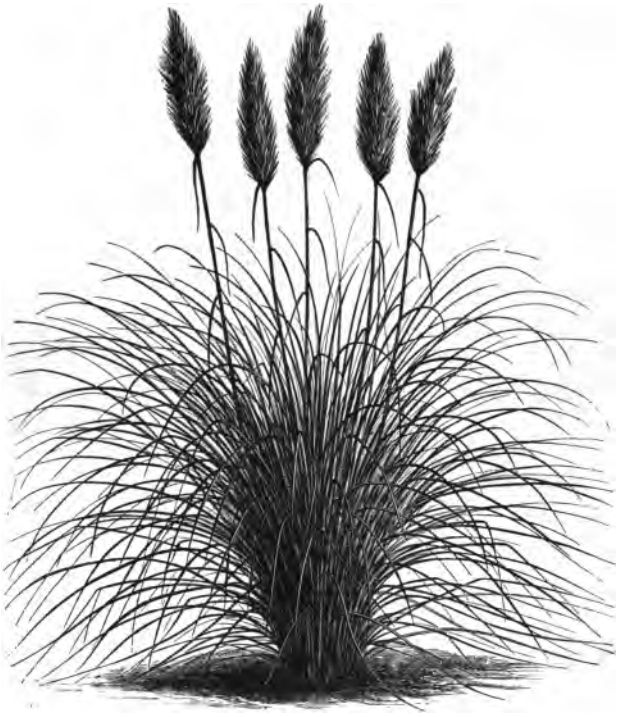

Fig. 64. Gynerium argenteum.

Deutzia. Zeer fraai bloeiende, lage heestertjes. D. scabra, uit Japan, met kleine, witte, trosvormige bloempjes. D. gracilis, met nog kleinere, maar niet minder talrijk verschijnende bloempjes. Zij moeten des winters gedekt en potexemplaren moeten vorstvrij gehouden worden.

Erythrina. Zeer fraai bloeiende planten. E. herbacea, met groote, vlindervormige bloemen; afkomstig uit Florida en Carolina.

Filices. Zeer vele Varens kunnen des winters, gelijk wij in de vorige rubriek reeds opmerkten, buiten overblijven. Kan men ze in

Digitized by Google

het najaar met een weinig blad bedekken, dan is deze voorzichtigheidsmaatregel zeker doelmatig, ofschoon in de meeste gevallen niet bepaald noodig, o. a. Pteris aquilina, de Adelaarsvaren, Osmunda regalis, Osmunda Claytoniana, Aspidium Thelypteris, Aspidium spinulosum, Aspidium lobatum, Asplenium thelypteroïdes, Asplenium Filix femina, Cystopteris sudetica, Struthiopteris germanica, Scolopendrium vulgare en Adiantum pedatum. Het zijn allen kruidachtige soorten.

Fritillaria. Een zeer bekend, fraai bloeiend bolgewas. F. imperialis, de Keizerskroon, met fraaie, groote, roode, neêrhangende bloe-

Fig. 65. Helleborus niger.

men. F. Meleagris, het Kievitsei, met donkerpurpere, wit en groen gevlekte bloemen.

Gunnera scabra (G. chilensis). Prachtige sierplant voor het gazon, met zeer groote, eenigszins op die der Rabarber gelijkende bladeren. Zij verlangt zeer veel vocht en 's winters goede bedekking; afkomstig uit Chili.

Gynerium argenteum. Het bekende Pampasgras. Het is een uitstekende sierplant voor het gazon, waar hare fraaie, witte pluimen boven de fijne bladeren een schoon effect maken. 's Winters gedekt.

*Hedera. De Klimop. H. Helix, de gewone Klimop. Hiervan bestaan vele variëteiten, met groote en kleine bladeren. H. poëtica, met goudgele vruchten.

Helianthus. De welbekende Zonnebloem. H. altissimus en H.

Digitized by Google

tuberosus zijn beide overblijvende planten, terwijl H. annuus, de gewone Zonnebloem, éénjarig is.

Helleborus. De Kerstroos. Overblijvende planten, die zich hierdoor kenmerken, dat zij onder de sneeuw groeien en niet zelden reeds gedurende Kerstmis met bloemen prijken. H. niger, de bloemen zijn in den beginne wit en worden later violet; zij komt voor op de Zwitsersche Alpen. H. fœtidus, met geelgroene bloemen. H. viridis, met lichtgroene bloemen. Lichte bedekking tegen strenge vorst.

Fig. 66. Kerria japonica.

*Hemerocallis. Een zeer fraai bolgewas uit Siberië, Zwitserland en Zuid-Europa. H. flava, met gele bloemen. H. graminea, een kleine variëteit der voorgaande soort. H. fulva, met bruinroode bloemen. Zij moeten des winters gedekt worden.

Hesperis matronalis, met welriekende, roode of witte bloemen; afkomstig uit Siberië en Midden-Europa. Potexemplaren moeten vorstvrij gehouden worden.

Iris. Zeer geliefde bloemplanten, met lange, zwaardvormige bladeren. I. germanica, met gele, violette, blauwe of purperroode, dikwijls gestreepte bloemen. I. Pseudacorus, de gewone water-Iris, met gele bloemen. I. variegata, met bonte bladeren en witte of gele bloemen die donker geaderd zijn. I. lutescens, met witachtig gele bloemen. I. pumila, met bloemen van een blauwe, witte, violette, gele of roode kleur. I. sibirica, met blauwe of witte bloemen. Al deze soorten groeien in onze streken, zonder dat zij 's winters behoeven gedekt te worden.

Juniperus. Een fraaie, groenblijvende Conifeer. J. virginiana, de zoogenaamde roode Virginische Ceder.

Kerria japonica. Een sierstruik met fraaie, gele bloemen; afkomstig uit Japan.

Larix europæa. De Lorkeboom is een zeer fraaie en bekende boom onzer tuinen.

Malva moschata. De Muskus-Malva, met zeer welriekende bloemen. M. crispa, een éénjarige plant, met fraai gekrulde bladeren.

*Myosotis. Het Vergeet-mij-nietje. M. palustris, het gewone wilde Vergeet-mij-nietje. M. suaveoleus, met welriekende bloemen.

Digitized by Google

Paulownia imperialis. Een sierboom uit Japan, met zeer groote, afvallende bladeren en schoone, welriekende, pluimvormige bloemen.

*Phlox. Sierplanten met zeer fraaie bloemen. Ph. carolina, met purperroode bloemen. Ph. carnea, met violette bloemen; Noord-Amerika. Ph. Drummondii, met witte, blauwe, roode en violette bloemen; afkomstig uit Texas. Ph. paniculata, met fraaie, groote trossen vuurroode of sneeuwwitte bloemen. Ph. decussata, met zware trossen verschillend gekleurde bloemen. Ph. suaveolens, met welriekende, witte bloemen; afkomstig uit Noord-Amerika.

Phyllostachys bambusoïdes. Een fraaie Japansche plant met een bamboesachtig voorkomen.

Picea vulgaris. De gewone Sparreboom, uit de bergstreken van Noordelijk Europa. P. alba, een even fraaie soort.

Pinus nigricans. Een zeer schoone Pijnboom, met lange, donkergroene naalden; Oostenrijk. P. Strobus. De Weymouths Den. Een zeer schoone Noord-Amerikaansche soort.

*Primula Auricula. De Aurikel. Een zeer lief Alpenplantje met zeer schoone bloemen. Zij moeten des winters met blad gedekt, en potplanten moeten vorstvrij gehouden worden.

Fig. 67. Phlox Drummondii.

Ranunculus. De Ranonkel. Een zeer bekende tuinplant. R. aconitifolius, met witte bloemen; uit Midden-Europa. R. asiaticus, met fraaie, gele bloemen. R. repens, een kruipende soort uit Midden-Europa en Noord-Amerika, met gele bloemen.

*Rhododendron. De Alpenroos. Dit zijn boomen en struiken uit het noordelijk halfrond. R. ponticum, met donkerviolette bloemen. R. hirsutum, met kleine, helderroode bloemen. R. ferrugineum, met donkerroode bloemen; afkomstig uit Oostenrijk en Zwitserland.

Digitized by Google

Fig. 68. Ranunculus asiaticus.

Fig. 69. Rhododendron arboreum.

*Saxifraga. Zeer lieve Alpenplantjes, waarvan talrijke soorten bekend zijn. S. Cotyledon, met witte bloemen; Zwitserland. S. umbrosa, met geel en rood gestippelde bloemen. S. crassifolia, een fraaie, dikbladerige soort uit het Siberische gebergte.

Senecio. Deels fraaie bloemplanten. S. elegans, een Kaapsche soort, met veelkleurige, trosvormige bloemen. Daarentegen is de S. vulgaris een onzer lastigste onkruiden.

*Spiræa. Zeer fraaie bloemplanten, nú kruidachtig, dan heesterachtig. S. bella, met roseroode bloemen; Nepal. S. Aruncus, met witte bloemen; afkomstig uit Midden-Europa.

Syringa. Zeer bekende heesters. S. vulgaris, de gewone Sering, met heerlijk riekende, trosvormige bloemen. De kleur variëert tusschen donkerviolet en sneeuwwit. S. chinensis, met grootere, even welriekende bloemen. S. persica, een zeer fraaie, smalbladerige soort.

Taxodium distichum (Cupressus disticha). Een Virginische Cypressoort.

Digitized by Google

De in den winter afvallende bladeren zijn lichtgroen en geven daardoor een zeer aangenaam voorkomen aan den boom, die zeer groot en hoog kan worden, waardoor hij voor grootere parken zeer geschikt is.

Taxus baccata. De gewone Taxis, die zeer fraaie, roode bessen geeft, is een krachtige, donkergroene boom.

Thuja (Biota). Fraaie Conifeeren. Th. filiformis, een Japansche soort. Th. occidentalis, afkomstig uit Noord-Amerika. Th. orientalis, een zeer bekende Chineesche soort.

*Veronica. Sierplanten met trosvormige bloemen. V. austriaca, een Oostenrijksche soort, met blauwe bloemen. V. virginiana, met witte of vleeschkleurige bloemen; afkomstig uit Virginië. V. azurea, met hemelsblauwe bloemen.

Fig. 70. Syringa persica.

Fig. 71. Viburnum Opulus.

Digitized by Google

Viburnum. De Sneeuwbal. Zeer bekende sierstruiken, met witte bloemen, in dichte, bolvormige trossen vereenigd. V. Opulus, de bloemen zijn aan den rand der tros zuiver wit, inwendig geelachtig. Zij brengt fraaie, roode bessen voort; afkomstig uit Zuid- en Midden-Europa. V. Opulus sterile, de eigenlijke Sneeuwbal, met zeer groote, dichtgevulde bloemkogels.

Vinca major. De Maagdepalm. Een lieve bloemplant, met groote, blauwe bloemen; afkomstig uit Spanje en Zuid-Frankrijk. V. minor, een kleinere soort, met kleine, blauwe bloemen.

*Viola tricolor. Het bekende driekleurige Viooltje. V. tricolor maxima, grootbloemige Violen, in bijna alle kleuren voorkomende. Zij moeten des winters gedekt worden.

Fig. 72. Viola tricolor maxima.

Vitis. De Wingerd. V. vinifera, de gewone Wijnstok. V. vulpina, een fraaie klimplant. De bessen hebben echter een zeer onaangenamen reuk. V. cordifolia, met hartvormige bladeren en zeer welriekende bloemen. De beide laatste soorten zijn uitstekend geschikt voor het bekleeden van balkons en waranda's, en blijven zonder bedekking 's winters over.

Wisteria (Glycine) chinensis. De blauwe Regen. Een prachtig bloeiende klimplant uit China, met trosvormige, violette bloemen.

Digitized by Google

DE BEHANDELING DER KAMERPLANTEN.

Het goed groeien van een kamerplant hangt in de eerste plaats af van de plaats en de algemeene behandeling, die men ze geeft en vervolgens van de bijzondere behandeling, die iedere plant voor zichzelve vereischt.

In een afzonderlijk hoofdstuk zal de behandeling van bijzondere planten besproken worden; hier echter de algemeene behandeling der kamerplanten en de plaats, die zij in de vertrekken noodig hebben.

De standplaats.

Een der hoofdzaken voor het goed gedijen van een plant in de kamer is, dat men een goede plaats voor haar uitzoekt. Hiervoor moet men vooral in acht nemen, wat in het eerste hoofdstuk van dit werkje over het uitkiezen van de vertrekken, met het oog op den klimaatstoestand van het vaderland der planten is gezegd. Heeft men dit gedaan, dan kan men zien welke plaats men de plant in het gekozen vertrek zal geven.

Velen zullen zich om deze vraag in het geheel niet bekommeren; want wanneer het niet te doen is om de cultuur, maar alleen om de planten ter versiering der kamers te gebruiken, dan staat deze vraag geheel op den achtergrond. Wil men echter werkelijk planten in een kamer kweeken, dan moet deze zaak zeer ernstig overwogen worden, want zonder een goede standplaats groeit geen enkele plant. Hij, die de planten alleen ter versiering gebruikt, die er donkere kamerhoeken mede vult, of ze dergelijke ongunstige standplaatsen geeft, moet dan

Digitized by Google

ook de gevolgen er van dragen en zich niet verwonderen, wanneer de planten spoedig achteruitgaan of geheel sterven. Dit is echter een tamelijk kostbare liefhebberij, en het is dergelijken liefhebbers zeer geraden met een der grootere kweekers een accoord te sluiten, zoodat deze, tegen een vaste maandelijksche som, de versiering der vertrekken met planten op zich neemt. De kweeker moet in zulk een geval de planten leveren, plaatsen en verzorgen, en hij zal als vakman moeten weten, hoe lang hij een plant in deze ongunstige omstandigheden kan laten, opdat zij, wanneer hij ze in zijne kassen weder gunstig plaatst, niet geheel zal te gronde gaan.

Met dergelijke liefhebbers houden wij ons echter nu niet bezig, maar wel met die, wien het kweeken van planten genoegen verschaft.

Heeft men de planten, al naar het klimaat der streken vanwaar zij afkomstig zijn, in de verschillende vertrekken geplaatst en wel zóó, dat de tropische planten in een warme kamer (gedurende den winter van 60°—65° Fahr.), de subtropische in een gematigde (van 50°—60° Fahr.), de Kaapsche planten in een zelden gestookt wordend vertrek (van 45°—50° Fahr.) enz. gezet zijn, dan komt het uitkiezen van plaatsen in deze vertrekken aan de beurt. Hierbij moet het volgende in het oog gehouden worden.

Kleinere planten zet men op een stellage voor het venster, zooals dat in Fig. 1 is afgebeeld; men moet daarbij zorgen, dat de stellage, waarop men de planten plaatst, een voet onder de vensterbank ligt, omdat dan het invallende ligt meer effect heeft.

Grootere en alleenstaande planten zet men midden voor het venster, 30—60 c.M. daarvan verwijderd, op een standaard, die $^1/_2$ à 1 M. hoog is. Men moet er op letten, dat het licht juist in het hart van de plant valt, daar de aarde in den pot en de overige plantendeelen het licht niet zoozeer noodig hebben, als juist het hart der plant, dat men als het groeipunt kan beschouwen.

Hij, die standaards van majolica of metaal te duur vindt, gebruike een met een rand voorzien stuk berke- of beukestam, dat zeer goed daarvoor geschikt is en gemakkelijk kan vernieuwd worden, wanneer het door het gebruik minder fraai geworden is. In een voorgaand hoofdstuk zijn deze standaards en de daarmede verwante bloemtafels reeds behandeld.

Wat deze laatsten betreft, moeten wij nog opmerken, dat de in den handel voorkomende bloemtafels gewoonlijk veel te hoog zijn, om ze voor grootere planten geschikt te kunnen gebruiken, daar het bovenste gedeelte der planten, resp. het hart, te weinig licht krijgt, omdat dat deel meestal door de gordijnen van het invallende licht wordt gescheiden.

Digitized by Google

Voor kleinere of liever lagere planten kan men zulk een bloemtafel beter gebruiken; toch is het plaatsen van deze planten op de voorgenoemde stellages en standaards aanbevelenswaardiger.

Zware gordijnen, die geen lichtstralen doorlaten, mogen natuurlijk niet gebruikt worden, wanneer men planten kweeken wil. Ook mag men de vensters door de in de mode zijnde neteldoekgordijnen niet geheel bedekken, daar het door deze invallende licht voor gezonde planten lang niet toereikend is.

Met de behoefte der planten aan licht, wel te onderscheiden van hare behoefte aan zon, moet men bij het kweeken van planten ten strengste rekening houden, daar zij zonder licht niet groeien. Er zijn wel planten, die geheel zonder licht kunnen groeien, zooals bijv. vele zwamsoorten (de gewone houtzwam), maar die komen hier niet in aanmerking, en men kan gerust zeggen, dat alle gekweekte planten een meer of minder helder licht vereischen. Zelfs die, welke in het zoogenaamde „donker der oerwouden" groeien, zooals verscheidene Palmen en Varensoorten, die als onderhout in de schaduw dezer wouden voorkomen, verlangen toch altijd nog betrekkelijk veel licht; zij verdragen echter het schelle tropische licht niet, maar verlangen een meer getemperd licht, zooals men het in deze wouden vindt.

Hetgeen hier gezegd is over het licht, dat de planten noodig hebben, geldt niet alleen voor het hart der plant, maar, met uitzondering van de wortels, voor de geheele plant, dus voor den stam, de twijgen, de bladeren, de bloemen en de vruchten.

Bij de meeste planten is deze behoefte aan licht zóó groot, dat het bloeien daarvan afhangt, zoodat een plant niet bloeit, wanneer zij niet de noodige hoeveelheid licht (dag- en zonlicht) heeft verkregen, die zij van nature noodig heeft.

Zelfs wanneer de planten de vereischte warmte en vochtigheid ontvangen, blijft deze regel gelden, en een kweeker weet of hij zijne planten dichtbij of veraf van het glas zijner kas te zetten heeft. In het laatste geval zullen zij in het geheel niet bloeien, in het eerste geval echter hare bloemenpracht volkomen ontwikkelen.

De hoeveelheid licht, die de planten noodig hebben, kan men slechts door ondervinding leeren kennen, maar men doet toch het beste, den reeds vroeger aangehaalden stelregel te volgen, namelijk:

„Hoe fijner het blad is, des te meer licht, hoe ruwer des te minder licht heeft een plant noodig."

Weeke, dik behaarde bladeren staan, wat dezen regel aangaat, met fijne bladeren gelijk.

Ten laatste vergete men niet, dat het door de vensters naar binnen dringende licht slechts gematigd en lang niet het volle licht is. Dit

Digitized by Google

geldt vooral voor tropische planten, die in haar vaderland een licht hebben zóó helder, als wij het in onze noordelijke streken niet kennen en het den planten dus in de beste kassen niet kunnen verschaffen.

Men late zich bij het kweeken van kamerplanten vooral niet van de wijs brengen, door aan te nemen, dat sommige planten, die het een poos achtereen met weinig licht kunnen stellen, daarom voortdurend in halfdonker kunnen gekweekt worden. Dit is b.v. het geval met enkele Palmen, Curculigo's en andere planten, die gedurende den winter met een minder licht plekje tevreden zijn, maar welke gedurende de zomermaanden zeer licht willen staan. Zij zouden spoedig te gronde gaan, wanneer men ze ook dán het noodige licht onthield en ze geen andere standplaats als die van 's winters gaf.

Wat het licht aangaat, dat de planten noodig hebben, staan tegenover de Zwammen, die in donker kunnen groeien, de Cacteeën, die het helderste licht verlangen, ja om te bloeien in de felle zon moeten staan.

Hoezeer de planten het licht ook noodig hebben, geldt dit toch slechts voor overdag; des nachts heeft de plant rust noodig, zooals bijv. eenige Mimosa's, Acacia's en Robinia's duidelijk aantoonen, door direct na zonsondergang hare bladeren te laten hangen. Op dezen rusttijd, zooals de natuur ze ons aantoont, moet men ook achtslaan. Zoo moet men bijv. oppassen, de planten des nachts niet te veel aan helder gas- of lamplicht bloot te stellen. Een enkele keer zal dit wel geen schade doen, maar op den langen duur is het toch minder raadzaam. Het licht van een enkele gewone kamerlamp is echter veel te zwak, om in dit opzicht invloed te kunnen uitoefenen.

Zoover wat het licht betreft.

Wat de temperatuur in de kamer aangaat, wijzen wij terug naar hetgeen daarover reeds gezegd is in het hoofdstuk „Keuze der vertrekken", zoodat slechts eenige kleine opmerkingen nog noodig zijn.

Aan iedere plant moet, wil zij goed groeien, zoo mogelijk die temperatuur gegeven worden, welke overeenkomt met die van de streek, waaruit zij afkomstig is, en dit geldt zoowel voor de zomer- als voor de wintertemperatuur. Hoe meer men bij het kunstmatig kweeken van planten de levensbehoeften nabootst, die een plant in haar vaderland geniet, des te meer kans heeft men op een gunstig resultaat. Slechts bij een zekere temperatuur ontwikkelt een plant bladeren, bloemen en vruchten; bij deze temperatuur groeit zij dus. Voor iedere plant bestaat er een vaste minimum-warmtegraad, waarbij zij groeien kan; gaat de temperatuur daaronder, dan kwijnt en sterft zij ten laatste. Evenzoo bestaat er een maximum van warmte voor elke plant, dat men niet ongestraft kan overschrijden.

De tropische planten verlangen een hooge temperatuur en zullen bij

Digitized by Google

een te geringe zeker sterven; daarentegen zullen de planten uit koudere luchtstreken geen hoogere temperatuur kunnen verdragen, dan die van de streek harer herkomst. Meer hierover te geven, zou de grens van dit boek overschrijden en is ook niet noodig. Datgene, wat men voor het kweeken van planten noodig heeft, hebben wij aangegeven door in het hoofdstuk „Keuze der planten" ze naar hare behoefte aan warmte te verdeelen in Tropische, Subtropische, Kaapsche, Zuid- en Midden-Europeesche planten, en bij ieder dier onderafdeelingen den noodigen warmtegraad te vermelden. Wij gelooven dus, dat het niet meer noodig zal zijn de leeken bij de keuze der planten ernstig hiernaar te verwijzen.

De temperatuur, die de verschillende groepen gedurende den winter noodig hebben en die aan het hoofd van iedere groep staat aangegeven, mag niet willekeurig veranderd worden, maar moet geregeld blijven bestaan, hoewel het de planten niet direct zal schaden, wanneer die nu en dan iets lager is. Over het algemeen kan men het als goed, ja als natuurlijk aannemen, dat de temperatuur gedurende den nacht iets lager is dan overdag, daar het in alle streken, dus ook in de tropische landen, 's nachts koeler is dan des daags.

Het is dus volstrekt niet schadelijk, maar zelfs nuttig, wanneer men de temperatuur des nachts iets laat dalen, en heeft men tropische planten in de kamer, dan doet men zelfs goed, het venster van een aangrenzend vertrek gedurende den zomer des nachts open te laten, om aan de planten frissche lucht toe te voeren.

De vochtigheidsgraad der lucht is van grooten invloed op den groei der planten, daar het water een harer eerste behoeften is. Hoe groot de invloed der vochtigheid op de planten is, kan men opmaken uit het bekende verschijnsel, dat de bladeren bij aanhoudende droogte verdorren, maar bij daarop volgenden regen weder opstijven en hare natuurlijke frissche kleur terugkrijgen.

Ten duidelijkste kan men dit in sommige streken in de natuur opmerken, waar een verzengende zon de met hooge grassoorten begroeide vlakten in een woestijn verandert, door al de bovenaardsche plantendeelen te doen sterven, terwijl de daarna intredende periodieke regentijden nieuw groen uit de onderaardsche deelen der planten doen te voorschijn komen.

Daar waar de grootste vochtigheid der lucht met de hoogste temperatuur gepaard gaat, treft men den rijksten plantengroei aan.

Dit zijn allen duidelijke bewijzen voor het feit, dat de planten nevens licht en warmte, in meerdere of mindere mate vochtige lucht noodig hebben. Eenige hebben meer, andere minder vochtigheid noodig. Veel meer kan hierover niet gezegd worden, maar hij, die bij het kweeken zijner planten een weinig nadenkt, en die onderzoek doet naar de

Digitized by Google

levensvoorwaarden van zijne lievelingen, zal spoedig den rechten weg gevonden hebben. De meeste vochtigheid zullen die planten noodig hebben, welke in moerassen of vochtige oerwouden der tropische landen voorkomen, waar de gloeiende zonnestralen de vochtigheid van den bodem als waterdamp in de lucht doen opstijgen en het dichte loverdak die belet te ontsnappen. Hiertoe behooren de meeste Orchideeën en Aroideeën, verscheidene Palmen en klimplanten. Hiertegenover staan die planten, welke op dorre, heete vlakten of op kale, aan de zon blootgestelde rotsen groeien, zooals bijv. de Cacteeën; deze zullen dan ook natuurlijk geen vochtige, maar juist een zeer droge lucht verlangen.

Het kweeken van de eerstgenoemde planten in de kamer is den liefhebber natuurlijk minder aan te raden, daar het vrij lastig is een zeer vochtige lucht in een kamer te onderhouden. Hij toch, die zulke planten wil kweeken, zal zich een in een vorig hoofdstuk beschreven kamerkasje moeten aanschaffen. Veel beter zal echter de cultuur van Cacteeën en dergelijke planten gaan, daar deze de meestal droge kamerlucht zeer goed kunnen verdragen.

Tusschen deze twee uitersten: planten, die veel vochtigheid, en planten, die groote droogte verlangen, staan als het grootste aantal die, welke met een middelmatige vochtigheidsgraad der lucht tevreden, en die dan ook voor kamer- en tuincultuur zeer goed geschikt zijn. In de kamer groeien zij zeer goed, wanneer men in hare levensbehoeften een weinig te gemoet komt, wat zeer wel doenlijk is.

Men begiet de planten niet alleen behoorlijk, maar vereenigt ze in groepen; hiermede verkrijgt men reeds een zekere vochtigheid in de kamer, die voor zeer vele planten voldoende zal zijn en het ameublement, bij tijdig luchten, volstrekt niet zal beschadigen; ook voor de menschen is een matig vochtige lucht gezond en aangenaam, terwijl te groote droogte in een vertrek altijd onaangenaam is.

Hoe groot de vochtigheid is, die door het uitwasemen der planten en door het verdampen van het zich in de aarde bevindende water ontstaat, kan een leek moeilijk gissen; hij kan het zich echter ongeveer voorstellen, wanneer hij weet, dat een plant van middelbare grootte dagelijks ongeveer 3 à 4 dekagram (lood) water, in den vorm van waterdamp uitwasemt. Neemt men dus een groep van zulke planten te zamen, dan kan men zich voorstellen, dat deze heel wat waterdamp afgeeft.

Of den eigenaar deze, door de planten in zijne vertrekken ontstane vochtige lucht aangenaam is, zal hijzelf het spoedigst kunnen bemerken; uit eigen ondervinding kan ik echter mededeelen, dat ik nooit bemerkte, dat deze vochtigheid dien graad bereikte, dat ze onaangenaam werd.

Door van tijd tot tijd de planten te bespuiten, kan men de lucht in de kamer vochtiger maken en te gelijkertijd de planten een weinig

Digitized by Google

reinigen. Men beproeve dit slechts b.v. na een partij, wanneer er veel gasten in de kamer zijn geweest en de lucht door tabaksrook en gasdamp is bedorven. Direct na het spuiten bemerkt men dat de atmospheer zuiverder is geworden, wat aangenaam is voor menschen en nuttig voor planten. Voor dit spuiten gebruikt men een drosophoor of een fijn spuitje (welke beiden in het hoofdstuk „Gereedschappen" worden beschreven), al naar men voorzichtiger moet zijn met de tapijten, welke zich in de vertrekken, waar men de planten kweekt. bevinden.

Het begieten.

Voor het begieten der kamerplanten moet men regenwater, rivierwater of leidingwater gebruiken, maar geen welwater, omdat dit te hard is. Alvorens het te gebruiken, moet het water eenigen tijd in een niet al te koud vertrek gestaan hebben, opdat de grootste koude er afgaat; voor tropische planten doet men wel lauwwarm water te gebruiken, en dat wel om verschillende redenen. Het is namelijk in overeenstemming met den toestand in het vaderland van de plant, daarenboven verwarmt het de aarde een weinig en kan er toe leiden zieke wortels, wanneer de ziekte nog niet te erg is, beter te maken. Het meest aanbevelenswaardige voor tropische planten is water van 75°—90° Fahr.

Men moet niet dikwijls en weinig, maar wel met lange tusschenpoozen en dan goed gieten; zoodra namelijk de aarde droog is. Maar wanneer is de aarde droog? zal nu menige leek vragen. Ik wil trachten daar zoo duidelijk mogelijk op te antwoorden. „De aarde in een pot is droog, wanneer een plant er niet meer die hoeveelheid water in vindt, welke zij nevens andere stoffen voor haren groei noodig heeft." Voor de praktijk is het volgende daarbij op te merken. Vóór men giet, moet men zich van de noodzakelijkheid daarvan overtuigen. Een kamerplant, waarvan de aarde bovenop droog is, is in den pot en hoofdzakelijk in het onderste gedeelte daarvan daarom nog lang niet droog, wijl de droge of ten minste niet al te vochtige lucht der kamer de aarde aan de oppervlakte der potten veel sneller doet opdrogen, dan dit in een kas het geval is. Dit wil echter niet zeggen, dat er nu reeds moet worden gegoten. Men moet daarom onderzoeken en de ondervinding heeft mij geleerd, dat men dit het beste doet, door met een hard voorwerp, bijv. een sleutel, tegen de pot te kloppen, van boven beginnende en naar onder toe afdalend.

Een holle klank toont nu aan, dat de aarde droog is, een doffe toon, dat zij nog voldoende vochtig is.

Zeer spoedig kan men op het gehoor afgaan, en heeft men dan nog

Digitized by Google

geen voldoende zekerheid, zoo kan men den pot optillen en uit het meerdere of mindere gewicht opmaken of de plant droog is.

Men moet zoo mogelijk vermijden dagelijks slechts weinig te gieten; men late den pot liever tot $^1/_3$ of $^1/_2$ zijner hoogte uitdrogen, om de aarde dan goed bovenop te begieten. Men moet nu op het meer of minder snel wegzakken van het water achtslaan. Hoe sneller het water wegzakt, des te droger is de plant, hoe langzamer, des te vochtiger is zij. Het water mag echter niet al te snel wegzakken, daar de aarde dan uitgedroogd is. In dit geval moet men nog eens gieten en helpt dat niet, dan zet me den pot tot aan den rand in een bak met water, totdat zij weder voldoende vochtig is. De plant mag echter nooit te lang in het water blijven staan, natuurlijk moeras- en waterplanten uitgezonderd.

Gedurende den zomer, bij helder weêr, moet natuurlijk meer gegoten worden dan gedurende den winter, daar het water dan lang niet zoo snel verdampt en de plant, wijl zij dan rust, ook op verre na zooveel water niet gebruikt.

Planten, die gedurende den winter afsterven, als: Caladiums, Canna's, Gloxynia's enz., moeten gedurende dezen tijd in het geheel niet begoten worden; hoogstens slechts nu en dan een weinig, om de knollen voor indrogen te bewaren. Hetzelfde is ook het geval met Cacteeën.

Als regel geldt bij het begieten: „Hoe meer en beter de planten groeien, des te meer moet gegoten worden; hoe meer zij rusten, des te minder moet men gieten. Hieruit volgt dus, dat men zieke, slecht groeiende planten zeer voorzichtig moet begieten.

Van het juiste en goede begieten hangt voor een groot deel het welzijn der planten af, en juist hiertegen wordt het meest gezondigd. Alles moet op deze wereld geleerd worden, en dus ook het beoordeelen of men een plant al dan niet moet begieten. Maar indien bij het gieten een fout gemaakt wordt, is het beter dat deze bestaat in te weinig, dan in te veel begieten, daar het eerste hoogstens eenige bladeren of twijgen kost, terwijl bij het laatste meestal de wortels gaan rotten, waardoor de plant ziek wordt en veelal sterft.

De vraag, op welken tijd van den dag men een plant moet begieten, is moeilijk te beantwoorden; zij is ook van ondergeschikt belang, mits men het slechts met oordeel doet. Alleen gedurende heete zomerdagen, wanneer de zon de aarde der potten sterk uitdroogt, is een gieten ter rechter tijd van belang, en bij een weinig nadenken zal men er spoedig toe komen de avond als den besten tijd te beschouwen, daar de zon èn door hare warmte èn door den vermeerderden groei der planten deze spoedig doet uitdrogen, zoodat men bij haar ondergang direct moet gieten of spuiten, wil men het uitdrogen der planten en het verliezen

Digitized by Google

van bladeren voorkomen. Bij zulke dagen is het gieten alleen niet voldoende, en vooral wanneer de bladeren door de hitte een weinig slap hangen, is spuiten, indien dit eenigszins mogelijk is, zeer doelmatig. Hierdoor wordt de plant gedurende den koeleren nacht geheel verfrischt en is zij beter in staat den volgenden dag aan groote warmte weerstand te bieden.

Eene plant, die direct door de zon beschenen wordt, mag men nooit spuiten, daar de op de bladeren liggende watterdruppels dan als zoovele brandglazen werken, waardoor licht brandvlekken ontstaan; ook moet men een sterk door de zon beschenen plant niet begieten, omdat daardoor licht rotting in de wortels ontstaat. Ziet men in zulk een geval, dat de plant hoognoodig begoten moet worden, dan is het beste, ze in een schotel met water te zetten en zoodoende het water te laten opzuigen.

Wanneer een plant te lang in de zon gestaan heeft en men met het oog op het meubilair liever niet wil spuiten, bestaat er behalve het begieten nog een zeer eenvoudig middel om de planten te verfrisschen, door ze een paar uren met een goed vochtigen doek te bedekken en dezen, wanneer hij droog wordt, weder goed nat te maken. Ook voor buitenstaande planten is dit middel zeer geschikt, te meer, omdat de planten daardoor tevens voor de felle zon worden beschermd.

Voor de meeste bol- en knolgewassen, zooals: Tulpen, Hyacinten, Cyclamens, Lelie's, Gloxynia's en Gesneria's, is het doelmatiger ze niet vanboven te begieten, maar ze in een schotel met water te zetten, daar anders bij een lagere temperatuur en bedekte lucht de bollen of knollen zeer licht verrotten.

Hoe kleiner de pot en de plant is, des te meer moet men uitdrogen voorkomen, daar zij anders licht verloren gaat; vooral met jonge stekplanten moet men goed oppassen. Ook moet men er om denken, dat lichte grond veel gemakkelijker uitdroogt dan zware.

Hoe gezonder een plant is, des te meer water gebruikt zij en des te spoediger droogt de aarde uit. Heeft dit bijzonder langzaam plaats, dan is dit een veeg teeken, en zijn de wortels waarschijnlijk ziek; men moet dan minder en voorzichtiger gieten. Het beste is de planten in zulk een geval aan een hongerkuur te onderwerpen, daar deze te gelijk met bodemwarmte, die echter in een kamer moeilijk daar te stellen is, het beste recept voor zieke planten is.

Voor een goeden afvoer van het overtollige water moet men zorg dragen en er op letten of het gaatje onder in den pot ook verstopt is, wat licht gebeuren kan door de aarde, die door de scherven zakt.

Blijft bij het gieten het water op de aarde staan, dan is de plant òf geheel uitgedroogd, òf veel te nat. In het eerste geval doet men het beste de plant herhaalde malen te gieten, ze in een bakje met water

Digitized by Google

te zetten, of den pot eenigen tijd tot aan den rand in een bak met water te plaatsen. In het tweede geval blijft er niets anders over, dan de plant uit den pot te nemen, de aarde er af te schudden en haar in frisschen, drogen grond te planten. Potten met droog geworden veengrond nemen eerst na langeren tijd water op, zoodat deze een geruimen tijd in een bakje met water moeten staan.

Het zal steeds zeer nuttig zijn bij lange tusschenpoozen, bijv. met elk voorjaar, de planten voorzichtig uit de potten te nemen, om te zien of de wortels gezond of ziek zijn; zoodoende kan men zelf oordeelen of de gevolgde weg goed is, en anders een anderen inslaan. Dit uit de potten nemen gaat na een weinig oefening zeer gemakkelijk.

Ten laatste moeten wij nog het veel verspreide denkbeeld bestrijden, dat het bij heet weêr nuttig zou zijn de planten met koud water te begieten; zij zouden daarvan volgens het zeggen verfrisschen, evenals den mensch een dronk koud water bij warm weder verfrischt. Dit idee is echter ten eenenmale verkeerd en het moet sterk worden afgeraden, wil men zijne planten niet benadeelen. De plant moet begoten worden met water, dat een temperatuur heeft overeenkomstig met die, welke het in haar vaderland heeft. Voor tropische planten zal het water, dat zij in haar vaderland hebben, zij het afkomstig uit een rivier of een beek, evenmin koud zijn als dat, hetwelk haar door regen gewordt, daar het bekend is, dat het water de temperatuur van de omringende lucht aanneemt. Hetzelfde is het geval in gematigde streken; alleen is hier de temperatuur van lucht en water iets lager dan in de tropische landen. Indien men hierin een fout begaat, is het beter, dat men vooral voor kamerplanten gedurende den zomer, waarin ook de groeiperiode der planten valt, water gebruikt dat iets te warm is, dan dat men het water te koud neemt. Laten vooral zij dezen wenk ter harte nemen, voor wie het nog niet recht duidelijk is, welken warmtegraad zij aan het water zullen geven, waarmede zij hunne planten begieten.

Gedurende den winter mag men echter planten, die dan hare rustperiode hebben, zooals Lelie's, Caladiums enz., niet met te warm water begieten, daar dit een te vroeg uitgroeien zou veroorzaken.

De verwarming.

Gedurende den zomer is van verwarming der vertrekken voor de daarin staande planten geen sprake; dit wordt echter noodig, zoodra het weder koeler wordt, zoodat het onmogelijk is daarvoor een vast tijdstip te bepalen. Men moet dán beginnen te stoken, wanneer dit noodig blijkt, zoodat men natuurlijk het eerste zal beginnen met die vertrekken, waarin de tropische planten staan. Het beste doet men

Digitized by Google

volgens een thermometer te stoken en dan voor tropische planten niet hooger te gaan dan van 60°—65° Fahr., een temperatuur, die ook voor een woonkamer de geschiktste is.

Op dezelfde wijze moet men ook voor de planten uit een ander klimaat, zooals de subtropische, Kaapsche en Zuid-Europeesche planten zorgen en ze die temperatuur geven, welke reeds vroeger vermeld is.

Ter verkrijging van genoegzame warmte gebruikt men gewone kachels; men zorge echter, dat zij nooit te heet worden, d. w. z. gloeiend staan, daar zij dan een te droge warmte verspreiden, wat voor menschen en planten beiden schadelijk is. Zeer geschikt zijn ook de centrale warmwater- of verwarmde luchttoestellen, zooals men die in sommige nieuwere huizen vindt. Calorifères zijn het minst geschikt, daar zij een te droge warmte verspreiden, een euvel, dat door het bakje met water, hetwelk er somtijds op staat, niet kan voorkomen worden.

Het is onverschillig welke soort van brandstof men gebruikt, indien men slechts zorgt, dat er geen schadelijke gassen (kolendamp) of rook in de vertrekken komt; is dit toch het geval, dan moet er direct goed gelucht worden om dezen te verwijderen, daar de planten anders dadelijk hare bladeren verliezen.

Wat de in het eerste hoofdstuk beschreven kamerkasjes aangaat, dezen hebben geen van allen een inrichting tot verwarming, het kamerkasje met verwarmingstoestel uitgezonderd; en daar dit in genoemd hoofdstuk voldoende beschreven is, kunnen wij het hier dus stilzwijgend voorbijgaan.

De potten.

Men neme nooit te groote potten; dit is een vaste regel in den tuinbouw, en die dus in het bijzonder ook geldig is voor de kamercultuur. De gewoonte van sommige kweekers, om planten naar evenredigheid bijzonder groote potten te geven, teneinde dikwijls verplanten te voorkomen, is ten eenenmale afkeurenswaardig. Bij eenig nadenken komt men reeds tot het begrip, dat men een plant geen grooter pot en dus niet meer aarde moet geven, dan zij in staat is te gebruiken, daar zij anders niet zooveel water opneemt als de aarde bevat, waardoor deze steeds vochtig blijft en ten laatste verzuurt.

Fig. 78.
Luxepot van hout.

Vroeger waren voor Palmen veelal hooge, smalle potten in gebruik; sedert eenigen tijd heeft men daar echter van afgezien, daar de ondervinding heeft bewezen, dat potten van gewoon formaat even goed kunnen gebruikt worden. Deze potten, die slechts weinig hooger dan

Digitized by Google

wijd zijn, zal men wel steeds blijven gebruiken, indien niet bijzondere omstandigheden het gebruik van andere potten noodzakelijk maken. Zulke gevallen toonen de planten meest zelf aan. Er zijn bijv. eenige planten, waarvan de wortels zich nooit horizontaal uitspreiden, maar die steeds in de diepte groeien, zooals de Hyacinten, terwijl van andere de wortels in den pot gemakkelijk een horizontale richting nemen. Voor de eerste zal men natuurlijk hooge, smalle, voor de laatste steeds ondiepe, breede potten gebruiken [1]).

Fig. 74. Luxepot van papier.

De potten mogen nooit vuil, groen of schimmelig, evenmin als verglaasd zijn, daar dit de verdamping van het water tegengaat en de aarde daardoor verzuurt. Hieruit volgt dat porceleinen potten, al zijn zij nog zoo fraai beschilderd, toch niet goed te keuren zijn. Hij, die zulke potten wil gebruiken, kan ze bij wijze van omhulling aanwenden, mits hij zorge, dat er eenige ruimte tusschen de beide wanden vrij blijft.

Als decoratie voor de potten doet men veel beter papieren of houten omhullingen te gebruiken, welke beiden in den handel, onder den naam van „cachepots", verkrijgbaar zijn. Wanneer men planten op een balkon of over het algemeen in de zon zet, is het zeer doelmatig haar met den pot in een grootere te zetten; zoodoende belet men, dat de pot direct door de zon wordt beschenen en voorkomt men aldus het sterke uitdrogen. Zet

[1]) De ondervinding heeft geleerd, dat men ook voor Hyacinthen zeer goed het gewone model potten kan gebruiken. VERT.

Digitized by Google

men potplanten in een tuin, dan verkrijgt men hetzelfde door de potten ter halverwege of geheel in den grond te graven.

Voor epiphytische Orchideeën doet men beter geen gewone potten te gebruiken, maar potten met talrijke gaten voorzien, of men neme houten mandjes, welke laatsten, wanneer zij van teak- of djattihout zijn vervaardigd, nog wel zoo verkieselijk zijn, daar die soorten, welke onderuit bloeien, zooals bijv. de Stanhopea's, dan geen beletsel voor de ontwikkeling harer bloemstengels ondervinden.

Voor grootere planten, zooals Laurus nobilis, Punica Granatum, Citrus, enz., gebruike men houten kuipen, daar steenen potten te zwaar zijn en te licht bij het hanteeren breken.

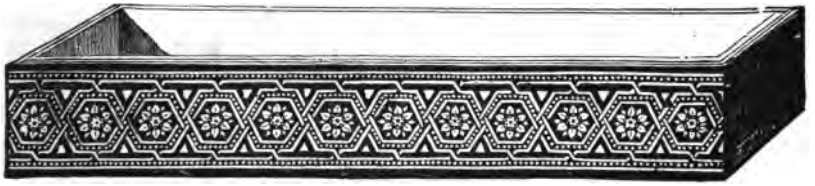

Fig. 75. Houten bak voor klim- of hangplanten.

Voor klim- of hangplanten zijn steenen of houten bakken zeer geschikt, daar men deze gemakkelijk op borstweringen van balkons of in vensters kan stellen. Zeer geschikt zijn platte steenen schalen, wanneer men fijne zaden uit te zaaien heeft, daar men het zaad dan wijd kan uitstrooien en de jonge planten toch niet in de schaal moeten blijven staan. Heeft men grootere zaden, zooals die van sommige Palmen en Cycadeeën, dan doet men beter ze direct in grootere potten te zaaien, omdat zij dan niet zoo spoedig behoeven verplant te worden.

Voor ampelplanten gebruike men potten, die veel op Orchideeën-potten gelijken, maar die in het geheel niet van gaten voorzien zijn. Beter doet men echter een gewonen pot in een zoodanigen te zetten, daar anders het overtollige water niet kan wegloopen, waardoor de aarde licht verzuurt.

Vindt men de gewone steenen potten voor de kamer niet fraai genoeg, dan kan men zich luxe-potten, zooals die in dit hoofdstuk zijn afgebeeld, aanschaffen, en die als omhulsel voor de gewone potten gebruiken.

De aarde.

Hij, die planten in of bij zijn woning wil kweeken, moet altijd een klein hoopje aarde, dat hij gemakkelijk in iedere kweekerij koopen kan, in voorraad hebben, want, afgezien van het verplanten, dat van tijd

Digitized by Google

tot tijd door den groei der planten noodig is, kan de aarde zuur worden, of door een ongeval kan een pot breken, en wordt men dus tot verplanting genoodzaakt.

Wanneer een liefhebber zelf zorg draagt voor het hoog noodige verplanten in het voorjaar, dan moet hij steeds bij ongeveer 50 potten van verschillende grootte, die in den handel verkrijgbaar zijn, ook een hoopje aarde hebben, dat hij het beste in een kelder bewaart en van tijd tot tijd een weinig vochtig maakt. Het is volstrekt niet noodig, dat hij al die aardsoorten in voorraad heeft, welke een handelskweekerij bezit, daar in boschgrond, bladgrond en zand bijna alle planten te kweeken zijn.

Boschgrond is een lichte, zeer humusrijke grond, welke zeer veel in den tuinbouw gebruikt wordt. Hij is afkomstig uit beukenwouden en bestaat dus uit de door vergane beukenbladeren ontstane humus, die vermengd is met de wortels der daarop groeiende planten. Hij is voor bijna alle planten geschikt, maar moet voor eenigen, die zwaarderen grond verlangen, met wat bladgrond of loam (verteerde graszoden) vermengd worden.

Bladgrond is een zeer humusrijke grond, die uit vergane bladeren bestaat en zwaarder is dan de boschgrond. Hij wordt zeer veel in den tuinbouw gebruikt en kan door toevoeging van boschgrond of loam al naar het noodig is lichter of zwaarder gemaakt worden.

Zand wordt bij iedere aardsoort gevoegd; men gebruikt hoofdzakelijk duinzand of zoogenaamd scherp zand. Voor het mengen door de aardsoorten is scherp zand het beste geschikt, omdat dit den grond los maakt, waardoor het water beter kan afvloeien. Voor het steken van stekken en houtachtige planten, zooals Azalea's, Erica's, Acacia's, enz., is duinzand beter geschikt.

Voor elke plant, maar hoofdzakelijk voor tropische planten, is een geregeld afvloeien van het overtollige water absoluut noodig, en om dit te bereiken voegt men bij het aardmengsel $^1/_6$ tot $^1/_3$ scherp zand, al naarmate men dit mengsel lichter of zwaarder wil maken.

Bij het kweeken van stekken moet het zand het rotten voorkomen, wat bij het gebruik van gewone aardsoorten licht ontstaat. Om dit doel nog zekerder te bereiken en ieder spoor van rotting veroorzakende stoffen te verwijderen, wordt het zand vóór het gebruik ook wel goed uitgewasschen.

Wij maakten daareven nog melding van loam, dat echter bij het kweeken van kamerplanten slechts zelden te pas komt. Men gebruikt dezen grond voor grootere planten, zooals Palmen, Cycadeeën en Lelies, die een zwaarderen grond verlangen. Indien men hem noodig heeft, kan men dezen grond in sommige handelskweekerijen verkrijgen.

Digitized by Google

Over het algemeen behoeft men niet al te schroomvallig te zijn ten opzichte der te gebruiken grondmengsels, indien men slechts zorgt voor planten, die op een lichten bodem groeien, lichte, voor planten, die op een zwaren bodem voorkomen, zwaardere aarde te gebruiken. Hiermede zijn de meeste planten reeds tevreden, en groeien zeer goed, indien men niet al te zeer tegen dezen algemeen geldenden regel zondigt.

De mest.

Het mesten van kamerplanten is over het algemeen niet noodig en kan zelfs schadelijk zijn. Een plant mag alleen dan gemest worden, wanneer zij zóó gezond en krachtig is, dat de voor haren groei noodige voedingsstoffen zich niet meer in de haar gegevene aarde bevinden. Mest men een plant zonder dat dit noodig is, dan kan de plant de haar toegevoegde voedingsstoffen niet opnemen en het intreden van verrotting is daarvan het gevolg.

De aarde, die men van een kweeker koopt, is in den regel genoegzaam gemest, en heeft men een zeer gezonde, krachtige plant, die mest noodig heeft, dan kan men voor kamerplanten volstaan haar met hoornspaanders of vleeschwater te bemesten.

Het vermengen der aarde met fijne houtskool en roet geldt wel als mesten, maar het dient meer om rotting tegen te gaan, waarom het bij de kamercultuur zeer aan te bevelen is. Voor het bemesten van grootere planten in kuipen gebruike men slechts een dun vloeibare gier.

Indien men vollegrondsplanten wil bemesten, gebruike men een meer of minder sterke guano- of gieroplossing, al naarmate de grond in langeren of korteren tijd niet gemest is. Op een emmer water rekent men een of twee handen vol guano, het bekende uitwerpsel van zeevogels, dat in groote hoeveelheid op de aan de westkust van Zuid-Amerika gelegen eilanden wordt gevonden en dat een belangrijk invoerartikel voor Europa vormt.

Het luchten en reinhouden der planten.

Als een der eerste behoeften voor het goed groeien van planten kan men de zuivere lucht beschouwen. Hieronder verstaat men onze gewone atmospheer zonder vreemde bijmengselen en dus bestaande uit $^1/_4$ zuurstof, $^3/_4$ stikstof, een kleine hoeveelheid koolzuur en een minieme hoeveelheid van andere gassen.

Uit deze lucht en uit den bodem trekt de plant hare voedingsstoffen, uit den bodem door middel harer wortels en uit de lucht door hare bladeren. Welke stoffen de bodem of de aarde voor de voeding der planten

Digitized by Google

moet bevatten, behoeft hier niet vermeld te worden, daar het voor het doel voldoende is te weten in welken grond men de planten moet kweeken. Over de gebruikelijke grondmengsels is reeds genoeg gezegd en er zal nog meer hierover vermeld worden in het hoofdstuk „De speciale cultuur der planten". Hier is dus alleen sprake van de lucht.

Alle planten nemen door de huidmondjes der bladeren en van alle groengekleurde deelen koolzuur op en ademen overdag onder inwerking van het zonlicht zuurstof en waterdamp uit. Bij nacht heeft het tegenovergestelde plaats; een plant neemt dan zuurstof uit de haar omringende lucht op en ademt, zij het dan ook in geringe hoeveelheid, koolzuur uit [1]).

Bij menschen en dieren heeft steeds het omgekeerde plaats, daar deze altijd zuurstof in- en koolzuur uitademen.

Na dit weinige over de ademhaling der planten, zal ieder wel begrijpen, dat er bij de cultuur steeds op moet gelet worden, dat de lucht, die de planten omgeeft, de hierboven aangegeven samenstelling heeft en vrij te houden is van schadelijke bijmengselen; dit is in een kamer slechts door tijdig luchten te verkrijgen, daar de lucht in een vertrek, als zijnde een besloten ruimte, nooit zoo zuiver kan zijn als de buitenlucht.

Hierbij moet nog opgemerkt worden, dat de planten de kamerlucht aanmerkelijk verbeteren, want bij het ademhalingsproces nemen zij koolzuur, dat de mensch uitademt, en amoniakgas, dat voor den mensch zeer onaangenaam is, op, terwijl zij zuurstof uitademen, dat de eerste levensbehoefte der menschen is. Ook draagt het uitwasemen van waterdamp er toe bij de lucht voor de menschen gezonder en aangenamer te maken, want droge lucht is zeer schadelijk voor de longen, terwijl het inademen van vochtige lucht deze organen steeds goed doet.

Wat kan nu door den liefhebber gedaan worden, om zuivere lucht in zijn vertrekken en in het voor het huis gelegen tuintje te verkrijgen?

De buitenlucht is wel bijna overal frisch en zuiver, maar toch is dit somtijds niet het geval, en dit zullen zeker zij wel eens ondervonden hebben, die een tuintje bij hun huis in de stad bezitten, waarbij dan plotseling een de lucht verpestende fabriek werd gebouwd. Wie daarmede in zijn buurt gezegend is, zal nooit veel plezier van zijn planten hebben, want de meer of minder giftige gassen van zulk een fabriek houden allen groei tegen en teere planten zullen er zelfs geheel door ten gronde gaan.

[1]) Eigenlijk mag alleen dit laatste met de dierlijke ademhaling vergeleken worden. Het eerste is een voedingsproces. Daar in dit boek echter alleen sprake is van praktijk, behouden wij ook voor de gaswisseling overdag het gebruikelijke woord ademhaling. VERT.

Digitized by Google

De aan een straat of grooten weg gelegen tuinen zullen daarenboven veel last van stof hebben, hetwelk de huidmondjes der bladeren verstopt en de ademhaling onmogelijk maakt, waardoor zeer vele bladeren zullen afsterven.

Tegen deze beide bezwaren: slechte lucht en stof, moet men zooveel mogelijk werken, wat men hoofdzakelijk door spuiten moet doen. Men kan dit doen door middel van een gieter met een broes voorzien, beter nog met een handspuit, en het beste zeker, wanneer men waterleiding

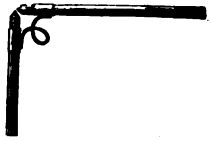

Fig. 76.

Gewone drosophoor. Fig. 77.

heeft, met een slang, voorzien van een straalpijp. Wel is dit een weinig kostbaar, maar dit neemt niet weg, dat spuiten het beste middel is om het stof weg te nemen, de lucht bij aanhoudende droogte te verfrisschen en haar, wanneer zij verontreinigd is, te zuiveren.

In een kamer kan men natuurlijk de planten op deze wijze niet reinigen en moet men dit op een andere manier probeeren. Gespoten moet ook hier worden, maar daartoe gebruikt men, met het oog op het meubilair, liever geen duinwaterslang of handspuit, maar wel een

Fig. 78.

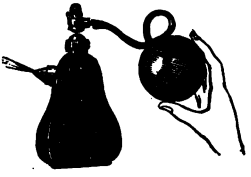

Fig. 79.

Drosophoor met elastieken bal.

zoogenaamde drosophoor (een instrumentje, gelijkende op de Eau de Cologne-spuitjes) en wel op die wijze, dat de bladeren der planten door het fijn uit het instrumentje spuitende water bevochtigd worden.

Dit spuiten is voor de planten zeer nuttig, maar het heeft iets tegen, n.l. dat het blazen zeer bezwaarlijk is, vooral wanneer dit 10 à 15 minuten achtereen moet geschieden. Hierin heeft men echter eenigermate voorzien door den zoogenaamden rafraichisseur, een drosophoor van

Digitized by Google

glas en voorzien van een elastieken bal, zoodat men door den bal te knijpen dezelfde uitwerking verkrijgt als door het blazen. Deze eau de cologne-spuitjes kan men in iederen parfumeriewinkel verkrijgen, de gewone drosophoor bij de meeste koperslagers.

In vertrekken met een asphaltvloer en gestukeerde wanden, op balkons en in waranda's, waar het water niets beschadigen kan, doet men het beste een gewone met een broes voorziene gieter of een tuinspuit te gebruiken.

De in gewone woonkamers en andere vertrekken staande planten, die men slechts voorzichtig met den drosophoor kan bespuiten, zullen daardoor wel verfrischt, maar niet voldoende gereinigd worden, daar het stof zich te vast op de bladeren zet. Om dit weg te nemen, moet men de planten minstens iedere acht dagen met een spons en lauw water afwasschen. Wel is dit wat tijdroovend, maar men moet niet vergeten, hoe aangenaam de aanblik van goede, zuivere, gezonde planten is in tegenstelling met vuile en stoffige.

Het stof moet dus door spuiten en afwasschen worden verwijderd.

Om frissche lucht in een kamer te verkrijgen, is het spuiten wel zeer doelmatig, maar niet voldoende; hiertoe moet men ook luchten. Men moet aan de planten dagelijks frissche lucht van buiten toevoeren, maar daarbij vooral tocht vermijden, en er ook op letten of de buitenlucht koud, gematigd of warm is. Ook moet toegezien worden, of er tropische, subtropische of Kaapsche planten in het vertrek staan, dat men wil luchten. Al naardat het een of het ander het geval is, kan men de planten direct lucht toevoeren door het openen der vensters, of men kan dit indirect doen; in elk geval moet men er voor zorgen, dat de lucht, die tot de planten komt, zooveel mogelijk overeenstemt met de toestanden van het land harer herkomst. Is de buitenlucht te koud, zooals dit bijv. in den winter het geval is, dan mogen in geen geval de vensters vóór de planten geopend worden. Dan opent men de vensters van een nevenvertrek en laat de frissche lucht door de verbindingsdeur tot de planten komen. De lucht zal dan op den weg, dien zij heeft af te leggen, eenigszins verwarmd zijn en niet te koud tot de planten komen. De beste tijd voor luchten gedurende den winter is des morgens, wanneer de kachel in het vertrek, waar de planten staan, brandt; er zal dan een goede ventilatie plaats hebben, terwijl de bij het venster staande planten door den luchtstroom toch niet getroffen worden.

Midden in den zomer, wanneer de dagen en nachten warm zijn, doet men beter zoowel des nachts als overdag te luchten, en dat direct of indirect, al naardat de buitenlucht warmer of kouder is. De frissche nachtlucht werkt gedurende dezen tijd zelfs op tropische planten ver-

Digitized by Google

kwikkend. Het luchten is daarbij een uitstekend middel om de bladluis tegen te gaan, daar deze niet van frissche lucht houdt.

De hier gegeven wenken omtrent het luchten moet men steeds nakomen, daar de lucht der woonvertrekken, door den invloed van gas- of lamplicht, kachel- of sigarenrook meestal bedorven en voor planten zeer schadelijk wordt, waaruit volgt, dat even zoo goed des winters als des zomers moet gelucht worden.

Ten laatste moet ik er nog aan herinneren, dat voor terrariums en kamerkasjes het luchten even noodig is, als voor de vrij in de kamer staande planten. Bijzonderheden daaromtrent zijn echter reeds in een voorgaand hoofdstuk gegeven.

Het verpotten der planten.

Men heeft in den tuinbouw verschillende uitdrukkingen voor het uit den pot nemen van een plant en het weder in een anderen pot zetten van dezelfde plant, of het gedeeltelijk ververschen der aarde, en het is goed, wanneer een leek de beteekenis dezer uitdrukkingen leert kennen. Zoo spreekt men van verpotten, verplanten, omzetten, repiekeeren, uitplanten, opvullen, enz. enz.

Het repiekeeren komt bij zaadplanten voor. Wanneer de zaden in de zaadschotels opgekomen zijn, staan zij meestal te dicht en onregelmatig; men moet ze dus na korteren tijd verplanten of repiekeeren, zooals men dat noemt, d. w. z. dat men ze regelmatig op wat grootere afstanden uit elkander plant. Een kweeker doet dit veel in zijne bakken; hij die deze niet bezit, kan het weder in de zaadschotels doen, of trachten zich op een andere wijze te helpen.

Wanneer de plantjes zoo lang genoeg gestaan hebben, moet men ze weder verplanten, ze dus opnemen en ieder in een afzonderlijk potje zetten; zijn zij daartoe nog niet groot genoeg, dan zet men ze wat verder uit elkander in dezelfde potten, waarin zij stonden.

Het uitplanten heeft plaats, wanneer de voor buiten bestemde potplanten groot genoeg geworden zijn; men kan ze uit den pot nemen, of ze met pot en al uitplanten, al naardat men ze des winters niet of wel wil binnen brengen. In sommige gevallen kan het ook zeer nuttig zijn, wanneer men des zomers de planten uit den pot neemt en ze zoo in den vollen grond zet, om ze in het najaar weder op te potten. Men verkrijgt zoodoende dikwijls sterke planten.

Deze verrichtingen hebben voor die liefhebbers weinig nut, die niet in het bezit van een tuintje zijn; voor hen zijn echter van zooveel te meer belang het verpotten en omzetten.

Met deze beide uitdrukkingen bedoelt men hetzelfde, namelijk het

Digitized by Google

uit den pot nemen van een plant, om haar in een anderen of in denzelfden pot met verschen grond te planten.

Men gebruikt denzelfden pot, wanneer de hoeveelheid aarde, die hij kan bevatten, in den eersten tijd nog voldoende is tot voeding van de plant; men neemt een grooteren pot, wanneer de hoeveelheid niet voldoende is, en men neemt een kleineren pot, wanneer de hoeveelheid te groot bleek voor de plant.

Of nu het ééne of het andere noodig is, hangt van den toestand der plant af, en er behoort een weinig ervaring toe om dit te kunnen beoordeelen. Over het algemeen neemt men als grondregel aan, dat zoowel de in een kweekerij als in een kamer gekweekte planten in het voorjaar (van Maart tot Mei) met het oog op het verpotten moeten worden nagezien. Toch kan een kweeker dit niet zoo geregeld doen als een liefhebber, daar hij te veel planten heeft; de meeste liefhebbers echter, die een geringer aantal planten bezitten, moeten dit niet verzuimen.

Wanneer een liefhebber goed wil oordeelen over den toestand waarin zich zijne planten bevinden, en hij wil daaruit leeren of hij ze goed behandelde, ze te droog of te nat hield, dan moet hij de planten voorzichtig uit den pot nemen en de wortelkluit bezien; hij kan dan tegelijkertijd onderzoeken, wat hem met het oog op het verplanten te doen staat.

Groeide de plant tot nu toe slecht, heeft men de aarde voldoende vochtig gehouden en heeft er geringe wortelvorming plaats gehad met het oog op den sedert de laatste verplanting verloopen tijd, dan doet de vraag zich voor of deze plant wel in een voor haar goeden grond gestaan heeft. Meent men, dat dit niet het geval kan geweest zijn en men dus een andere grondsoort moet gebruiken, dan zou het verkeerd zijn deze plant tegelijkertijd in een grooteren of kleineren pot te zetten, indien geen andere reden daarvoor bestaat; het is in zulk een geval het beste, haar weder in denzelfden pot te zetten, maar in eene voor de plant betere grondsoort.

Evenzoo moet men, wanneer een pot breekt, de daarin staande plant weder in een pot van gelijke grootte als de gebrokene zetten, tenzij een grootere noodig blijkt.

Een grootere pot, en dus ook meer voedsel, geeft men, wanneer een sterke groei van de plant daartoe dringt, wat zelfs een leek gemakkelijk kan zien.

Bemerkt men namelijk bij het verplanten, dat de wortels zeer talrijk en gezond zijn, dan verlangt de plant een grooteren pot, en deze moet grooter wezen al naarmate de wortels sterker en krachtiger ontwikkeld zijn. Ook wanneer de wortels uit het gaatje onder in den pot gegroeid

Digitized by Google

zijn, kan men dat dikwijls, doch niet altijd, als een teeken beschouwen dat de plant een grooteren pot verlangt. Alleen door de plant uit den pot te nemen, kan men dienaangaande zekerheid verkrijgen, daar er planten zijn, bijv. de Palmen, waarvan de wortels altijd naar de diepte groeien en dan door het gaatje van den pot dringen. In zulk een geval is meestal de aarde boven in den pot nog lang niet doorworteld, en het zou dus verkeerd zijn, de plant, alleen omdat de wortels uit het gaatje kwamen, een grooteren pot te geven.

Een kleineren pot neemt men, wanneer men ziet, dat de wortels ziek zijn.

Heeft men zoodoende nagegaan, welken pot men moet gebruiken, dan gaat men tot het eigenlijke verplanten over, waaromtrent het volgende valt op te merken.

Ten eerste wordt de plant uit den pot genomen; dit doet men door de rechterhand op de aarde te leggen, zoodanig, dat de stengel der plant zich tusschen de vingers bevindt, en de linkerhand onder aan den pot te houden: Men keert nu den pot met de plant voorzichtig om, zoodat zij het onderste boven gericht is, en klopt zacht met den rand van den pot op den kant eener tafel, om het uitglijden der kluit gemakkelijk te maken.

Het uit den pot nemen moet steeds voorzichtig geschieden, omdat, bij te haastig omkeeren, de aarde uit den pot zou kunnen vallen en men bij te hard kloppen licht den pot stukslaat; en, al is er aan den pot nu ook minder gelegen, zoo is het uit elkander vallen van de kluit toch nooit goed en moet dit vooral des winters, wanneer men door omstandigheden tot verplanten gedwongen wordt, stellig vermeden worden.

Wanneer de wortels aan den pot vastgegroeid zijn en door herhaaldelijk kloppen niet loslaten, drukt men met een stukje hout voorzichtig door het gaatje tegen de onder in den pot zich bevindende scherven, om de plant los te krijgen; gelukt ook dit niet, dan blijft er niets anders over dan den pot stuk te slaan en hem zoo te verwijderen. Het stukslaan van den pot zal ook dán noodig zijn, wanneer vele wortels door het gaatje heengegroeid zijn en men deze anders te veel zou moeten beschadigen.

Een kweeker zal meestal niet toelaten, dat de wortels onder uit den pot komen, maar de plant liever iets spoediger verpotten. Er bestaan echter ook uitzonderingen. Het kan namelijk voorkomen, dat een plant in den nazomer en den herfst sterk begint te groeien, zoodat de wortels onder uit den pot komen en de aarde geen genoegzame hoeveelheid voedsel meer bevat, waardoor de plant uitdroogt. Wat moet men nu doen? In den winter, wanneer de plant zich in het tijdperk van rust

Digitized by Google

bevindt, is verplanten niet raadzaam, en voor in de kamer gekweekte tropische planten zelfs zeer schadelijk, wanneer men niet over bodemwarmte kan beschikken. In zulk een geval is het dus beter daarvan af te zien, en zich op een andere wijze te helpen. Het beste is dan de plant in een schotel te zetten, die met voedzamen, zandigen grond is gevuld en zoo mogelijk de bovenaarde wat te ververschen. Zoodoende heeft men de plant nieuw voedsel toegevoerd en kan men tot het voorjaar met de verplanting wachten.

Men mag de uit den pot genomen plant nu echter zoo niet in een anderen overzetten, daar er eerst het een en ander aan gedaan moet worden.

Indien men bemerkt, dat de aarde bedorven of zuur is, dat zij onaangenaam riekt of wel door regenwormen sterk doorwoeld is, dan doet men het beste al de aarde van de wortels af te schudden en de plant in geheel verschen grond te zetten, nadat men de wortels met lauw water afgewasschen heeft.

Is de aarde der kluit nog goed, dan krabt men de bovenste afgegoten aarde weg en maakt de wortels met een fijn stokje rondom de kluit los, om op deze wijze te zorgen, dat zij beter in den verschen grond dringen.

Wanneer enkele wortels beschimmeld zijn, moet men deze met een scherp mes voorzichtig wegsnijden. Men moet nu hieruit niet opmaken, dat men de wortels van alle planten naar believen mag insnijden, want daarvan kan geen sprake zijn; integendeel, als grondregel moet men aannemen, dat de wortels bij het verplanten zooveel mogelijk behouden moeten worden.

Eenige planten, zooals bijv. de Palmen en die met vleesachtige wortels, nemen het beschadigen daarvan zeer kwalijk, daar deze, wanneer zij verwond worden, meestal direct beginnen te rotten. Is dus een dikke, vleesachtige wortel of een zeer brooze, zooals de Palmen-wortels, door het gaatje van den pot heengegroeid, dan moet deze noodzakelijk stukgeslagen worden, omdat, wanneer men de wortels met kracht terugtrok, deze zouden beschadigd worden en dus verrotten.

Indien men bemerkt, dat er verrotte wortels in de kluit zitten, moet men deze met behulp van een scherp mes verwijderen. Dit is echter niet voldoende; men moet ook een middel tegen de verrotting aanwenden, door de wortels met fijne houtskool of asch te bestrooien en wat meer zand door de aarde te mengen, om een betere drainage te verkrijgen.

Is de uit den pot genomen plant op de boven beschreven wijze behandeld en dus tot oppotting gereed gemaakt, dan legt men haar voorzichtig neer om naar den te gebruiken pot om te zien. Heeft men een

Digitized by Google

pot uitgekozen, dan legt men daar een soort drainage onder in, om het overtollige water gemakkelijk te doen wegvloeien. Deze drainage kan bestaan uit potscherven, stukjes baksteen of houtskool, of ook wel uit een ongeveer 2 c.M. hoog laagje grind [1]). Al naardat de plant meer of minder tegen de vochtigheid kan, maakt men deze drainage sterker of zwakker.

Voor planten, die geen stilstaand vocht aan de wortels kunnen verdragen, als epiphytische Orchideeën, de meeste Bromeliaceeën enz., vult men de potten ter halver hoogte met scherven.

Evenzoo moet men alle vetplanten, als Cacteeën, Euphorbiaceeën, Aloë's en Mesembrianthemums, een goede drainage geven en vooral mogen, wat dit aangaat, zwakke en zieke planten niet vergeten worden.

Voor Palmen is het zeer verschillend en hangt het er van af, of men met moeras-, woud-, of berg-Palmen te doen heeft. Toch is het voor den leek raadzaam de Palmen, evenals de Musa's, Heliconia's, Strelitzia's en Carludovica's, steeds een goede drainage te geven.

Het is geheel hetzelfde of men potscherven of stukjes baksteen gebruikt; het toevoegen van stukjes houtskool bij de drainage kan nooit kwaad, daar dit steeds het verzuren van den grond tegengaat.

Welke aardsoort men bij het verplanten gebruikt, hangt af van de daarin te zetten planten, en bijzonderheden daaromtrent zijn reeds in het hoofdstuk: „De aarde" gegeven. De Cacteeën en bijna alle vetplanten moeten zandigen grond hebben, vermengd met een weinig loam. Palmen verlangen een mengsel van bosch- en bladgrond; hoe grooter zij worden, des te meer bladgrond gebruikt men en voor grootere exemplaren kan men loam bij den grond voegen. Voor Alpenplanten (Rhododendron, Azalea enz.), Camellia's, Andromeda's, enz. gebruike men boschgrond. De epiphytische planten, zooals Orchideeën, verschillende Bromeliaceeën, enz., verlangen een mengsel van ruwen boschgrond, sphagnum (moerasmos), en stukjes houtskool, terwijl de lelieachtige en verscheidene dikwortelige planten, als Agapanthus, Clivia, enz., zwaren, met loam vermengden grond verlangen. In elk geval moet men een voldoende hoeveelheid zand toevoegen, om de drainage te bevorderen, want voor het behoud der planten is dit dringend noodig, en voor kamerplanten des te meer, omdat de aarde aan de oppervlakte licht uitdroogt en men dan denkt dat de plant droog is, en zij dus meer gegoten wordt dan direct noodig is.

Hij, die volstrekt niet weet welke aarde hij moet gebruiken, moet daarnaar noodzakelijk bij een deskundige onderzoek doen; want al komt

[1]) Zeer doelmatig is het nog de drainage met een laagje droog mos te bedekken, om te verhinderen, dat de aarde er tusschen dringt en ze zoodoende verstopt. VERT.

Digitized by Google

het er juist niet op aan, of het aardmengsel al dan niet volkomen met de behoeften der plant overeenstemt — het is dikwijls nog niet goed bekend op welken bodem een plant het meeste voorkomt of het beste groeit — zoo moet men toch steeds eenigermate in deze behoeften voorzien.

Van dit aardmengsel strooit men op de zich in den pot bevindende drainage een laagje van ongeveer een vinger hoog, dat men òf gelijk maakt, òf, wanneer er een gat in de kluit is, van een heuveltje voorziet, om dit gat te vullen; hierop zet men nu de plant, die met de rechterhand wordt vastgehouden, terwijl men met de linkerhand den pot met aarde aanvult en deze met een verplantstokje in de ruimte tusschen de kluit en den potwand vastdrukt. Hierbij moet men in het oog houden, dat de plant over het algemeen niet dieper mag komen te staan dan zij reeds stond en dat de oppervlakte der aarde ongeveer 1 c.M. onder den rand van den pot moet blijven, om het wegloopen van het water bij het gieten te verhinderen. Nu wordt de aarde, die in het inwendige van den pot slechts matig is aangedrukt, bovenop goed vastgedrukt, en wel zoo, dat zij naar het midden, dus naar den stam der plant, een weinig oploopt, waarop men haar met een fijnen gieter ééns aangiet. Wanneer de plant een stok noodig heeft om behoorlijk vast te staan, dan moet men dien er bij het oppotten reeds bijzetten en er voor zorgen, dat hij tot op de scherven komt te staan. Bij planten, die weinig wortels hebben en topzwaar zijn, bij klimplanten, die weeke stengels hebben, bij scheefgegroeide planten en zware stekken zal men altijd een stokje moeten zetten om ze recht te houden.

Voor het vastbinden gebruikt men steeds lindebast, dat eerst een weinig vochtig moet gemaakt worden [1]).

De hier beschreven wijze om een plant in een pot te zetten, is echter niet altijd praktisch. Het kan namelijk voorkomen, dat bij het verplanten het onderste gedeelte van de kluit afvalt, of dat men dit, hetzij om verrotte wortels weg te snijden of om een regenworm te verwijderen, moet wegnemen. In zulk een geval gaat men op een andere wijze te werk. Men neemt de uit den pot genomen plant en houdt haar ten onderste boven, waarna men het ontstane hol behoorlijk aanvult — al naar omstandigheden met scherven en aarde of slechts met aarde —; hierop legt men nu de voor drainage bestemde scherven en zet den pot er op, waarna men het geheel voorzichtig omkeert en verder met aarde aanvult en daarna afwerkt [2]).

[1]) Voor liefhebbers is echter Rafiabast te verkiezen, omdat die zich gemakkelijker laat splijten. Dit nieuwere bindmateriaal is tegenwoordig gemakkelijk te verkrijgen, daar het wekelijks in de tuinbouwbladen wordt aangeboden. VERT.

[2]) Deze wijze van verpotten zal in de praktijk zoo al niet onuitvoerbaar, dan toch hoogst onpraktisch blijken te zijn. VERT.

Digitized by Google

Men zorge er steeds voor, pas verpotte planten voorzichtig te begieten, totdat zij weder wortelvast zijn geworden.

Nieuwe potten moeten vóór het gebruik eerst eenigen tijd in water gelegd en daarna afgedroogd worden, daar anders in den eersten tijd de poreuse pot al het water opneemt en de wortels ontoereikende vochtigheid verkrijgen, waardoor zij afsterven.

De bij het verpotten te gebruiken aarde mag niet te droog, maar ook niet te nat zijn, daar de aarde in het laatste geval kluiten vormt en niet goed om de wortels kan aangedrukt worden.

De beste tijd voor het verpotten is het voorjaar, voor het intreden van den groei, dus nog in den rusttijd, en strekt zich, al naardat de planten warmte noodig hebben, uit van Februari tot einde April, en wel zóó, dat de tropische planten het laatst aan de beurt komen. Bij het kweeken van kamerplanten moet men daarop zeer streng toezien, terwijl men in een kweekerij, en overal waar men de planten bodemwarmte kan geven, het minder precies met den tijd behoeft te nemen.

Bolgewassen hebben een sterk uitkomenden rust- en groeitijd, daar gedurende den rusttijd meestal de bladeren afsterven. Men mag ze slechts gedurende dezen rusttijd verplanten.

Grootere planten, vooral grootere Palmen, Cacteeën, Vetplanten, Varens, Cycadeeën en houtachtige gewassen, moeten niet elk jaar, maar slechts dan, wanneer zij er behoefte aan hebben, verplant worden, terwijl kleine planten, bijv. kleine Palmen, die sterk groeien, tweemaal 's jaars kunnen verpot worden.

Acht men het nog niet noodig een plant te verpotten, terwijl het toch nuttig kan wezen haar wat nieuw voedsel te geven, dan neemt men haar uit den pot, keert ze voorzichtig om, en bespuit de geheele kluit met den drosophoor, waarop men haar met versche aarde bestrooit en dan weder voorzichtig in den pot zet; hierna verwijdert men een weinig van de bovenste aarde, om daarvoor nieuwe in de plaats te brengen.

Dit is vooral zeer nuttig in den winter, wanneer verplanten niet raadzaam is. Al heeft men dan ook niet veel nieuwe aarde toegevoegd, zoo zal dat toch zeker voor zoolang voldoende zijn, tot men de plant kan verpotten.

Dit zoogenaamde opvullen is zoowel voor grootere als voor kleine planten zeer aan te bevelen.

Wanneer de aarde gedurende den winter zeer zuur geworden is, heeft men met een lastiger geval te doen. Het beste is dan, de bovenlaag zoover mogelijk te verwijderen, van de kluit echter slechts dat gedeelte af te nemen, hetwelk niet doorworteld is, de verrotte wortels weg te snijden, het geheel met fijne houtskool of asch te bestrooien

Digitized by Google

en daarna nieuwe aarde aan de plant te geven. Of men dit doet door de plant te verpotten, of de kluit met versche aarde zooveel mogelijk aan te vullen, om er daarna den pot overheen te zetten, hangt van omstandigheden af; regels zijn dienaangaande moeielijk te geven.

Na het verplanten moet men bijna alle en vooral tropische planten bodemwarmte trachten te geven, om ze weder wortelvast te doen worden. Voor de meeste liefhebbers zal dit onmogelijk zijn; aan hen echter, die het kunnen doen, wordt het zeer aanbevolen.

Wanneer een liefhebber een kamerkasje met verwarmingstoestel bezit, kan dit in dit geval uitstekende diensten bewijzen; men moet de warmte echter niet overdrijven, daar van 65°—75° Fahr. zelfs voor de teerste planten voldoende is. Even goed, ja misschien nog beter, is een warme bak, en hij die het geluk heeft bij zijn huis een tuintje of een plaatsje te bezitten, moet niet verzuimen er een te doen aanleggen, daar de kosten ervan niet zoo bijzonder groot behoeven te zijn, omdat men haar met behulp van een arbeider best zelf kan maken, waarom wij verderop den aanleg van een zoodanigen bak zullen behandelen.

Daar de meeste liefhebbers zulk een bak niet bezitten, moeten wij nagaan, hoe zij zich het beste kunnen behelpen. In de eerste plaats moet men de pas verpotte en vooral de tropische planten iets warmer zetten, de laatsten in een vertrek van 65°—70° Fahr.; verder moet men zorgen, dat zij vooral niet in een kouden tocht staan, wat in dit geval zeer nadeelig is. Ook kan men de bodemwarmte eenigszins vervangen door de planten op warm zand te zetten, dat men dagelijks ververscht. Dit is wel wat omslachtig, maar het helpt toch, daar een ± 3 c.M. dikke laag zand de warmte vrij goed vasthoudt en het daarenboven onder de potten toch ook zoo spoedig niet afkoelt. Ook kan men zeer goed de heete asch uit een kachel gebruiken, maar het spreekt van zelf, dat men, alvorens de planten daar op te stellen, er een laagje zand over moet strooien, daar het anders een veel te groote hitte zou geven. Hoe dikker de aschlaag is, hoe langer zij warm blijft, zoodat ze somtijds wel 24 uur kan staan, zonder nog geheel afgekoeld te zijn.

Die dit alles niet wil doen, daar het resultaat bijna niet in verhouding staat tot de moeite, moet zijn planten direct na het verpotten ten minste niet op een kouden steenen vloer zetten, maar op stukjes hout of turf; ook is een laagje onverwarmd zand geschikt, als het slechts een middel is, dat de koude een weinig tegenhoudt.

Indien men bij het verpotten kuipen gebruikt, moeten deze steeds van de noodige gaten in den bodem en een goede laag scherven ter drainage voorzien worden. Bij het verplanten van kuipplanten moet men natuurlijk meer moeite nemen dan bij potgewassen, daar zij zich

Digitized by Google

niet zoo gemakkelijk laten hanteeren; maar dit behoeft dan ook niet ieder jaar te geschieden.

Hiermede is in hoofdzaak datgene vermeld, wat over het verpotten te zeggen is.

Ongedierten.

De planten worden door verschillende ongedierten bezocht en in een kamer, of liever in een besloten ruimte, is dit nog meer het geval dan in de vrije natuur. In vele gevallen is het echter een teeken dat de plant niet volmaakt gezond is, dat zij in te droge lucht of te felle zon gestaan heeft, dat ze te nat gehouden, of dat de aarde verzuurd is. Indien men het optreden van ongedierte bijtijds bemerkt en het dan direct te keer gaat, is de plant meestal nog te redden; doet men dit echter niet en laat men het de overhand krijgen, dan zullen aanmerkelijke verliezen daarvan het gevolg zijn.

Wij laten dus hier die ongedierten volgen, welke voor een liefhebber lastig kunnen worden.

De roode spin, een klein diertje, dat vooral dan optreedt, wanneer een plant in te droge lucht of te felle zon gestaan heeft; zij bedekt ten laatste bijna de geheele plant met haar zeer fijn net, en teelt in korten tijd zeer sterk voort; zij leeft van de sappen der bladeren, die door haar worden vernield.

Bladluizen; deze zijn groen, geel of bruin; het zijn verschillende soorten, al naar de plant waarop zij leven. Zij teelen zeer snel en sterk voort. Zij komen te voorschijn, wanneer een plant te droog heeft gestaan, wanneer zij te warm staat, of als er niet behoorlijk door luchten voor versche lucht wordt gezorgd.

Schildluis; deze ziet men meestal op Oranjeboomen, Oleanders, Palmen, enz.; zij teelen ook zeer sterk voort en leven van de sappen der planten. Indien dit insect de overhand verkrijgt, worden de takken er bijna geheel mede overdekt. Zij verschijnen voornamelijk, wanneer de plant ziek is of slecht behandeld, dus indien er te weinig gelucht of gespoten wordt en de plant te veel in de zon staat.

Zwarte vlieg (Thrips); dit insect is zoo klein, dat men het nauwelijks zien kan en het zich, met het bloote oog bekeken, als een zwart puntje voordoet. Toch is zij een der gevaarlijkste vijanden van de planten, omdat zij zeer sterk voortteelt, bijna alle planten aantast,

Digitized by Google

lastig te verwijderen is en in korten tijd de onderzijde van een blad bijna geheel vernielt. Beziet men een door thrips aangetast blad tegen het licht, dan bemerkt men onregelmatig gevormde vlekken, die er uitzien als vetvlekken in een stuk papier.

Daar de andere planten zeer licht met dit insect besmet worden, doet men het beste, wanneer men een sterk door thrips aangetaste plant heeft, haar zoo mogelijk van de anderen te verwijderen of ze anders te verbranden.

Het beste middel tegen de thrips, evenals tegen luizen en spin, is vochtige lucht en behoorlijke afwassching. Het reeds vroeger aangehaalde spuiten en afwasschen is hiertoe echter niet voldoende, daar het wel het voortkweeken der bladluizen, zal tegengaan, maar ze niet geheel verdelgt. De met schildluizen, enz. sterk bezette planten moeten alle twee dagen met een borsteltje, liefst een tandenborstel, schoongemaakt worden, want vooral de schildluizen zetten zich zoo vast tegen de jonge twijgjes en de bladnerven aan, dat men ze slechts met zulk een borsteltje kan verwijderen [1]).

Wanneer een plant zeer sterk door luis aangetast is, doet men het beste ze een paar keeren te wasschen en wel eerst met een slap mengsel van zeepsop en tabaksextract, dan een paar uur later met lauw water over. Dit helpt in den regel, maar men moet oppassen, het mengsel niet te sterk te nemen, want wel is men dan zekerder het ongedierte kwijt te raken, maar het kan zeer schadelijk voor de planten zijn.

Tegen de gewone bladluis is tabaksrook een uitmuntend middel, maar het laat zich in een kamer niet zoo gemakkelijk toepassen als in een kas, waar men eenvoudig slechte, vochtige tabak laat verbranden en er voor zorgt, dat de kas gesloten blijft, zoodat de planten eenigen tijd in de dichte rook komen te staan. Voor kamerplanten moet men zich anders behelpen. Het beste is de plant en de schotel met brandende tabak onder een kist of zak te zetten, na eenigen tijd de schotel met tabak er onder te verwijderen en de plant nog een poosje in den rook te laten staan. Het is echter niet geraden dit in een kamer te doen!

Op dergelijke wijze kan men ook buitenstaande planten bijv. Rozen behandelen.

Regenwormen. De regenwormen, die zich in de aarde bevinden, tasten wel is waar de planten volstrekt niet aan, maar zij werken door hun omwoelen toch zeer schadelijk op de wortels. Somtijds zijn

[1]) Wij raden den liefhebber aan het borsteltje maar achterwegen te laten en liever een zachte spons te gebruiken, daar men anders zeer veel kans heeft de bladeren te krassen en te beschadigen. VERT.

Digitized by Google

deze wormen slechts zeer klein, maar zij kunnen ook zeer groot zijn, en men kan zich gemakkelijk voorstellen, hoe sterk zulk een groote worm de aarde in een pot doorwoelt.

Het gevolg daarvan is, dat de aarde het gietwater niet meer opneemt, daar dit door de kanalen, welke de wormen gemaakt hebben, wegloopt; hierdoor denkt men, dat de planten buitengewoon droog zijn en men giet meer dan noodig is, wat verrotting der wortels ten gevolge heeft. Ook kan het voorkomen, dat de wormen verstopping der drainage veroorzaken, waardoor de aarde nog spoediger zuur wordt en de wortels dus spoedig afrotten.

Het is daarom dringend noodig, dat men beproeft deze ongenoode gasten te verwijderen, wanneer men ze ziet optreden; daartoe moet men bij het oppotten goed nazien of er ook kleine wormpjes of eieren van wormen in den grond zijn, en zoo ja, deze verwijderen; maar hoe zorgvuldig men dit ook doet, toch zal men licht de eieren, die zich als kleine witte korreltjes voordoen, in de potten krijgen.

Heeft men ze eenmaal in den pot, dan bemerkt men dit door de kruimelige, aardachtige uitwerpselen, die men van kleinere wormen onder het draineergaatje vindt, van grootere echter boven op de aarde. Wanneer de aarde onder in den pot te nat is, houden zij zich in de bovenste laag op, die zij geheel doorwoelen, zoodat een leek zich dan dikwijls verwonderd afvraagt, waar die bovenlaag toch ieder keer zoo los van geraakt.

Hieruit zal ieder wel begrijpen, hoe groot de schade is, die door regenwormen kan worden aangericht; een schade, die bij planten, welke in een kamer staan, veel grooter is dan bij die in een kweekerij, omdat een kweeker des zomers zooveel mogelijk zijn planten buiten zet of ze in een bak heeft staan, zoodat de wormen hier wel in den pot dringen, maar dezen ook weder verlaten, wanneer de aarde, waar de pot op staat, vochtig genoeg is; bij de in een kamer gekweekte planten verlaat de worm zijn rijk echter niet.

Het beste middel om deze plaag te bestrijden, is wel de planten van tijd tot tijd voorzichtig uit de potten te nemen en dan de wormen, die men ziet, te verwijderen. Krijgt men ze een eersten keer niet, dan zal men waarschijnlijk bij een tweeden keer wel gelukkiger zijn. Helpt dit middel niet, of neemt men de plant liever niet uit den pot, dan moet men met water van 85°—100° Fahr. gieten; de wormen zullen, wanneer men dan tegen den pot of kuip klopt, wel te voorschijn komen. Een ander middel is nog, den pot of kuip in een bak met een ongeveer 3—4 c.M. dikke laag vochtig zand te zetten, dat men dagelijks na het gieten doorzoekt; na eenige dagen zal men ze dan wel gevangen hebben.

Een ander recept is ook nog de asch, want in met asch vermengden

Digitized by Google

grond houden zich noch wormen, noch engerlingen of ander ongedierte op. Men neemt hout- of koolasch en strooit een laagje daarvan op de aarde; door het gieten dringt nu de asch langzamerhand daarin en de wormen kruipen nu in het zand, waar men de planten op gezet heeft.

Reeds vroeger werd de asch als een goed middel opgegeven; ook zaalingen en jonge stekplanten kan men door middel van asch gemakkelijk tegen insecten beschermen.

Slakken. De gewone huisjesslak komt minder in aanmerking, daar zij niet veel voorkomt. Waar men ze echter ziet, moet zij verwijderd worden, daar zij schade genoeg aanricht. Veel lastiger is de groote grijze slak, die zeer gulzig is en groote schade, vooral aan jonge bladeren, kan veroorzaken; ook jonge zaailingen vreet zij gaarne stuk. Zeer gemakkelijk worden zij van de jonge planten afgehouden, door deze met asch te bestrooien; ook kan men ze vangen door middel van vochtig mos, waar zij graag inkruipen.

Pissebedden. Deze houden zich in donkere, vochtige plaatsen op en vreten aan de jonge bladeren en wortels. Men kan ze dikwijls onder aan de potten vinden. Zeer gemakkelijk kan men ze kwijt raken, door uitgeholde aardappelen tusschen de planten te leggen; zij kruipen hier dan in en kunnen gemakkelijk gevangen worden.

Duizendpooten en oorwormen. Deze zijn onaangenaam en lastig; men kan ze echter gemakkelijk vangen in zakjes of pijpjes, waarin men stukjes biet of aardappel legt. Zij kruipen hierin en kunnen dan verwijderd worden.

Aardvlooien. Deze worden vooral in een tuin lastig en schadelijk voor de planten, wanneer zij, wat niet zelden gebeurt, in massa's optreden. Schaduw, vochtigheid en dikwijls spuiten helpen vrij goed; ook kan men de aarde met asch of gips bestrooien of wel stokjes en plankjes, met vogellijm bestreken, nederleggen, welke middelen zeer goed helpen.

Mieren. Deze tasten de planten niet aan, maar doorwoelen de aarde en zijn daardoor schadelijk voor de wortels. Wanneer zij in groot aantal voorkomen, kunnen zij zelfs zeer lastig zijn. Het beste is te trachten ze te vangen in holle beenderen of bakjes met stroop of honig, waar zij inkruipen en aan vast blijven kleven.

Hiermede zijn de meestvoorkomende insecten behandeld; er blijft alleen nog over hen, die in het bezit van vruchtboomen zijn, aan te raden deze geregeld te laten nazien, of er zich ook ongedierte (rupsen, poppen, vlinders of eieren) in bevinden en deze dan te vernietigen; dit doende, handelt men niet alleen in zijn eigen voordeel, maar ten voordeele van het gansche land, daar deze insecten de bladeren en bloemen der boomen geregeld stukvreten.

Als middel tegen de rupsen, die in het voorjaar uit den bodem tegen

Digitized by Google

de boomen opkruipen, legt men in den laatsten tijd linnen doeken, met brumata-lijm bestreken, onder om den stam, of men maakt om den stam een ring van teer. Op deze wijze kan men de rupsen gemakkelijk vangen, maar het vangen der rupsen alleen is niet voldoende; ook de eieren en poppen moeten verwijderd worden, en dit kan men alleen doen, door ze tusschen de schors, waar zij verborgen zitten, op te zoeken.

Als uitstekende verdelgers van insecten, larven, poppen, kevers en vlinders kenmerken zich de kikvorschen, padden, hagedissen en vledermuizen, die dus wel in de bescherming van het publiek aan te bevelen zijn.

Verder moet men zooveel mogelijk die vogels beschermen, die niet van plantaardig voedsel, maar wel van insecten, larven, kevers, rupsen, vlinders, enz. leven. Deze vogels laten zich zeer gemakkelijk herkennen aan den langen, dunnen snavel, in tegenstelling met de schadelijke vogels, die een korten, stompen snavel hebben.

Andere plantenvijanden.

Musschen. Deze slimme, brutale plebejers, deze straatjongens onder de vogels, zijn zeer lastig voor den kweeker, zoowel als voor den liefhebber, daar zij de jonge knoppen stukvreten, de vruchten, en wel juist de beste, vernielen en de uitgestrooide zaden zoo schoon oppikken, dat er dikwijls geen plantje van terecht komt. Deze vijanden te verwijderen is zeer lastig, daar zij volstrekt niet bang zijn. Aan vogelverschrikkers storen zij zich niet; zij verkennen eerst het terrein een weinig en wanneer zij zien dat het geen kwaad kan, gaan zij rustig hun gang, ja niet zelden ziet men ze na eenigen tijd boven op de verschrikkers zitten. Hoe moeten zij dan het beste bestreden worden? Dit is een vrij lastige vraag, omdat de musschen, hoe lastig zij ook zijn, toch tot de nuttige vogels kunnen gerekend worden, daar zij ook van insecten leven. Zoo heeft een wetenschappelijk persoon uitgerekend, dat een enkel paar musschen, hetwelk zijn jongen opvoedt, minstens 3000 rupsen per jaar verbruikt. Dit spreekt zeker ten voordeele van de musch, maar, hoewel het nog een onuitgemaakte zaak is, of zij tot de nuttige of schadelijke vogels moet gerekend worden, toch wil ieder, die er veel in zijn tuin heeft, ze liefst kwijt zijn.

Het beste is ze zooveel mogelijk te verjagen door aan touwen op-

Digitized by Google

gehangen stukjes doek, die met den wind heen en weer bewegen; ook kunnen geweerschoten, met los kruit, goede diensten bewijzen.

Kippen. Deze veroorzaken door hun krabben en niet minder door hun vraatzucht groote schade in een tuin en moeten er dus ten allen tijde uit verwijderd blijven [1]).

Muizen. Deze vreten de jonge planten stuk en doorwoelen den grond, waarom zij dus ook onaangename gasten zijn. Wanneer zij in een kamer zijn, vangt men ze het beste in een gewonen muizenval; ook uit kassen kan men ze daarmede verwijderen. In den tuin moet men echter tot vergif zijn toevlucht nemen, omdat zij, vooral wanneer er voedsel genoeg is, te slim zijn om in een val te komen; met vergiftigde tarwe heeft men echter ook buiten zeer goede resultaten verkregen.

Mollen. Deze vreten aan de wortels der planten en doorwoelen de aarde. Men moet hun gangen vervolgen en ze dan door een vlugge spadesteek opgraven en dooden [2]).

Konijnen zijn ook zeer lastig; men doet het beste ze door middel van netten te vangen, of wel ze te schieten.

Plantenziekten.

De bij planten voorkomende ziekten kunnen uit zeer verschillende oorzaken ontstaan. Zeer dikwijls worden zij door insecten veroorzaakt, zooals rupsen, bladluizen, roode spin, zwarte vlieg, enz. Deze vallen op tot nu toe gezond geweest zijnde planten, en indien men geen maatregelen neemt, richten zij ze in korten tijd ten gronde.

Het verschijnen van bladluizen en roode spin is reeds een teeken, dat de plant niet geheel gezond is, daar zij meestal slechts bij niet volkomen gezonde planten voorkomen. De zwarte vlieg echter treedt bij geheel gezonde planten ook op.

Indien bladluizen of roode spin te voorschijn komen, doet men goed de plant als ziek te beschouwen [3]) en te onderzoeken wat haar scheelt;

[1]) Gedurende de wintermaanden doen zij echter veel meer goed dan kwaad. VERT.

[2]) Dit is een vrij verouderde theorie, daar het bewezen is, dat de mol, door het verslinden van insecten, zeer veel nut doet, waarom wij haar zelfs in de bescherming van onze lezers aanbevelen. VERT.

[3]) Het is ontegenzeggelijk waar, dat de bladluizen inzonderheid min of meer kwijnende planten aantasten. Dat ze echter ook op volkomen gezonde planten verschijnen, leert de ervaring maar al te goed. VERT.

Digitized by Google

eerst wanneer zij weder geheel gezond is, kan men het geheele verdwijnen der insecten verwachten.

Uitgenomen het geval, dat de planten door ongedierte vernield worden, kunnen deze slechts sterven, wanneer men grove fouten tegen de voornaamste levensbehoeften, als: licht, lucht, warmte en water, begaat.

Reeds in het eerste hoofdstuk werd er op gewezen, dat de behoefte aan licht voor de verschillende planten ook zeer verschillend is, en dat de ééne langer of korter aanhoudende duisternis, de andere daarentegen gedurende langeren of korteren tijd sterke zon kan verdragen. Hiermede moet men een weinig op de hoogte zijn; is men dit niet, dan kan men door wat oplettendheid spoedig bemerken, welke graad van licht nuttig en welke schadelijk is.

Wordt hiertegen gezondigd en laat men de planten tegen hare behoefte hetzij te lang in donker, hetzij te lang in de felle zon staan, dan worden de bladeren geel en verrotten of verdrogen de wortels.

De lucht moet zuiver zijn en een bepaalde vochtigheidsgraad hebben. Staat een plant te lang in onzuivere, met gas- en lampenwalm of andere schadelijke stoffen bezwangerde lucht, of is die te droog, dan kan zij daar in het geheel niet of slechts korten tijd in leven, want de gassen, die een plant noodzakelijk behoeft en welke door de groene plantendeelen worden opgenomen, zooals koolzuur en waterdamp, ontbreken in zulk een lucht bijna geheel. De werking van onreine lucht maakt zich spoedig kenbaar, daar òf de bladranden geel worden en indrogen, òf de geheele bladeren verdorren en afvallen en daardoor een naderenden dood te kennen geven. Dit is zelfs reeds het geval, wanneer de lucht zoo weinig verontreinigd is, dat de mensch het nog niet bemerkt.

Het middel hiertegen is zeer eenvoudig, daar men slechts voor zuivere lucht te zorgen heeft en dat wel op een wijze, zooals reeds vroeger vermeld werd. Men moet er maar aan denken, dat, zoodra men onzuivere lucht waarneemt, er sterk moet gelucht worden, ja zelfs wel van twee zijden, waarbij men echter moet oppassen, dat de planten niet in tocht komen te staan. Indien het vertrek daardoor een oogenblik iets koeler wordt, zal dit minder schaden dan de slechte lucht. Ook is het in zulk een geval zeer nuttig goed te spuiten.

Zoowel als de planten licht en lucht noodig hebben, hebben zij ook behoefte aan warmte, en wel zooveel, als overeenkomt met de temperatuur van haar vaderland; meer behoeft hieromtrent niet gezegd te worden, daar ik slechts naar een voorgaand hoofdstuk behoef te verwijzen. Het is zaak, zeer op de goede temperatuur te letten, daar er vooral onder de tropische planten zijn, die zich in dit opzicht zeer gevoelig toonen en licht als het ware koude vatten.

Digitized by Google

Spoedig kan men bemerken of een plant te koud staat, daar dan de bladeren slap worden en later de wortels beginnen te rotten. Planten, die te koud gestaan hebben, sterven bijna altijd, hetzij gedeeltelijk, hetzij geheel af, al naar de koude welke zij hebben moeten verdragen.

Een middel hiertegen is genoegzame warmte en vooral bodemwarmte, maar vooraf moet men de afgestorven stengels en wortels wegsnijden en de plant verpotten.

Met geheel bevroren planten kan men niets anders doen dan ze wegwerpen, terwijl halfbevrorene somtijds nog wel te redden zijn. Is bijv. een Oranjeboom, die buiten gestaan heeft, door een plotseling invallende nachtvorst beschadigd, dan ziet men niet zelden, dat hij slechts aan ééne zijde, en wel meestal de N.W., N. of N.O. zijde, bevroren is, terwijl de andere zijde onbeschadigd bleef. De plant heeft nu wel geleden, maar zij herstelt zich toch weder, indien men zorgt, dat de vorst haar niet meer kan schaden. Men zou echter verkeerd doen haar in zulk een geval buitengewoon warm te zetten. Evenmin mag men de planten warmer zetten, wanneer de aarde in de kuipen of potten bevroren is. Dan zet men ze in een maar juist vorstvrij vertrek, om ze zoodoende langzaam te doen ontdooien; heeft dit plaats, dan kan de plant nog wel behouden blijven.

Het komt ook wel voor, bijv. bij Musa Ensete, dat het hart der plant in leven is gebleven, terwijl de bladeren bevroren zijn, zoodat men nog kan beproeven de plant in het leven te behouden. Veel hoop moet men dan echter niet hebben, daar door het bevriezen der bladeren, zelfs wanneer het hart en de wortels verschoond zijn gebleven, dikwijls een stremming in den omloop der sappen plaats heeft, waardoor de wortels langzamerhand verrotten en de plant dus sterft.

De meeste ziekten onder de planten ontstaan echter door het onverstandige gebruik maken van water, zoowel bij het gieten als bij het spuiten.

Iedere plant moet niet meer water krijgen dan zij voor haren groei noodig heeft; onderzoekt nu iemand niet hoeveel water een plant behoeft en giet hij er maar onbekommerd op los, dan krijgt zij licht te veel water, waardoor de aarde ten laatste verzuurt en het verrotten der wortels is daarvan het gevolg. Vooral in den winter, bij koud en donker weêr, moet men zeer voorzichtig zijn, omdat het bederf der aarde dan veel spoediger plaats grijpt en de zon haar niet kan doen uitdrogen.

Bemerkt men de gemaakte fout bij tijds, dan is de plant nog te redden, door haar te verplanten en daarbij de verrotte wortels weg te snijden, die met asch of fijne houtskool te bestrooien, haar betrekkelijk warm te houden, ja zoo mogelijk bodemwarmte te geven en voorzichtig met

Digitized by Google

water van 80°—100° Fahr. te begieten. Zijn de wortels geheel verrot, dan kan men misschien den kop nog als stek behouden, maar verder doet men het beste de plant weg te werpen.

Het verrotten der wortels is echter niet altijd het gevolg van te veel gieten, maar ook te groote droogte en daarna te veel vocht kan dit kwaad veroorzaken, en wel vooral, wanneer de plant in de felle zon gestaan heeft en de pot daardoor heet is geworden. De fijne, zich aan den binnenwand van den pot bevindende wortels sterven nu door het te groote verschil tusschen droogte en vochtigheid af en rotting is daarvan het onvermijdelijke gevolg. Ook kan van zulk een ondoelmatige behandeling het resultaat zijn, dat een plant vlak boven de aarde afrot, waarna er natuurlijk niets meer met haar is aan te vangen.

Evenals men voorzichtig te werk moet gaan met het gieten, moet men ook voorzichtig spuiten, want zoo goed als dit is, wanneer het met overleg geschiedt, zooveel kwaad doet het, wanneer men het gedachteloos doet. Men moet hierbij wèl in het oog houden, dat het water, door het spuiten op de planten gekomen, bij warm weêr spoediger verdampt dan wanneer het koud is, en dat bij het spuiten niet alleen het bovenvlak van de bladeren, maar de geheele plant vochtig wordt en het water licht op eenige plaatsen blijft staan. Dit geldt vooral voor éénzaadlobbige planten (Monocotyledonen), zooals de Palmen, waar de jonge bladeren uit het hart te voorschijn komen.

Dringt nu bij het spuiten het water in het hart en verwijdert men het daar niet uit, door bijv. de plant even omgekeerd heen en weder te schudden of verdampt het door de warmte niet spoedig, dan treedt licht verrotting van het hart in en de plant is onherroepelijk verloren. Ook kan het water, wanneer het langs de bladstelen naar beneden loopt, in de bladoksels blijven staan en een rotting aan den stam veroorzaken.

Om dergelijke gevaren bij het spuiten te voorkomen, moet men het volgende in het oog houden:

Gedurende den zomer kan men veel spuiten, gedurende den winter in het geheel niet of slechts weinig; of liever: bij een hooge temperatuur spuit men veel, bij een lage in het geheel niet of weinig.

Aan het bespuiten van tweezaadlobbige planten (Dicotyledonen) is geen gevaar verbonden. Bij het bespuiten van éénzaadlobbige planten (Monocotyledonen) en Varens (Acotyledonen) moet men voorzichtig zijn en de planten na het bespuiten even ten onderste boven keeren, zoodat het water,

Digitized by Google

dat zich in het hart of de bladoksels verzameld heeft, er uit kan loopen [1]).

Bemerkt men de rotting in het hart bijtijds, dan moet de kop der plant, zoover deze rot is, weggesneden en de stomp met fijne houtskool bestrooid worden, waarop men de geheele plant in drogere lucht zet; in dit geval is het mogelijk, dat een nieuw hartblad zich ontwikkelt en de plant dus gered is. Is het hart echter reeds te diep ingerot, dan zal alle moeite om de plant te redden wel te vergeefs zijn.

Is de verrotting van een bladoksel uitgegaan en dus de stam aangestoken, dan is nog redding mogelijk, door het verrotte deel weg te snijden en de wond met fijne houtskool te bestrooien; ook kan men de wond met entwas dichtsmeren. In elk geval moet men de plant dan direct eenigen tijd in drogere lucht plaatsen. Is door den stam heen het hart reeds aangetast, dan is geen redding meer mogelijk.

Al deze ziekten zijn bij nauwkeurige bezichtiging der planten tijdig genoeg te ontdekken, om met succes de boven vermelde middelen er op toe te passen. Zoo kan men te groote droogte der lucht of der aarde kennen door het verdorren der bladeren, zij het geheel of slechts de randen, en kan men door een verstandige behandeling (spuiten en voorzichtig gieten) het gevaar van verlies voorkomen. Evenzoo zijn niet alle wortels te gelijkertijd verrot, daar de verrotting slechts langzaam voortschrijdt, en toonen de bladeren duidelijk deze ziekte aan, doordat zij niet opeens verdorren en afvallen, maar eerst matgroen, daarna groengeel en eindelijk geheel geel worden, naarmate de verrotting der wortels voortgaat. Er is dus tijd genoeg om het kwaad waar te nemen en in den voortgang te stuiten.

Reeds bij het eerste gezicht kan men bemerken dat een plant ziek is, wanneer de aarde buitengewoon langzaam opdroogt en dan is het zaak voorzichtig te zijn en wordt minder gieten zeer aanbevolen.

Wanneer men in den zomer met een zieke plant reeds voorzichtig moet zijn, dan zal het wel niet noodig wezen er op te wijzen, dat men gedurende den winter, wanneer de plant rust en het weder koud en donker is, nog veel voorzichtiger moet te werk gaan. Het verplanten, speciaal het losmaken van de kluit en het wegsnijden van doode wortels, moet dan zoo weinig mogelijk geschieden, terwijl men door wat meer asch te gebruiken, wat minder, maar met warmer water (van 90° — 100° Fahr.) te gieten, ingetreden wortelrotting moet trachten tegen te houden, tot

---

[1]) Dit zou voor hem, die wat veel planten te verzorgen heeft, nog al bezwaar hebben. Het beste van alles is, bij daartoe gunstig weder licht spuiten, zoodat het water bij droppels op de bladeren blijft liggen, maar er niet langs loopt, en het dan liever eens te herhalen. *Ruw* spuiten is steeds af te raden, *zachte* besproeiing is zeer nuttig. VERT.

Digitized by Google

dat men in het voorjaar de plant kan verpotten en alle rotte wortels kan wegsnijden.

Eindelijk blijft nog over te vermelden, hoe men de verwoesting, die eenige schimmels onder de planten kunnen aanrichten, moet bestrijden. Onder dezen zijn de meeldauw, de gewone schimmel en de draadschimmel de lastigsten, daar zij een plant geheel kunnen vernietigen of voor langen tijd hare schoonheid kunnen doen verliezen.

De meeldauw treed op bij plotselinge sterke temperatuursveranderingen; zij komt bij groote en kleine planten voor. Deze woekerplant vertoont zich als een kleverige, honigachtige massa en vertoont zich voornamelijk op de bladeren. Het beste middel er tegen is de plant herhaaldelijk met zeepzop af te wasschen of ze met bloem van zwavel te bestrooien.

Noch slimmer zijn de gewone en de draadschimmel, waarvan het optreden meestal een teeken van te groote vochtigheid en slechte ventilatie is. Zij komen hoofdzakelijk voor in bakken met jonge zaailingen. Het gevolg er van is het afrotten der plantjes of het afsterven der bladeren. Het beste middel er tegen is de planten, potten, enz. goed af te wasschen, te laten opdrogen en in nieuwen grond in te graven.

Gereedschappen.

Hij, die planten in of bij zijn woning wil kweeken, heeft natuurlijk eenige gereedschappen noodig. De voornaamsten zijn de volgende.

De gieter. De in de kweekerijen gebruikt wordende gieters zijn voor den liefhebber over het algemeen te groot en te onhandig; men moet een middelmatig grooten gieter hebben, die gemakkelijk te hanteeren is. Het handvat van achteren moet gemakkelijk zijn, opdat de gieter bij het gebruik niet plotseling kan uitglijden, waardoor een plant meer water krijgt dan zij noodig heeft. Het pijpje moet niet te wijd en van onder naar beneden gebogen zijn, waardoor men voorkomt, dat het water met te veel kracht op de plant terecht komt en gaten in de aarde spoelt. Het beste is een gieter met een korte pijp te koopen en er een lange pijp bij te laten vervaardigen, welke men er naar gelieven kan opzetten, daar dit zeer handig is, wanneer men zijne planten niet best kan bereiken.

Zeer nuttig is het om zich ook een broes op den gieter aan te

Digitized by Google

schaffen, want al is deze voor een kamer, met het oog op de tapijten, enz. minder geschikt, dan kan men ze toch zeer goed gebruiken, wanneer men grootere groepen in zinken bakken heeft staan, of wanneer er planten op balcons of in waranda's geplaatst zijn [1]).

Een groote gieter is zeer geschikt, wanneer men veel planten heeft en niet iedere keer een kleinen wil gaan vullen; voor hem, die een tuin heeft, is hij zoo goed als onontbeerlijk.

De tuinspuit. Het spuiten der planten is, zooals reeds gezegd werd, een uitstekend hulpmiddel voor het kweeken van planten. Men gebruikt daartoe spuiten van verschillende grootte, maar het spreekt van zelf, dat de grootere alleen buitenshuis of in plantenkassen kunnen gebruikt worden, terwijl men de kleinere in de kamer aanwendt. Het zijn cilinders van zink of geel koper, van een zuiger voorzien en bijna bij alle blikslagers tegen een matigen prijs te verkrijgen [2]). Men gebruikt ze, wanneer men grootere planten, die men niet met een gieter kan bereiken, wil besproeien.

De spuit moet goed ouderhouden en na het gebruik opgehangen of ten ouderste boven nedergezet worden, opdat zij goed kan opdrogen; ook moet men er voor zorgen, dat de zuiger goed sluit, daar zij anders slecht spuit en hij, die haar gebruikt, nog natter wordt dan de planten.

De drosophoor. Het spuiten met een tuinspuit is wel uitstekend voor de planten, maar in een kamer meestal niet uitvoerbaar, hoewel de planten toch ook hier bespoten moeten worden. Het afwasschen der planten is wel zeer goed, maar meestal veel te omslachtig om het zoo dikwijls te doen als voor de planten noodig is. Men heeft dus een ander hulpmiddel moeten zoeken en gevonden in den drosophoor (rafraichisseur.) Deze spuitjes zijn tegenwoordig in verschillende vormen en prijzen in den handel te verkrijgen, maar niet allen zijn even goed te gebruiken.

De eenvoudigste soort is een Eau de Cologneflesch je met een kurk en van rechthoekig op elkaar staande buisjes voorzien. Bij gebrek van beter, kan men reeds hiermede de planten vrij goed besproeien.

Op deze volgt de gewone drosophoor, een werktuigje dat evenzoo is samengesteld als het voornoemde, maar dat men, om het minder breekbaar te maken, niet van glas, maar van blik heeft gemaakt. Wanneer deze goed gemaakt zijn, dan moet men daarmede zonder veel moeite goed kunnen sproeien, en moeten de planten in een zeer korten tijd zoo vochtig zijn of het er op geregend had. Jammer is het,

[1]) Om het wegspoelen der aarde te voorkomen, is het geraden, steeds met een broesgieter te gieten.

[2]) De uitstekende Engelsche tuinspuiten zal men wel niet bij een blikslager tegen matigen prijs kunnen verkrijgen, maar zij zullen zeker veel beter voldoen, dan de gebrekkige, veelal in Duitschland gebruikt wordende spuiten. VERT.

Digitized by Google

dat de in den handel voorkomende drosophoors meestal zeer slecht vervaardigd zijn, zoodat zij of in het geheel niet, of slechts door middel van sterk blazen te gebruiken zijn, waarom ik een vingerwijzing zal geven voor den aankoop en het gebruik.

De in den handel voorkomende drosorphoors zijn meestal van boven niet gesloten en dit is reeds een gebrek. Het geheele bakje moet van boven gesloten zijn, slechts voorzien van een kleine opening om het te vullen. Bij het blazen houdt men den vinger op dit gaatje, daardoor is het geheele bakje gesloten, en verkrijgt men een sterken luchtdruk, waardoor het water met meer kracht en fijner verdeeld zal te voorschijn komen.

De mondstukken van de rechthoekig op elkaar staande pijpjes moeten zoo liggen, dat zij elkaar halverwege bedekken; dit komt er zeer precies op aan, daar anders het werktuigje zeer zwaar of in het geheel niet spuit. Zelfs een kleine beschadiging aan deze mondstukjes maakt dat een drosophoor in het geheel niet werkt.

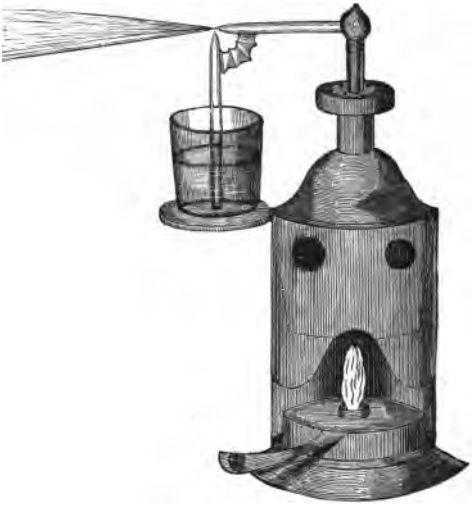

Fig. 80. Stoomdrosophoor.

Indien men goede oogen heeft, kan men een klein gebrek gemakkelijk zelf veranderen, is dit echter niet het geval, dan doet men het beste een nieuwen te koopen, en daarbij vooral niet verzuimen hem vooraf te probeeren.

Bij het spuiten met dit werktuigje kan men niet voorkomen, dat het water, dat niet als in stof verdeeld wordt er langs loopt en druppelsgewijze op het tapijt valt; wie daarop niet gesteld is, doet het beste hem bij het gebruik op een schoteltje te zetten.

Een derde soort van drosophoor is in den laatsten tijd in den handel gekomen, en is van een flesch en elastieken bal voorzien, waardoor het lastige blazen wordt voorkomen. Deze werden reeds in een voorgaand hoofdstuk behandeld en zijn veel beter, dan de gewone blikken drosophoors.

Ten laatste heeft men nog een stoomdrosophoor, die zich ook zeer

Digitized by Google

goed laat gebruiken. De constructie is zeer aardig gevonden. Men denkt zich het eenvoudige Eau de Colognespuitje met de beide rechthoekig op elkaar staande buisjes, maar in plaats van het fleschje gebruikt men voor dit toestel een glaasje in vorm gelijk aan een zeer klein waterglas. Het blazen wordt door stoomdruk vervangen, waartoe men den stoom ontwikkeld in een kleinen over een spirituslampje staande stoomketel. Het keteltje en de buisjes zijn met elkander verbonden.

Zoodra men genoeg stoom in het keteltje, dat slechts voor $^3/_4$ met water mag gevuld worden, verkregen heeft, begint het toesteletje het in het glas zich bevindende water als stof weg te spuiten.

Men heeft nu dit werktuigje slechts bij de planten te zetten en van tijd tot tijd te verplaatsen.

Welke van de hier opgenoemde toestelletjes het beste is, valt moeilijk te zeggen; daar dit veel van den gebruiker afhangt. Een gewone blikken drosophoor is zeer goed te gebruiken, maar hij is slecht voor de longen, een glazen drosophoor met elastieken bal werkt uitstekend, maar deze is betrekkelijk duur, de stoomdrosophoor eindelijk is praktisch en gemakkelijk, maar veel kostbaarder.

De spons. Voor het afwasschen van planten heeft men, behalve goed zuiver water, ook een gewone spons noodig, waarin echter geen steentjes mogen zitten. Bij het wasschen moet men haar goed nat maken, daar men anders wel over het vuil heenstrijkt, maar dit niet wegneemt.

Messen. Men moet zich twee messen aanschaffen, een sterk zoogenaamd snoeimes, voor het afsnijden van takjes, voor plantenstokjes en etiquetten, en een klein zoogenaamd oculeermesje, voor het wegsnijden van bladeren, bloemen, enz.

Scharen. Een schaar heeft men noodig voor het afknippen van bladeren en gedoornde takken [1]).

Bast en plantenstokken. Het beste bindbast is het raffia-bast, afkomstig van een Palmsoort. Het is even als de plantenstokken bij het kweeken van planten onontbeerlijk, daar het dikwijls voor het vastzetten van planten moet gebruikt worden, bijv. bij klimplanten, bij grootere stekken, die alleen niet vast genoeg staan om ongestoord te kunnen wortelen, bij zwak gewortelde planten, bij kromgegroeide en bij weekstengelige planten.

Een verpotstokje. Bij het verpotten der planten moet de aarde tusschen de kluit en den pot vastgedrukt worden en daartoe gebruikt men een verpotstokje, dat sterker of zwakker kan zijn, al naar de ruimte, die men moet opvullen, grooter of kleiner is. Somtijds kan

[1]) Zeer aan te bevelen zijn de Engelsche messen en scharen, die wel iets duurder, maar van veel beter qualiteit zijn dan de Duitsche. VERT.

Digitized by Google

een stukje hout van een spanendoos groot genoeg zijn, daar men dikwijls tusschen de kluit en den pot slechts hiervoor ruimte genoeg heeft.

Looddraad. Indien men klimplanten tegen een balkon of waranda wil laten opklimmen, heeft men, om ze te bevestigen, draad noodig, en daartoe is looddraad zeer aan te bevelen. IJzerdraad roest en breekt dan zeer gemakkelijk, terwijl koperdraad niet buigzaam genoeg is [1]).

Etiquetten. Men heeft buiten de gewone houten etiquetten nog porseleinen, blikken, zinken etiquetten, enz.; toch kan ik deze laatsten niet aanraden, daar zij duurder zijn dan de gewone houten etiquetten en deze dezelfde diensten bewijzen. Ook heeft men in kamers minder last van het verrotten der etiquetten, daar de planten en de lucht hier niet zoo vochtig zijn als in de kassen eener kweekerij.

Entwas gebruikt men om wonden bij planten dicht te smeren, bijv. wanneer men een verrotte plek aan een stam weggesneden heeft.

Thermometer. Een thermometer is zoowel voor een vakman als voor een liefhebber onontbeerlijk, en hij moet zoowel buiten als in ieder vertrek waar men planten heeft voorhanden zijn, om steeds te kunnen zien of de temperatuur hoog genoeg is. Wanneer men een thermometer buiten goed nagaat, zal men wel een weinig vooruit kunnen zien of er vorst te verwachten is, en daarnaar de planten, die zulks behoeven, kunnen dekken. De thermometer moet zoo worden opgehangen, dat hij de juiste temperatuur aanwijst; hij mag dus niet in de zon hangen, en moet zoo mogelijk vrij zijn van warmte of koude uitstralende muren.

Om een thermometer te hebben, die de juiste temperatuur aanwijst, bevestige men hem op een plankje. Ook de eenvoudige glazen thermometers zijn zeer goed; die echter, welke op koper, marmer of ijzer bevestigd zijn, deugen minder, daar deze laatste stoffen uitstekende warmtegeleiders zijn, waardoor steeds een afwijking zal ontstaan.

Stolpen. Deze heeft men noodig bij het kweeken van jonge planten uit zaden of stekken.

Borstels heeft men voornamelijk noodig om de potten te reinigen.

Dit is het voornaamste gereedschap, dat men voor het kweeken van planten in een kamer behoeft. Indien men een tuintje bezit, zal men nog andere gereedschappen noodig hebben, o. a. een spade, schoffel, hark, mand, enz., welke voorwerpen overal in gereedschapwinkels te verkrijgen zijn.

---

[1]) Wij zien de noodzakelijkheid van dit materiaal niet in. Zwaardere, houtachtige stengels van klimplanten bindt men met bindteenen, dunnere met gewone biesjes vast. VERT.

Digitized by Google

Het kweeken van jonge planten uit zaden en door middel van stekken, afleggers, deeling, enz. enz.

Hoewel het kweeken van jonge planten uit zaden, stekken, enz. altijd voor leeken vrij lastig is, door gebrek aan goede hulpmiddelen, terwijl het aanschaffen van goede jonge planten volstrekt niet kostbaar kan geacht worden, zijn er toch vele liefhebbers, die er een bijzonder genoegen in vinden zelf hunne planten voort te kweeken en de ontwikkeling der jonge planten uit zaden en stekken na te gaan. Indien men een kleinen tuin bezit, waar men voor de beplanting der bloembedden grootere hoeveelheden Fuchsia's, Petunia's, Verbena's, Pelargoniums, enz. noodig heeft, dan spaart men door deze zelf te kweeken toch reeds vrij veel geld uit.

Voor het kweeken van planten uit zaden of stekken heeft men wel een warme of gematigde bak noodig, al naardat men warme of gematigde planten wil kweeken, maar bij een zorgvuldige behandeling kan men toch ook zonder deze hulpmiddelen wel eenig succes hebben, daar een liefhebber toch gewoonlijk maar weinige planten wil kweeken en dit nooit op groote schaal behoeft te doen.

Voor de praktijk dienen de volgende opmerkingen.

Groote, harde zaden hebben in den regel langeren tijd noodig om te ontkiemen dan kleine of weeke. Dit verschil is zoo groot, dat, terwijl de eerste somtijds verscheidene maanden noodig hebben, de laatste na slechts eenige dagen kiemen. Derhalve moet men zaden met zeer harde omhulsels, zooals die van Palmen, vóór men ze in de aarde legt, zoover afvijlen, dat de harde schaal doorbroken is en de vochtigheid tot de kern kan doordringen. Ook is het zeer goed om harde zaden, vóór men ze uitzaait, eenigen tijd in water te leggen, om daardoor het kiemingsproces te helpen bevorderen.

Alvorens de zaden te zaaien, doet men ook altijd wel zich van hun kiemingsvermogen te overtuigen, daar men zich dan dikwijls veel moeite en teleurstelling bespaart, omdat lang niet alle in den handel voorkomende zaden meer kiemkrachtig zijn. Sommige zaden namelijk verliezen na zeer korten tijd hun kiemvermogen, terwijl andere dikwijls in de zaadwinkels zoo lang zijn blijven liggen, dat zij hun kiemvermogen hebben verloren [1]).

Een nauwkeurig onderzoek naar het kiemvermogen is echter voor

[1]) Bij onze soliede zaadhandelaars bestaat hiervoor geen vrees. VERT.

Digitized by Google

de meeste leeken te lastig, waarom wij hier eenige vingerwijzingen dienaangaande geven.

Men moet de zaden steeds van als soliede bekend staande handelaren koopen, daar men dan zeker is versch zaad te verkrijgen, dat nog zijn volle kiemkracht heeft. Indien men Palmzaden koopt, moet men deze goed bezien of hun kiem, die als een kleiner of grooter puntje aan de ééne zijde zichtbaar is, niet afgerot is. De Palmzaden behouden hun kiemvermogen hoogstens één jaar; vandaar dat men met deze, evenals met de zaden van alle tropische planten, die een lange reis hebben te maken om tot ons te komen, steeds zeer voorzichtig bij het aankoopen moet zijn.

De zaden van Conifeeren, zooals: Abiës, Biota, Libocedrus, Cryptomeria, Cupressus, Frenela, Taxodium, Thuja, Thujopsis, Wellingtonia, enz., behouden hun kiemvermogen ook ongeveer één jaar. De zaden van de Conifeeren daarentegen, welke besachtige vruchten hebben, zooals Taxus, Cephalotaxus, Juniperus, Podocarpus, enz., verliezen hun kiemvermogen veel spoediger, en zij moeten dus, zoodra men ze ontvangen heeft, uitgezaaid worden, evenals de zaden van Araucaria, Magnolia, Coffea arabica, enz.

Droge zaden blijven veel langer goed dan vochtige of die, welke met een sappig omhulsel, dat licht verrot, zijn omgeven.

Dieper in deze zaak te dringen is voor een leek lastig en ook niet noodig, daar het voor hem voldoende is, wanneer hij weet, hoe in de meest voorkomende gevallen te handelen. Zijn onderzoek kan zich er toe bepalen om te zien of de zaden niet rot, schimmelig of afgebrokkeld zijn en of zij niet muf rieken. Met kleine zaden kan vooraf een kiemproef genomen worden. Daartoe neme men een stuk turf, dat men op de vlakke zijde uitholt; in deze holte worden nu eenige zaden gestrooid en het geheel in een bakje met water gezet. Zijn de zaden goed, dan moeten zij in korten tijd kiemen. Op dezelfde wijze worden de Varens, waarvan men het fijne stof, dat uit de kleine sporenhouders komt, als het zaad kan beschouwen, steeds gezaaid. Alle andere middelen om de kiemkracht te beproeven kan een leek gerust nalaten.

Indien men vreest dat de zaden zullen verrotten of de kiemen door insecten zullen worden afgevreten, dan is het beste ze met een laagje asch te bestrooien, wat zeer tot het behoud der zaden bijdraagt, terwijl de in de asch aanwezige zouten de kieming nog bevorderen.

Groote zaden brengen over het algemeen groote planten voort, terwijl uit kleine zaden meestal kleinere of middelmatig groote planten ontspruiten; daarop moet men bij het zaaien letten bij de te nemen potten of schotels en steeds zulke kiezen, die in grootte met de jonge planten overeenstemmen, waarbij men moet bedenken, dat altijd een gedeelte der zaden niet zal opkomen.

Digitized by Google

De diepte, waarop de zaden moeten gelegd worden, hangt ook van de grootte der korrels af en variëert tusschen 0 en 2 c.M.; zoodat groote Palmzaden ongeveer 2 c.M. diep in de aarde moeten liggen, terwijl zeer fijne zaden, zooals die van Calceolaria, Gloxynia, Lobelia, Reseda, Matthiola, Celosia, Delphinium, enz., weinig of in het geheel niet met aarde bedekt mogen worden, en middelmatig groote zaden, zooals die van Convolvulus, Lavatera, Lathyrus, enz., ongeveer 1 c.M. diep moeten komen te liggen.

Eenige groote zaden, zooals die van Araucaria, Cocos nucifera, Cycas, enz., legt men slechts voor de helft in de aarde, en wel zoo, dat de zichtbare kiem nog juist bedekt wordt, terwijl men de andere helft met mos bedekt. Zoo laat men ze rustig liggen, totdat later de vrucht vanzelf van de plant valt.

Dit laatste moet men vooral niet verhaasten, want de jonge plant leeft in den beginne niet alleen van het door de wortels opgenomen voedsel, maar ook van het zich in de noot bevindende eiwit. Eerst wanneer dit geheel door de plant opgebruikt is, valt de noot af.

De tijd van zaaien is zeer verschillend en hangt af van den tijd, die de zaden noodig hebben om te kiemen. In het algemeen moet men zoo zaaien, dat men in het voorjaar jonge planten heeft, en dit geldt vooral voor die planten, welke onder glas gekweekt worden, om in April, Mei of Juni, al naardat zij meer of minder teer zijn, in den vollen grond te worden uitgeplant. Palmen en dergelijke zaden zaait men het beste in November of December, daar zij vóór Februari of Maart toch niet beginnen te kiemen.

Zaden van koudegrondsplanten zaait men het beste einde Maart of April direct in den vollen grond.

Als grondmengsel gebruike men voor alle potgewassen uitgeziften boschgrond met zand, dat voor de jonge plantjes het beste is. Wil men echter de zaailingen langen tijd laten staan, dan doet men beter het mengsel te gebruiken, waarin de planten steeds moeten geplant worden.

Zoolang de kieming plaats heeft, moet de aarde vochtig, maar niet nat gehouden worden; men zorge echter, dat zij niet te droog wordt, daar dan alles licht kan mislukken. Om de aarde zooveel mogelijk gelijkmatig vochtig te houden, bedekke men den pot met een stuk glas, dat men dagelijks eenigen tijd moet verwijderen, om frissche lucht aan de zaden toe te voeren.

Het gieten moet zeer voorzichtig geschieden, daar anders de zaden licht losgespoeld worden. Het beste gebruikt men daartoe een gieter, voorzien met een fijne broes, of wel een drosophoor.

Om de zaden te doen kiemen, moeten zij in een zekere temperatuur liggen, die voor verschillende zaden verschillend is, en zonder welke

Digitized by Google

alle moeite te vergeefs kan zijn. Zoo verlangen vele zaden van tropische planten een gelijkmatige bodemwarmte van 75° — 90° Fahr., wat men ze natuurlijk in een kamer niet kan geven, mits men een kamerkasje met verwarmingstoestel heeft. Maar zelfs in deze, overigens zeer aanbevelenswaardige kasjes, is het lastig vooral des nachts de noodige warmte te verkrijgen, waarom dan ook de daarin genomen proeven niet altijd zullen gelukken.

Eenige tropische planten, zooals de Koffie (Coffea arabica), Latania borbonica, Phœnix farinifera, enz., zijn tevreden met een lagere temperatuur, van ongeveer 65° Fahr. en de subtropische Dadelpalm (Phœnix dactilifera) met zelfs nog minder. De temperatuur, die de zaden voor de kieming noodig hebben, kan men gemakkelijk nagaan, wanneer men bekend is met den warmtegraad van het land, waaruit zij afkomstig zijn.

Hij, die een tuintje bezit en daarin een warme of gematigde bak heeft laten maken, zal daarin de noodige warmte gemakkelijk kunnen verkrijgen; hij, die echter niet zoo gelukkig is, en dit zal wel met de meesten het geval zijn, moet trachten zich op een andere wijze te helpen. Men moet beginnen met den pot of schotel, waarin men gezaaid heeft, in een warm vertrek te zetten, en komt het er niet opaan of de zaden in den beginne licht of donker staan, dan kan men desnoods de potten boven op de kachel plaatsen, wanneer het hier niet al te warm is; toch moet men hiermede zeer voorzichtig zijn, en indien men het doet, er goed op letten of de pot niet te warm en de aarde te droog wordt. Als middel daartegen kan men den pot op een steen of een plankje zetten, en droogt hij dan nog te sterk uit, in een bakje met water. Op deze wijze is het den schrijver gelukt zaden van den Ivoorpalm (Phytelephas) tot kieming te brengen.

Indien minder warmte noodig is, zet men de zaadpan voor het venster in de zon. Schijnt de zon, dan is het zeer goed haar in een bakje met water te zetten, dat men verwijdert zoodra de zon ophoudt te schijnen.

Op deze wijze gelukt het dikwijls zaden te doen kiemen, maar men moet dan de aarde met een glasruit bedekken en den pot voor het te sterke uitdrogen met een omhulsel voorzien.

Groote zaden kan men, zoolang zij niet gekiemd zijn, uit de aarde nemen zonder ze te schaden, om te zien of de kern ook verrot is.

Zoodra de jonge plantjes voor den dag komen, moet men de potten in het licht, doch niet in de zon plaatsen, om de ontwikkeling zooveel mogelijk te bevorderen. Staan de plantjes tegen het glas aan, dan moet men dit wegnemen en er een stolp of een bierglas overheen zetten; men moet dan echter voor voldoende luchting en opdroging der zaai-

Digitized by Google

lingen zorgen, om het optreden van schimmel, die spoedig alles vernietigt, te voorkomen. Zeer goed zijn de stolpen, die van boven met een luchtopening zijn voorzien; heeft men die niet, dan zet men ze op een paar kleine stukjes hout, om zoodoende de lucht te laten toetreden.

Staan de zaailingen te dicht op elkander, wat met uitzondering van de groote zaden, die ieder afzonderlijk gelegd worden, meestal het geval zal zijn. dan moet men, om ze de noodige ruimte te geven, op gelijke afstanden uitplanten (repiekeeren) en wanneer zij groot genoeg zijn geworden, plaatst men ze ieder afzonderlijk in een potje.

Hiermede zijn de hoofdzaken, die men bij het zaaien, in het oog moet houden, vermeld.

Fig. 81. Stek van Rosa semperflorens.

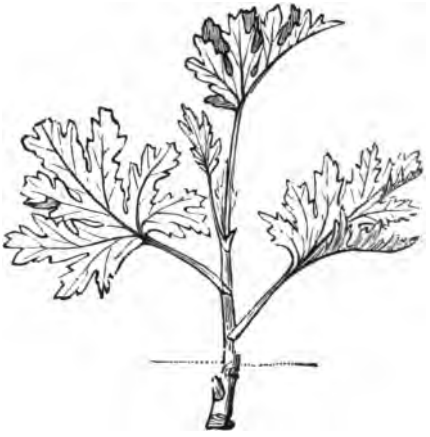

Fig. 82. Stek van Pelargonium roseum.

Wat het kweeken van planten door stekken betreft, deze wijze is dikwijls boven die uit zaden te verkiezen, en wanneer de zaden ontbreken, blijft er geen andere weg over om de planten voort te kweeken; het is dan zaak goede stekjes van de moederplant af te snijden, en deze zoo lang levend en gezond te houden, tot zij wortels hebben gevormd.

Hiertoe gebruikt men jonge, doch volgroeide spruiten. De stekken van eenige planten, bijv. Wisteria chinensis, de bekende Blauwe Regen, groeien echter beter, wanneer zij van het oude hout genomen worden.

De snede moet horizontaal en vlak onder een knoop of blad met

Digitized by Google

een scherp mes gemaakt worden en men lette er op nooit lange, slecht volgroeide, maar korte, krachtige, goed volgroeide scheuten te nemen en wel in hun krachtigste tijdperk, dus kort voor den bloei. Voordat men ze steekt, moeten de onderste bladeren weggesneden worden.

Men gebruikt hiertoe gewone potten of zaadpannen, gevuld met

Fig. 83.

Fig. 84.

Pelargonium-stekken.

Fig. 85. Verbena-stek.

zandigen bladgrond of enkel zand. Tot bedekking worden stolpen gebezigd, die liefst van boven met een luchtgat voorzien zijn.

Hij, die over een warmen bak kan beschikken, doet wel de potten met stekken hier in te graven; ook kan men de stekken direct in den bak steken, doordien men een gedeelte met steenen afsluit om er een ruit overheen te kunnen leggen.

Digitized by Google

Indien men niet in het bezit van een warmen bak is, wordt de zaak lastiger, daar men dan een der hoofdzaken voor het van stek kweeken van tropische planten, de bodemwarmte, mist. Men moet dan de stekken in het warmste jaargetijde steken, en met een weinig overleg kan men dan toch nog zeer goede resultaten verkrijgen. Zoo heeft men bijv. in een kamer, onder glas, zeer goede resultaten verkregen met stekken van Episcea, een schoone bontbladerige ampelplant, Cissus porphyrophyllus, Columnea Schiedeana en C. aurea, verschillende Tradescantia's, Camphylobotrys, Trachospermum jasminoides, Tecoma radicans en T. jasminoides, Ficus stipulata, Coleus, enz.

Fig. 86. Rozenstek.

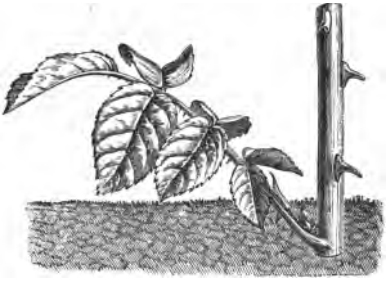

Fig. 87. Rozenstek.

Fig. 88.
Stek van Columnea.

Het stekken van bovengenoemde planten vond plaats in een houten bakje, dat van onder met ijzerdraad was bespannen, terwijl het met een glasruit werd bedekt. Dit bakje was voor ongeveer een hand hoogte met sphagnum (veenmos) gevuld, waar de potten werden ingegraven.

Gemakkelijker is het kweeken van stekken, die niet zulk een hooge temperatuur verlangen als de zooeven genoemde. Tot deze behooren o. a.: Myrtus, Azalea indica, Erica, Evonymus, Epacris, Diosma, Polygala, Pittosporum, Abutilon, Correa, Melaleuca, Escallonia, Laurus en andere koudekasplanten.

Digitized by Google

De stekken van vetplanten, als: Cactus, Euphorbia, enz., moet men, alvorens ze te planten, behoorlijk laten opdrogen; ook mogen zij niet diep geplant worden, en moet men ze dikwijls aan een stokje vastbinden om het omvallen, dat zeer schadelijk voor de wortelvorming is, te voorkomen.

Voordat zij wortel schiet, moet de stek aan de onderzijde een opzwelling (Callus) vormen, uit welke zich later de jonge wortels ontwikkelen; doet een stek dit niet en wordt zij aan de onderzijde zwart, dan moet men met een scherp mes het zwart geworden deel wegsnijden en de stek opnieuw steken.

Een andere wijze van voortkweeken is die door deeling, welke bij zulke planten kan aangewend worden, die zijscheuten of zijspruiten vormen, zooals: Agapanthus, Crinum, Rhapis, Clivia (Imantophyllum), Pandanus, Carludovica, Billbergia, Arum, Colocasia, Caladium, Anthurium, Calla, enz. enz. Bij de deeling moet men er op letten, de jonge scheuten nooit van de moederplant te verwijderen, voordat zij eigen wortels bezitten. Wil men een vrij hoog zittende zijspruit, die moeilijk eigen wortels kan schieten, wegnemen, dan doet men het beste vooraf een insnede onder deze spruit te maken en daaromheen mos te binden, dat men voortdurend vochtig houdt, om zoodoende de wortelvorming te bevorderen. In alle gevallen geeft deeling, wanneer de jonge spruiten geen wortels hebben, weinig uitzicht op succes, ten minste wanneer men niet over bodemwarmte kan beschikken. Het is altijd zeer goed, dat men, om rotting te voorkomen, de spruit aan de wondzijde met asch of fijne houtskool bestrooit.

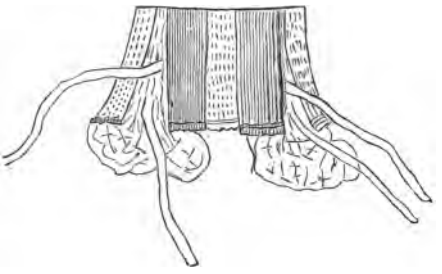

Fig. 89. De Callusvorming.

Vele planten, zooals bijv. Codylina congesta, C. rubra, Aletris, Dieffenbachia, enz., kan men in zoovele stukken snijden als de stam oogen bevat; deze stukjes moeten dan als zaden in den grond gelegd en als stekken behandeld worden. Ook kan men verschillende planten zoo in stukken snijden, dat aan ieder stuk een blad blijft zitten, daar dan de in het bladoksel zittende knop zich ontwikkelt en tot een plant uitgroeit. Van bollen neemt men de jonge zijbolletjes weg en plant die afzonderlijk, terwijl men vele knollen, bijv. die van Gloxynia's, Gesneria's, enz., in stukken kan snijden.

Het is echter eenen liefhebber niet geraden, proeven te nemen met

Digitized by Google

deze wijzen van voortkweeken, wanneer hij niet over bodemwarmte kan beschikken, daar deze dan toch meestal zullen mislukken.

Meer kans van slagen heeft men met het voortkweeken van planten door middel van afleggers en bladstekken, omdat dit dikwijls zonder eenige bodemwarmte gelukt.

Fig. 90. Aflegger.

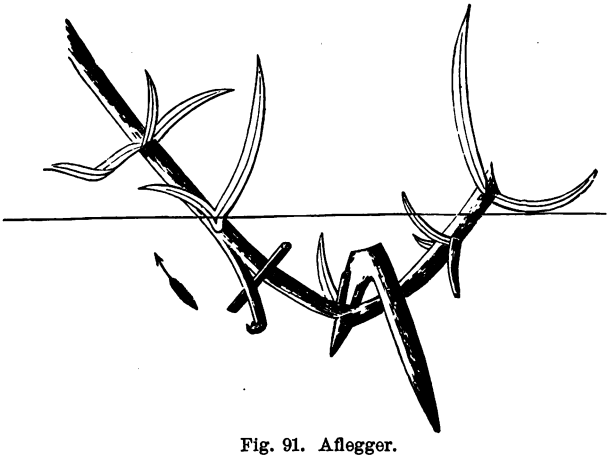

Fig. 91. Aflegger.

Het afleggen kan men aanwenden bij altijd groen blijvende planten, zooals Myrtus, Laurus nobilis, Dianthus, Heliotropium, Rozen, enz.; verder bij alle hout- en struikachtige planten. Hiertoe neemt men krachtige, jonge twijgen, die nog niet gebloeid hebben, en buigt ze neer tot in de aarde, al naardat de plant staat in den vrijen grond, in de aarde van een warmen bak of van een pot; hierbij snijdt men de twijg even in, knakt ze of draait ze even om, ten einde de wortelvorming te bevorderen. De aldus behandelde twijg moet zoo diep in de aarde neergebogen en door middel van haken vastgezet worden, dat voldoende aarde er over komt te liggen en zij zich niet meer kan oprichten.

Wanneer men met een groote plant te doen heeft en men de twijgen niet tot in de aarde kan buigen, dan snijdt men ze in en bevestig

Digitized by Google

om de sneden bloemplotten, die men met aarde vult, of wel men bindt mos om de twijgen, dat men voortdurend vochtig houdt (marcotteeren). Natuurlijk neemt men de twijg nu niet van de moederplant af, voordat zij voldoende geworteld is.

Bladstekken kan men nemen van Gloxynia's, Gesneria's, Begonia's, Rochea's, Echeveria's, Hoya's, enz. Hiertoe snijdt men het blad onmiddellijk bij den stengel af, plant en bevestigt het goed; waarop men wel doet het met een stolp te bedekken.

De Begonia's laten zich van blad ook nog op een andere wijze voortkweeken. Men neemt dan het blad, snijdt de hoofdnerf op verschillende plaatsen in en legt het dan met deze nerf naar onder vlak op de aarde neder. Op deze wijze verkrijgt men verscheidene planten van één blad. De Fragaria's (Aardbeziën), Saxifragra's en anderen laten zich gemakkelijk door hare ranken voortkweeken.

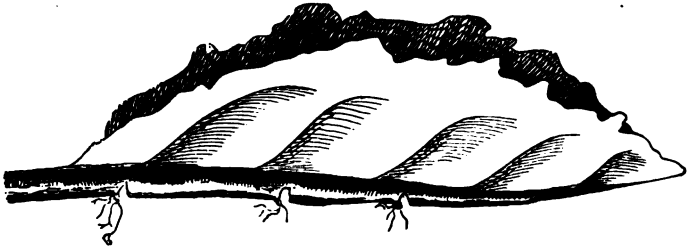

Fig. 92. Bladstek.

Eenige planten, zooals Lilium tigrinum, L. bulbiferum, Begonia Martiana, enz., brengen uit de bladoksels kleine bolletjes voort, die tot voortkweeking kunnen dienen.

Dit is het voornaamste, wat over het voortkweeken te zeggen valt. Hij, die er meer van verlangt te weten, doet het beste, daarover verschillende tuinbouwkundige werken te raadplegen. Het hier medegedeelde kan voor ons doel voldoende geacht worden, omdat er wel niet veel liefhebbers zullen zijn, die zich met de voortkweeking van lastige planten zullen bezighouden.

Digitized by Google

De warme en de gematigde bak in den tuin, de gematigde bak voor het huis.

Zooals reeds in het voorgaande hoofdstuk werd gezegd, is het voortkweeken van jonge planten uit zaden, stekken, enz. zeer lastig, wanneer men niet over bodemwarmte kan beschikken, ja voor warme en teere planten is het zelfs zonder dit hulpmiddel onmogelijk te achten. Hij echter, die in de gelegenheid is een warmen bak aan te leggen, zal geheel andere resultaten verkrijgen en zich veel teleurstelling besparen. Ik wil daarom niet nalaten hier eenige wenken dienaangaande te geven.

Een dergelijke warme bak kan natuurlijk slechts in een tuin of op een binnenplaats liggen en moet zoo gericht worden, dat hij zon heeft, terwijl men hem het beste zoo legt, dat hij met de achterzijde naar het Noorden en tegen een muur komt te liggen.

De afmetingen van den bak kan men willekeurig nemen, al naardat men er zaden of stekken in wil kweeken, of wel, dat men hem ook gebruiken wil om er grootere planten in voort te kweeken of te overwinteren. Indien men den bak alleen voor het kweeken van zaden en stekken gebruikt, zijn de volgende afmetingen voldoende: lengte 3 M., breedte 1½ M. en hoogte 0.40 à 0.60 M. Bij het uitzoeken naar een plaats moet men er ook op letten, dat de bak zoo mogelijk van afvloeiend regenwater bevrijd en zoo droog mogelijk ligt. Het gat, dat men graaft om den mest en de aarde te bevatten, moet even lang en breed als de bak en 0.70—0.90 M. diep zijn. De wanden, die van voren 0.30 M. en van achter 0.60 M. hoog zijn, worden zoo mogelijk gemetseld en moeten inwendig met hout bekleed worden; hij, die dit wat kostbaar vindt, neme 2duims planken en spijkere die tegen vier sterke palen, die aan de vier hoeken in den grond worden geslagen. Men kan ook een vierkant raam timmeren, met sterke hoekpalen, die echter niet in den grond worden geslagen, om zoodoende een bak te verkrijgen, die verplaatsbaar is. Gemetselde bakken, die inwendig niet met hout bekleed zijn, zijn in den regel te koud. Het vullen van den bak kan geschieden met paardemest, blad en paardemest of met enkel blad, al naardat men een warmen of een gematigden bak wil aanleggen. Men gebruike dus het ééne of het ander, dat afhangt van de hoogere of lagere temperatuur, die men noodig heeft. De hoogste temperatuur heeft men noodig voor groote, harde palmzaden, de gemiddelde voor bladstekken en de laagste temperatuur voor gewone stekken. De vulling van den bak

Digitized by Google

geschiedt op de volgende wijze. Op den bodem strooit men eerst een laagje droge bladeren, hierop brengt men den mest in drie lagen van 0.30 M., waarvan iedere laag behoorlijk verdeeld en goed vastgetrapt wordt; op den mest komt eindelijk een laagje goede bosch- of bladaarde, dat, al naar het doel, waarvoor men den bak wil gebruiken, 15 à 25 c.M. dik moet zijn.

Door het insteken van een stok in plaats van een thermometer kan men de zich ontwikkelende warmte nagaan. Men trekt den stok er van tijd tot tijd uit en legt die in de hand; hoe warmer de stok is, des te warmer is natuurlijk ook de bak. Men zij intusschen voorzichtig niet al te groote bodemwarmte te gebruiken, want de wortels, vooral van jonge planten, loopen dan gevaar van te verbranden; bij sterke broeiing is het daarom beter den bak eenige dagen te laten liggen, alvorens hem te gebruiken.

De potten en schotels moeten nu ingegraven worden, althans wanneer men niet direct in den bak wil zaaien of stekken. Bij de opgegeven hoogten zullen de planten dicht bij het glas staan, wat meestal zeer nuttig is.

De bak wordt met ramen gedekt, die even groot als den bak en goed passend moeten zijn. Zeer nuttig is het, wanneer men de voor- en achterwanden door 5 à 7 c.M. breede dwarslatten verbindt, waarop de ramen komen te liggen. Dit versterkt den bak en verhindert het tochten. De ruiten moeten dakpansgewijs over elkander liggen, terwijl men er voor moet zorgen, dat het water goed kan afloopen.

Men moet zeer veel luchten, want de waterdamp zet zich zoo sterk tegen de ruiten af, dat niet alleen het houtwerk van den bak, maar ook de planten anders spoedig zouden gaan schimmelen en rotten. Men opent de ramen steeds aan die zijde, welke van den wind afligt, en wel, door er een stuk hout tusschen te zetten, dat daartoe zoodanig uitgezaagd is, dat het er als het ware getand uitziet. Wanneer men eenige van deze luchthouten heeft, kan men meer of minder lucht geven, al naardat dit noodig is. Op deze wijze worden ook de planten gehard, en die, welke voor den vollen grond bestemd zijn, langzaam aan de buitenlucht gewend, doordat men meer en meer lucht geeft en ten slotte de ramen alleen maar des nachts over de planten heenlegt.

Men moet zorgen, dat des winters de planten niet in den bak kunnen bevriezen, wat men kan voorkomen door de ramen met riet of stroomatten te dekken. Bij zeer koud weder en betrokken lucht blijft de bak ook over dag gedekt en moet men de wanden nog met een kisting voorzien; deze maakt men door op ongeveer een voet van den wand een tweede houten wand te maken en de ruimte daartusschen met turfmolm, blad of mest aan te vullen.

Digitized by Google

Voor het schermen tegen de felle zon gebruikt men zeer wijde rietmatten, dun zeildoek of ook wel houten horren.

Ten laatste wil ik de liefhebbers, die noch over een tuintje, noch over een binnenplaats kunnen beschikken, er op attent maken, dat men ook een bak in huis kan maken, waarvan de ondervinding mij geleerd heeft, dat hij ook zeer goed voor het voortkweeken van planten geschikt is.

Hiertoe neme men een groote, sterke kist, die ongeveer den vorm heeft van de bekende pianinokisten; deze moet dus van voren ongeveer 1 M. en van achter 1½ M. hoog zijn, terwijl men gaten in den bodem

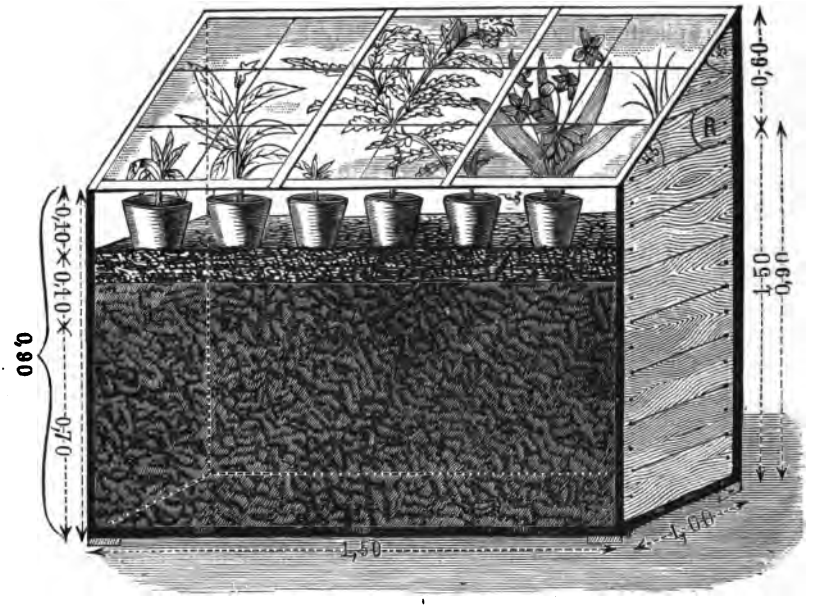

Fig. 93. Gematigde bak in huis.

moet boren. Deze kist vult men tot ongeveer 70 c.M. met vochtig blad, dat goed moet vastgetrapt worden; hierop wordt dan een laag aarde van ongeveer 10 c.M. gebracht, en men heeft een bak, die zeer goed voor zaaien en stekken geschikt is. Deze bak wordt met ramen gedekt, die onder een hoek liggen, overeenstemmende met de wijze waarop het licht er in valt, zoodat zij, al naardat de bak buiten, onder een waranda, in een leegstaande kamer, of op een met glas gedekte zolder staat, meer of minder steil moeten liggen.

De temperatuur in zulk een bak kan onder gunstige omstandigheden 90°—100° Fahr. bedragen. Indien men zorgvuldig te werk wil gaan en

Digitized by Google

niet voor een weinig kosten terugdeinst, dan doet men wel de wanden van zulk een bak met zink te laten bekleeden.

Een zoodanig ingerichte bak kan men ook buiten plaatsen, mits men de wanden dubbel maakt en de tusschenruimte met turfmolm, zaagsel of asch aanvult, om het spoedig afkoelen te voorkomen.

Het aankoopen van planten.

Hoe interessant het kweeken van planten uit zaden of stekken ook is, toch zullen de meeste liefhebbers zich daarmede niet bezighouden, maar liever hunne planten koopen. Hierbij doet zich direct de vraag voor: Waar? Het is lang niet gemakkelijk, deze vraag goed te beantwoorden, daar er veel kweekers zijn, die zich meer speciaal met eenige soorten bezighouden, en waar men deze soorten dus het beste kan verkrijgen, terwijl zij andere soorten in het geheel niet of niet fraai voorhanden hebben. In elk geval late men zich voor tropische planten niet verleiden, deze bij kleine kweekers te koopen; beter doet men, daarvoor naar groote handelskweekers te gaan, die ze meestal in talrijke soorten en goed gekweekte exemplaren voorhanden zullen hebben.

Indien men zelf de planten uitzoekt, moet men er op letten, dat zij goed gedrongen zijn en een goede, gezonde kleur hebben. Vooral moet men er acht op slaan geen planten met lange, slappe, geforceerde stengels of met geelachtige bladeren te koopen, daar deze bij veranderde cultuur, (en dit zal meestal, wanneer zij in een kamer komen, het geval zijn), weldra sterk achteruit of geheel dood gaan. Voor een kenner is een blik op een plant voldoende, om te zien of zij gezond is; voor leeken echter is dit veel lastiger, en ik moet hen dan ook ten sterkste aanraden de planten, zoodra zij gekocht zijn, even uit den pot te nemen, om te zien of de wortels gezond zijn. Gezonde wortels moeten wit, lichtgeel, ook wel roodachtig of rood gekleurd zijn, terwijl zieke of rotte wortels plaatselijk of geheel zwart zijn. Dit onderscheid zal wel iedereen kunnen waarnemen.

Gezonde wortels zijn en blijven een hoofdzaak voor de plant, want al heeft zij ook eenige slechte of geheel afgestorven bladeren, zooals dit bijv. met bol- en knolgewassen het geval kan zijn, dan kan men er zeker van wezen, dat zij, indien de wortels gezond zijn, toch weder goed zal uitgroeien.

Digitized by Google

Of men groote, middelmatige of kleine planten moet koopen, hangt af van de ruimte, die men in zijne vertrekken heeft, en de toestanden, waarin men de planten moet brengen. Hierbij moet men echter wel bedenken, dat men een plant, die jaren lang in een zekeren toestand werd gekweekt, bijv. een tropische plant in een warme kas, maar niet ongestraft in andere, somtijds nadeelige toestanden kan brengen; met andere woorden, blijft het dus steeds gevaarlijk oudere tropische planten op eenmaal in gewone woonvertrekken te willen kweeken. Men doet in alle gevallen beter, één- of tweejarige planten te koopen en deze van den beginne af aan de minder gunstige toestanden van een woonvertrek te gewennen; en het moet gezegd worden, velen gewennen met een weinig zorg zeer goed, uitgenomen die, welke absoluut een zeer hooge temperatuur en vochtige lucht verlangen, zooals bijv. de Nepenthes (bekerplant), Cocos nucifera (gewone Cocosnoot), de meeste Orchideeën, enz. enz. Anderen daarentegen laten zich zeer goed in een kamer overbrengen, zooals bijv. verscheidene Musa-soorten, Strelitzia's, Pandanussen, Coffea's, Bambusa's, Billbergia's, Carludovica's, enz., wanneer men de wenken, in dit werkje gegeven, goed nakomt.

Door de gewoonte gewent men aan veel, en dit geldt voor de planten even goed als voor de menschen, maar beiden gewennen zich beter jong dan oud aan andere toestanden.

De beste tijd om planten te koopen is gedurende de lente en den zomer, omdat men haar gedurende den tijd, dat zij in vollen groei zijn, beter aan andere toestanden kan doen gewennen dan gedurende den tijd dat zij zich in rust bevinden, dat is gedurende den herfst en den winter. Ook kan men in den winter de planten in een kweekerij niet zoo goed uitkiezen, daar zij dan meestal te dicht op elkander staan.

Hiermede wil ik tegelijkertijd een geheel verderfelijke gewoonte onder de leeken bestrijden. Er zijn namelijk vele liefhebbers, die het gevaarlijk achten zelf hunne planten gedurende den winter te bewaren, en die ze dan liever onder de hoede van een kweeker stellen. Dit is een geheel verkeerd beginsel. Ten eerste is er geen enkele rede, waarom een plant, die in een kamer goed groeit, daar weggenomen zou moeten worden, om bij een kweeker te worden gebracht, en ten tweede heeft een kweeker meestal geen plaats genoeg voor zijn eigen planten, zoodat die van een liefhebber dan ook veelal een alles behalve gunstige standplaats verkrijgen, en er in veel ongunstiger omstandigheden komen, dan dit bij den liefhebber aan huis het geval zou geweest zijn.

De planten worden daar dikwijls in een hoek gezet, veronachtzaamd en vergeten, zoodat zij in het voorjaar òf geheel dood zijn, òf zoo ge-

Digitized by Google

leden hebben, dat men ze bijna niet meer kan herkennen. Bij een weinig nadenken zal men zich daar niet over behoeven te verwonderen. De plant kreeg een geheel andere, zoo niet een veel slechtere verzorging en in de meeste gevallen een ellendige plaats, want de goede plaatsen gebruikt een kweeker natuurlijk voor zijn eigen planten; daarbij heeft hij meestal te veel te doen, om zich veel met de bewaarplanten bezig te houden, en hij laat de zorg ervoor aan een knecht over, die er zich meestal nog minder voor interesseert dan de baas.

Groeit een plant in een kamer goed, dan late men ze daar rustig staan; wordt zij echter ziek, dan zoekt men er een betere plaats voor, tracht haar beter te maken en behandelt haar zeer voorzichtig. Zoodoende zal men veel betere resultaten verkrijgen, dan wanneer men de planten naar een kweekerij brengt. Gaat een plant dood, welnu, dan kan men ze zelf ook wel wegwerpen, en dat dit niet zelden ook in een kweekerij plaats heeft, leerde de ondervinding dikwijls genoeg.

Het aantal kamerplanten is zeer groot, zoodat de liefhebber steeds een ruime keuze heeft. Een goede kamerplant moet zoowel 's zomers als 's winters in de kamer kunnen leven, ja zij moet hier zelfs soms nog beter groeien dan in een kas. Hiertoe behoef ik slechts de volgende namen te noemen: Chamædorea in soorten, Morenia Lindenii, Morenia corallina, Curculigo recurvata, Imantophyllum miniatum, enz.; dit zijn alle planten, die in een kamer gedrongener groeien en een dieper groen verkrijgen dan in een kas.

Zijn de planten absoluut geen kamerplanten, zooals bijv. Orchideeën, Nepenthes, Calamus-soorten, Gardenia's, enz., omdat zij een te vochtige lucht verlangen, of verschillende anderen, omdat zij des zomers buiten willen staan, dan zal men dit zelf reeds zeer spoedig zien. Zij groeien dan, niettegenstaande alle genomen moeite, in het geheel niet, òf gaan duidelijk zichtbaar achteruit, òf zij maken veel te lange, slappe scheuten; bemerkt men zoo iets, dan doet men beter de plant zoo spoedig mogelijk uit de kamer te verwijderen.

Voor het vervoeren moeten de planten samengebonden en met stokjes en bast goed vastgezet worden, zoodat het afbreken van bloemen, bladeren of takjes voorkomen wordt; of men de planten hierna nog met papier, watten en een mat omwikkelt, hang af èn van de planten, die men vervoert, èn van het jaargetijde, waarin dit plaats heeft. Voorzichtigheidshalve doet men wel, warmekasplanten voor het verzenden altijd in papier te wikkelen. De verdere verpakking hangt veel af van de reis, die de planten te maken hebben.

Wanneer men planten bij koud weder moet vervoeren, moet men zorgen, dat zij nooit te vochtig zijn. Bij aankomst kunnen zij dan direct gegoten worden.

Digitized by Google

Men moet planten, die gereisd hebben, altijd in een matig warm vertrek uitpakken, en wanneer de kluiten bevroren zijn, deze langzaam laten ontdooien.

Het snoeien van groenblijvende koudekasplanten.

Het snoeien van groenblijvende koudekasplanten is een bewerking, die een ervaren kweeker nooit achterwege zal laten, maar die, wanneer ze doel zal treffen, met de noodige voorzichtigheid en kennis moet uitgevoerd worden. Dit heeft nu echter niet altijd plaats; velen laten deze bewerking geheel achterwege en houden haar voor overbodig; anderen voeren ze wel uit, maar op een zeer onverstandige wijze. Daar het snoeien echter noodzakelijk is om krachtige, goed gevormde planten te verkrijgen, wil ik hier eenige raadgevingen daarover laten volgen.

Wanneer iemand zich van de noodzakelijkheid van het snoeien wil overtuigen, behoeft hij slechts even de groenblijvende koudekasplanten te bezien, wanneer zij in het voorjaar buiten gebracht worden. Hoe ongelukkig zien de planten er dan dikwijls uit, en toch is dit niet de schuld van den kweeker, maar wel van de ongunstige standplaats, die ze des winters gehad hebben.

Toch kunnen zulke planten uitstekend gezond binnen gebracht zijn, maar door gebrek aan ruimte moesten zij te dicht op elkander, te gedrukt en te ver van het licht geplaatst worden, en tengevolge daarvan gingen zij achteruit. Talrijke bladeren vielen gedurende den winter af en niet zelden ook de dunnere takjes; wordt er ook niet voor een goede temperatuur en de hoog noodige versche lucht gezorgd, dan treedt dikwijls droge schimmel op, die groote schade aan de planten toebrengt.

Bij het intreden van het voorjaar beginnen deze planten opnieuw te groeien en vormen nu, wijl zij te donker of te ver van het licht verwijderd staan, dunne, zwakke scheuten, die haar geheel misvormen. Ontvangt een plant alleen van boven of van een der zijwanden licht, dan zal zij ook naar die zijde uitgroeien, waardoor zij dus geheel haar fraaien vorm verliest.

Laat men nu zulke planten het ééne jaar na het andere maar doorgroeien, zonder ze te snoeien, dan verliezen ze meer en meer haar vorm, en ten slotte kan men nauwelijks meer den oorspronkelijken vorm er in herkennen. Om dit te voorkomen moet men geregeld snoeien.

De beste tijd om dit te doen is in het voorjaar, vóórdat de plant

Digitized by Google

begint te groeien; toch kan het ook zonder nadeel later en dan na den bloei geschieden.

Als grondregel geldt hierbij, dat men voorzichtig en in overeenstemming met het natuurlijke voorkomen der plant moet snoeien, en er maar niet zonder nadenken op los snijden. Snoeit men goed, dan doet men niets anders, dan een plant bij hare ontwikkeling helpen. Toont zij van nature dus een pyramidalen vorm te willen aannemen, dan moet zij in overeenstemming daarmede ingesneden worden, terwijl men toch vooral moet zorgen, dat er geen stijve figuur uit ontstaat; ook moet men dikwijls takken wegsnijden, om den stam en de inwendig gelegen takken meer lucht te geven. Men moet niet slechts de zwakke,

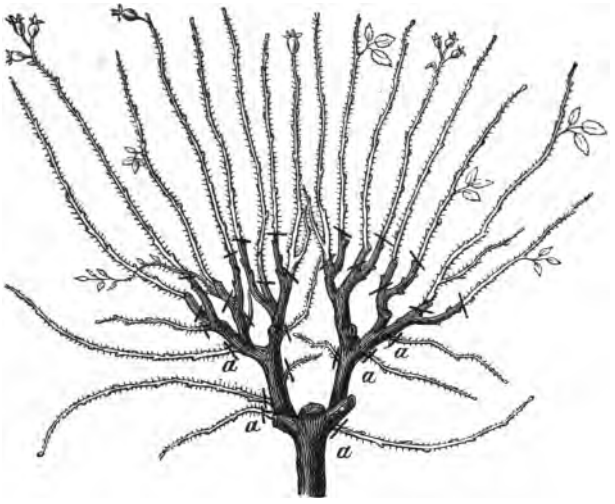

Fig. 94. Snoei van een Rozenstruikje.

dunne takjes wegsnijden, maar dikwijls tot op het oude hout toe insnijden, om een gelijkmatige ontwikkeling te verkrijgen, en evenzoo moet men scheuten, die zich krachtig ontwikkelen, door het wegsnijden van zijscheuten of in hare nabijheid zittende takjes trachten te versterken.

Wat hier omtrent den pyramidalen vorm gezegd is, geldt ook voor de andere vormen, die de planten kunnen aannemen, zooals bijv. den kogelvorm, den schermvorm, enz.

Ten zeerste moet men er op letten, dat men bij het snoeien niet die twijgen wegsnijdt, waaruit de plant moet gaan bloeien; men zal het beste doen planten, die zulke twijgen bezitten, eerst na den bloei in

Digitized by Google

te snijden; hierbij moet men dan vooral de takjes, die zwak gebloeid hebben, terugsnijden.

Ten laatste moet ik nog opmerken, dat het snoeien voor buitenstaande heesters, als: Syringa, Viburnum, Spiræa, enz., even noodzakelijk is om een goeden vorm en rijken bloei te verkrijgen, als voor de koudekasplanten.

De inrichtingen tot berging van planten en het dekken der tuinplanten voor den winter.

Daar de meeste onzer sierplanten in zeer verschillende landstreken thuis behooren, kunnen zij, zooals trouwens reeds vroeger werd opgemerkt, niet allen gedurende onze winters buiten blijven, en moet men dus verschillende inrichtingen hebben, om ze gedurende den winter te bergen. Gaan wij nu de behoeften van de vijf verschillende hoofdgroepen van planten, zooals wij die vroeger genoemd hebben, na, dan valt het volgende daarbij op te merken.

De tropische planten moeten, omdat zij steeds veel warmte en dus ook des winters een temperatuur van 60°—65° Fahr. verlangen, in goed gestookte vertrekken ondergebracht worden, hoewel het de planten niet zal hinderen, wanneer de temperatuur des nachts een graad of tien daalt. Bijna allen willen echter goed, helder licht hebben, voor zoover men ze dat ten minste des winters kan geven, en er zijn slechts weinigen, die gedurende een korteren tijd ook wat donkerder kunnen staan. Tot deze weinigen behooren bijv. Curculigo, eenige Palmen, Plectogyne, enz.

De subtropische planten moeten in een vertrek worden gebracht, waar slechts af en toe gestookt wordt, om er een temperatuur te onderhouden van 50°—60° Fahr. Wat het licht aangaat, geldt hetzelfde wat over de tropische planten gezegd is.

De planten van de Kaap, China, Nieuw-Holland en Japan behandelt men het beste, wanneer men ze in een ongestookte, maar lichte, zoo mogelijk op het Zuiden gelegen kamer brengt. Zij moeten dan zoo gegroepeerd worden, dat die, welke het meeste licht verlangen, het dichtste bij het venster komen te staan, terwijl die, welke met minder licht tevreden zijn, er verder van verwijderd geplaatst worden. Ook moet men natuurlijk de planten zoo rangschikken, dat de kleinste vóór en de grootste achter staan, zoodat de groep van voren naar

Digitized by Google

achter toe oploopt. De temperatuur moet van 45°—50° Fahr. bedragen [1]).

Op deze wijze zal men bijv. kunnen doen overwinteren: Agapanthus, Yucca, Melaleuca, Metrosideros, Callistemon, Acacia, Azalea indica, Camellia japonica, Cordyline rubra, Cordyline indivisa, Erica, enz. enz.

Planten uit Zuid-Europa en landen met hetzelfde klimaat, en in geval van nood ook die uit de voorgaande groep, welke niet al te fijne bladeren hebben en een donkerder standplaats kunnen verdragen, kunnen in een vorstvrije, droge en lichte kamer of kelder, bij een temperatuur, van 35°—45° Fahr. overwinterd worden.

Hiertoe behooren o. a. Nerium Oleander (de Oleander), Laurus nobilis (de Laurier), Magnolia, Cupressus sempervirens, Cupressus funebris, Phormium tenax, Rhododendron arboreum, Viburnum Tinus, Punica Granatum (de Granaat), Ficus Carica (de gewone Vijg), Dianthus (de Anjelier), enz. enz.

Men moet de planten niet binnenbrengen voordat dit hoog noodig is [2]). In de vertrekken, waar de tropische planten staan, zal men ongeveer in het begin van October moeten gaan stoken, terwijl men dit in de kamers, waar subtropische planten staan, niet voor het begin van November zal behoeven te doen.

Alle tropische en subtropische planten, die hard genoeg zijn, moet men des zomers op een beluwde plek buiten zetten, maar ze, al naar de weersgesteldheid, tegen het midden of einde van September binnenbrengen, omdat de nachten dan te koud worden.

Gedurende den winter, wanneer de planten rusten, moet men, zooals reeds opgemerkt is, zeer voorzichtig zijn met gieten, luchten en stoken en vooral voor de vertrekken, waar niet of weinig gestookt wordt, is groote voorzichtigheid noodzakelijk.

De vertrekken, waar Kaapsche en Zuid-Europeesche planten staan, moeten, zoo dikwijls de weersgesteldheid en de temperatuur in de kamers het toelaat, gelucht worden, ten einde rotting te voorkomen. Merkt men dat schimmel optreedt, dan moet dit direct door afwasschen en veel luchten verwijderd worden. Droge, afgevallen bladeren, doode takjes en rottende plekjes aan vetplanten moeten, zoodra men ze ziet, afgesneden en de gewonde plek met fijne houtskool bestrooid worden, en indien dit noodig blijkt, moet men zoo spoedig mogelijk de plant wegwerpen, want krijgen vuil en rotting de overhand, dan wordt de lucht spoedig muf en worden de verliezen grooter. Gegoten mag slechts

[1]) Des nachts kan die nog wel 6 à 8 graden lager zijn.

[2]) De ondervinding heeft geleerd, dat, wil men op alles voorbereid zijn, hier te lande de planten vóór 15 October moeten binnen gebracht zijn. VERT.

Digitized by Google

weinig en gespoten in het geheel niet worden. Bij het luchten moet men zorgen, dat de planten niet in tocht komen te staan.

In den tuin moet men ook tijdig nagaan, welke voorzorgen men daar te nemen heeft. Groote, teere boomen en Conifeeren, zooals bijv. Wellingtonia, moet men met planken of stroo dekken en het dek van boven dichtmaken; men moet echter zorgen, vooral bij groote exemplaren, dat het dek goed vaststaat, daar het anders kan wegwaaien of door schudden schade aan de planten zal berokkenen. Kleinere boompjes en struiken kunnen te zamengebonden en met een rietmat gedekt worden. Klimplanten kan men met stroo of rietmatten dekken.

Stamrozen worden voorzichtig neergebogen, in den grond gegraven

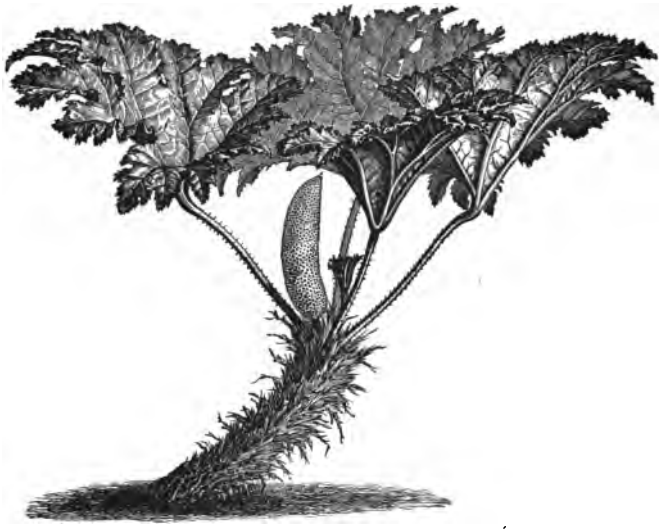

Fig. 95. Gunnera scabra.

en de kroon hierna met een weinig aarde overdekt. Voorzichtigheidshalve kan men den stam en de kroon tegen sterke vorst ook nog met blad dekken. Harde, uitgeplante Rhododendrons kan men, evenals Struikrozen, met blad dekken.

Afstervende vaste planten, zooals Gunnera scabra, Rheum (Rabarber), Clematis, enz., kan men met een laag droog blad bedekken. Bij het dekken met blad moet men echter zorgen, daar steeds steenen of takken op te leggen, ten einde te verhinderen, dat het door den wind weggevoerd wordt.

Maandrozen en dergelijke lage struikjes worden het gemakkelijkst met dennetakken gedekt. Indien men een bak bezit, kan men die

Digitized by Google

uitstekend gebruiken om kleine potplanten, als: Dianthus (Anjelier), Auricula, Primula, Hydrangea, Cheiranthus (Muurbloemen), enz., in te overwinteren, maar men moet niet vergeten om er dan een kisting omheen te laten maken, en indien het vriest de ramen met rietmatten te dekken [1]).

Indien men een kas bezit, wat wel niet met velen het geval zal zijn, kan men deze natuurlijk gebruiken om planten in te overwinteren, die anders in de verschillende vertrekken moeten gebracht worden.

Wat het dekken zelve betreft, moet men zorgen, dat dit zoo geschiedt, dat de planten zoo weinig mogelijk van het indringende regen- en sneeuwwater te lijden hebben; daartoe moet men zoo min mogelijk stroo gebruiken, omdat dit de vochtigheid opneemt en die, bij gebrek aan warmte, tot nadeel der planten zeer lang vasthoudt; want, zooals ieder wel begrijpen kan, moet koude vochtigheid bij gebrek aan versche lucht noodzakelijk rotting ten gevolge hebben. Daarom zijn dennetakken, bastmatten, rietmatten, planken en droog blad een veel beter dekmateriaal, wijl dit de vochtigheid niet zoo lang vasthoudt. Zoo is bijv. voor jaarlijks afstervende planten droog blad het beste dekmiddel, dat men verlangen kan [2]).

Ook moet ik er nog op wijzen, dat men buiten niet met dekken moet beginnen, voordat dit bepaald noodig is. Dit geldt vooral voor de jaarlijks afstervende planten, waarvan men alleen de wortels behoeft te dekken en waar men dus zonder gevaar een lichte vorst overheen kan laten gaan. Voorzichtiger moet men zijn met niet afstervende planten, zooals Rozen, teere Conifeeren, enz., daar deze veel van den kouden wind lijden.

Is de winter voorbij, dan moet het ontdekken en naar buiten brengen der planten voorzichtig en dus langzamerhand geschieden.

Men begint met de bedekking in den tuin weg te nemen, en wel van de hardste planten het eerst. Hiermede zal men in de eerste helft van April kunnen beginnen, maar men moet de planten tijd geven zich langzamerhand aan de koudere lucht te gewennen. Men zal dus wel doen lage planten des nachts gedurende den eersten tijd nog met een bloempot of mand te bedekken, en wanneer het zeer koud is ook overdag. Grootere planten moet men met rietmatten ook dan nog vooral tegen wind beschermen. De ramen der bakken moeten langzamerhand

[1]) Het maakt een groot verschil, met welk winterklimaat men te doen heeft. De door den Schrijver voor deze laatstgenoemde planten gegeven wenken gelden voor Duitschland; in het Zuiden van ons land zijn ze overbodig, terwijl onze noordelijke provinciën in dit opzicht weer meer met Midden-Duitschland overeenkomen. Voorzichtigheid kan in geen geval kwaad, als men de gedekte planten in 't voorjaar maar bij tijds — met het oog op late vorst — aan de lucht gewent. VERT.

[2]) Turfmolm is nog beter, omdat de jonge spruiten in 't voorjaar daar gemakkelijker doordringen. VERT.

Digitized by Google

hooger op lucht gezet worden, om ze, al naar het weêr warmer wordt, aan de buitenlucht te gewennen.

De bedekking der grootere planten moet men langzamerhand wegnemen, en wel het eerst aan de Zuidzijde, daarna aan de Westzijde en later aan de beide andere kanten. Zoodoende worden de planten niet direct aan de koude winden blootgesteld [1]).

Ook op het weer moet men een weinig achtslaan en de bedekking zoo mogelijk op een zachten of regenachtigen dag verwijderen. Hiermede heeft dus juist het tegenovergestelde plaats als met het binnenbrengen en dekken der planten, dat zoo mogelijk op een drogen dag moet geschieden.

Het buiten brengen der Kaapsche en Zuid-Europeesche planten mag eerst geschieden, wanneer er volstrekt geen vorst meer te verwachten is, zoodat men het beste doet hiermede tot half Mei te wachten.

Hij, die niet veel koudekasplanten heeft, een tuintje of binnenplaats bezit en niet tegen de moeite opziet, kan natuurlijk veel vroeger met het naar buiten brengen der planten beginnen, en wel zoodra het weder in het voorjaar zacht genoeg is, indien hij slechts oppast, de planten, zoodra het weder koud wordt, binnen te brengen en ze des avonds zoo lang onder dak te zetten, tot geen nachtvorsten meer te vreezen zijn. Indien men dit heen en weder dragen der planten niet te omslachtig vindt, kan men ze gerust half April reeds buiten brengen.

Tegen midden Juni kan men ook harde subtropische en tropische planten buitenbrengen, wat vele liefhebbers gaarne doen, hetzij om ruimte in hunne vertrekken te maken, hetzij om hunnen tuin met deze planten te versieren, die er tegelijkertijd sterker en gezonder door worden. Toch moet men er voorzichtig mede zijn, en het is beter, die, waarvan men niet zeker is, dat zij onze zomertemperatuur kunnen verdragen, binnen te houden. Zeer goed zijn daartoe echter geschikt: Chamærops humilis, Ch. excelsa, Ch. Hystrix, de Kentia-soorten, Latania borbonica, Corypha australis, Nieuw-Zeelandsche en Nieuw-Hollandsche Boomvarens, Araucaria-soorten, Dasylirion, benevens vele Agave- en Aloë-soorten.

Al deze planten kan men gerust buiten plaatsen, mits zij tegen den wind en, de Agave- en Aloë-soorten uitgezonderd, ook tegen felle zonneschijn beveiligd zijn; de teerste van allen, namelijk de Boomvarens, mag men alleen onder boomen plaatsen.

[1]) Dit is geen werk over cultuur in ruimen zin, anders zou een uitvoerige toelichting voor ons land hierbij gevoegd moeten worden. Het zij dus voor deze plaats voldoende er aan te herinneren, dat in het voorjaar bij zonnig weer de te groote en sterke afwisseling tusschen dag en nacht zeer schadelijk is, en men dus weldoet dán vooral de planten tegen de zon te beschutten, wanneer men oppervlakkig zou meenen, dat die haar goed moest doen. VERT.

Digitized by Google

De bijzondere behandeling van een aantal gezochte, door schoone bloemen of sierlijke bladeren uitmuntende kamerplanten.

In het nu volgende overzicht is alleen sprake van de bijzondere behandeling van die planten, welke door het groote publiek zeer gezocht worden, hetzij om hare fraaie bloemen of sierlijke bladeren, hetzij om haren geur of hare prachtige groeiwijze, terwijl slechts die zijn opgenomen, welke geschikt zijn om in de kamer of in het voor het huis gelegen tuintje te worden gekweekt. Alle andere zijn weggelaten, daar ze hier niet op hare plaats zouden zijn en het met de vele duizenden soorten, die thans bekend zijn, een onbegonnen werk zou wezen ze op te nemen.

De hier behandelden komen allen reeds voor in de hier voorgaande opgave van planten, waarin het land harer herkomst en verdere bijzonderheden werden vermeld, zoodat deze zaken bij velen zijn achterwege gelaten.

I. Tropische planten.

Achimenes. Dit zijn lage, kruidachtige plantjes, met een schubachtigen wortelstok. Zij zijn afkomstig uit de tropische wouden en dalen van Centraal- en Zuid-Amerika en munten uit door zeer fraaie bloemen. Zij verlangen veel schaduw en een matig warme, vochtige

Digitized by Google

lucht. Voor den liefhebber zijn zij slechts aanbevelenswaardig, wanneer hij over een kasje kan beschikken. De kleine, schubbige wortelstokken, van de grootte eener erwt of boon, worden in Maart geplant in zandigen boschgrond, terwijl de potten van een goede drainage moeten worden voorzien. Zij moeten zoodanig geplant worden, dat zij ongeveer een vinger breed uit elkander liggen en met $1^1/_2$ c.M. aarde zijn bedekt. Hierna moeten de potten warm, en zoodra de jonge plantjes te voorschijn komen, ook goed licht worden gezet. Zoodra zij in den herfst beginnen af te sterven, mag men ze niet meer gieten en moeten zij op een droge, matig warme plaats bewaard worden, waar zij tot het voorjaar kunnen blijven staan. Van tijd tot tijd moeten zij even gegoten worden, om het te sterke uitdrogen te voorkomen. Zij worden het beste met lauwwarm water gegoten. Aanbevelenswaardig zijn A. longiflora, met groote, violetblauwe bloemen, uit Mexico, en A. coccinea, van Jamaïca, met scharlakenroode bloemen. Beiden behooren tot de hardste soorten.

Aletris (Dracæna). Hare cultuur komt geheel overeen met die der tropische Palmen. De meest aanbevelenswaardige soorten zijn A. fragrans en A. frutescens, die echter beiden ook des zomers binnen willen staan. De eerste soort is teerder dan de laatste, doch beiden groeien in een kamer zeer goed, wanneer men ze met een weinig verstand behandelt; daarbij komt nog, dat A. fragrans een prachtige sierplant is.

Amaryllis. Zie omtrent deze plant het hoofdstuk: „Het kweeken van bloembolgewassen."

Anthurium. Dit zijn fraaie sierplanten, uitmuntende door schoone bladeren. Er zijn een aantal soorten van bekend, die meest allen in de wouden van Zuid-Amerika thuis behooren, en dus een hooge temperatuur met veel vocht verlangen, reden waarom zij zonder kasje moeilijk in een kamer te houden zijn. Een der schoonste soorten is A. crystallinum. Een andere soort, die minder door hare bladeren, dan wel door hare fraaie, scharlakenroode bloemen uitmunt, is A. Scherzerianum. Zij moeten in ruwen boschgrond, vermengd met sphagnum (veenmos), stukjes houtskool en zand geplant worden; verder willen zij licht, maar toch beschaduwd staan, terwijl men ze dikwijls moet afwasschen en spuiten.

Bambusa vulgaris. Het bekende Indische Bamboe, dat door zijne bevallige houding en fraai, heldergroen blad uitmunt. Het groeit in een warme kamer zeer goed en is, vooral wanneer het wat groot wordt, zeer sierlijk. De plant moet in goeden, zandigen bladgrond geplant worden, terwijl zij een flinke drainage moet hebben. Zij verlangt een lichte, half zonnige standplaats. Gedurende den zomer moet zij rijkelijk

Digitized by Google

met warm water gegoten worden, in den winter is minder gieten wenschelijk; ook moet men niet vergeten haar des zomers dikwijls te spuiten. In den winter laat zij een deel harer bladeren vallen, wat echter voor de plant niet schadelijk is. Een andere soort is B. verticillata (Guadua latifolia), met breedere bladeren, die ook zeer goed in een kamer groeit.

Begonia. Dit zijn lieve bladplanten, maar ook zeer gevoelig voor droge lucht. Er bestaan zeer vele soorten van; weinigen zijn echter geschikte kamerplanten. De planten vormen kleine struikjes, met meestal zeer schoon geteekende bladeren of wel fraaie bloemen. Eenige der beste soorten zijn: B. argyrostigma, B. coccinea, B. discolor, B. semperflorens, B. magnifica, B. Rex, B. bulbifera, B. Verschaffeltii, B. Martiana, B. smaragdina, enz.

Men moet ze in goeden boschgrond met zand kweeken, terwijl de potten goed gedraineerd moeten zijn, daar ze niet te veel vocht kunnen verdragen; gespoten mogen zij niet worden, omdat daardoor slechts rotte plekken op de bladeren ontstaan.

De meeste soorten moeten zoo mogelijk in een kasje staan met een temperatuur van 60°—65° Fahr. en verlangen een vochtige lucht met een goede, lichte standplaats. Verscheidene hardere soorten houden het ook des zomers buiten uit; zij moeten dan echter op een luwe, eenigszins beschaduwde plek staan. Zeer fraai voor buiten zijn de Knol-Begonia's, die door fraaie, enkele en gevulde bloemen uitmunten. De knolachtige soorten sterven tegen den winter af. Zij moeten dan zeer weinig gegoten en bij een temperatuur van 50°—60° Fahr. overwinterd worden. Tegen het einde van Maart of het begin van April worden zij verplant; men geeft ze langzamerhand meer water en zet ze, wanneer ze goed uitgegroeid zijn, weder in het kasje of wel men plant ze buiten uit.

De voortkweeking geschiedt zeer gemakkelijk, door deeling der knollen, door stekken en door bladeren, die men op een warme, vochtige plaats op de aarde legt, na de hoofdnerf op een paar plaatsen te hebben ingesneden.

De dicht behaarde soorten — en dit zijn meestal de schoonste — laten zich slechts in een kasje kweeken.

Billbergia, Vriesea, Tillandsia. Dit zijn meestal kleine planten met stijve, aan den rand gedoornde bladeren, die in de wouden van Brazilië tegen boomstammen groeien. Zij munten uit, hetzij door de schoone teekening der bladeren, hetzij door de fraaie, aarvormige bloemen, die zich in verschillende jaargetijden, ook gedurende den winter, ontwikkelen. Van de talrijke soorten dezer geslachten zijn er slechts weinige voor kamercultuur geschikt; de beste daartoe zijn:

Digitized by Google

Billbergia nutans, B. Morelliana, B. bicolor, B. pyramidalis en Vriesea splendens.

De meesten kunnen, in de kamer gehouden, niet veel vochtigheid verdragen, zoodat zij des zomers slechts matig en des winters weinig moeten gegoten worden. Zij moeten in ruwen boschgrond, vermengd met sphagnum, houtskool en zand geplant worden en verlangen daarbij een goede drainage. In haren groeitijd willen zij zeer licht staan; hebben zij gebloeid, dan zijn zij ook met een minder lichte standplaats tevreden. Zij vormen dan aan den voet der oude plant een of meer jonge spruiten, die doorgroeien, terwijl de oude plant langzaam afsterft en bij de volgende verplanting afgesneden kan worden.

Fig. 96. Vriesea splendens.

Cacteeën. Deze eigenaardige, vreemd gevormde planten groeien meestal in een kamer zeer goed. Zooals reeds uit het vroeger gegeven overzicht bleek, zijn er talrijke soorten, die meestal door schoone bloemen uitmunten. De beste soorten zijn:

Cereus grandiflorus, de „Koningin der nacht"; zij geeft prachtige, groote, welriekende bloemen, die echter slechts éénen nacht duren. C. nycticalis, de bloem is bijna zoo groot als die der voorgaande soort, maar geheel reukeloos. C. speciosus, met purperroode, aan de spitsen violet gekleurde bloemen.

Pilocereus senilis, zeer eigenaardig, daar zij geheel met lange, witte haren overdekt is.

Epiphyllum truncatum, met roseroode bloemen. E. Altensteinii, met roseroode bloemen. Het zijn zeer vreemde vormen, met neerhangende, bladachtige takken. Beiden zijn zeer hard en goed voor de kamer geschikt.

Phyllocactus Ackermanii, met groote, donkerroode bloemen; een veel verspreide en gezochte soort. Ph. alatus, met roseroode bloemen.

Cereus Mac-Donaldii, een veel op C. grandiflora gelijkende soort, met groote, oranjekleurige bloemen. Zeer interessant is C. peruvianus, die een vijfhoekigen vorm heeft en somtijds tot over de 20 Meter hoog kan worden.

Digitized by Google

Opuntia Ficus indica, de Indische Vijg, met gele bloemen en eetbare vruchten. O. Rafinesquiana, met gele bloemen, een soort, die den winter hier zonder bedekking buiten kan doorbrengen. O. coccinellifera, de Cochenille-Cactus, met fraaie, gele bloemen. O. multiflora, een zeer rijkbloeiende soort, met groote, gele bloemen.

Bij de cultuur moet men zorgen, dat zij in goed verteerden bladgrond worden geplant, die met een ruime hoeveelheid zand is vermengd; ook verlangen zij een goede drainage. Zij moeten vooral kleine potten en een warme, zonnige standplaats hebben en mogen slechts matig begoten worden.

De Cacteeën hebben over het algemeen slechts weinig wortels en zijn zeer gevoelig voor koude en vochtigheid, zoowel van onder als van boven; vooral kouden regen kunnen zij niet verdragen. Gedurende den zomer moet men ze in een warme, luchtige, zonnige kamer, vlak achter de vensters zetten; des winters kunnen zij in een zonnig vertrek bij 50°—60° Fahr. gehouden worden. Eenige soorten houden het des zomers zeer goed buiten uit; een paar kunnen zelfs onder lichte, ja, zonder bedekking hier overwinteren. Gedurende den winter mogen zij slechts uiterst weinig gegoten worden, terwijl er zijn, die geen meststoffen kunnen verdragen.

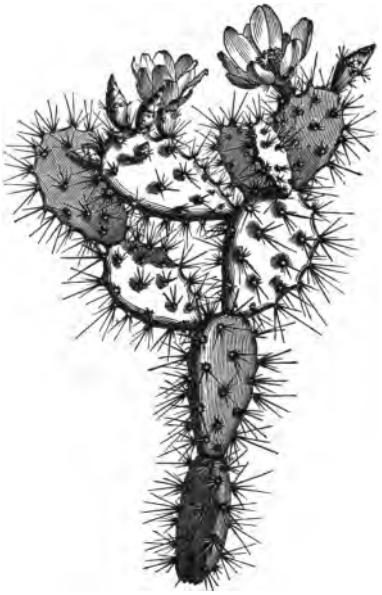

Fig. 97. Opuntia multiflora.

Tot de teerste soorten behooren de Melocacteeën, Phyllocacteeën, Epiphyllums, Rhipsalideeën en Peirescia's. Het voortkweeken der Cacteeën geschiedt zeer gemakkelijk door stekken in zand, die echter, vóór zij geplant worden, een paar dagen moeten liggen om de wond te laten opdrogen. Zij behoeven slechts weinig verplant te worden; ééns om de twee jaar na den bloeitijd is voldoende.

Caladium, Colocasia, Arum. Dit zijn allen fraaie bladplanten, die echter meest allen zeer gevoelig zijn voor droge kamerlucht, waardoor slechts enkele soorten, en dan nog wel met veel moeite, in een kamer te kweeken zijn. De bladeren zijn hartvormig, vrij groot en nu eens wit, dan weder rood, dan weder rood en wit gekleurd of gevlekt; som-

Digitized by Google

tijds zijn zij effen groen. De meesten zijn knolgewassen, die tegen den winter afsterven. C. arborescens is een boomachtige soort, met groote, groene bladeren; zij kan somtijds 6 voet hoog worden. C. bicolor (Arum bicolor), met groene, rood gevlekte bladeren. C. argyrites, met groene, wit gevlekte bladeren.

Colocasia esculenta (Cal. esculentum) is een zeer harde, fraaie soort, die gedurende de zomermaanden op een beluwde, schaduwrijke plek zeer goed buiten kan staan. Col. macrorhiza is een zeer schoone soort, met groote, hartvormige bladeren.

De cultuur van Caladium, Arum en Colocasia, drie zeer na aan elkander verwante geslachten, is bijna dezelfde. Zij moeten in een voedzamen grond, bestaande uit groven boschgrond, wat oude koemest, sphagnum, houtskool en zand, geplant worden; de potten moeten tamelijk groot en goed gedraineerd zijn. Gedurende den groeitijd moet men ze in een warm, licht vertrek zetten, veel gieten en spuiten; is men in staat ze in een vochtige atmosfeer te houden, dan is dit nog beter. Men moet er echter op letten, dat zij niet in de zon staan. Cal. arborescens sterft des winters niet af, maar moet toch gedurende dien tijd veel minder water hebben.

Canna. Dit zijn fraaie bladsierplanten, die ook door hare roode en gele bloemen uitmunten. Het zijn knolgewassen, die tegen den winter afsterven. Des winters moeten de knollen in een droog, luchtig, matig licht vertrek worden bewaard, bij een temperatuur van 45°—50° Fahr. In het voorjaar moeten zij in een mengsel van bladgrond, ouden koemest en zand opgeplant, en daarna matig warm gezet en aangegoten worden. Is het weder goed warm geworden, tegen het einde van Mei, dan zet men ze buiten of plant ze uit; zij moeten nu veel gegoten en gespoten worden. Uitgeplant worden zij zeer fraai, wanneer men ze plant op een ongeveer 2 voet dikke laag paardemest, waardoor dan bodemwarmte ontstaat. In het begin van October sterven de bladeren af; men neemt ze dan uit den grond, maakt ze schoon en bergt ze voor den winter.

Wil men Canna's in een kamer houden, dan moeten zij zeer luchtig staan, daar zij anders te lang worden.

Carludovica. Men kent van dit geslacht ongeveer 15 soorten, allen schoone bladplanten, maar waarvan slechts eenigen voor kamercultuur geschikt zijn. De hardste soorten zijn: C. Moritziana, C. atrovirens, C. plicata, C. Sartorii en C. palmata. De laatste is zeker wel de schoonste, maar ook, wegens hare luchtwortels, de lastigste soort. Hij, die deze soort echter wil kweeken, doet het beste den stam ongeveer 4 c.M. dik met sphagnum te omwikkelen, zoodat de luchtwortels steeds vochtig blijven. Men giet dan niet de aarde,

Digitized by Google

maar wel het mos, zoodat het water daardoor op de aarde loopt. Op deze wijze behandeld, lijden de luchtwortels volstrekt niet van de droge kamerlucht.

Als een zeer lieve versiering kan ik ieder zeer aanbevelen in denzelfden pot Ficus stipulata te planten, en de stengeltjes daarvan tegen het mos op te leiden. Dit maakt een zeer fraai effect.

De Carludovica's zijn zeer fraaie sierplanten en uitstekend geschikt om alleenstaande op standaards te worden gezet; ze moeten

Fig. 98. Carludovica palmata.

dan echter groot genoeg zijn en mogen vooral niet donker staan.

De beide soorten C. Moritziana en C. atrovirens bloeien geregeld elk jaar, maar de bloei is niet zeer fraai te noemen.

Cinnamomum aromaticum. De Kaneelboom. Het is een boom met min of meer kantige stengels en lange, toegespitste bladeren, die fraai geaderd en glanzend donkergroen gekleurd zijn. Zij moet in goeden, zandigen bladgrond in een warme kas of warme kamer gekweekt

Digitized by Google

worden. Zij verlangt matig gegoten, maar daarentegen veel gespoten te worden. Deze soort moet ook des winters warm staan.

Cissus. Een zeer schoone klimplant. De beste soort is C. discolor, die hare volle schoonheid hoofdzakelijk als jonge plant ten toon spreidt. De hartvormige bladeren zijn aan den onderkant purperrood, aan de bovenzijde daarentegen licht en donkergroen gekleurd, welke kleuren met wit en donkerpurper vermengd zijn. Om deze plant in volle pracht te bezitten, doet men het beste haar jaarlijks in zandigen boschgrond op bodemwarmte van stek te kweeken. Zoo fraai deze plant is, zoo moeilijk is zij in een kamer te kweeken, omdat haar schoone kleuren zich alleen in vochtige warmte ontwikkelen. Bij gebrek aan vochtige warmte en ook wanneer de plant ouder wordt, gaat de fraaie kleurmengeling te loor en maakt plaats voor een sombere, groenachtige tint.

Wanneer den liefhebber een kasje ten dienste staat, zij het met verwarmingstoestel of niet, dan raad ik hem sterk aan zich deze plant aan te schaffen. In een ampel daarin opgehangen, maakt zij met haar naar beneden hangende takken een zeer lief effect. Zij verlangt zeer veel licht.

Een andere soort, C. antarctica, is gemakkelijker te kweeken en groeit in een kamer tamelijk wel. Zij moet geplant worden in een mengsel van blad- en boschgrond met zand, terwijl men haar veel moet spuiten en een lichte standplaats moet geven. Zij kan bij 45°—50° Fahr. overwinterd worden en des zomers zelfs buiten staan.

Clerodendron Thompsonæ. Dit is een prachtige tropische klimplant, met hartvormige bladeren, uitmuntende door hare talrijke witte bloempjes, die aan den top donkerpurper gekleurd zijn. Hare cultuur komt overeen met die van Cissus discolor, maar zij is iets harder.

Coffea. De Koffieheester. Hiervan komen twee soorten meer algemeen voor, en wel C. arabica met kleine en C. liberica met groote bladeren. De eerste soort is voor kamerplant vrij wel geschikt, daar zij de droge lucht goed kan verdragen en bij een goede behandeling lieve struikjes vormt, die wel eens bloemen, maar zeer zeldzaam vruchten voortbrengen. De vruchten gelijken zeer veel op een donkerroode kers, en bevatten twee zaden (boonen), die, wanneer men ze versch kan verkrijgen (wat echter niet gemakkelijk het geval is) zeer goed kiemen.

De planten moeten in een niet al te zwaren, voedzamen grond (bladmet boschgrond) gezet, matig en dikwijls met lauw water gegoten en gespoten worden, opdat de witte luis er niet in zal komen, die zeer lastig is. Om fraaie plantjes er van te verkrijgen, moet men ze goed schoonhouden en in halve zon zetten. Felle zon verdragen zij evenmin als gasdamp, zoodat men in de kamer, waar

Digitized by Google

zij staan, geen gas mag branden, daar anders de bladeren afvallen.

Coleus. Dit zijn halfheesters met bonte bladeren, die het zeer goed in een kamer uithouden. Zij worden in goeden, zandigen bladgrond gekweekt en verlangen een goede drainage. Het beste is het, ze in den herfst te steken en bij een temperatuur van 50°—60° Fahr. te overwinteren. In het voorjaar worden zij dan verpot en in een vertrek met 60°—70° Fahr. warmte gezet. Indien men verlangt dat zij fraai gekleurde bladeren zullen maken, moeten zij een vochtige warmte en halve zon hebben [1]).

Crinum. Groote bolgewassen, met lange, zwaardvormige, lichtgroene bladeren en heerlijke, lelieachtige bloemen, die ten getale van 8 tot 12 op één bloemsteng van 2 voet hoogte staan en een keurigen, fijnen geur verspreiden. De beste soorten zijn C. erubescens, C. asiaticum en C. amabile.

Zij moeten in een tamelijk zwaren grond, bestaande uit bladgrond, ouden koemest en zand geplant worden; verder moeten zij in een licht, warm vertrek staan en gedurende den zomer veel, gedurende den winter weinig gegoten worden. Zij behoeven niet ieder jaar verplant te worden; men doet dat, wanneer zij het noodig hebben. C. erubescens is harder dan de andere soorten en kan in een temperatuur van 50°—60° Fahr. overwinteren; zij heeft fraaie, witte bloemen met roode meeldraden en maakt een aantal jonge spruiten, waaruit men gemakkelijk jonge planten kan kweeken, wanneer men ze niet van de moederplant afneemt, voordat zij eigen wortels hebben. De andere soorten maken niet zoo gemakkelijk jonge spruiten. De bloemen verschijnen van Augustus tot October. De bollen mogen niet dieper dan tot aan den hals geplant worden.

Curculigo recurvata. Een der beste en hardste kamerplanten, die gedurende den winter met een iets donkerder standplaats tevreden is en een palmachtig voorkomen heeft.

Hare groote, geribde, lange bladeren hebben haar tot een der geliefdste kamerplanten gemaakt; jammer is het, dat de jaarlijks verschijnende bloemen niets te beteekenen hebben.

Zij moeten in goeden bladgrond, rijkelijk met zand vermengd, geplant worden en een goede drainage hebben, terwijl men ze in een warme kamer zet en goed vochtig houdt. Zij maken talrijke jonge spruiten, waaruit men lieve jonge plantjes kan kweeken, en die een kweeker reeds vóór zij bladeren ontwikkeld hebben, afsnijdt en in stukjes gesneden ter voortkweeking gebruikt. Ik kan dit echter een liefhebber

[1]) Men heeft opgemerkt, dat ze gemakkelijker in een warme kamer dan in de kas kunnen overwinteren. De reden hiervan is, dat ze in den winter geen vocht verdragen en dan in de kamer droger staan dan in de meeste warme kassen. VERT.

Digitized by Google

onmogelijk aanraden, wanneer hij niet over bodemwarmte kan beschikken; het beste voor hem is, de plantjes totdat zij eigen wortels hebben – wat in het tweede jaar na hun ontstaan het geval zal zijn – aan de moederplant te laten zitten en ze eerst dan af te snijden.

Er bestaat nog een bontbladerige variëteit van C. recurvata, die zeer fraai, maar ook zeer lastig is, waardoor zij voor kamercultuur minder geschikt moet geacht worden.

Cycadeeën. De voornaamste soorten van deze familie, waartoe de geslachten Cycas, Encephalartos, Ceratozamia en Dioon be-

Fig. 99. Curculigo recurvata.

hooren, zijn allen zeer interessante en fraaie planten, maar kunnen voor de kamercultuur toch weinig in aanmerking komen, daar zij bijna allen zeer licht, vochtig en warm willen staan en men in een kamer moeilijk aan deze voorwaarden kan voldoen. Slechts hij, die over een kasje kan beschikken, heeft kans eenig succes met deze planten te verkrijgen. Daar deze familie een groot aantal liefhebbers telt, wil ik er hier het een en ander over mededeelen.

Het geslacht Cycas komt voor in Oost-Indië, Cochinchina, China, Japan en op de Molukken, zoodat de meeste hiertoe behoorende soorten in een warme kamer moeten geplaatst worden. De meest bekende soort

Digitized by Google

is C. revoluta, die om hare prachtige, donkergroene, vedervormige bladeren zeer gezocht is. Zij komt voor in het warmere gedeelte van China en Japan. Zij moet in goeden bladgrond met zand gekweekt en in een warme, lichte kamer (liever kasje) geplaatst worden. Wanneer zij niet op bodemwarmte staat, is zij zeer gevoelig voor te veel water en mag dus niet veel gegoten worden; daarentegen willen zij gaarne veel met lauw water gespoten worden.

Gedurende den winter mogen zij bijna in het geheel niet gegoten worden en moet men zeer voorzichtig zijn, dat de wortels niet te koud staan, daar deze zeer licht afrotten.

Het beste is, een proef met jonge planten te nemen, daar oudere toch bijna nooit in een kamer willen groeien. Is gedurende den winter de lucht te droog of te onzuiver geworden, dan doet men zeer goed deze planten met een vochtigen doek te bedekken.

Jonge planten moet men geregeld ongeveer in Mei zoo voorzichtig mogelijk verplanten. Als hoofdregel moet voor deze planten gelden, dat het beter is te weinig dan te veel te gieten.

Het geslacht Zamia komt voor in tropisch Amerika en wel hoofdzakelijk in West-Indië en Midden-Amerika; daarentegen vindt men het geslacht Encephalartos in de droge vlakten van tropisch en subtropisch Afrika; alleen E. spiralis maakt een uitzondering, daar deze in Nieuw-Holland gevonden wordt.

Van deze beide geslachten is echter Encephalartos Altensteinii slechts voor kamercultuur aan te bevelen, daar zij veel harder is dan de andere soorten.

Het geslacht Ceratozamia komt in Mexico voor en C. mexicana kan gedurende den winter een temperatuur van 50°—60° Fahr. verdragen, waardoor zij waarschijnlijk wel voor de kamer geschikt zal zijn. Dit is ook het geval met Dioon edule, die zelfs in een temperatuur van 45°—55° Fahr. kan overwinterd worden en daarom de beste van alle Cycadeeën voor de kamer is.

Dracæna. De verschillende soorten van dit geslacht zijn meestal fraaie sierplanten, die gedeeltelijk warm en gedeeltelijk gematigd moeten gekweekt worden en meest allen vrij goede kamerplanten zijn.

Tot de hardste soorten behooren: D. congesta en D. rubra, tot de teerdere D. umbraculifera, D. Draco, D. cannæfolia, D. fragrans, D. indivisa en D. terminalis.

Deze laatsten moeten steeds in een vertrek staan met een temperatuur van 60°—65° Fahr., terwijl de eersten met een temperatuur van 50°—60° Fahr. tevreden zijn.

Zij moeten in goeden boschgrond, vermengd met zand, geplant, daarbij licht, halfzonnig, vochtig en warm geplaatst worden. Gedurende den

Digitized by Google

zomer is dikwijls spuiten en afwasschen zeer raadzaam. Zij laten zich vrij gemakkelijk door stekken voortkweeken, mits men over bodemwarmte kan beschikken.

Dieffenbachia. Dit zijn zeer fraaie bladplanten, die tot de Aäronskelkachtige of Aroideeën behooren. Hoewel zij tegenwoordig vrij veel in den handel voorkomen, zijn zij toch als kamerplanten minder geschikt, daar zij een zeer vochtige en warme temperatuur verlangen.

Fig. 100 Dracæna indivisa.

Zij moeten geplant worden in een lichten, voedzamen grond, bestaande uit ruwen boschgrond, sphagnum, stukjes houtskool en zand, terwijl de potten met een goede drainage moeten voorzien zijn. Een lichte, maar niet zonnige en warme plaats is voor deze planten zeer gewenscht, terwijl dikwijls spuiten en afwasschen zeer nuttig is.

Episcea. Een prachtige ampelplant, met zachte, metaalachtig groene bladeren, waarvan de middennerven lichtgroen zijn; ook draagt zij fraaie,

Digitized by Google

roode, trechtervormige bloemen. Zij is slechts in vochtige warmte te kweeken; men moet dus over een kasje kunnen beschikken, wil men er succes mede hebben; zij groeien dan echter gedurende den zomer zeer weelderig, zelfs al is dit kasje niet met een verwarmingstoestelletje voorzien. Voor behoorlijke vochtigheid, door spuiten, enz. moet men in het kasje zorgen.

De Episcea's moeten in boschgrond, vermengd met zand, geplant worden, en de potten, of liever de ampels, moeten met een goede drainage voorzien zijn, daar de planten weinig vochtigheid aan de wortels kunnen verdragen. De in een ampel gezette plant hangt men nu zoodanig in het kasje op, dat zij wel veel licht verkrijgt, maar niet in de felle zon hangt; vooral des zomers moet het kasje, waarin zij hangt, met linnen of horretjes geschermd worden. Gedurende den winter mag zij slechts uiterst weinig begoten worden en dit wel zoolang de plant rust, wat tot ongeveer April zal duren. Bij het eindigen van den rusttijd moet zij verplant worden. Hoewel de cultuur van deze plant zeer eenvoudig is, moet men er toch goed zorg voor dragen, omdat een klein verzuim haar geheel kan bederven. Groeit zij echter goed, dan is zij zoo schoon, dat ieder liefhebber die haar ziet, haar zal wenschen te bezitten.

Fig. 101. Eucharis amazonica.

Eranthemum. Dit zijn fraai bloeiende sierheestertjes, die gemakkelijk in de cultuur zijn. Zij moeten in zandigen bladgrond geplant worden. Gedurende den zomer worden zij rijkelijk en gedurende den winter minder gegoten. Door stekken gemakkelijk voort te kweeken. De fraaiste soorten zijn reeds vroeger vermeld.

Eucharis. Bolgewassen uit het Amazonengebied en Nieuw-Granada, met hartvormige, eironde bladeren en witte, geel gerande bloemen.

In den laatsten tijd zijn zij om hare schoone bloemen een belangrijke handelsplant geworden. Zij moeten steeds in een vochtige warmte ge-

Digitized by Google

kweekt worden, waardoor zij voor de kamercultuur minder geschikt zijn. Zij willen in een niet al te lichten grond groeien, en mogen vooral niet te veel water hebben. De beste soorten zijn: E. amazonica en E. grandiflora, benevens E. Mastersii, waarvan de bloemen zeer welriekend zijn.

Ficus. Een der beste soorten is zeker de F. elastica (Caoutchoucboom), die een zeer bekende kamerplant is geworden. Zij moet in bladgrond, vermengd met wat zand en ouden koemest, en in een warm vertrek, halfzonnig gezet worden. De aarde moet vochtig, maar niet nat gehouden en de bladeren dikwijls afgewasschen en gespoten worden, om de planten vooral vrij van ongedierte te houden. Des zomers kan men haar op een beschutte plek buiten zetten; toch wil zij in een temperatuur van 60°—65° Fahr. overwinterd worden, en wanneer zij binnen staat, liefst een vochtig warme temperatuur hebben. Zij laten zich gemakkelijk van stekken onder een stolp voortkweeken, mits men er voor zorgt de stekken, voor men ze plant, goed te laten opdrogen. F. stipulata is een uitstekend voor de kamer geschikte, kleinbladerige soort, die in zandigen bladgrond moet geplant en op een beschaduwde, warme plek gekweekt worden. Deze soort is zeer goed geschikt, om er de aarde van grootere planten mede te bedekken, te meer, daar zij zich ook zonder stolp van stek laat kweeken. Een paar der meest bekende kleinbladerige soorten zijn nog: F. radicans en F. repens.

Filices (Varens). Alle Varens kan men over het algemeen op de zelfde wijze behandelen, al stammen zij uit de warmere of koudere streken. Zij verlangen een lichten, voedzamen grond, dus goeden boschgrond met zand, een goede drainage en een beschaduwde, maar toch lichte standplaats. Verder willen zij slechts matig gespoten en begoten worden, en verlangen een zooveel mogelijk gelijkmatig warme temperatuur, benevens veel frissche lucht. Voor de tropische Varens heeft men een temperatuur van 60°—65° Fahr. noodig, terwijl subtropische en Noord-Europeesche met een warmte van 45°—50° Fahr. en van 35°—45° Fahr. tevreden zijn.

Uit dit een en ander zal men wel hebben kunnen opmerken, dat de cultuur van warme, zoowel als van koude Varens in een kamer steeds gebrekkig zal zijn, daar het bijna onmogelijk is haar de noodige warmte bij gelijkmatige vochtigheid, die zij zoo zeer verlangen, in een woonvertrek te geven, te meer, omdat zij niet te veel gespoten willen worden. Wie er toch proeven mede wil nemen, raad ik aan Selaginella's (Mosvarens) op de grootere potten uit te planten, daar deze de aardoppervlakte toch altijd een weinig vochtig zullen houden. Hetzelfde kan men ook verkrijgen, door de Varens met pot en al in een zinken bak, gevuld met vochtig mos of zand, te graven; let men er op, dat

Digitized by Google

het zand of mos steeds voldoende vochtig blijft, dan zal men zoodoende vrij goede resultaten kunnen verkrijgen.

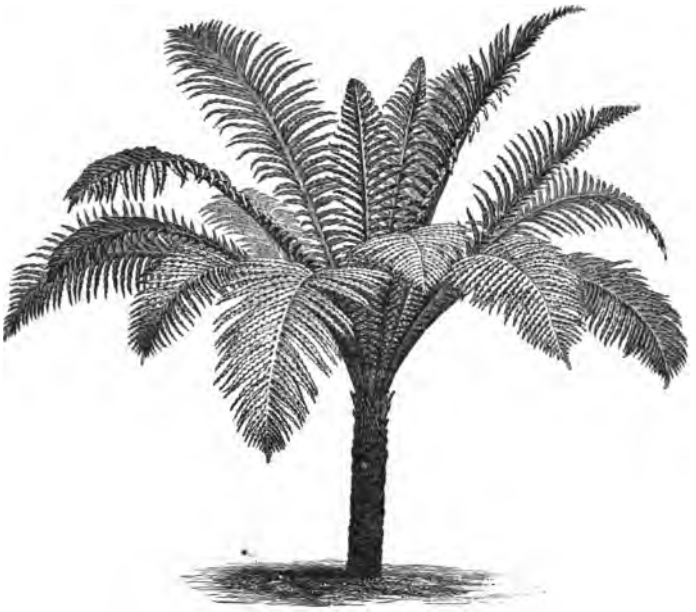

Fig. 102. Blechnum brasiliense.

Wanneer de kamerlucht door de een of andere oorzaak te droog geworden is, doet men zeer wel de Varens met een vochtigen doek te bedekken en deze af en toe nat te spuiten.

Fig. 103. Asplenium Nidus-avis.

Digitized by Google

Goede resultaten zal echter slechts die liefhebber verkrijgen, welke over cultuurinrichtingen, als kasjes en dergelijken, kan beschikken.

Men moet steeds oppassen zoo min mogelijk de bladeren te beschadigen of af te snijden, daar de Varens dit niet gaarne hebben.

De voortkweeking geschiedt òf door deeling der oude planten, òf door uitzaaing der aan de onderzijde van de bladeren zich bevindende sporen. Wanneer de sporen goed rijp zijn en men kan over een vochtige lucht beschikken, dan gelukt de voortkweeking door zaaiing meestal zeer goed. Die dit wil beproeven, doet het beste een stuk turf te nemen en dat aan ééne zijde een weinig uit te hollen, in deze holte de sporen te strooien en het dan zoo in een bakje met water te leggen. Heeft men dit gedaan, dan zet men er een stolp overheen. De turf zuigt nu het water op, waardoor de sporen op den duur vochtig blijven. Zet men het geheel nu licht en warm, dan beginnen de jonge plantjes zich spoedig te ontwikkelen en kan men af en toe luchten.

Franciscea calycina. Een Braziliaansch heestergewas, dat heerlijke lila bloemen draagt, zich in de kamer zeer goed laat kweeken en er mild bloeit. Men moet haar planten in een mengsel van boschgrond, bladgrond en zand, en haar zeer licht en halfzonnig zetten. Des zomers moet zij in een warm, maar luchtig vertrek staan, des winters kan zij iets koeler, bijv. in een temperatuur van 50°—60° Fahr., gezet worden; ook moet zij des zomers rijkelijk, des winters echter slechts matig gegoten worden.

Men behoeft zich niet bang te maken, wanneer 's winters de bladeren afvallen; de planten zullen er daarentegen des te rijkelijker om bloeien, daar dan in het voorjaar de bloemen zich te gelijk met de bladknoppen ontwikkelen.

Fuchsia. Dit is een geslacht, hetwelk door schoone bloemen uitmunt en daarom ook algemeen gezocht wordt. Er bestaan zeer talrijke soorten, variëteiten en hybriden van. Zij moeten geplant worden in goeden bladgrond, vermengd met wat koemest en zand. Zij kunnen overwinterd worden in een temperatuur van 45°—50° Fahr., indien het vertrek slechts droog en luchtig is; licht hebben zij gedurende den winter minder noodig.

Tegen het einde van Maart worden zij verpot, ingesneden en in een licht, zoo mogelijk halfzonnig en matig warm vertrek gebracht, dat zooveel mogelijk moet gelucht worden. Het beste is, ze des zomers buiten te houden. Zij behoeven slechts matig gegoten en bespoten te worden. Tegen October, wanneer de bladeren beginnen af te vallen, brengt men ze binnen, terwijl zij gedurende den winter bijna in het geheel niet behoeven gegoten te worden.

Van stek laten zij zich gemakkelijk voortkweeken. Wanneer men

Digitized by Google

geen speciale doeleinden met de planten heeft, moet men ze niet langer dan twee jaar aanhouden, omdat zij gedurende dit tijdperk het rijkste bloeien.

Gesneria. Een lief bolgewas met fraai geteekende, fluweelachtige

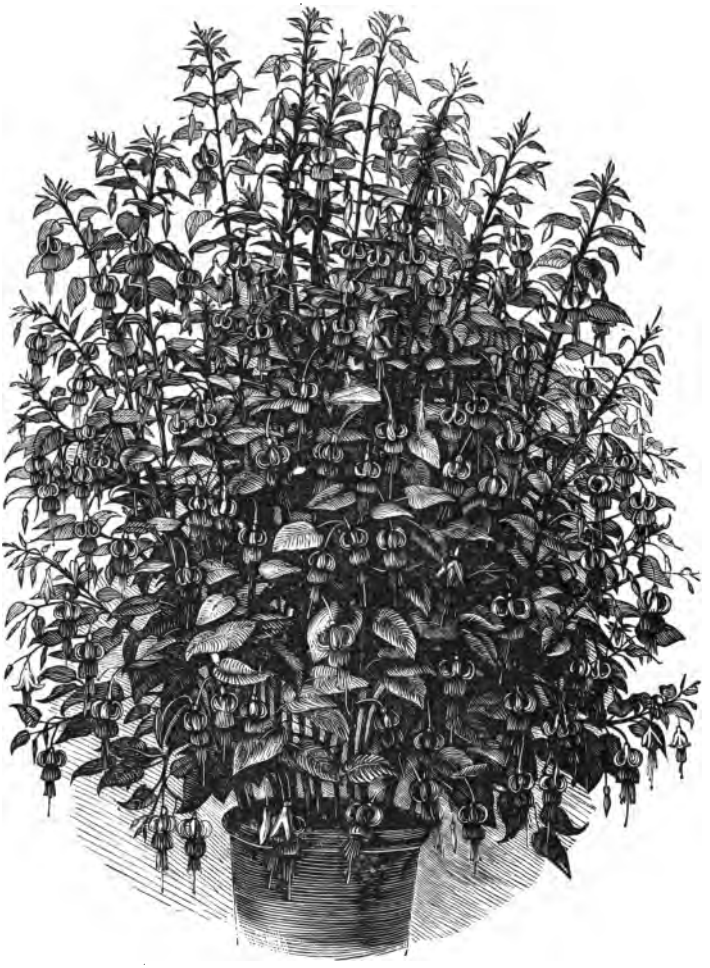

Fig. 104. Fuchsia (Engelsche cultuur).

bladeren en schoone bloemen. De meest voorkomende soorten zijn: G. zebrina, G. splendens, G. magnifica en G. Donkelaarii. Men kweekt ze in een lichten, voedzamen grond, bijv. boschgrond, vermengd met wat bladgrond en zand. De potten moet men niet te klein

Digitized by Google

nemen en met een goede drainage voorzien. Bij het afsterven der planten moet men de knolletjes niet uit den pot nemen, maar ze in de aarde op een matig warme plaats (van 50°—60° Fahr.) laten overwinteren. Tegen het midden van Februari worden zij verplant en zet men ze in een warme kamer, zoo mogelijk licht en half zonnig. Zeer goed is het, wanneer men ze, totdat zij een weinig ontwikkeld zijn, met een stolp overdekt, daar zij, om zich goed te ontwikkelen, eenigszins vochtige lucht noodig hebben.

Gedurende haren groeitijd behoeven zij slechts matig gegoten te worden; nog beter is het, de planten in een bakje met water te zetten; gedurende den rusttijd behoeven zij in het geheel geen water meer. Felle zon, droge lucht of veel spuiten verdragen zij in het geheel niet, daar de bladeren dan spoedig verdrogen of wel verrotten.

Door bladstekken laten zij zich gemakkelijk voortkweeken.

Gloxynia. Een knolgewas met lichtgroene, dichtbehaarde bladeren en zeer schoone bloemen. Er zijn zeer vele soorten, variëteiten en hybriden van bekend, hetzij met rechtopstaande of wel met hangende bloemen. De bloemen variëeren in de meest mogelijke kleuren, van zuiver wit tot donkerrood en lila; nú eens zijn zij eenkleurig, dán weder gevlekt. Hare cultuur en voortkweeking komt geheel met die van Gesneria overeen.

Hedychium. Dit geslacht behoort tot de Bananengroep. Alle soorten hebben fraaie bladeren, maar nog veel schoonere bloemen, die in eindelingsche aren staan. Zij hebben een knolachtigen wortelstok. De beste soorten zijn H. Gardenerianum, uit Oost-Indië; zij wordt 1—1½ M. hoog, heeft lange, 8 à 10 c.M. breede, toegespitste bladeren en welriekende, goudgele bloemen, H. coccineum, met scharlakenroode bloemen, H. flavum, met gele bloemen.

Zij moeten in goeden bladgrond met zand geplant en in een warme kamer gekweekt worden. De hardere soorten kan men des zomers op een beschutte plek buiten uitplanten, maar het is zeer doelmatig ze dan, door middel van mest en blad, bodemwarmte te geven. Des zomers willen zij rijkelijk gegoten en gespoten worden; gedurende den winter kan men ze minder water geven en ook desnoods wat kouder zetten, hoewel het beste is ze toch in een temperatuur van 60°—65° Fahr. te overwinteren. Omstreeks April worden zij verplant; de exemplaren voor buiten bestemd, mogen echter niet vóór het einde van Mei uitgeplant worden. De voortkweeking geschiedt door deeling der wortelstokken.

Heliconia. Dit zijn zeer fraaie bladplanten, die echter nogal gevoelig zijn voor de droge kamerlucht, daar die de bladeren doet verdrogen. Men doet dus het beste, ze in een kasje te kweeken of anders veel te

Digitized by Google

spuiten. Zij moeten geplant worden in goeden boschgrond, vermengd met zand, terwijl er voor een goede drainage moet gezorgd worden. Gedurende den zomer verlangen zij veel water, des winters minder, vooral wanneer zij niet al te warm staan. Zij moeten een zeer lichte standplaats hebben, echter geen felle zon, daar deze de bladeren doet verdrogen. Tegen het einde van April worden zij voorzichtig verplant in vrij groote potten, die noodig zijn, omdat zij veel wortels maken.

Fig. 105. Heliconia pulverulenta.

De voortkweeking geschiedt door deeling. De beste soorten zijn H. Bihaï, een vrij groote soort, H. bicolor, een kleinere soort, en H. pulverulentum, zeker de schoonste van allen.

Heliotropium. Een sierstruikje uit Peru en Chili, met kleine bladeren en zeer welriekende bloemen, die donker of licht violetblauw zijn. Zij moeten in goeden bladgrond, met zand vermengd, gekweekt worden. Gedurende den zomer moeten zij in een luchtig, halfzonnig vertrek staan, of wel men plant ze buiten op een droge, halfzonnige plek uit.

Digitized by Google

Gedurende den winter moeten zij in een gematigd, licht en droog vertrek staan, met geen lagere temperatuur dan 50°—60° Fahr.; er moet dan weinig gegoten en in het geheel niet gespoten worden, om zoo mogelijk schimmel te voorkomen.

Wil men ze des winters in bloei hebben, dan moeten zij in het najaar nog eens verpot en daarna in een temperatuur van 60°—65° Fahr. gehouden worden.

De voortkweeking geschiedt door stekken, die men het beste in het voorjaar bij het verpotten snijdt. Zeer doelmatig is het geregeld jonge planten aan te kweeken, daar de ouderen niet zoo rijk bloeien en er ook minder fraai uitzien.

Hibiscus rosa sinensis. Een groen blijvende sierstruik, met prachtige, groote, purperroode bloemen. Men kweekt haar in zandigen bladgrond en giet en spuit gedurende den zomer rijkelijk. In het begin van Juni kan men haar op een beschutte, halfzonnige plaats buiten zetten. Zij moet overwinterd worden in een temperatuur van 60°—65° Fahr.; voor de hardere soorten is echter een warmte van 55°—60° Fahr. voldoende. In het begin van April worden zij verplant. De voortkweeking geschiedt door stekken, zoo mogelijk onder stolpen.

Fig. 106. Hibiscus splendens.

Zeer goede soorten zijn nog: H. palustris met lichtroode bloemen en H. splendens met donkerroode bloemen. Deze beide soorten zijn harder dan de voorgaande; zeer fraai maar teer is H. schizophyllus.

Himantophyllum miniatum (Clivia m.). Dit is een der meest gezochte en beste kamerplanten, met zwaardvormige, lederachtige, donkergroene bladeren en prachtige, lelieachtige bloemen, die oranje gekleurd zijn en op ongeveer 30 c.M. hoogen bloemsteng tot een twaalftal vereenigd staan. Zij komt voor in Zuidelijk Afrika en bloeit, bij een goede behandeling, twee keer per jaar, in Februari en in Augustus.

Digitized by Google

Zij moet geplant worden in goeden, zandigen boschgrond en wil vooral in den winter slechts matig gegoten worden. Over het algemeen verdraagt zij niet veel vocht, zoodat zij ook des zomers niet te veel mag gegoten worden. Krijgt zij te veel water of staat zij in de zon, dan worden hare bladeren geelachtig en verliezen haar fraai voorkomen.

Het beste groeit zij, wanneer zij beschaduwd en in een temperatuur van 60°—65° Fahr. staat. Ieder jaar in het begin van April moet zij verplant worden. Men kan dan tegelijkertijd de jonge scheuten er afsnijden, wanneer men niet verlangt een groot, imposant exemplaar te verkrijgen, wat intusschen zeer aan te bevelen is, hoewel kleine planten vaak beter bloeien dan grootere.

De bloemen zetten gemakkelijk vrucht, zoodat men ze ook van zaad kan voortkweeken.

Fig. 107. Hoya carnosa.

Een oudere, veel voorkomende soort is H. nobile, die wel lief, maar niet zoo fraai als de voorgaande soort is; zij is echter veel harder.

Hoya carnosa. De Wasbloem. Een klimplant met dikke, vleezige, rondachtige bladeren en lieve, rose en wit gekleurde bloemen, die zeer welriekend en tot schermen vereenigd zijn. Zij hebben het voorkomen of zij van was geboetseerd zijn. Zij worden gekweekt in zandigen bladgrond, terwijl voor een goede drainage moet gezorgd worden. Zij moet in een licht, zonnig vertrek dicht bij het venster staan en des zomers rijkelijk gespoten worden.

Om te bloeien heeft zij veel zon noodig, waar zij volstrekt niet van lijdt. Gedurende den winter moet zij een temperatuur van 60°—65° Fahr. hebben en weinig gegoten worden. Zij bloeit bijna den ganschen zomer door. De voortkweeking geschiedt zeer gemakkelijk door stekken.

Digitized by Google

Een zeer fraaie soort is nog H. maxima, met zeer groote bloemen, en ook H. imperialis.

Isolepsis. Fraaie, tropische rietgewassen. Er zijn vele soorten van bekend, die in Oost-Indië thuis behooren. Zij mogen niet te kleine potten hebben en moeten in een mengsel van bosch- en bladgrond met zand geplant worden. Gedurende den zomer moeten zij beschaduwd staan, veel gegoten en gespoten worden; men doet zelfs goed, ze in een schoteltje met water te zetten. In den winter mogen zij slechts weinig gegoten worden. Droge warmte verdragen zij zeer slecht. Omstreeks April moeten zij verplant worden; men kan kan ze dan tegelijkertijd voortkweeken door ze te deelen.

Jasminum. Een in Indië zeer geliefde bloemplant. Zij moet in zandigen bladgrond geplant, zonnig en luchtig gehouden worden; des zomers kan zij ook op een beschutte plek buiten staan. De beste soorten zijn J. Sambac (Melatti), met welriekende, witte bloemen. J. odoratissimum, met gele bloemen. J. gracillimum, met talrijke witte bloemen.

Lantana. Een fraaie Oost-Indische sierstruik, die uitmunt door gele, roode of violette bloemen. Zij moet in zandigen bladgrond worden geplant en gedurende den zomer een lichte, halfzonnige, luchtige standplaats hebben; ook moet zij dan rijkelijk gegoten en gespoten worden. Gedurende den winter moet men de teerdere soorten in een temperatuur van 60°—65° Fahr. overwinteren, terwijl voor de hardere soorten 55°—60° Fahr. voldoende is. De laatsten kan men ook des zomers op een beschutte plek buiten uitplanten. De bloeitijd duurt van Juni tot aan den herfst.

In het voorjaar moeten zij verplant worden, waarbij de lange scheuten sterk worden ingesneden. Wijs is het, jaarlijks jonge planten uit stekken (onder glas en op bodemwarmte) te kweeken, daar die beter bloeien dan de oude.

Maranta (Calathea). De Maranta's zijn lieve bladplanten, waarvan verscheidene, hoewel zij zeer gevoelig voor droge lucht zijn, toch in een kamer tamelijk goed groeien. De hardste soort is M. sanguinea, met harde, tamelijk lange, smalle bladeren, die aan de bovenzijde glanzend groen en aan de onderzijde purperrood gekleurd zijn; hierop volgt M. bicolor, met groene, witgevlekte bladeren; dan M. zebrina, met aan de bovenzijde groen en zwart gestreepte bladeren, die van onderen violet gekleurd zijn, en eindelijk M. Kerkhoveï, met donkerroodbruine vlekken op de lichtgroene bladeren. Een der schoonste soorten is M. (Phrynium) grandifolia, met groote, bijna ronde, lichtgroene bladeren; zij is zeer teer, maar toch heeft de ondervinding geleerd, dat zij vrij goed in een kamer te kweeken is.

Digitized by Google

Allen behooren in warme vertrekken thuis. Zij moeten in goeden boschgrond geplant en met een goede drainage voorzien worden. Vóór alles verlangen zij gedurende den zomer veel gespoten en gewasschen te worden, terwijl zij een lichte, maar beschaduwde standplaats moeten hebben. 's winters, te beginnen met den tijd dat zij niet meer groeien, moeten zij zeer weinig worden gegoten, en als het koeler wordt zoo goed als in het geheel niet meer. Zoodra zij in het voorjaar weder

Fig. 108. Musa chinensis.

beginnen uit te groeien, worden zij verplant. De voortkweeking geschiedt door deeling.

Mimosa pudica. Kruidje-roer-mij-niet. Zij is afkomstig uit Brazilië en vooral daardoor interessant, dat de bladeren zich bij de minste aanraking samenvouwen en als verdord bij het plantje neerhangen. Zij wordt gekweekt in zandigen bladgrond en moet een warme, lichte, halfzonnige standplaats hebben. Goed groeit zij echter slechts in de vochtige warmte van een kasje.

Digitized by Google

Musa (Banaan). Dit zijn kruidachtige planten, die zeer fraai en interessant zijn. Zij zijn zeer gevoelig voor droge lucht, daar de fraaie, lichtgroene bladeren daardoor indrogen; zij moeten dus, voor zoover zij in een kamer te kweeken zijn, zeer zorgvuldig behandeld worden. De hardste soort is M. Ensete, uit Abessynië; dit is tegelijkertijd de grootste kruidachtige plant die bekend is, daar zij een hoogte van 7—8 M. kan bereiken. Gedurende den zomer wil zij buiten, gedurende den winter in een temperatuur van 45°—50° Fahr. staan.

In hardheid volgen dan op deze M. rosacea (speciosa), met lichtgroene bladeren, M. discolor, met roodbruin gevlekte en M. Cavendishii, met lichtgroene, evenzoo gevlekte bladeren. De laatstgenoemde soort, met rondachtige bladeren, is tevens de kleinste, daar zij niet hooger wordt dan 1½ M. De andere soorten, bijv. de schoone M. Dacca, zijn allen te teer voor kamercultuur.

Daar de wortels zich wijd uitspreiden, verlangen de Musa's groote, maar ondiepe potten, met een zeer goede drainage. Zij moeten geplant worden in een mengsel van boschgrond, bladgrond en zand. Gedurende den tijd dat de plant groeit, moet men haar volop water geven; houdt gedurende den winter de groei op, dan moet zij zoo goed als in het geheel geen water hebben. Let men hier niet op, dan rot de zachte stam gemakkelijk af, vooral wanneer het in het vertrek wat minder warm is, dat gedurende de winternachten nog al eens het geval zal zijn. Zij verlangen een zeer lichte standplaats.

Tegen het einde van April of het begin van Mei, wanneer het weer iets warmer wordt, verplant men ze en snijdt tegelijkertijd alle doode bladeren en wortels weg. Voor de zon zijn zij zeer gevoelig; ook hebben zij gaarne een vochtige lucht, zoodat veel spuiten en afwasschen noodig is.

Nidularium fulgens. Een lief plantje, behoorende tot de familie der Bromeliaceeën. De behandeling is dezelfde als die der Billbergia's.

Orchideeën. Hoewel het meerendeel der Orchideeën een meer of minder warme, zeer vochtige lucht verlangen, zijn er toch reeds liefhebbers, die, aangemoedigd door de meerdere verspreiding en goedkoopere prijzen, proeven met deze vrij lastige planten in een kamer hebben genomen. Vele dezer proeven zijn met gunstig gevolg bekroond [1]), waarom hier dan ook het belangrijkste over deze planten zal vermeld worden.

De cultuur der Aard-Orchideeën. Men neemt gewone potten, die men tot ongeveer de helft met schoone scherven vult, hierop legt

[1]) Er is zelfs een voorbeeld bekend van cultuur op breede schaal van Orchideeën in een kamer. Hierbij wordt echter veel toewijding, oplettendheid en zorg vereischt, benevens enkele inrichtingen die niet iedereen in zijn kamers wenschelijk acht. VERT.

Digitized by Google

men een laagje droog sphagnum, en daarop een laagje van het aardmengsel. De plant wordt nu hierop geplant en het geheel met goed levend sphagnum afgedekt. Het grondmengsel moet bestaan uit goeden boschgrond, vermengd met wat fijn gehakt sphagnum, ouden koemest, stukjes vermolmd hout, stukjes houtskool en rijkelijk scherp zand, zoodat men een lossen, voedzamen grond verkrijgt.

De Aard-Orchideeën, welke het beste voor de kamer geschikt zijn, zijn zeker de Cypripedium's. Deze zijn met een matig warme standplaats van 60°—65° Fahr. tevreden; zij willen echter zeer licht, maar niet zonnig staan. Des zomers moeten zij dagelijks voorzichtig gespoten

Fig. 109. Chysis bractescens.

worden, waarbij echter op te passen is, dat geen water in het hart der plant loopt, daar dit rotting kan veroorzaken. Gedurende den zomer kan men tamelijk veel gieten, gedurende den winter mogen zij echter slechts matig gegoten worden.

Na den bloei treed er een rustperiode in, die zoolang duurt, totdat de jonge spruit voor den dag komt. Zoo lang de rusttijd duurt, moeten de Cypripediums slechts zeer matig gegoten worden, beginnen zij weder te groeien, dan geeft men langzamerhand meer water.

Jaarlijks verplanten is niet noodig; men doet dit, wanneer men ziet dat de plant er behoefte aan heeft.

De lucht-Orchideeën laten zich veel lastiger kweeken en met

Digitized by Google

weinige uitzonderingen zijn zij niet voor de kamer aan te bevelen. Zij verlangen bijna allen een zeer vochtige, warme lucht, waarom het niet geraden is ze te willen kweeken, wanneer men niet over een kasje kan beschikken.

Tot deze groep behooren Orchideeën met schijnknollen als: Cattleya, Oncidium, Lycaste, Chysis, Stanhopea, enz., en Orchideeën zonder schijnknollen, zooals: Vanda, Saccolabium, Angræcum, Phalænopsis, enz. De eersten geeft men potten, voorzien met talrijke gaten, die men tot ongeveer $^2/_3$ met scherven vult, waarop men het aardmengsel, bestaande uit vezelgrond, sphagnum, houtskool en zand, brengt; hierop wordt de plant geplaatst en wel zoo, dat zij eenigszins boven den pot uitsteekt. Men bedekt nu de wortels met het aardmengsel en legt een laagje goed levend sphagnum er boven op. De lucht-Orchideeën met schijnknollen kan men ook op plankjes en stukjes kurk [1]) hechten, zoodat de wortels dan vrij in de lucht hangen. Dit is echter dán alleen te doen, wanneer men ze in een zeer vochtige lucht houdt. Voor de Orchideeën zonder schijnknollen gebruikt men ook potten met groote gaten. Deze vult men tot ongeveer de helft met scherven en zet de plant dan in enkel sphagnum, vermengd met zand. Ook deze groeien zeer goed op stukjes hout of kurk gehecht.

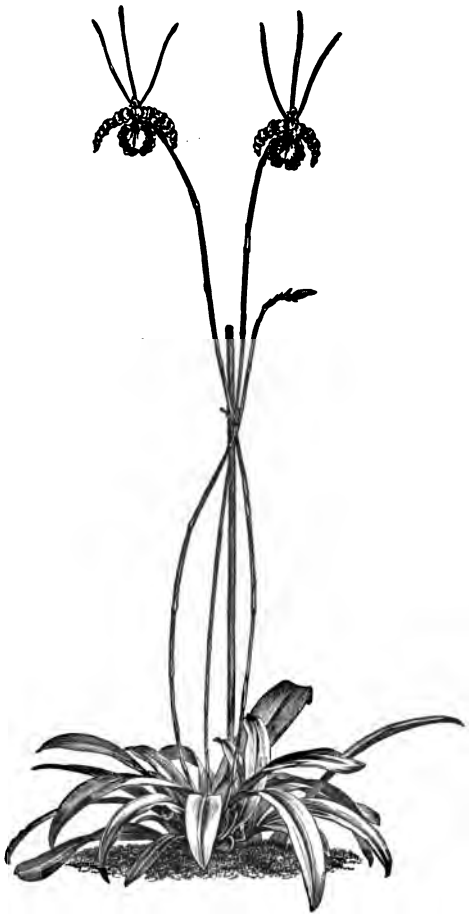

Fig. 110. Oncidium papilio.

[1]) Kurk is minder geschikt, daar verschillende insecten zich er zeer gemakkelijk in kunnen verschuilen. VERT.

Digitized by Google

Met het begieten der Orchideeën moet men zeer voorzichtig zijn, daar er volstrekt geen water in het hart der plant of in de jonge scheuten mag komen, omdat deze dan licht afrotten. De Orchideeën met schijnknollen kunnen over het algemeen des zomers tamelijk veel gegoten worden. Tegen het najaar, als men ziet dat de scheuten volwassen zijn, gaat men minder water geven, om gedurende den winter bijna in het geheel niet meer te gieten. Komt in het voorjaar de nieuwe scheut te voorschijn, dan wordt men daar allengs wat milder mede.

De soorten zonder schijnknollen moeten des zomers meer en des winters minder gegoten worden; geheel opdrogen mogen deze echter nooit.

Met spuiten vooral moet men zeer voorzichtig zijn, en dit mag alleen bij warm weder geschieden; gedurende den winter doet men beter de bladeren eens per week met een vochtige spons af te wasschen.

Alle Orchideeën verlangen een lichte standplaats, zon kunnen de meesten echter volstrekt niet verdragen, omdat de bladeren dan direct geel worden.

Palmen. Daar deze plantenfamilie tegenwoordig zeer gezocht is, zal er een bijzonder hoofdstuk aan gewijd worden en zijn nadere bijzonderheden hier dus overbodig.

Pandanus. Dit zijn fraaie, boomachtige planten, met lange, smalle zwaardvormige bladeren, die aan de randen meestal gedoornd zijn en spiraalsgewijze in dichte rijen aan de takken voorkomen.

Als de beste soorten noem ik: P. graminifolius, met smalle, groene bladeren, P. odoratissimus, met breede bladeren, P. javanicus, met groen en wit gestreepte bladeren, P. Veitchii, met groen en wit gestreepte bladeren, een uitstekende kamerplant, P. furcatus, met lange, breede, donkergroene bladeren; dit is een der grootste soorten. Bij een goede behandeling groeien zij allen in een kamer tamelijk wel, niettegenstaande ze uit zeer warme streken komen. Men moet ze in goeden, zandigen bladgrond planten en in een warm, licht vertrek zetten, waar zij halve zon hebben.

Gedurende den zomer moet men veel gieten en spuiten, er zorg voor dragende, dat vooral de luchtwortels goed bevochtigd worden, daar deze anders spoedig verdrogen. Nog beter is het, wanneer men het onderste gedeelte der plant, evenals men dit bij de Carludovica's gedaan heeft, met sphagnum omwoelt en dit goed vochtig houdt. Gedurende den winter mogen zij slechts zeer weinig gegoten worden en moeten dan in een temperatuur van 60°—65° Fahr. staan. Zet men ze kouder of giet men gedurende het donkere jaargetijde te veel, dan zullen de wortels zeker afsterven.

In Mei moeten zij zoo voorzichtig mogelijk verplant worden. Het beste is, dat men jonge planten koopt, daar deze zich tamelijk goed

Digitized by Google

in een kamer gewennen. De hardste soorten zijn: P. odoratissimus en P. furcatus, waarvan de laatste des winters zelfs iets donkerder kan staan.

Panicum. Een geslacht, tot de Grassen behoorende, dat om den bevalligen vorm veel liefhebbers telt. P. palmæfolium, met lange, tamelijk breede bladeren, heeft het voorkomen van een Palm, waarvan

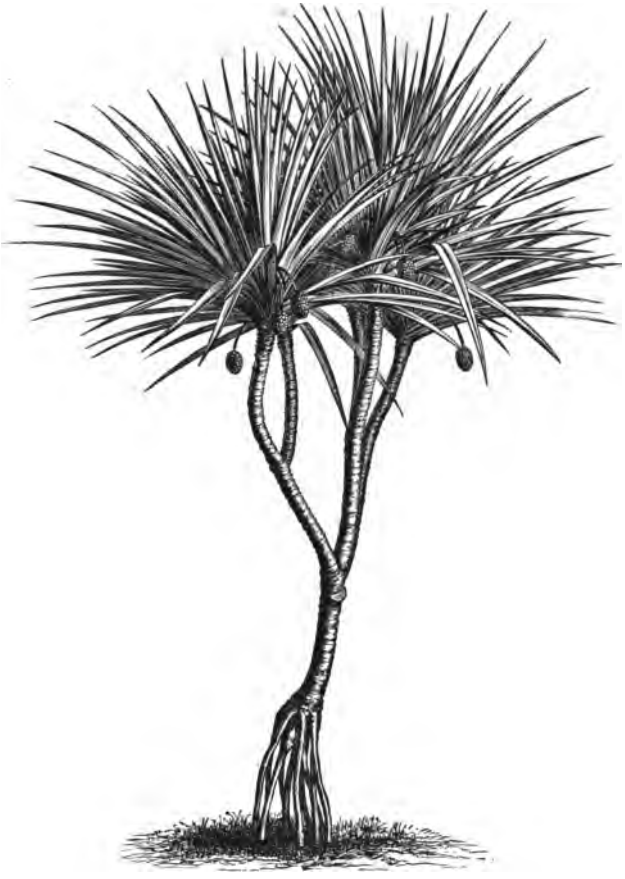

Fig. 111. Pandanus.

de bladeren nog niet gekarakteriseerd zijn; P. plicatum variegatum is een bontbladerige, wit en groen gestreepte soort, die als ampelplant in een warme kas uitstekende diensten kan doen. Zij zijn zeer gevoelig voor droge lucht. Beide soorten moeten in een mengsel van bosch- en bladgrond geplant worden. Van stek laten zij zich gemakkelijk voortkweeken.

Digitized by Google

Passiflora. Klimplanten met hartvormige bladeren en prachtige bloemen. Er zijn zeer vele soorten en variëteiten bekend; de meesten verlangen echter een zeer vochtige warmte of wel bodemwarmte, om tot bloeien te komen. Eenige soorten zijn echter harder en voor kamercultuur geschikt. Tot deze behooren: P. cœrulea, P. cœrulea grandiflora, P. kermesina, P. alata en P. incarnata.

Zij moeten in goeden, zandigen boschgrond geplant worden; de potten mogen niet te klein en moeten met een goede drainage voorzien zijn. Gedurende den zomer, van het begin van Mei af, groeien zij het beste buiten op een warme, beschutte plek. Het beste is dan, ze door middel van mest en blad bodemwarmte te verschaffen. Voor de ver-

Fig. 112. Passiflora cœrulea.

siering van waranda's zijn zij zeer aan te bevelen. In een kamer moet men ze licht, luchtig en halfzonnig zetten. Gedurende den zomer verlangen zij veel gegoten en gespoten te worden; des winters spuit men ze in het geheel niet en geeft ze ook veel minder water, daar zij dan geheel in rust zijn. De teere Zuid-Amerikaansche soorten moeten in een temperatuur van 50°—55° Fahr. overwinterd worden; voor de hardere soorten is een warmte van 45°—50° Fahr. voldoende. Zij moeten gedurende den winter licht en droog staan, terwijl men er voor moet zorgen, dat zij niet vóór het voorjaar uitgroeien.

Ieder voorjaar, tegen het einde van April, worden zij verplant en ingesneden. Het terugsnijden der te lange twijgen moet na den bloeitijd geschieden; men moet de twijgen nooit te lang laten worden, wil men

Digitized by Google

een krachtigen groei verkrijgen. Onder glas laten zij zich gemakkelijk van stek voortkweeken.

Peperomia. Een lief plantje voor het warme vertrek, met kleine, dikke, aardig geteekende bladeren. Het moet in bladgrond met zand geplant worden en laat zich op een lichte, schaduwrijke plek zeer goed kweeken. Een der beste soorten is P. argyrea.

Polyanthes. De gewone Tuberoos. Een Oost-Indisch bolgewas, met smalle, spitse bladeren en witte, zeer welriekende, in een aar staande bloemen. De bol moet omstreeks Maart ter halver hoogte in goeden, zandigen bladgrond, met wat ouden koemest doormengd, geplant en daarna in een warme, lichte, luchtige en zonnige kamer gezet worden. In den beginne giet men weinig, langzamerhand echter meer. De bollen worden des winters uit de potten genomen en in een temperatuur van 50°—60° Fahr. bewaard.

Pothos subcordata. Een Aäronskelkachtige plant, met dikke, saprijke, glanzende bladeren en vele luchtwortels; zij is zeer hard en houdt zich in een warme kamer uitstekend. Men kweekt haar in een mengsel van boschgrond, sphagnum, stukjes houtskool en zand. De potten moeten goed gedraineerd zijn. Zij verlangt een lichte, schaduwrijke standplaats. Gedurende den zomer moet zij rijkelijk begoten worden, doch altijd tegen den stengel, zoodat het water langs dezen en de luchtwortels naar beneden loopt en men deze zoodoende voor uitdrogen behoedt. Men kan de luchtwortels ook met sphagnum omwinden en dit goed vochtig houden. Dikwijls spuiten en afwasschen is zeer raadzaam. Gedurende den winter moet zij in een temperatuur van 60°—65° Fahr. staan. Tegen het einde van April verplant men haar zoo voorzichtig mogelijk, opdat de vleezige wortels niet beschadigd worden. De voortkweeking geschiedt gemakkelijk door stekken of door deeling.

Sanchezia nobilis. Een lieve Zuid-Amerikaansche bladplant. De bladeren zijn tamelijk groot, donkergroen en geel geaderd; de stengels zijn vierkant. Over het algemeen wil zij zeer vochtig en warm staan en verlangt zij de behandeling der Maranta's, zoodat ze in een kamer minder goed groeit en men het beste doet haar in een kasje te plaatsen. De pijpvormige, gele bloemen zijn ook niet onaardig.

Sanseviera zeylanica (Aloë hyacinthoides). Een Aloëachtige plant van Ceylon, die door zijspruiten sterk voortkweekt. Zij wil licht en warm staan en slechts matig gegoten worden, des winters bijna in het geheel niet. Tegen Mei moet zij verplant worden in goeden, zandigen bladgrond.

Spathiphyllum heliconiæfolium. Deze plant behoort tot de Aroïdeeën en heeft groote, donkergroene bladeren, eenigszins op die van een Heliconia gelijkende, terwijl de bloemen onaanzienlijk zijn.

Digitized by Google

Zij moet geplant worden in een mengsel van goeden boschgrond met sphagnum, stukjes houtskool en zand, terwijl de potten goed gedraineerd moeten zijn. Zij verlangt een luchtige, schaduwrijke, warme standplaats, terwijl men haar vooral des zomers dikwijls moet bespuiten en afwasschen. In een kamer groeit zij vrij goed, vooral wanneer men haar des winters eenigszins voor de kachelhitte beschermt. Tegen Mei moet zij verplant worden.

Strelitzia. Alle soorten van deze faaaie bladplant groeien in een kamer zeer goed. De cultuur komt geheel met die der Bananen overeen. De hardste soorten zijn: S. Reginæ, S. Nicolai en S. augusta.

Tradescantia. Een zeer lieve ampelplant, met kleine, vleezige, bonte bladeren. Zij laat zich in een warme kamer zeer goed kweeken. Men kan òf de Tradescantia's alleen in een pot zetten, òf wel men kan ze gebruiken om ze in de potten van groote planten, bijv. Palmen, te zetten; zij bedekken dan ten laatste de geheele aardoppervlakte dier plant. Op deze wijze bewijzen zij zeer goede diensten en zijn ze zeer decoratief. De hardste soort is T. viridis, met eenvoudig groene bladeren; dan volgt T. zebrina, waarvan de bladeren twee glanzend witte strepen op de oppervlakte vertoonen, terwijl de onderzijde, zoolang de plant jong en gezond is, violet van kleur is. Fraaier, maar teerder is de T. aurea, waarvan de bladeren geel gestreept zijn.

Men kweekt ze in zandigen bladgrond, in een gesloten warme kamer, die licht moet zijn, maar niet zonnig. Gedurende den zomer moeten zij rijkelijk gegoten en gespoten worden. Zij lijden veel van droge kamerlucht en vooral van stof. Zeer aanbevelenswaardig is het, ieder jaar van stekken, die zeer gemakkelijk groeien, jonge planten te kweeken, daar deze fraaier zijn dan de oude.

Tropæolum. Een zeer bekende en geliefde klimplant met fraaie bloemen, die rood en geel in verschillende nuancen gekleurd zijn. Er zijn vele variëteiten van bekend. Gewoonlijk worden zij jaarlijks uit zaden aangekweekt, niettegenstaande de meeste soorten overblijvend zijn en sommige zelfs een knolletje vormen. De bekendste soorten zijn: T. majus (Oost-Indische kers), T. Lobbianum en T. minus.

Men kan de eerstgenoemden zoowel buiten als binnen kweeken. Voor buiten verkiezen zij een lossen, voedzamen grond en een halfzonnige standplaats. Zij verlangen veel vochtigheid en willen niet gaarne verplant worden.

Kweekt men ze in potten, dan moet men omstreeks Maart of April zaaien, de jonge planten later alleen in potten zetten en ze dan òf in een lichte, halfzonnige, luchtige kamer brengen, òf wel men zet ze buiten.

Digitized by Google

Neemt men er in het voorjaar stekken van, die men in October eerst in een gematigde en daarna in een warme kamer brengt, dan heeft men ze des winters in bloei.

II. Subtropische planten.

Abutilon. Dit zijn heesterachtige planten, met fraaie, groene bladeren en vooral uitmuntende door hare schoone, klokvormige bloemen, die zeer verschillend gekleurd zijn. Er zijn zeer vele soorten bekend, welke alle goede kamerplanten zijn, en die des zomers ook buiten kunnen staan.

Zij moeten in goeden, zandigen boschgrond geplant worden en een luchtige, matig warme standplaats hebben. Zij verlangen tamelijk veel zon en willen veel gespoten worden. Des winters moeten zij in een vertrek staan met een temperatuur van 50°–60° Fahr. Eenige soorten kunnen ook koeler staan, daar die, welke uit Mexico en Chili afkomstig zijn, natuurlijk niet zoo teer zijn als de Braziliaansche. Om een behoorlijken bloei te verkrijgen, moet men de planten in Maart bij het verpotten goed terugsnijden. Zij laten zich gemakkelijk uit stekken, die van goed rijp hout gesneden en onder glas gestoken moeten worden, voortkweeken.

Agave. Over deze vreemdsoortige gewassen met hare stijve, doornachtige bladeren, werd reeds in een vorig hoofdstuk het een en ander vermeld. De bekendste soort is zeker wel A. americana. Zij moeten in zwaren grond geplant worden, terwijl de potten met een goede drainage moeten voorzien zijn. Gedurende den zomer moeten zij luchtig en zonnig staan; nog beter is het echter ze buiten te zetten. Met gieten en spuiten moet men zeer voorzichtig zijn, daar het water in het hart en de bladoksels blijft staan en daar licht rotting veroorzaakt; vandaar dat zij ook zeer gevoelig zijn voor regen, vooral bij koud weêr.

Zoo goed als de Agave's voor buiten zijn, zoo slecht zijn zij voor binnen geschikt, omdat zij met hare scherpe punten en doorns somtijds zeer lastig kunnen zijn.

Aloë. Deze behoort, evenals de Agave, tot de vetplanten. De behandeling komt dan ook geheel met die der Agave's overeen. De Aloë's zijn ook zeer gevoelig voor te veel vocht, zoodat men zeer voorzichtig met gieten moet wezen. Gedurende den winter moeten zij in een tem-

Digitized by Google

peratuur van 45°—50° Fahr. staan en mogen bijna in het geheel niet gegoten worden.

Voor de kamer zijn zij over het algemeen minder geschikt. Toch vindt men nu en dan liefhebbers, die ze niet zonder succes in een

Fig. 113. Aloë vulgaris.

kamer kweeken. Doet men dit, dan moeten zij vooral schoon en vrij van stof gehouden worden.

Amarantus. Dit zijn éénjarige planten met fraaie bloemen. Zij zijn zoowel voor de cultuur buiten in den vrijen grond, als voor potcultuur geschikt. De beste soorten zijn A. caudatus (Kattestaart), met roodachtige bladeren en donkerroode, aarvormige bloemtrossen.

Digitized by Google

A. cruentus, met purperrood geaderde bladeren en bloedroode bloemen. A. tricolor, minder fraai om hare bloemen dan wel om de groen, geel en donkerrood gekleurde bladeren.

De Amarantussen moeten steeds, hetzij men ze in den vrijen grond of in potten kweekt, een voedzamen, lichten grond hebben. De zaden worden in April in den vrijen grond op een zonnige plek of in Maart in potten gezaaid, waarin men dan de jonge planten tot het einde van Mei behoudt, om ze daarna uit te planten. De A. tricolor is het beste geschikt om in een pot te worden gekweekt (voor den open grond is deze dan ook niet geschikt); zij moet dan echter dikwijls verplant en gemest worden, terwijl men haar op een warme, lichte plek moet zetten. Te nat mag zij niet gehouden worden, daar de Amarantussen licht afrotten.

Fig. 114. Amarantus caudatus.

Calceolaria. Onder dit geslacht heeft men heester- en kruidachtige soorten. De heesterachtige soorten zijn meest uit Chili afkomstig, terwijl de kruidachtige het meest op de naburige eilanden en in Peru voorkomen. Zij moeten in zandigen boschgrond en tamelijk groote, goed gedraineerde potten geplant worden. Zij verdragen zoo min veel vocht, als veel warmte of felle zon; men moet ze dus zeer luchtig en

Digitized by Google

beschut tegen regen, wind en scherpe zon plaatsen; het beste is ze des zomers op een beschutte plek buiten te zetten. Zij moeten jaarlijks zoo voorzichtig mogelijk verplant worden. Gedurende den winter moeten zij in een vertrek met een temperatuur van 40°—50° Fahr. gebracht en slechts matig begoten worden. De voortkweeking geschiedt gemakkelijk uit stekken, die men van September tot October in zandigen bladgrond onder glas steekt. Ook laten zij zich gemakkelijk uit zaad kweeken.

Cineraria. Dit zijn fraai bloeiende planten, afkomstig van de Canarische eilanden. Er zijn talrijke variëteiten en hybriden van bekend, die de meest verschillende kleurschakeeringen vertoonen.

Fig. 115. Cineraria hybrida.

Zij moeten in goeden, zandigen bladgrond geplant en des zomers rijkelijk gegoten en bespoten worden; des winters hebben zij minder vocht noodig. Verder verlangen zij een lichte, halfzonnige standplaats. Men kan ze uit stekken voortkweeken; uit zaden, die omstreeks Maart gezaaid worden, verkrijgt men echter beter bloeiende planten. Zoolang het weder het eenigszins toelaat, moeten de Cineraria's op een beschutte plaats buiten staan, of wel men zette ze in een zeer luchtige kamer. De exemplaren, die men wil overwinteren, moeten in een vertrek met een temperatuur van 40°—50° Fahr. staan.

Cyperus. Dit zijn zeer interessante planten, waartoe o. a. de C. Papyrus (Papyrus antiquorum), de Papierstruik der oude Egyptenaren, behoort. Deze plant heeft zware, vleeschachtige wortels en dikke, driekantige stengels, die van 3—4 M. hoog kunnen worden en van boven met een boschachtige bloeiwijze getooid zijn.

Digitized by Google

Zij moet in zandigen boschgrond geplant worden. Eigenlijk behoort zij in de warme kas thuis, maar des zomers laat zij zich ook koeler, ja zelfs op een beschutte plek buiten kweeken. Zij verlangt zeer veel water en wil zelfs liefst in water staan. De voortkweeking geschiedt door deeling. Niet zoo teer en beter voor de kamer geschikt is C. alternifolius, van Madagascar, en voor het aquarium is C. alternifolius nanus zeer aan te bevelen.

Fig. 116. Dahlia variabilis.

Dahlia. Dit zijn vooral om haar laten bloei zeer gezochte tuinplanten. De meest bekende soort is D. variabilis, waarvan talrijke variëteiten bestaan, nu eens met enkele, dan weder met gevulde bloemen, allen met de meest verschillende kleuren prijkend. Welke soort de voorkeur verdient, hangt van den smaak af. Vroeger waren de gevuldbloemigen zeer in trek; in de laatste jaren is echter ook groote liefhebberij ontstaan zoowel voor de enkelbloemige als voor de kleinbloemige soorten (Lilliput Dahlia's).

Omtrent de cultuur is het volgende op te merken:

De knollen moeten in een licht, luchtig en droog vertrek, met een temperatuur van 35°—40° Fahr. overwinterd worden. Men moet oppassen, dat zij niet verrotten of te vroeg uitgroeien. Tegen het einde van Mei, wanneer er geen nachtvorst meer te verwachten is, plant men ze in den vollen grond op een zonnige plek uit, en wel zóó, dat zij ongeveer 2 c.M. onder den grond komen. Het liefste staan zij in een zandig-kleiachtigen, niet te vetten of pas gemesten grond. Vertoont een plant te veel jonge scheuten, dan doet men het beste er eenigen van af te snijden,

Digitized by Google

of wel men snijdt den knollenbundel in stukken, daar men dan meer bloemen zal verkrijgen. In den beginne wordt slechts matig, later iets meer gegoten, maar wanneer de knoppen zich beginnen te vertoonen, moeten zij zeer rijkelijk gegoten worden [1]).

Daar de Dahlia's meestal vrij hoog worden en alleen staan, moet er een stok bij gezet worden, om ze voor omvallen te beschutten. Het beste is dezen direct met het planten er bij te zetten, daar men door dit later te doen de plant licht kwetsen kan.

Komen er nog nachtvorsten, wanneer men ze reeds geplant heeft, dan moet men ze met mos of omgekeerde potten daartegen beschermen. Eerst laat in den herfst moet men de stengels even boven de aarde afsnijden. De knollen worden nu voorzichtig uit den grond genomen, de aarde er af geschud en daarna binnen gebracht. Een droge, heldere dag eigent zich daartoe het beste.

Fig. 117. Gevuldbloemige Dahlia.

De voortkweeking geschiedt door deeling der knolvormige wortels.

Voor potcultuur zijn de laagblijvende soorten het beste geschikt, vooral wanneer men er reeds in Maart en April bloemen van wil hebben. Hiertoe worden de knollen in niet te groote potten geplant en wel in de maand Januari. Men zet ze dan in een temperatuur van 60°—65° Fahr. Zoodra de spruiten zich beginnen te vertoonen, mogen zij over dag niet meer warmte hebben dan 50°—60° Fahr. en des nachts niet meer dan 45°—50° Fahr.; daarbij echter zooveel mogelijk lucht en zon.

Dracæna. Verscheidene Dracæna's kunnen ook in een matig

---

[1]) Voor planten, die in den vrijen grond uitgeplant zijn, zal gieten wel onnoodig wezen. Gedurende den herfst krijgen zij veelal eer te veel dan te weinig water. VERT.

Digitized by Google

warme kamer gekweekt worden; de behandeling komt dan echter geheel met die der tropische soorten overeen.

Echeveria. Een eigenaardig, tot de vetplanten behoorend geslacht. De bekendste soorten zijn: E. secunda, met roode en gele in trossen vereenigde bloemen en E. metallica, met fraaie, geelbruine bladeren, die een metaalglans bezitten. Zij moeten geplant worden in zandigen bladgrond en verlangen een plaats in een zonnige, luchtige kamer, liefst dicht bij het venster. Buiten groeien zij op een beschutte plek ook zeer goed; zij verdragen echter den regen zeer slecht. Zij mogen dan ook maar weinig gegoten en in het geheel niet gespoten worden. Zij willen in een temperatuur van 50°—60° Fahr. droog en licht overwinterd worden.

Filices. De subtropische Varens zijn in het hoofdstuk „Keuze der planten" opgegeven. De kweekwijze van deze soorten komt geheel met die der tropische planten overeen.

Hyacinthus. Zie omtrent de kweekwijze van de algemeen gezochte Hyacint het hoofdstuk: „De tot forceeren geschikte knol- en bolgewassen."

Ipomæa. Dit zijn fraaie klimplanten, met groote, trechtervormige bloemen. Er zijn zeer vele soorten van bekend; een der meest voorkomende is I. purpurea, met roseroode of ook wel donkerblauwe bloemen. Men kweekt ze halfzonnig, in goeden, zandigen bladgrond. Buiten groeien zij op een warme, beschutte plek even goed als binnen. De voortkweeking geschiedt door zaden, die in het voorjaar uitgezaaid worden.

Mimulus. Dit zijn overblijvende plantjes met fraaie bloemen. Er zijn zeer vele soorten bekend, waarvan de M. moschatus, het Muskusplantje, om haren aromatischen geur wel een der gezochtste is. Zij stamt uit het zuidelijk gedeelte van Noord-Amerika en laat zich zoowel koud als warm kweeken.

Men kweekt de Mimulussen in zandigen boschgrond; zij verlangen een lichte, halfzonnige standplaats, dicht bij het venster, willen matig gegoten, daarentegen veel gespoten worden. In een vertrek met een temperatuur van 35°—45° Fahr. laten zij zich zeer goed overwinteren. Jaarlijks omstreeks Maart moeten zij verpot worden. De voortkweeking geschiedt door deeling of wel door zaden. Tot de fraaist bloeiende soorten behooren: M. Groomii en M. quinquevulnerus.

Orchideeën. Verscheidene Orchideeën willen niet zeer warm gekweekt worden. Dit zijn meestal die soorten, welke uit de hoogere bergstreken van Mexico afkomstig zijn. Hiertoe behooren o. a. vele soorten van de geslachten Masdevallia, Odontoglossum, Oncidium, Stanhopea, Epidendrum, enz. Hare cultuur komt overigens geheel met die der tropische Orchideeën overeen.

Digitized by Google

Petunia. Hiertoe behooren meest éénjarige of overblijvende planten; zij hebben fraaie, dikwijls welriekende bloemen. Er zijn talrijke variëteiten en hybriden van bekend, zoowel met enkele als met gevulde bloemen. De zaden worden in Maart in potten gezaaid en de jonge planten tegen het einde van Mei in den vollen grond uitgeplant, of wel, men zaait tegen het einde van Mei direct in den vollen grond. De zoo gekweekte Petunia's kunnen dan tegen het najaar in potten gezet worden ter overwintering. Dit laatste geschiedt in een vertrek met een temperatuur van 45°—50° Fahr. Zij verlangen zandigen boschgrond, een lichte, zonnige standplaats en des zomers veel water. De kleuren zijn zeer verschillend en variëeren tusschen wit, rood, purperrood, rose, violet en blauw. De gevuldbloemige soorten zijn zeker wel de fraaiste. Zij zijn uit het matig warme gedeelte van Zuid-Amerika afkomstig.

Fig. 118. Petunia hybrida.

Philodendron. Dit is een tot de Aroïdeeën behoorend, uit tropische en subtropische streken afkomstig geslacht, met groote, nu eens gedeelde dan weder ongedeelde of doorboorde bladeren, zooals bijv. Ph. fenestratum.

Vele soorten groeien, niettegenstaande hare dikke luchtwortels, in een kamer vrij goed, en zijn zelfs nu en dan met een minder lichte standplaats en een temperatuur van 50°—60° Fahr. tevreden. Zij verlangen een licht, voedzaam grondmengsel, bestaande uit ruwen boschgrond, wat ouden koemest, sphagnum en stukjes houtskool. Te veel zon is schadelijk voor de bladeren en luchtwortels. Men moet ze dikwijls afwasschen en bespuiten, terwijl het noodig is bij het gieten, het water langs den stam en de luchtwoortels te laten loopen, om te voorkomen dat deze uitdrogen.

De bekendste en hardste soort is Ph. pertusum (Monstera deliciosa), uit Guatemala, met groote, doorboorde bladeren. Deze soort is zeer aan te bevelen, evenals Ph. erubescens, een kleinere soort, met ongedeelde, pijlvormige bladeren, die wel wat teerder is, maar toch in een kamer zeer goed groeit. De Ph. Selloum is bijna even hard als de Ph. pertusum, en dus ook voor de kamer zeer geschikt, maar zij is niet zoo fraai als de laatstgenoemde soort.

Reseda odorata. Dit is een kruidachtig plantje, met evenmin fraaie bladeren, als schoone bloemen. De laatsten verspreiden echter een zeer liefelijken geur, waarom zij dan ook zoowel voor kamer- als tuinplant evenzeer gezocht is. Het meest aanbevelenswaardig zijn de

Digitized by Google

grootbloemige soorten. Voor potcultuur geeft men ze goeden, zandigen bladgrond, vermengd met een weinig mest, terwijl zij in een tuin iederen lichten, voedzamen grond voor lief nemen. Voor buiten moet men de Reseda tegen het einde van April op een beschutte, halfzonnige plaats uitzaaien, waarbij men oppast dat er niet te dicht gezaaid wordt.

Voor potcultuur zaait men tegen het einde van Juli en zet de jonge planten, wanneer zij goed ontwikkeld zijn, ten getale van 3—4 in een pot. Men geeft ze nu een koele, lichte en luchtige plaats in een vertrek met een temperatuur van ongeveer 35°—45° Fahr. Tegen het einde van November zet men ze wat warmer, maar niet te warm, daar zij dan te lang worden. Indien het noodig blijkt, kan men ze met vloeibaren mest een weinig vooruithelpen. Op deze wijze behandeld, zullen zij den geheelen winter door rijk bloeien.

Ricinus. Wonderboom. Dit zijn éénjarige planten met zeer groote, handvormige bladeren. De bekendste soort is R. communis, een plant met een prachtig voorkomen, die buiten op een beschutte, halfzonnige plek in voedzamen grond uitstekend groeit. Een andere soort is de R. sanguineus; deze is ook voor kamerplant geschikt en groeit in een warm vertrek, wanneer men haar verstandig behandeld, zeer goed.

Salvia. Een geslacht, tot de lipbloemige planten behoorend, dat door zeer fraaie bloemen uitmunt. De schoonste soorten zijn: S. patens, met prachtige, groote, donkerblauwe bloemen, en S. splendens, met donker scharlakenroode bloemen. Beide soorten zijn halfheesterachtig en laten zich gedurende den zomer zoowel buiten als in een kamer kweeken. Zij moeten in goeden, zandigen boschgrond geplant en op een halfzonnige plek gezet worden; daarbij verlangen zij rijkelijk gegoten en bespoten te worden. Gedurende den winter zet men ze in een vertrek met een temperatuur van 50°—60° Fahr. en giet dan minder [1]). Over het algemeen zijn het zeer goede kamerplanten.

Scirpus natalensis. Een tot de Cyperaceeën behoorende soort, die zich door haar aangenaam voorkomen aanbeveelt. Zij is zeer sierlijk voor een kamer en houdt het buiten ook zeer goed uit. Hare cultuur komt geheel met die van Cyperus en Isolepis overeen; alleen is eerstgenoemde teerder dan de beide anderen.

Verbena. Dit zijn éénjarige, tweejarige, of halfheesterachtige planten, met zeer fraaie, somtijds welriekende bloemen. Vooral ter versiering van den tuin zijn zij zeer aanbevelenswaardig.

De bekendste soorten zijn V. triphylla, met lilakleurige, zeer welriekende bloemen; V. chamædrifolia, met scharlakenroode bloemen; V. incisa, met scharlakenroode bloemen; V. sulphurea, met zwavel-

[1]) Salvia patens sterft in den winter af, om in het voorjaar weer uit te groeien. VERT.

Digitized by Google

gele bloemen en V. hybrida, met bloemen van verschillende kleur.

De Verbena's kunnen zoowel in potten als in den vollen grond gekweekt worden. Men doet het beste ze jaarlijks uit zaden te kweeken, die omstreeks Maart in potten gezaaid worden. Deze worden in een lichte, zonnige, warme kamer gezet, totdat de jonge planten tegen het einde van Mei buiten uitgeplant worden. Zij verlangen hier een zonnige, eenigszins vochtige standplaats. De beste variëteiten kweekt men echter zekerder uit stek, die onder glas in een zandigen bladgrond gestoken worden. Zij worden overwinterd in een vertrek met een temperatuur van 35°—45° Fahr., zoo mogelijk licht, luchtig en zonnig.

Voor de kamer snijdt men ongeveer in Juli van de oude planten stekken af, nog beter bewortelde takken; deze houdt men tot den herfst op een luchtige plek onder glas en giet ze niet te veel. Hierna brenge men ze in een koele (35°—45° Fahr.) kamer en eenigen tijd daarna in een temperatuur van 50°—60° Fahr. Tegen het voorjaar zullen zij dan rijkelijk gaan bloeien.

Fig. 119. Verbena hybrida.

Yucca. Een boomachtig, tot de Liliaceeën behoorend geslacht, met fraaie, welriekende bloemen en harde, stijve bladeren met scherpe punten. Er zijn zeer vele soorten bekend, waarvan Y. pendula en Y. gloriosa wel een paar der gezochtste zijn.

Men kweekt ze in zandigen bladgrond, vermengd met wat loam, in groote, goed gedraineerde potten. Gedurende den zomer willen zij licht, warm en zonnig staan en ook veel water hebben.

Gedurende den winter zijn zij met minder water en minder licht tevreden; zij moeten dan in een luchtig, droog vertrek, met een temperatuur van 45°—50° Fahr. staan; sommigen kunnen zelfs een temperatuur van 35°—45° Fahr. goed verdragen; ja, eenige der Noord-Amerikaansche soorten kunnen zelfs den winter buiten doorbrengen, wanneer zij behoorlijk gedekt worden. Kweekt men ze in een kamer, dan moeten zij des zomers zeer luchtig en licht, zoo mogelijk zelfs

Digitized by Google

voor het open venster staan. Zij moeten verplant worden, wanneer dit noodig blijkt te zijn. De voortkweeking geschiedt door zijspruiten, die afgesneden, met asch of fijne houtskool aan de wondzijde bestrooid

Fig. 120. Bloeiende Yucca pendula.

en daarna in zandigen bladgrond matig warm geplant worden. Na den bloei sterft de plant meestal af, of wel zij vormt een zijkop of jonge zijspruiten.

Digitized by Google

III. Planten van de Kaap, Nieuw-Holland, China en Japan.

Acacia Lophanta. Wanneer men zich onze gewone Acacia in het klein voorstelt, dan heeft men een zeer goed beeld van deze plant. Zij groeit zeer welig in een luchtige kamer en is gedurende den winter met een temperatuur van 45°—50° Fahr. tevreden. Men kweekt haar in goeden, zandigen boschgrond, op een lichte, zonnige plaats en zorgt er voor, dat de potten goed gedraineerd zijn. Wanneer zij goed groeit, verlangt zij des zomers veel, des winters echter slechts weinig water. De lucht, waarin zij staat, behoeft niet vochtig te zijn; stof verdraagt zij echter volstrekt niet. Om te zorgen, dat zij niet éénzijdig wordt, moet men haar van tijd tot tijd een weinig draaien. Gedurende den zomer staat zij liever op een beschutte plek buiten.

Hij, die zich voor deze planten interesseert, zal nog verscheidene Acacia's voor de kamer geschikt vinden.

Agapanthus umbellatus. Een sterk groeiende Kaapsche sierplant, met riemvormige, saprijke, groene bladeren en schoone, lelieachtige, blauwe bloemen, die schermvormig op 40 à 50 c.M. hooge bloemstengels verschijnen. Gedurende den zomer moet zij buiten staan, 's winters in een goed verlicht vertrek, met een temperatuur van 35°—40° Fahr.; meer warmte mag zij niet hebben, daar zij anders licht sterft. De plant verlangt veel voedsel, zoodat men groote potten moet gebruiken en haar in goeden, zandigen bladgrond, vermengd met ouden koemest, moet planten. Des zomers moet zij halfzonnig staan en veel water hebben.

Aralia Sieboldii. Een boomachtige heester, met tamelijk groote, handvormige, levendig groen gekleurde bladeren. Deze plant moet in den zomer buiten staan en des winters in een licht, droog vertrek met een temperatuur van 35°—45° Fahr. Men kweekt haar in zandigen bladgrond, giet en spuit gedurende den zomer rijkelijk en gedurende den winter zeer weinig of in het geheel niet. Zij groeit in de kamer zeer goed, zoodat men er somtijds groote exemplaren van ziet.

Van de andere Aralia-soorten, gedeeltelijk met bruinroode of roodachtige bladeren en meestal afkomstig uit Japan, Nieuw-Holland en Columbië, zijn slechts de volgende twee aanmerkenswaardig, namelijk: A. papyrifera en A. Veitchii. Uit het merg der bladstelen van eerstgenoemde soort vervaardigen de Chineezen het bekende zoogenaamde rijstpapier; het is een zeer fraaie bladplant. De tweede soort

Digitized by Google

is zeer schoon, met hare fijne, handvormige bladeren, maar ook zeer teer, zoodat zij niet anders dan in een kasje te kweeken is.

Aucuba japonica. Een bekende, groenblijvende, Japansche plant, die dikwijls in potten en kuipen gekweekt wordt en als sierplant voor buiten uitstekend te gebruiken is. De bladeren gelijken veel op die van een Oranjeboom en zijn nú eens eenvoudig glanzend groen, dan weder geel gevlekt. Zij wordt gekweekt in een goeden, voedzamen bladgrond en overwinterd in een licht vertrek met een temperatuur van 35°—40° Fahr.; ook kan zij des winters onder lichte bedekking zeer goed buiten blijven.

Azalea. Voor de kamer is alleen de A. indica geschikt; het is een bekende sierstruik, met kleine, donkergroene, lancetvormige blaadjes en prachtige bloemen in verschillende kleuren. Daarbij komt nog, dat zij zeer bloemrijk is. De A. indica is een echte winterbloeier. Gedurende den zomer, van Juni tot einde September, moet zij zoo mogelijk in den vollen grond halfzonnig uitgeplant worden; hierna neemt men haar op en plant ze in goeden, zandigen boschgrond; de potten moeten zeer goed gedraineerd zijn. Hierna brengt men ze in een goede lichte kamer, met een temperatuur van 35°—45° Fahr. Tegen het einde van December zet men ze in een warm vertrek, met een temperatuur van 60°—65° Fahr.; zij moet hier zeer licht staan en rijkelijk gegoten en bespoten worden. Op deze wijze kan men haar gemakkelijk in bloei trekken. Na den bloei zet men haar weder koeler.

Fig. 121. Bloem van Azalea indica.

Het verplanten van die, welke in potten gehouden worden, geschiedt in Maart of April, waarbij de twijgen ook teruggesneden moeten worden.

De voor den vollen grond geschikte A. pontica heeft geelroode bloemen en is bij goede cultuur zeer bloemrijk. Zij verlangt een niet te zonnige standplaats, terwijl het goed zal zijn, den grond, waarin men ze plant, met boschgrond en zand te vermengen. Des winters moeten zij met blad gedekt worden.

Calla æthiopica (Richardia africana). Deze plant is algemeen bekend onder den naam van Aäronskelk. Zij heeft fraaie, groote, heldergroene, pijlvormige bladeren en een groote, witte, peperhuisvormige bloemschede. Zij moet in goeden boschgrond, vermengd met ouden

Digitized by Google

koemest geplant worden en verlangt zeer veel water. Des zomers zet men haar buiten en des winters in een vertrek met een temperatuur van 35°—45° Fahr.

Callistemon, Melaleuca en Metrosideros zijn groenblijvende sierstruiken, met balsamiek riekende, eigenaardig gevormde, smalle bladeren en fraaie bloemen, die aarvormig aan het einde der twijgen voorkomen. De bloemen hebben lange meeldraden en de bloeiwijze herinnert eenigszins aan de borstels, die gebruikt worden om lampeglazen schoon te maken. Vroeger trof men deze planten veel aan; in den laatsten tijd vindt men ze slechts zelden meer. Er zijn vele soorten van bekend, die allen afkomstig zijn van de Kaap, Nieuw-Holland en Nieuw-Zeeland. De bekendste soorten zijn: Melaleuca squamosa, met roodviolette bloemen, C. lanceolatum en C. speciosum, met donkerroode bloemen, C. (Metrosideros) semperflorens, een zeer bloemrijke soort, die uitstekend voor de kamer geschikt is.

Fig. 122. Bloem van Callistemon speciosum

Men kweekt de soorten van deze drie aan elkander zeer na verwante geslachten in zandigen bladgrond, zeer licht, luchtig en halfzonnig. Des zomers moeten zij òf zeer dicht bij het venster, òf op een beschutte plek buiten staan. Zij verdragen niet veel vochtigheid; toch mag de potaarde nooit droog worden, omdat zij dan direct hare bladeren laten vallen. Zij worden overwinterd in een temperatuur van 45°—50° Fahr. C. semperflorens bloeit reeds als jonge plant zeer fraai. De voortkweeking geschiedt door stekken, die in den herfst onder glas gestoken worden.

Camellia japonica. Dit is een boomachtige heester, met glanzend donkergroene bladeren en groote, donkerroode bloemen, terwijl die der hybriden wit, rose en verder alle kleuren tusschen wit en donkerrood doorloopen. De bloemen ontluiken gedurende den winter.

Zoo schoon deze plant is, zoo lastig is zij om haar in een kamer in bloei te krijgen, want niet alleen is zij zeer gevoelig voor droge warmte, rook en stof, maar zij verdraagt ook niet de minste onregelmatigheid in het gieten, luchten, enz.; toch is het met groote voorzichtigheid mogelijk goede resultaten met deze planten in een kamer te verkrijgen.

Digitized by Google

Zij moet gekweekt worden in goeden boschgrond, rijkelijk vermengd met scherp zand, terwijl de potten met een goede drainage moeten voorzien zijn; verder verlangt zij een lichte, zoo mogelijk halfzonnige, maar vooral niet te zonnige standplaats.

Gedurende den zomer, d. i. van Juni tot September, zet men ze op een beschutte plek buiten, of wel men plaatst ze onder een waranda, ten minste in een zeer sterk gelucht wordend vertrek. Gedurende dezen tijd moeten zij rijkelijk gegoten, veel gespoten en zeer schoon gehouden worden, zoodat de jonge spruiten zich goed kunnen ontwikkelen. Zoodra het weder ruw wordt, wat gewoonlijk tegen het einde van September het geval is, brengt men ze binnen en wel in een licht, goed gelucht wordend vertrek, met een temperatuur van 35°—45° Fahr. Nu wordt er minder gegoten en in het geheel niet gespoten. Zoodra de knoppen zich beginnen te ontwikkelen, zet men ze warmer, en wel eerst in een temperatuur van 50°—60° Fahr., later van 60°—65° Fahr.

Nu moet men zeer voorzichtig zijn; de temperatuur moet zoo mogelijk gelijk blijven; ook wil de plant licht, zonnig en luchtig staan, zonder dat zij aan tocht of koude lucht is blootgesteld, zoodat men bijv. niet in hare onmiddellijke nabijheid een venster mag openen. Er moet nu rijkelijk gegoten en gespoten worden, daar droge warmte en te droge aarde even goed oorzaak is van het afvallen der knoppen, als rook of stof. Wanneer er gas gebrand wordt, waardoor stof en een droge hitte ontstaan, zal men weldoen de Camellia's met een vochtigen doek te bedekken, om ze zoodoende aan den schadelijken invloed daarvan te onttrekken.

Wanneer de bloemen ontloken zijn, moet men nog steeds zeer voorzichtig zijn; men kan de planten dan echter wat koeler (50°—60° Fahr.) zetten, om de bloemen langer te doen duren. Zijn zij eenmaal uitgebloeid, dan zet men ze weder in het vertrek, waar zij oorspronkelijk stonden.

Het verplanten, dat niet ieder jaar, maar slechts dan wanneer het noodig is, moet geschieden, heeft bij de bloeibare planten plaats, wanneer zij uitgebloeid zijn, bij de niet bloeibare in de maand Maart.

De voortkweeking geschiedt meest door enting, maar ook door stekken, en gelukt in een kamer onder stolpen meestal zeer goed. Daar het misschien eenige liefhebbers kan interesseeren, zoo wil ik hier bijvoegen, dat de kweekwijze van de Chineesche Theestruik (Thea viridis) dezelfde is als die van de Camellia.

Chlorophytum Sternbergianum. Een zeer harde hangplant, met kleine, riemvormige bladeren, die uitstekend als ampelplant voor de kamer geschikt is. Zij laat zich gemakkelijk voortkweeken van de jonge planten, die voortdurend aan ranken verschijnen. Zij moet in

Digitized by Google

zandigen bladgrond gekweekt en des winters in een temperatuur van 45°—50° Fahr. gehouden worden. De bloemen zijn wit, doch niet groot.

Cissus antarctica. Een zeer harde en fraaie klimplant, die even-goed in een kamer als 's zomers buiten gekweekt kan worden; zij groeit zeer snel en neemt zoowel een warmere als een koelere temperatuur voor lief. Men moet haar planten in zandigen boschgrond en de pot moet goed gedraineerd zijn, daar zij zeer gevoelig is voor te veel vochtigheid. De overwintering geschiedt in een vertrek met een temperatuur van 45°—50° Fahr., dat niet eens zeer licht behoeft te zijn, daar deze plant gedurende den winter ook met minder licht tevreden is.

Fig. 123. Takje met bloemen eener Erica.

Erica. Zeer bekende koudekasplanten, met lieve bloempjes. De meeste soorten zijn afkomstig van de Kaap. Er zijn zeer vele soorten en variëteiten van bekend, maar de meesten zijn helaas voor de kamer minder geschikt. Zij moeten geplant worden in zeer zandigen, eenigszins zwaren bladgrond (heiaarde is nog beter), terwijl de potten met een zeer goede drainage moeten voorzien zijn. Des zomers moeten zij op een beschutte plek buiten staan, of wel in een goed gelucht vertrek, waarin zij dan een lichte, halfzonnige plaats verlangen. Gedurende haar groeiperiode geve men ze matig water (niet te veel, maar ook vooral niet te weinig) en bespuite men ze dikwijls. Tegen October worden zij binnen gebracht en wel in een vertrek met een temperatuur van 45°—50° Fahr., dat daarenboven licht, droog en luchtig is en waar zij slechts weinig mogen gegoten worden. Iets minder warmte kunnen zij desnoods nog wel verdragen.

Zij moeten in Maart of direct na den bloei verplant worden, doch ieder jaar is dit niet noodig. Het insnijden, dat noodzakelijk is om krachtige en bossige planten te verkrijgen, moet men doen, vóórdat de plant begint uit te groeien.

De voortkweeking geschiedt in het najaar, door middel van stekken, die in zand gestoken en onder een stolp gezet worden. De Erica's

Digitized by Google

kunnen echter ook door zaden en afleggers voortgekweekt worden. De voor de kamercultuur het best geschikte soort is de Midden-Europeesche E. herbacea, die lichtpurperroode, talrijke bloemen draagt en vrij hard is.

Erythrina. Dit zijn boomachtige of ook wel halfheesterachtige planten, met fraaie, trosvormige, donkerroode bloemen. Er zijn verscheidene soorten bekend, waarvan het meeste voorkomen: E. crista-galli, een boomachtige soort uit Brazilië, en E. herbacea, een halfheesterachtige soort uit Florida.

Fig. 124. Erythrina crista-galli.

De Erythrina's moeten in zandigen bladgrond worden geplant en een lichte, halfzonnige, luchtige standplaats hebben. Des zomers zet men ze zoo mogelijk op een beschutte plek buiten, waar zij dan veel gespoten willen worden. Gedurende den winter laten zij de bladeren vallen, en zijn dan met een temperatuur van 45°—50° Fahr. of ook wel van 40°—50° Fahr. tevreden. Eerst in het voorjaar, wanneer zij beginnen uit te groeien, willen zij iets warmer staan. De voortkweeking geschiedt zeer gemakkelijk door middel van stekken.

Filices. De cultuur der Varens uit de koudere streken, komt bijna geheel met die van de tropische soorten overeen, zoodat het wel onnoodig zal zijn daar verder over uit te wijden. Alle Australische Varens kunnen des zomers buiten gezet worden en dat wel het liefste onder groote boomen; veel spuiten is dan echter, vooral bij droog weder, zeer noodzakelijk. Des winters worden zij in een matig licht vertrek, met een temperatuur van 45°—50° Fahr., gehouden. Tot deze groep behooren bijv. Cyathea medullaris, Todea en Hemitelia.

Gardenia. De Gardenia's zijn prachtige sierstruiken, met heerlijke, witte, veel op die van Camellia's gelijkende bloemen, welke zeer wel-

Digitized by Google

riekend zijn en later lichtgeel van kleur worden. Zij zijn afkomstig uit Japan, Oost-Indië en van de Kaap. De beste soorten zijn: G. radicans, uit China en Japan. een laagblijvende soort, met kleine, donkergroene, glanzende bladeren en kleine bloemen, benevens G. florida, die hooger wordt en ook grootere bladeren en bloemen draagt. De Gardenia's worden wel dikwijls als goede kamerplanten geprezen, doch zij zijn het in waarheid niet, hoewel er om hare schoonheid dikwijls proeven mede genomen worden.

Zij verlangen een mengsel van goeden, zandigen bosch- en bladgrond, met een goede drainage en een zeer lichte, luchtige, halfzonnige standplaats. Matig gieten en veel spuiten is zeer aan te bevelen. Niettegenstaande alle moeite zullen zij in een gewoon woonvertrek niet tot bloei komen; daartoe zet men ze in een kasje zonder bodemwarmte en geeft ze zoo mogelijk geen hoogere temperatuur dan van 50°—60° Fahr. Meer warmte is wel goed om ze in bloei te trekken, maar overigens gevaarlijk, daar zij bij verhoogde warmte spoedig zoodanig door ongedierte worden aangevallen, dat zij direct hare bladeren laten vallen.

Fig. 125. Hydrangea hortensis.

De voornaamste voorwaarden voor den bloei zijn: veel licht, matige warmte en veel spuiten, derhalve een vochtige lucht.

Gedurende den winter is een temperatuur van 40°—45° Fahr. voldoende; warmer moeten zij volstrekt niet staan. De voortkweeking geschiedt door afleggers of door stekken, die onder een stolp op bodemwarmte moeten worden gestekt.

Geranium. Dit zijn planten, die zeer veel op de Pelargoniums gelijken. Men kweekt ze in zandigen bladgrond; de potten mogen niet te klein en moeten met een goede drainage voorzien zijn. Zij verlangen een lichte, luchtige, halfzonnige standplaats, terwijl men ze des zomers het beste buiten zet. Gedurende den winter verlangen zij rust, zoodat

Digitized by Google

zij dan slechts zeer weinig gegoten mogen worden. De voortkweeking geschiedt door stekken of ook wel door zaden. De echte Geraniumsoorten hebben echter meer botanische waarde, dan dat zij als sierplanten geschikt zijn, tenzij enkele soorten voor den tuin.

Hydrangea. Een der bekendste soorten van dit geslacht is zeker wel H. hortensis, een sierstruik met groote schermen rose bloempjes, die somtijds tot violet kunnen overgaan. Zij wordt in een mengsel van zandigen blad- en boschgrond geplant en verlangt een lichte, halfzonnige, luchtige standplaats, des zomers zoo mogelijk buiten; ook wil zij dan veel gegoten en gespoten worden. Gedurende den winter zet men haar in een luchtig, droog vertrek, met een temperatuur van 35°—40° Fahr. Tegen het voorjaar wordt zij verplant. Hier te lande blijft zij des winters ook buiten over, wanneer men ze met blad bedekt. De voortkweeking geschiedt zeer gemakkelijk door stekken.

Lilium. Dit zijn prachtig bloeiende bolgewassen, waarvan zeer vele soorten bekend zijn, en waarvan de beste hier volgen: L. bulbiferum, L. candidum, L. chalcedonicum, L. isabellinum (testaceum), L. tigrinum L. speciosum, L. giganteum, L. auratum.

De meeste soorten munten niet alleen uit door zeer fraaie bloemen, maar zijn daarenboven nog zeer welriekend. De schoonste van allen is echter ongetwijfeld L. auratum.

De bollen worden des winters of tegen den winter geplant in goeden, zandigen bladgrond, vermengd met wat ouden koemest; de potten mogen niet te klein en moeten met een goede drainage voorzien zijn. Zij moeten, al naardat de bollen groot zijn, 3 à 4 c.M. met aarde bedekt liggen. De teerste soorten zet men nu in een droog, licht vertrek, met een temperatuur van 45°—50° Fahr., terwijl voor de hardere soorten een temperatuur van 35°—45° Fahr. voldoende is. Wanneer de planten nu behoorlijk beworteld zijn en zich tot 2 à 3 c.M. hoogte ontwikkeld hebben, zet men ze in een warmere kamer dicht bij het venster of tegen het einde van Mei buiten. Zij verlangen veel zon en frissche lucht, maar willen slechts matig vochtig gehouden worden, daar de bollen niet veel vochtigheid kunnen verdragen, zoodat zij buiten tegen sterken regen moeten beschut worden.

Nadat zij uitgebloeid zijn, beginnen zij af te sterven; men geeft nu minder water en wanneer zij geheel afgestorven zijn, giet men in het geheel niet meer. Zij moeten slechts om de drie of vier jaren verplant worden, uitgezonderd wanneer de wortels verrot zijn, dat verplanting noodzakelijk maakt.

Tot voortkweeking gebruikt men de jonge bolletjes, die zich aan de moederbol ontwikkelen, of wel, de in de bladoksels van sommige soorten voorkomende kweekbolletjes.

Digitized by Google

De soorten, die men wil forceeren, moeten reeds in September geplant worden; verder behandelt men ze zooals in het hoofdstuk „Het forceeren van bloembollen" zal worden aangegeven.

Lobelia. Dit zijn fraai bloeiende planten, waarvan de meeste soorten op de bergen der tropen voorkomen; eenige komen echter uit Nieuw-Holland, van de Kaap, enz.

De bekendste soorten zijn: L. bicolor, met blauwe, inwendig gele bloempjes, L. Erinus, met hemelsblauwe bloempjes, L. fulgens, met roode bloemen en L. virginiensis, een hooge soort, met groote, lichtblauwe bloemen.

Men verkrijgt de planten uit zaden, door middel van stekken of wel door deeling. De zaden worden in Maart in zandigen bladgrond gezaaid; hierna worden zij in een licht, matig vertrek (45°—50° Fahr.) gezet. De jonge planten worden tegen het einde van Mei buiten uitgeplant, of wel, men zet meerderen in een pot, om ze dan in een eenigszins warmer en later in een warm vertrek te plaatsen. Zij verlangen veel lucht, willen halfzonnig staan en des zomers veel gegoten en bespoten worden. Des winters zet men ze in een licht, droog vertrek, met een temperatuur van 45°—50° Fahr., en giet dan weinig; beter doet men echter de oude planten weg te werpen en in het voorjaar jonge planten uit zaden aan te kweeken.

Mesembryanthemum. Dit geslacht behoort tot de zoogenaamde vetplanten. Er zijn vele soorten van bekend met meest lieve bloemen.

Zij worden geplant in goeden, zandigen boschgrond, terwijl de potten met een goede drainage moeten voorzien zijn. Zij verdragen niet veel vochtigheid en willen luchtig, licht, warm en zonnig staan. Buiten verlangen zij een beschutte standplaats. Zij moeten in een vertrek met een temperatuur van 35°—45° Fahr. overwinterd, en mogen dan slechts zeer weinig gegoten worden. De verplanting geschiedt jaarlijks in April en de voortkweeking door middel van zaden of jonge spruiten.

Pelargonium. Dit zijn voor het meerendeel heesters of halfheesters, met fraaie bloemen en dikwijls welriekende bladeren. Er zijn zeer vele soorten, variëteiten en hybriden van bekend. De meest voorkomende soorten zijn: P. roseum, P. odoratissimum, P. fulgidum, P. formosum, P. citriodorum en P. zonale; van deze laatste zijn vooral talrijke hybriden gewonnen.

Zij worden gekweekt in zandigen bladgrond, vermengd met wat ouden koemest; de potten mogen niet te klein en moeten goed gedraineerd zijn. Des zomers moeten zij in een licht, luchtig, halfzonnig vertrek, dicht bij het venster staan, of nog beter in een tuin; zij worden dan veel gegoten en gespoten. Des winters verlangen zij rust, zoodat zij dan slechts weinig mogen gespoten worden, daar zij dan zeer gevoelig

Digitized by Google

voor water zijn. Het vertrek, waarin men ze overwintert, moet licht, droog en luchtig zijn, met een temperatuur van 40°—50° Fahr. In April moeten zij verplant worden; men snijdt de te lange twijgen dan duchtig terug, om de planten een goeden vorm te geven en een rijken bloei te verkrijgen. Tegen het einde van Mei brengt men ze buiten, of wel, men geeft meer lucht in het vertrek waar zij staan.

De voortkweeking geschiedt door stekken, die òf in October, òf in Maart gesneden worden.

Phormium tenax. Een prachtige sierplant, met lange, stijve, levendig groen gekleurde bladeren, die zeer taai zijn. Zij moet in zeer voedzame aarde (zandigen bladgrond met ouden koemest) geplant worden en verlangt des zomers veel water, daar zij in haar vaderland op moerassige plaatsen groeit; ook wil zij dan buiten en liefst zonnig staan. Des winters zet men haar in een droog en licht vertrek, met een temperatuur van 35°—40 Fahr. De voortkweeking geschiedt door deeling,

Fig. 126. Pelargonium zonale.

Plectogyne (Aspidistra). De meest bekende soorten zijn A. elatior en A. elatior fol. var. Het zijn overblijvende planten, met kruipende wortelstokken en rechtopstaande, groene of groen met wit gestreepte bladeren. Zij zijn zeer hard en uitstekend voor kamercultuur geschikt. Men kweekt ze in zandigen bladgrond, met wat ouden koemest vermengd, en plaatst ze in een kamer met een temperatuur van 50°—60° Fahr., waar zij ook met een minder lichte standplaats tevreden zijn. Des zomers geeft men ze veel frissche lucht; liefst staan zij dan buiten. Des winters is een temperatuur van 55°—60° Fahr. voldoende.

Pyrethrum (Chrysanthemum). Dit zijn zeer bekende kruidachtige planten, met fraaie bloemen, meest afkomstig uit Japan. Er zijn zeer vele soorten en hybriden van bekend. Zij worden in zandigen bladgrond, met ouden koemest vermengd, geplant, en gekweekt uit stekken, die men

Digitized by Google

jaarlijks in April snijdt en die onder glas zeer gemakkelijk wortelen. Zoodra de jonge planten groot genoeg zijn, plant men ze buiten op een halfzonnige plek uit, of wel, men zet ze in een luchtig vertrek dicht bij het venster. Zij moeten nu eenige malen ingesneden worden. Tegen het einde van September worden de uitgeplante exemplaren weder in potten gezet en in een warm vertrek gebracht, tot zij beginnen te

Fig. 127. Chrysanthemum indicum.

Fig. 128. Pyrethrum roseum.

bloeien, waarop zij koeler worden gezet, om de bloemen langer te doen duren. Na den bloei brengt men ze in een vertrek met een temperatuur van 35°—45° Fahr., waar zij tot het voorjaar blijven staan.

Saxifraga sarmentosa (Moederplantje). Dit is een zeer bekend en hard kamerplantje, uitstekend geschikt voor ampels. Men kweekt het in zandigen bladgrond. Des zomers wil het in een licht vertrek of

Digitized by Google

wel buiten staan. Des winters verlangt het een temperatuur van 45°—50° Fahr. De verplanting geschiedt jaarlijks in de maand Maart.

Sparmannia africana. Een zeer lief bloeiende sierstruik, die des zomers zoo mogelijk buiten moet staan en des winters in een temperatuur van 35°—40° Fahr. moet gebracht worden. Zij verlangt des zomers veel, des winters daarentegen zeer weinig water.

IV. Planten uit Zuid-Europa en andere landen met hetzelfde klimaat.

Acanthus mollis. Een vaste plant voor den kouden grond, met eigenaardige bladeren en bloemen. Zij is interessant, omdat hare bladeren den ouden Grieken tot voorbeeld strekten bij de versiering der kroonlijsten van de Korinthische zuilen.

In de kamer groeit zij zeer goed. Zij moet geplant worden in zandigen boschgrond en verlangt gedurende den zomer een halfzonnige, luchtige standplaats; des winters behoeft zij echter slechts vorstvrij te staan. Indien zij in den vollen grond uitgeplant staat, behoeft men haar slechts tegen zeer strenge vorst te dekken.

Buxus sempervirens. De gewone Palmboom. Een lieve, groenblijvende heester, in geheel Zuid-Europa inheemsch. Zij draagt talrijke, kleine, eivormige, donkergroene bladeren en kleine, gele bloemen. Zij moet in goede tuinaarde geplant worden. Indien men haar in potten kweekt, moet zij zoo mogelijk des winters in een vorstvrije kamer of kelder gezet worden. In den vollen grond uitgeplant, behoeft zij des winters echter geene bedekking. De laagblijvende B. sempervirens suffruticosa wordt dikwijls voor randen aangewend.

Cheiranthus. Van dit geslacht zijn zeer vele soorten bekend; de meest voorkomende zijn: Ch. imperialis en Ch. Cheiri (Muurbloem). Men neemt potten van 6—8 c.M. doorsnede, vult deze met zandigen bladgrond en zaait ze hierop, vanaf de maand Maart tot Juni, al naardat men vroeger of later bloemen wil hebben. Zijn de planten groot genoeg geworden, dan zet men er 3 of 4 in een pot bijeen en plaatst ze zoo mogelijk luchtig; nog beter is het ze buiten met de potten in te graven. Zoo laat men ze staan tot de vorst intreedt, waarop men ze in een vertrek met een temperatuur van 45°—50° Fahr. zet; men moet nu zooveel mogelijk luchten, maar slechts weinig gieten. Tegen

Digitized by Google

het voorjaar zet men ze eerst in een gematigde en daarna in een warme kamer, om ze zoodoende in bloei te trekken. De buiten uitgeplante jonge exemplaren blijven den winter onder een lichte bedekking over en bloeien reeds gedurende den voorzomer.

Citrus. Oranjeboom. De geschiktste der verschillende Citrussoorten om in de kamer gekweekt te worden, is de C. chinensis, die klein blijft en in het voorjaar rijkelijk bloeit. Zij verlangt een voedzamen grond; het beste is een mengsel van bladgrond met wat loam, ouden koemest en grof zand. Het verplanten moet ongeveer om de twee jaar geschieden en wel vóór dat zij begint uit te groeien. Ingesneden mag zij slechts dán worden, wanneer de twijgen te dicht en verward op elkander zitten. Men doet wel van de aangezette vruchten slechts eenige tot ontwikkeling te laten komen. Des zomers moet men ze zoo mogelijk op een beschutte, halfzonnige plek buiten zetten en rijkelijk gieten; des winters is een temperatuur van 40°—45° Fahr. voldoende.

Fig. 129. Acanthus mollis.

Clematis. Zeer fraaie klimplanten, waarvan talrijke variëteiten en hybriden bekend zijn. Zij moeten geplant worden in zandigen bladgrond, met wat ouden koemest vermengd, en verlangen des zomers zoo mogelijk buiten uitgeplant te worden; kan dit niet, dan geeft men haar een luchtige, zonnige standplaats. De overwintering geschiedt in een vertrek met een temperatuur van 35° – 40° Fahr. In Maart worden zij verplant en in een temperatuur van 40°—50° Fahr. gebracht, waarin zij blijven tot men ze buiten zet.

Digitized by Google

De C. magnificus, met groote, blauwe bloemen, groeit buiten zeer goed; daarentegen is de C. patens, met witte bloemen, teerder, zoodat zij des zomers minder goed buiten, dan wel in een luchtig, zonnig vertrek groeit. Zij moet ook in een temperatuur van 40°—50° Fahr. overwinterd worden. De te lange twijgen moeten gelijk met het verplanten ingesneden worden en bij het verplanten willen zij met haar bovenste wortels ongeveer 1 c.M. onder de aardoppervlakte komen te staan. Stekken moeten van het oude hout worden gesneden en op bodemwarmte onder glas gestoken worden.

Conifeeren. Eenige der bekendste Conifeeren-geslachten, die geschikt zijn voor de koude kas, of wel gedurende den winter buiten kunnen overblijven en dan geen of slechts een geringe bedekking bedekking behoeven, zijn: Araucaria uit Nieuw-Holland, Thuja uit Noord-Amerika, Biota uit het Oosten, Cupressus uit Zuid-Europa en zuidelijk Noord-Amerika, Chamæcyparis uit Noord-Amerika, Thujopsis uit Japan, Cunnighamia chinensis uit China, Taxus uit Midden-Europa, Noord-Amerika en Noord-Azië, Juniperus uit Midden-Europa, Taxodium uit Virginië, Pinus, Larix, Abies en Picea uit Europa, Dammara uit Zuid-Afrika en Wellingtonia uit Zuid-Californië.

Al deze Conifeeren verdragen een koel klimaat, en die, welke in de tropische landen voorkomen, vindt men daar dan ook alleen in de hoogere bergstreken. De meesten zijn imposante sierplanten, en hoewel zij hoofdzakelijk goeden dienst doen in grootere tuinen en parken, kan men ze toch ook met succes gebruiken om verschillende woonvertrekken of wel het voor het huis gelegen tuintje te versieren, waar zij in kuipen geplant als alleenstaande planten een prachtig effect maken. Zoowel hiervoor als voor kamerversiering komen natuurlijk alleen jonge planten of wel kleinblijvende soorten, als: Biota, Thuja, Taxus, Cupressus, Chamæcyparis en Juniperus, in aanmerking. Toch zijn ook de anderen wel aan te wenden, daar zij slechts langzaam groeien en er dus jaren verloopen eer een klein exemplaar te groot zal gegeworden zijn.

De Araucaria's zijn de teerste van al de hier genoemde soorten, en, hoewel zij des zomers buiten kunnen staan, moeten zij toch in een temperatuur van 40°—50° Fahr. overwinterd worden. De meeste andere soorten kunnen buiten uitgeplant worden; is de winter echter streng, dan zal men weldoen eenige der teerste soorten, zooals bijv. Biota, te dekken. De uit zuidelijke streken afkomstige Thuja, Cupressus en Dammara-soorten moeten in een droog, niet te donker vertrek overwinterd worden.

De Conifeeren verlangen een lossen, maar voedzamen grond; zij ver-

Digitized by Google

dragen niet te veel vochtigheid en willen licht, luchtig, beschut en zonnig staan. De verplanting geschiedt niet jaarlijks, maar slechts dan wanneer het noodig is. Voortkweeking door zaden of stekken.

Convolvulus. Een der bekendste soorten is C. Cneorum (C. argenteus); dit is een struik, die over al hare deelen zilverwit behaard is en fraaie, witte, matrood gestreepte bloemen draagt. Men plant haar in goeden, zandigen bladgrond, vermengd met ouden koemest, en geeft haar een lichte, luchtige, zonnige standplaats; des zomers kan men

Fig. 130. Biota orientalis aurea.

Digitized by Google

haar ook buiten uitplanten. De overwintering geschiedt in een temperatuur van 35°—40° Fahr.

Een tweede, niet minder bekende soort is de éénjarige C. tricolor; dit is een der schoonste soorten van dit geslacht, met groote, klokvormige, blauwe en witte bloemen. De kleur der bloemen variëert sterk, zoodat deze zuiver wit, donker blauw, violet of blauw en wit gestreept kunnen zijn. Zij moet jaarlijks uit zaden, die men tegen het einde van April direct in den vollen grond uitzaait, gekweekt worden.

Een derde zeer schoone soort is C. candicans, met wit behaarde stengels en bladeren, terwijl zij groote, witte bloemen draagt, met een lilakleurige ster van binnen. Het is een zeer teere soort, die het des

Fig. 131. Convolvulus tricolor.

zomers buiten wel op een beschutte plek uithoudt, maar toch eigenlijk in de warme kamer thuis behoort, zoodat zij dan ook in een temperatuur van 50°—60° Fahr. moet overwinterd worden.

Evonymus. Een der meest voorkomende soorten is E. japonicus, een aardige, groenblijvende heester, die des zomers buiten wil staan en 's winters een vertrek met een temperatuur van 35°—40° Fahr. verlangt. Zij wil in goeden, zandigen bladgrond gekweekt, jaarlijks in Maart verplant en veel gespoten worden. De voortkweeking geschiedt zeer gemakkelijk door stekken.

Ficus Carica (F. communis). De gewone Vijgeboom. Deze Ficussoort vormt een fraaien heester, met groote, handvormige bladeren, en draagt zeer lekkere vruchten. Men kweekt haar buiten in een eenigszins zwaren, voedzamen grond; de standplaats moet zoo mogelijk luchtig en

Digitized by Google

halfzonnig zijn. Bij het jaarlijksche snoeien moet zij slechts tot het oude hout ingekort worden. Zeer nuttig is het, haar des zomers met vloeibaren koemest te begieten. Des winters moet zij goed gedekt worden, daar zij geen strenge vorst verdraagt. De voortkweeking geschiedt door het afnemen van scheuten of ook door stekken.

Filices. De in deze afdeeling behoorende Varens kan men in het hoofdstuk „Keuze der planten" vinden. De cultuur is in hoofdzaak dezelfde als die van de tropische en subtropische soorten. Die, welke buiten uitgeplant zijn, moet men voorzichtigheidshalve gedurende den winter met blad dekken.

Laurus. De gewone Laurier. Dit is een zeer algemeen bekende en verspreide sierplant, met donkergroene, welriekende bladeren en kleine, zwavelgele bloempjes. Men plant haar in goeden, zandigen bladgrond, vermengd met ouden koemest. Des zomers wil zij op een luchtige, zonnige plek buiten staan en veel gegoten worden; zij wordt overwinterd in een temperatuur van 35°—40° Fahr. De voortkweeking geschiedt door stekken, die in Juli van het rijpe hout moeten gesneden worden.

Myrtus communis. De gewone Mirt. Een fraaie sierplant, met witte, roodachtige bloemen. De algemeene behandeling komt met die van den Laurier overeen, alsook de voortkweeking; alleen moeten de stekken in Maart of April gestoken worden.

Nerium Oleander. De Oleander. Een zeer gezochte sierplant, met enkele of gevulde, witte of roode bloemen. Zij verlangt vrij groote potten en moet jaarlijks in het voorjaar verplant worden, waarbij de wortels goed worden ingesneden. Des zomers wil zij zeer zonnig staan. De behandeling en voortkweeking is verder dezelfde als die van de Laurier.

Olea. De Olijf. De meest bekende soort is O. europæa (de echte Olijf); zij vormt een groenblijvenden boom, met ongeveer 3 c.M. lange bladeren en kleine, witte bloemen. Zij verlangt zeer voedzamen tuingrond en wil 's zomers buiten op een warme, zonnige plek staan. Voor kamercultuur is zij echter minder geschikt. De verdere cultuur, benevens de voortkweeking, komt met die van den Laurier overeen.

Prunus Lauro-Cerasus. Laurierkers. Een fraaie, groenblijvende plant, met sierlijke, witte bloemen. De verplanting geschiedt jaarlijks na den bloei. De overige behandeling en de voortkweeking is dezelfde als van den Laurier, alleen is deze harder.

Punica Granatum. De Granaat. Een zeer bekende plant, met enkele of gevulde, donkerroode bloemen. De bladeren vallen des winters af. Het verplanten geschiedt in Maart, voor de jonge plantjes jaarlijks, voor de ouderen om de twee of drie jaar, in niet te groote potten. De

Digitized by Google

zwakke scheuten moeten in den herfst worden weggesneden en de sterkeren iets worden ingekort. De behandeling en voortkweeking is overigens dezelfde als die van den Laurier.

Rhododendron. Dit zijn groenblijvende heesters, met prachtige bloemen. Zij moeten geplant worden in zandigen boschgrond en verlangen des zomers buiten op een beschutte, halfzonnige plek te staan en dan veel gegoten en gespoten te worden. Des winters moeten zij in een droog, licht vertrek gezet worden, met een temperatuur van 35°—40° Fahr. Het verplanten moet in het voorjaar geschieden, voordat zij beginnen uit te groeien. De voortkweeking is vrij lastig, zoodat een leek beter doet jonge planten te koopen. Indien men ze in bloei wil trekken, moeten zij in Februari warmer gezet worden.

Fig. 132. Viburnum Tinus.

De beste soorten voor de kamer zijn: R. myrtifolium, met roseroode bloemen, R. hirsutum, met lichtroode bloemen, en de variëteiten van R. arboreum, met roode bloemen in alle nuancen.

Viburnum Tinus. Een fraaie, groenblijvende heester, met roodachtig witte bloemen en na den bloei trossen donkerblauwe bessen dragende. De verplanting geschiedt jaarlijks na den bloei; voor grootere exemplaren is jaarlijks verplanten echter niet noodig. De verdere behandeling en de voortkweeking is gelijk aan die van den Laurier.

Wisteria chinensis (Glycine chinensis). De blauwe Regen. Dit is een in den laatsten tijd zeer in trek gekomen klimplant. Zij groeit zeer snel, heeft fraaie, gevinde bladeren, eenigszins overeenkomende met die van een Acacia. De bloemen zijn blauw en gelijken volkomen op die van den „Gouden Regen"; zij verschijnen reeds vroeg in het voorjaar.

Voor kamercultuur is deze plant minder geschikt; des te beter is zij echter om in den tuin voor het bekleeden van muren te dienen. Het beste plant men haar in voedzame aarde, op een zonnige, tegen koude winden beschutte plek. Des zomers moet zij bij droog weder gegoten en bespoten worden. Heeft men ze in potten, dan moeten zij in een temperatuur van 35°—40° Fahr. overwinterd worden; grootere, in den vollen grond staande exemplaren verdragen echter onze winters zonder dat zij gedekt behoeven te worden.

Digitized by Google

In een kamer moet de Wisteria zeer licht, zonnig en luchtig staan. De voortkweeking geschiedt door stekken, doch dit gaat vrij lastig,

Fig. 133. Wisteria chinensis.

zoodat men beter doet jonge exemplaren te koopen. Zeer aanbevelenswaardig is ook de witbloeiende W. frutescens, uit Noord-Amerika.

V. Planten uit Midden-Europa, Midden-Azië en het middengedeelte van Noord-Amerika.

Ampelopsis. Zeer fraaie klimplanten, met onaanzienlijke, maar somtijds zeer welriekende, trosvormige bloempjes. Zij zijn herkomstig uit Noord-Amerika en Midden-Azië. Er zijn verscheidene soorten bekend, waarvan het meest voorkomt A. quinquefolia (de wilde Wingerd); deze soort heeft handvormige bladeren en groeit zeer snel, zoodat zij bijzonder geschikt is voor het bekleeden van waranda's, balkons en muren, te meer, daar zij volkomen winterhard is. Zeer fraai is de kleurwisseling

Digitized by Google

in den herfst; de bladeren worden eerst donkerrood en daarna goudgeel, alvorens af te vallen. Zij verlangt veel voedsel, zoodat zij het beste groeit in voedzamen tuingrond, en als men haar bij droge zomers van tijd tot tijd giet en spuit.

De exemplaren, die men in potten kweekt, moeten des zomers zoo mogelijk luchtig gezet en des winters in een vorstvrij, droog en licht vertrek bewaard worden.

Aanbevelenswaardig zijn nog A. cordata (Vitis indivisa), met hartvormige bladeren, A. hirsuta, met handvormige, behaarde bladeren, benevens A. Veitchii. Alle drie zijn winterhard.

Fig. 134. Dianthus barbatus.

Cyclamen. Zeer gezochte bloemplanten. De meest bekende soorten zijn: C. Coum, met purperroode bloemen, C. europæum, met welriekende, witte, matroode of roodachtige bloemen, en C. persicum, waarvan de talrijke hybriden alle kleuren tusschen wit en rood doorloopen. Zij verlangen goeden, zandigen bladgrond, vermengd met wat ouden koemest, en de potten moeten daarbij goed gedraineerd zijn. De overwintering geschiedt in een eenigszins donker vertrek met een temperatuur van 35°—40° Fahr. Wanneer zij begint uit te groeien, wordt zij verplant en op een lichte plek gezet, met een warmtegraad van 40°—50° Fahr. Bij het opplanten moet men zorgen dat de knol slechts voor de helft in de aarde staat, om te voorkomen dat het water in het hart dringt, waarop bij de begieting ook moet gelet worden. Voor het in bloei trekken van deze planten raadplege men het hoofdstuk: „Het forceeren van bloembollen en eenige andere planten gedurende den winter".

Dianthus. Anjelier. Van deze zeer gezochte bloemplanten komen het meeste voor: D. Carthusianorum, D. barbatus (Duizendschoon), D. Caryophyllus semperflorens, D. chinensis (Chineesche Anjelier), D. plumarius en D. superbus. D. Caryophyllus (de ge-

Digitized by Google

wone Anjelier) groeit het beste in zandigen bladgrond, vermengd met een weinig koemest. Gedurende den zomer moet zij buiten of wel in een licht, halfzonnig, zeer luchtig vertrek gezet worden. Men doet wel, om de twee jaar jonge planten uit stek aan te kweeken, daar de oude planten dan minder goed beginnen te bloeien.

De Anjelier mag nooit overdadig gegoten worden, omdat zij gevoelig voor te veel vocht is; ook spuiten is minder dienstig.

Gedurende den winter kan men haar buiten laten, of, als men zeker wil zijn, kan men ze in een vorstvrij vertrek zetten; in dit geval moeten zij weinig of niet gegoten worden. Het verplanten geschiedt, evenals het steken der stekken, in Maart of April; de stekken moeten echter onder glas gekweekt worden. Indien ongedierte zich vertoont, en dit komt nog wel eens voor, dan moet men dit direct verwijderen.

Fritillaria. Dit is een zeer gezocht bolgewas. waarvan verscheidene soorten bestaan. De bekendste zijn: F. imperialis (de Keizerskroon) en F. Meleagris (Kievitsei).

Eerstgenoemde soort is zeer gezocht om hare fraaie bloemen, die ten getale van 10 à 15 aan den top des stengels verschijnen; zij zijn klokvormig, donkerrood en hangen kransgewijze naar beneden. Deze soort wordt zoowel in den vrijen grond als in potten gekweekt. Zij verlangt zandige, vette aarde, een beschutte, halfzonnige standplaats, en niet te veel water, daar zij zeer gevoelig voor te veel vochtigheid is. De in den vrijen grond gekweekte planten neemt men na den bloei, ongeveer in Juli, op; zij worden dan schoongemaakt en koel bewaard, om in September weder geplant te worden. Des winters behoeven zij niet gedekt te worden. De exemplaren, die men wil forceeren, worden in September in ruime potten geplant en daarna buiten ingegraven; zoodra de vorst intreedt neemt men ze op en zet ze in een vorstvrij vertrek, waar zij tot Januari blijven staan. Eerst nu zet men ze in een matig warme kamer, om ze in bloei te trekken; te hoog mag de temperatuur echter niet zijn, daar de planten dan te lang worden en niet bloeien.

Fig. 135.
Fritillaria imperialis.

Digitized by Google

De F. meleagris (het Kievitsei) heeft donkerviolette, groen gevlekte bloemen en blijft buiten ook zeer goed over. Zij wordt niet zoo hoog als de voorgaande soort.

Hedera (Klimop). Een der bekendste en meest gezochte klimplanten, met donkergroene, glanzende bladeren, die des winters niet afvallen. Er zijn vele soorten en variëteiten bekend, met grootere en kleinere of ook wel bonte bladeren. Zij is uitstekend geschikt om muren, waranda's, priëelen, enz. te bekleeden. De hardere soorten behoeven in den winter volstrekt niet gedekt te worden; eenige teerdere soorten willen echter òf des winters gedekt, òf in een vorstvrij vertrek gebracht worden. In hoofdzaak komt het er echter slechts op aan, hoe men de plant gewend heeft, daar er weinig planten zijn, die zich zoo goed in verschillende temperaturen laten kweeken, als juist de Klimop.

Fig. 186. Irisbloem.

Het beste groeit zij in een vochtigen, voedzamen grond, op een schaduwrijke of halfzonnige plek; in een kamer houdt zij zich echter zeer goed, wanneer er genoegzaam gelucht wordt en men haar dikwijls spuit en afwascht. De voortkweeking geschiedt zeer gemakkelijk door stekken.

Ilex (Hulst). Een zeer bekende, groenblijvende heester, met donkergroene, stekelige bladeren en fraaie, roode bessen. Men ziet haar dikwijls in tuinen gekweekt, in potten of kuipen echter minder. Zij verlangt een kleiachtigen, voedzamen, matig vochtigen grond en een halfzonnige standplaats. Bedekking des winters is onnoodig. Zeer aanbevelenswaardig is ook de goudbonte Hulst.

Iris. Dit zijn planten met een knolachtigen wortelstok, lange, zwaardvormige bladeren en zeer fraaie, eigenaardig gevormde bloemen. Er zijn zeer vele soorten bekend en de kleur der bloemen is ook zeer verschillend.

Hoewel zij beter voor den vollen grond geschikt zijn, vindt men ze toch ook dikwijls als kamerplanten in potten gekweekt, en wel hoofdzakelijk wegens hare schoone bloemen. Zij moeten geplant worden in een mengsel van zandigen bladgrond en koemest; verder verlangen zij een luchtige, halfzonnige standplaats en des zomers tamelijk veel vochtigheid. Des winters sterven zij af en worden dan vorstvrij bewaard.

Digitized by Google

Eenige soorten zijn ook geschikt om in bloei te worden getrokken.

Lonicera. Dit zijn fraaie klimplanten met dikwijls welriekende

Fig. 137. Enkelbloemige, heesterachtige Pæonia (Boompioen).

bloemen. De bekendste soorten zijn: L. Caprifolium (Kamperfoelie), met goudgele bloemen, L. tatarica, met roseroode bloemen, L. americana, met gele bloemen, L. italica, met gele bloemen en L. fuchsioides, met roode, Fuchsiaachtige bloemen.

Men vindt deze klimplanten niet zelden in onze tuinen ter bedekking van waranda's, balkons of muren, waartoe zij uitstekend geschikt zijn. Voor de kamer deugen zij niet, wijl zij hier te warm staan, zoodat men minstens over een waranda of balkon moet kunnen beschikken, om ze met succes te kweeken. Zij verlangen een voedzame aarde en een halfzonnige standplaats. Bedekking des winters is onnoodig.

Fig. 138. Kruidachtige Pæonia.

Pæonia (Pioenroos). Van deze fraaie bloemplanten zijn talrijke soorten, variëteiten en hybriden bekend, allen door schoone bloemen uitmuntende. Er zijn heesterachtige en kruidachtige soorten, die nu eens met enkele, dan weder met gevulde bloemen prijken, en de schitterendste kleuren vertoonen.

Digitized by Google

Jammer is het, dat zij alleen in den vollen grond te kweeken zijn. Zij verlangen een warme, zonnige standplaats en zeer voedzamen grond. Bij droge zomers moet men haar dikwijls begieten en des winters verlangen de heesterachtigen goed met blad gedekt te worden, daar zij geen strenge vorst verdragen. In het voorjaar mogen zij niet in eens, maar moet men haar langzamerhand ontblooten, om ze zoodoende te wennen.

Fig. 139. Gevuldbloemige, heesterachtige Pæonia.

In den laatsten tijd zijn er talrijke hybriden van gewonnen, waarvan verscheidene in kleur en geur aan een Roos doen denken.

Phlox. Dit zijn overblijvende of éénjarige planten, uitmuntende door schoone bloemen, die, met uitzondering van Ph. Drummondii, allen den winter zonder bedekking doorstaan. Zij moeten in zandigen, voedzamen grond geplant worden en verlangen een zonnige standplaats, zonder dat zij echter veel gegoten behoeven te worden. De potexemplaren verlangen zandigen bladgrond, vermengd met wat ouden koemest, en moeten licht, luchtig en zonnig staan. De overwintering geschiedt in een vertrek met een temperatuur van 35°—40° Fahr.

Fig. 140. Phlox decussata.

De éénjarige Ph. Drummondii moet omstreeks Maart gezaaid worden; wanneer de plantjes groot genoeg zijn, worden zij verspeend en tegen het midden van Mei in den vollen grond uitgeplant, of wel in grootere potten gezet, om in een luchtig, zonnig vertrek te worden geplaatst. Eenige der fraaiste soorten zijn: Ph. acuminata, met lichtpurperviolette bloemen; Ph. rosea, met roseroode, welriekende bloemen; Ph. speciosa, met witte bloemen; Ph. decussata, met lichtroode bloemen in verschillende nuancen;

Digitized by Google

Ph. suaveolens, met witte, welriekende bloemen en Ph. Drummondii, met bloemen, in bijna alle kleuren prijkende.

Primula (Sleutelbloem). Dit zijn kruidachtige, overblijvende planten, die des winters een weinig gedekt moeten worden. De bekendste soorten zijn: P. acaulis, met zwavelgele, welriekende bloemen, P. veris, de gewone tuin-Primula, met witte en roseroode bloemen en P. Auricula, met licht- en donkerbruine bloemen.

De gewone Primula's moeten buiten op een beschutte plek in voedzamen, zandigen grond worden geplant; des winters moeten zij wat gedekt worden. De exemplaren, die men wil forceeren, moeten na den bloei in potten worden gezet; hierna graaft men ze op een beschutte, schaduwrijke plek weder in en laat ze daar staan tot de

Fig. 141. Primula veris.

Fig. 142. Primula Auricula.

vorst intreedt, om ze dan in een vorstvrij vertrek te zetten. Tegen December plaatst men ze op een lichte plek in een vertrek met een temperatuur van 50°—60° Fahr., echter niet warmer, want veel warmte verdragen zij niet. Tegen het midden van Januari zullen zich dan de bloemen vertoonen. De P. Auricula is nog harder, maar verdraagt de kamerwarmte veel minder. Men kan ze op dezelfde wijze als de gewone Primula behandelen.

De in den vrijen grond uitgeplante exemplaren moeten om de twee of drie jaar, nadat zij zaad gedragen hebben, opgenomen worden; de slechte wortels en bladeren worden er dan afgesneden en de plant opnieuw vrij diep geplant en zoo noodig gedeeld. De potexemplaren worden jaarlijks, nadat zij zaad gedragen hebben, verplant; des winters

Digitized by Google

houdt men ze vorstvrij en het geheele jaar worden zij weinig gegoten. De voortkweeking geschiedt door deeling.

Rhododendron. Vele soorten van dit fraaie geslacht houden het des winters onder lichte en zelfs zonder bedekking zeer goed uit. In de laatste jaren zijn er talrijke hybriden van gewonnen. De soorten, het best voor buiten geschikt, zijn: R. ponticum, met lilakleurige bloemen; R. caucasicum, met roodachtig witte bloemen; R. dauricum, met roseroode bloemen. De genoemde soorten verlangen een lichten, zandigen, voedzamen grond, een halfzonnige, beschutte standplaats en des zomers veel water. Des winters moeten zij licht gedekt worden.

Rosa (de Roos). Heesters of boompjes, waarvan tallooze soorten, variëteiten en hybriden bestaan. In het hoofdstuk „Keuze der planten" werden de voornaamste soorten reeds opgenoemd. Buiten groeien zij in iederen voedzamen, vochtigen, maar niet te natten bodem, op een beschutte, zonnige plek. De beste tijd om ze te planten is in het voorjaar, waarbij dan alle oude, zwakke, houtachtige stengels worden weggesneden en de sterkere twijgen goed worden ingekort. Dit snoeien moet jaarlijks geschieden, wanneer geen vorst meer te vreezen is. Des zomers moeten zij rijkelijk gegoten en bespoten worden. Des winters, zoodra de vorst intreedt, moeten de stammen neergebogen en de geheele plant met droog blad goed gedekt worden. Velen blijven ook ongedekt over, 'tgeen echter van plaatselijke toestanden afhankelijk is. De voortkweeking geschiedt op verschillende wijzen, maar het is onnoodig er over uit te wijden, wijl het voor leeken toch veel te lastig is.

Pot-Rozen verlangen een voedzamen grond; het beste is goeden bladgrond, vermengd met wat ouden koemest en zand; zij behoeven een halfzonnige, lichte en luchtige standplaats en willen des zomers veel gegoten en gespoten worden; ook moet men ze geheel vrij houden van ongedierte. De overwintering geschiedt in een licht en luchtig vertrek, met een temperatuur van 35°—40° Fahr.. Er moet dan, zoo dikwijls het weder dit toelaat, gelucht worden, daar anders de bladeren licht rotten; ook mogen zij dan slechts weinig gegoten worden. In het voorjaar, zoodra de vorst voorbij is, brengt men de pot-exemplaren buiten, of, wanneer dit niet mogelijk is, zet men ze zeer licht en luchtig. Even vóór men de planten buiten brengt, moeten zij gesnoeid worden, een bewerking, die men zoo noodig in Juli kan herhalen.

Voor het in bloei trekken neemt men tweejarige, krachtige planten, die men des zomers door het uitsnijden der bloemen niet heeft laten bloeien. Tegen het midden van Augustus neemt men de potten uit de aarde, giet dan minder en zet de planten in de schaduw. Tegen het einde van November begint men met het forceeren, waartoe men eerst

Digitized by Google

de Damaskusroos, daarna in December de Mosroos en eindelijk in Januari de Rosa centifolia neemt. Voor de verdere behandeling zie men het op het forceeren betrekking hebbende hoofdstuk.

Spiræa. Dit zijn struiken of kruiden met enkelvoudige of samen-

Fig. 143. Bloempluim van Spiræa Aruncus.

gestelde bladeren en fraaie, witte of roodachtige bloempluimen. Er zijn zeer vele soorten van bekend. Alle soorten behooren in de eerste plaats buiten thuis; toch vindt men er ook velen als kamerplanten aangewend. De bekendste soorten zijn: S. Aruncus, een kruidachtige plant, met groote pluimen van witte bloemen, S. bella, een heesterachtige soort,

Digitized by Google

met witachtige bladeren en donkerroseroode bloemen; S. Douglasii, een nog fraaiere soort als de voorgaande, met rooseroode bloemen, en S. japonica, die veel als kamerplant voorkomt; zij is kruidachtig en draagt witte bloemen.

De Spiræa's verlangen een voedzame aarde en des zomers buiten een lichte, beschutte, halfzonnige standplaats; in de kamer gekweekt willen zij licht en zeer luchtig staan, en veel gegoten en gespoten worden. De in den vollen grond staande soorten behoeven alleen bij strenge vorst gedekt te worden, terwijl de pot-exemplaren in een licht en droog vertrek met een temperatuur van 35°—40° Fahr. moeten overwinterd worden. De voortkweeking geschiedt door stekken, afleggers, het afnemen van zijspruiten en door zaden. Het verplanten heeft in Maart plaats.

Voor het in bloei trekken zijn de Spiræa's zeer geschikt; zij moeten dan in het begin van December warmer gezet worden.

Tecoma. Een der bekendste soorten van dit geslacht is T. radicans (Bignonia radicans), de Trompetbloem. Het is een fraaie klimplant, die echter geheel in den tuin thuis behoort en minder voor kamercultuur geschikt is. De T. radicans draagt fraaie, oranjekleurige bloemen, die midden in den zomer verschijnen. De bladeren hebben eenige overeenkomst met die van de Acacia's, maar zijn grover.

Deze plant verlangt voedzamen grond en moet, beschut tegen kouden wind, op een lichte, zonnige plek gezet worden. Bij droog weer moet zij des zomers gegoten en bespoten worden. Bedekking des winters is onnoodig.

Jongere planten, die in potten staan, moeten in een vertrek met een temperatuur van 35°—40° Fahr. overwinterd worden. Een andere zeer fraaie soort is T. jasminoides, met witte, inwendig donkerviolette bloemen; ook zij wil in een temperatuur van 35°—40° Fahr. overwinterd worden.

Onder de Bignonia's is nog aanbevelenswaardig B. sempervirens, een klimplant met glanzend groene bladeren en welriekende, gele bloemen.

Veronica. Onder dit geslacht heeft men heesterachtige, kruidachtige en ook éénjarige soorten, met meestal fraaie bloemen. De bekendste soorten zijn: V. siberica, met blauwe of witte bloemen; V. azurea, met hemelsblauwe bloemen en V. virginica, met mat vleeschkleurige bloemen. De overblijvende Veronica's moeten zoo mogelijk buiten, in een voedzamen, niet te zwaren grond en op een warme, zonnige plek gekweekt worden; zij verlangen des zomers veel vocht. Al de hier genoemde soorten houden het, bij een niet te strenge vorst, des winters zonder bedekking buiten uit.

Digitized by Google

De pot-exemplaren verlangen een lichte, luchtige, zonnige standplaats en moeten in een temperatuur van 35°– 40° Fahr. overwinterd worden.

De V. syriaca, met blauwe en witte, inwendig gele bloemen, is éénjarig en zeer voor potcultuur aan te bevelen. Zij moet omstreeks Maart uitgezaaid worden.

Vinca. Dit zijn groenblijvende, vaste planten, met zeer lieve bloemen. De bekendste soorten zijn: V. major, met groote blauwe bloemen; V. minor, met blauwe, violette of witte bloemen. Men kweekt ze in voedzamen tuingrond, zoowel uitgeplant als in potten, op een luchtige halfzonnige plek. Des winters moet men ze òf met blad dekken òf in een vorstvrij vertrek zetten. Zij laten zich van Februari af zeer goed forceeren, waartoe men ze eerst in een temperatuur van 50°—60° Fahr. brengt en later in een vertrek met 60°—70° Fahr. De V. rosea is veel teerder als de beide anderen en behoort eigenlijk in een warme kas thuis. Zij moet jaarlijks verplant en ingesneden worden. Alle soorten laten zich uit stek voortkweeken, de V. rosea echter ook zeer goed uit zaden, daar de zaailingen somtijds reeds in het eerste jaar bloeien.

Het in bloei trekken van bloembollen en eenige andere planten gedurende den winter.

Het ligt wel voor de hand, dat de ware bloemenliefhebber ook gedurende den tijd, wanneer in ons noordelijk klimaat de natuur rust en de winter overal heerscht, er naar streeft, toch zijne vertrekken met bloemen te versieren, en het in bloei trekken van daartoe geschikte planten is de eenige wijze om dit doel te bereiken.

Daartoe zijn echter hoofdzakelijk slechts zulke planten geschikt, die oud genoeg en dus bloeibaar, en van nature reeds geneigd zijn om gedurende den lateren herfst, den winter of het vroege voorjaar te bloeien. Bij het in bloei trekken is het er dus hoofdzakelijk om te doen, de bloemen iets vroeger tot ontwikkeling te doen komen. De hoofdfactoren daarvoor zijn zeker wel warmte en vochtigheid.

Uitstekende planten om in bloei te trekken zijn de Hyacinten, Narcissen, Crocussen, Tulpen, Convallaria's, Scilla's, Amaryllus, enz.

De Hyacint (Hyacinthus orientales) is afkomstig uit Perzië en Klein-Azië en is tegenwoordig ook in Zuid-Europa te vinden.

Digitized by Google

Indien men Hyacinten koopt, doet men het beste ze van goed bekende kweekers te nemen, en indien men geen catalogus van den een of anderen kweeker heeft, zal men wijs handelen, met duidelijk op te geven wat men verlangt; namelijk welke kleuren men wil hebben, of de bloemen enkel of gevuld moeten wezen, vroeg of laat bloeiend en welken prijs men ongeveer daarvoor wenscht te besteden. Hierbij kan ik nog opmerken, dat de enkelbloemigen meestal vroege, de gevuldbloemigen daarentegen late bloeiers zijn.

De kleuren zijn zeer verschillend en doorloopen alle nuancen tusschen wit, donkerrood, donkerblauw of violet en geel.

Bij het ontvangen der bollen moet men ieder op zichzelf nauwkeurig bekijken, om te zien of er ook slechten onder zijn. Een gezonde bol moet groot, hard, zuiver en vrij van alle verdachte vlekken zijn. Indien er rottige plekken op zijn, zwarte vlekken bij den kop, of weeke plekken op zij, die misschien reeds verdacht rieken, dan doet men het beste om alle teleurstelling te mijden, deze bollen maar direct weg te werpen. Nadat men ze goed bekeken heeft, worden zij droog afgeveegd om alle eventueel er zich op bevindende schimmel te verwijderen.

De bollen voor het in bloei trekken bestemd, worden tegen het einde van Augustus of het begin van September geplant, zoodat men dan in December en Januari bloemen heeft. Het beste is daartoe hooge, niet te wijde potten te nemen, daar de wortels zich niet uitbreiden, maar loodrecht naar beneden gaan; heeft men dit model potten niet, dan laten gewone potten zich toch ook zeer goed gebruiken. De aarde, waarin men ze plant, mag volstrekt niet met mest doormengd zijn; de beste grond is goede bladaarde vermengd met ongeveer $^1/_3$ grof zand. De bol moet zoodanig geplant worden, dat haren kop even boven de aarde uitsteekt en de aardoppervlakte zich ongeveer een vingerbreedte onder den potrand bevindt. De aarde wordt nu wat aangegoten en daarbij opgepast, dat er geen water in den kop van de bol komt. Hierna worden de potten op een geschikte plek gezet, doch waar?

Krachtige, fraaie bloemtrossen krijgt men alleen dan, wanneer men er in slaagt den bol goed te bewortelen, voordat zich de bladeren en bloemen beginnen te ontwikkelen. Zoolang de beworteling dus duurt, mag de bol niet meer dan ongeveer 1 c.M. uitgroeien. Dit doel kan men alleen bereiken, door de bollen na ze geplant te hebben betrekkelijk koel en donker te zetten. Hij, die over een tuin kan beschikken, doet het beste ze in lossen grond te graven en wel zoo diep, dat zij zich ongeveer 3—4 c.M. onder de aardoppervlakte bevinden.

Hier blijven zij dan staan tot de tijd voor het forceeren, November of December, gekomen is. Begint het te vriezen, dan dekt men ze met droog blad.

Digitized by Google

Hij, die geen tuin heeft, moet zich op een andere wijze trachten te helpen en doet het beste, de potten in een bak met zand te graven en ze zoo in een kelder of koele kamer te zetten.

Licht mogen de bollen gedurende dezen tijd niet zien, daar dit een ontijdig uitgroeien zou veroorzaken; even zoo is warmte schadelijk. Gegoten wordt slechts weinig, en dan niet met al te koud water.

De tijd, noodig om de Hyacinten in bloei te trekken, bedraagt 3 à 4 weken. Al naardat men dus de planten vroeger of later in bloei wil hebben, neemt men ze op, om met het forceeren te beginnen. Warmte en vochtigheid moeten nu niet in eens, maar langzamerhand worden versterkt. Het zou geheel verkeerd zijn de planten op eens in een temperatuur van 65° Fahr. te brengen en veel water te geven. Men begint met de Hyacinten in een vertrek te brengen met een temperatuur van 50°—55° Fahr. en matig te gieten. Langzamerhand, al naardat zij zich ontwikkelen, zet men ze warmer en geeft men ze ook meer water. Op het laatst kunnen zij dan een warmte van 65° Fahr. zeer goed verdragen. Een te sterk forceeren is altijd gevaarlijk en minder aan te raden.

Veel licht is bij het in bloei trekken noodig; ook de zon doet er veel goed aan; te scherpe zon is echter schadelijk en ook de ontwikkelde bloemen verdragen dit niet.

Waren de bollen, toen men met het forceeren begon, nog niet zeer goed beworteld, dan is het beste een peperhuis over den kop te zetten, om zoodoende de ontwikkeling der bloemen en bladeren nog een weinig te vertragen, ook blijven dan de bloemen niet zoo licht in den bol steken.

Fig. 144. Gewone Hyacint

Digitized by Google

Een goede Hyacint moet krachtige bladeren en flinke bloemen hebben, die goed ontwikkeld moeten zijn; de bloemsteng moet stevig wezen, zoodat er van omvallen geen sprake is.

Is de groeitijd voorbij, dan zet men de planten in een koelere kamer en giet niet meer, zoodat ze dan langzamerhand afsterven. Hierna worden de bollen uit de potten genomen, schoongemaak en tot den volgenden herfst op een koele, droge plaats bewaard [1]).

Het volgende jaar kunnen dezelfde bollen niet meer tot forceeren gebruikt worden; buiten uitgeplant kunnen ze nog veel voldoening geven.

Fig. 145. Narcissus minor (laagblijvende Narcis).

Op dezelfde wijze als in potten, laten de Hyacinten zich op glazen in bloei trekken. Hierbij moet men oppassen, dat het water niet met den voet van den bol in aanraking komt, hoewel het er vlak bij moet staan. Om schimmel in het water te voorkomen, is het goed er vooraf een klein stukje salpeter in te werpen.

Narcissen, Tazetten en Jonquilles. De wenken, die bij de Hyacinten gegeven zijn, met het oog op het aankoopen, bezichtigen, planten, bewortelen en forceeren, gelden over het algemeen ook voor de hierboven genoemde planten; alleen valt het volgende daarbij nog op te merken. De Narcissen, Tazetten en Jonquilles hooren thuis in Zuid-Europa, Zuid-Frankrijk, ja eenige komen zelfs in Zuid- en Midden-Duitschland voor. Hun bloeitijd valt in het Zuiden te zamen met onzen winter. Bij het forceeren hebben zij dus minder warmte noodig dan de Hyacinten. Bijaldien men ze te veel warmte gaf, zouden zij mislukken; daarentegen hebben zij meer tijd noodig om te wortelen en kunnen dus eerst later in bloei getrokken worden.

[1]) Men doet het beste de bollen, die eens voor forceeren gebruikt zijn, weg te werpen en het volgende jaar nieuwe te koopen, daar men voor een tweede maal weinig kans op succes heeft. VERT.

Digitized by Google

De meest aanbevelenswaardige soorten zijn: N. incomparabilis, afkomstig uit Zuid-Frankrijk, met groote, welriekende, zwaargele bloemen; deze soort kan tegen het midden van Januari geforceerd worden, N. Jonquilla, de Jonquille, afkomstig uit Zuid-Europa; deze heeft zeer dunne bladeren en draagt veel kleine, welriekende, gele bloemen op een bloemstengel. Zij kan omstreeks het einde van Februari geforceerd worden. N. poëticus, afkomstig uit Midden-Europa; deze heeft welriekende, witte bloemen, waarvan het middengedeelte geel en rood gekleurd is. Tegen het einde van Februari kan zij langzaam in bloei worden getrokken. N. minima, een lieve, laagblijvende soort, met kleine, maar talrijke gele bloemen, moet omstreeks Midden-Februari geforceerd worden. N. italicus, met welriekende, witte of geelachtige bloemen. Zij kan reeds tegen het einde van October in bloei getrokken worden.

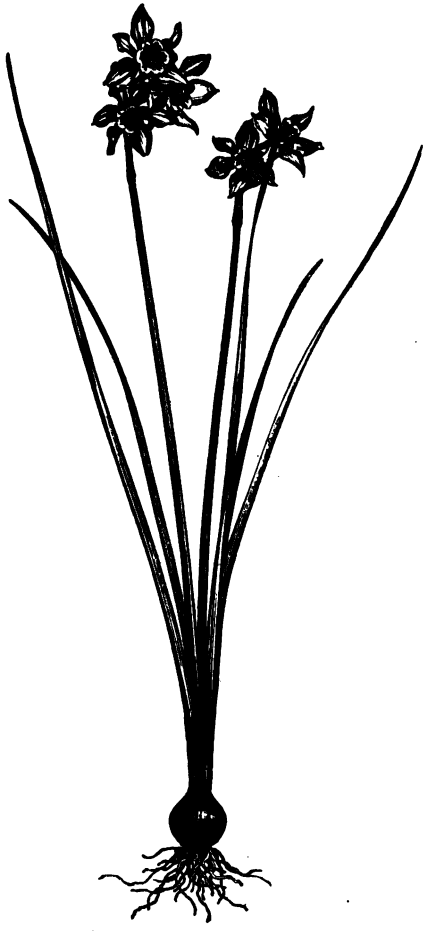

Fig. 146. Narcissus Jonquilla.

Crocus. Een zeer bekend knolgewas, met witte, goudgele, blauwe, violette of wel gestreepte bloemen.

De Crocussen, die men forceeren wil, worden tegen het einde van Augustus of het begin van September geplant in potten van gewoon model en verder behandeld men ze juist als de Hyacinten. Het forceeren kan van December tot Februari geschieden. De beste soorten om in bloei te trekken zijn: C. aureus, met gele bloemen, C. biflorus, met lichtblauwe of witte bloemen, C. imperator, met violette bloemen en C. luteus, met gele bloemen.

Tulipa (de gewone Tulp). De Tulp is afkomstig uit Klein-Azië, Turkije,

Digitized by Google

Zuid-Rusland, enz. De meest voorkomende kleuren zijn: wit, geel, rood en purper, de bloemen zijn nu eens enkel en dan weder gevuld, terwijl er vroeg- en laatbloeiende soorten voorkomen.

Tot het in bloei trekken zijn vooral de, vroegbloeiende soorten geschikt en men behandelt deze op dezelfde wijze als de Hyacinten. Meestal worden zij niet elk afzonderlijk, maar drie of vier bijeen in één pot geplant. Het forceeren geschiedt van December tot Maart.

Fig. 147. Gewone Tulp.

Convallaria (Lelietje der dalen). Deze plant wordt hier en daar bij ons in het wild aangetroffen; zij vormt geen bollen, maar zoogenaamde pollen, doormengd met vezelwortels.

Tot het in bloei trekken is het beste geschikt de C. majalis major, die groote, zeer welriekende bloemen heeft. Hiertoe gebruikt men korte, dikke, krachtige spruiten van oudere planten, waarvan men er vier tot zes in een 10 c.M. wijden pot plant; men begint met het forceeren, nadat ze eenigen tijd ingegraven of in een vorstvrij vertrek gestaan hebben, ongeveer in het begin van December. Aanvankelijk zet men ze vrij warm, om de spruiten goed te doen ontwikkelen, waarna zij op een matig warme en zeer lichte plek geplaatst worden. De uitgebloeide planten kan men in den tuin tusschen de heesters planten, waar ze later inéengroeien en vroeg in den zomer bloeien.

Op dezelfde wijze laat zich ook de welriekende Italiaansche C. Polygonatum in bloei trekken.

Scilla. Dit zijn laagblijvende bolgewassen, afkomstig uit Zuid- en

Digitized by Google

Midden-Europa, Siberië. Noord-Afrika, enz. Er zijn verschillende soorten van bekend, die zich op dezelfde wijze als de Crocus zeer goed in bloei laten trekken. De meest bekende en gezochte soorten zijn: S. amœna, met hemelsblauwe bloemen, Sc. campanulata, met blauwe bloemen op een bloemsteel van ongeveer 30 c.M. hoogte; Sc. italica, met eveneens zeer lange bloemstelen.

Galanthus nivalis. (Sneeuwklokje). Een hier te lande inheemsch, zeer gezocht bolgewas met witte, groenachtige bloempjes. Zij wordt op dezelfde wijze in bloei getrokken als de Crocus.

Amaryllis. Een knolgewas, met prachtige groote, lelieachtige bloemen. Er zijn talrijke soorten, variëteiten en hybriden van bekend. Zij komen voor aan de Kaap, in Chili, West-Indië en China. Niet alle soorten zijn geschikt om in bloei getrokken te worden; aanbevelenswaardig zijn: A. formosissima, uit Mexico en A. Belladonna van de Kaap. De knollen zijn donkerbruin van kleur, de bloemstelen ongeveer 25 c.M. lang en op den top daarvan verschijnen één tot drie groote, donkerroode bloemen; de bladeren zijn glanzend groen en verschijnen meestal eerst nadat de bloemsteel voor een gedeelte ontwikkeld is.

Fig. 148. Amaryllis belladona.

Gedurende den rusttijd droogt de bol, die men het beste in een doosje, droog en matig warm bewaart, eenigszins in; dit schaadt echter volstrekt niet. Wanneer de bol begint uit te groeien, wordt hij geplant,

Digitized by Google

en wel alleen, in een pot van ongeveer 10 c.M. wijdte. De bol mag niet te diep geplant worden en moet ongeveer voor de helft boven de aarde uitsteken. De aarde, die men gebruikt, moet voedzaam zijn; het beste is goede boschgrond, vermengd met ongeveer $^1/_3$ grof zand. Voor het in bloei trekken, geldt hetzelfde, wat voor de Hyacinten gezegd is.

Fig. 149. Lilium tigrinum.

Cyclamen. Dit zijn bergplanten, afkomstig uit de Europeesche Alpen, Zuid-Europa (de Krim), Perzië en Klein-Azië. Zij worden buiten onder genoegzame bedekking of wel in een vertrek met een temperatuur van 35°—40° Fahr. overwinterd. Met het forceeren begint men zoodra de kol zich begint te ontwikkelen. De knollen worden dan tot ongeveer de halve hoogte in potten van ongeveer 10 c.M. geplaatst en in een matig warm vertrek (50°—55° Fahr.) op een zeer lichte plek gezet, waar zij dan zeer spoedig verder zullen gaan doorgroeien. Het beste plant men ze in eenigszins zwaren bladgrond, vermengd met grof zand; de potten moeten daarbij goed gedraineerd zijn en men moet bij het begieten oppassen, dat er geen water in het hart der knol komt.

De bekendste en gezochtste soorten zijn: C. europæum, met welriekende, roseroode en witte bloemen, C. persicum, waarvan de talrijke hybriden met zeer fraai gekleurde bloemen prijken, en C. caucasicum, met purperroode bloemen.

Muscari (Blauwe Druifjes). Een laagblijvend bolgewas, met smalle bladeren en lieve, blauwe bloempjes. Zij worden op dezelfde wijze als de Crocussen behandeld. De meest bekende soorten zijn: M. moschatum, met zeer welriekende, geelachtige bloemen, M. monstrosum, met eigenaardig gevormde, purperblauwe bloemen, en M. race-

Digitized by Google

mosum, met blauwe, witte of roodachtige, welriekende bloemen.

Lilium. De Lelie. Ook deze bolgewassen zijn geschikt om in bloei te worden getrokken. De best daartoe geschikte soorten zijn: L. candidum, L. tigrinum, L. chalcedonicum en L. pomponium. De behandeling komt geheel met die van de Crocussen overeen.

Iris. Van deze buitengewoon fraaie knolgewassen zijn eenige soorten ook voor dit doel zeer geschikt. De beste soorten daartoe zijn: I. florentina, met witte, geel geaderde bloemen; I. germanica, met violette, bruin geaderde bloemen; I. persica, met inwendig witte, uitwendig blauwachtige, fijn geaderde bloemen, en I. Susiana, met witachtige, donkerviolet geaderde bloemen.

De behandeling komt met die der Hyacinten overeen.

Primula (Sleutelbloem). Dit zijn overblijvende, kruidachtige planten, met fraaie, schermvormige bloeiwijzen. Zij zijn afkomstig uit Europa en Noord-Azië en zeer gezochte bloemplanten. Van de vele soorten, variëteiten en hybriden worden hier alleen die behandeld, welke geschikt zijn om in bloei te worden getrokken.

P. chinensis, de Chineesche Primula, met roseroode, ook witte bloemen; P. elatior, een grootbloemige, gele Primula. in sommige boschachtige streken van Midden-Europa inheemsch. Over het algemeen zijn de Engelsche hybriden met groote, donkerroode en witte, enkele of gevulde bloemen, de fraaiste; P. Auricula, met fraaie, fluweelachtige, welriekende bloemen in verschillende kleuren; ook van deze zijn de Engelsche hybriden zeer fraai, maar hare cultuur is lastiger dan die van de andere Primula-soorten.

De Primula's laten zich zeer gemakkelijk in bloei trekken; daartoe moeten zij zeer licht staan en mogen niet te veel warmte hebben, daar zij geen hooge temperatuur verdragen. De Primula's zoowel als de Auricula's moeten in zandigen boschgrond geplant en vorstvrij overwinterd worden. Wanneer men vroegtijdig met het forceeren begint, kan men reeds in Januari bloemen ervan hebben.

Viola odorata. Het welriekende Viooltje is een overblijvende plant, met zeer welriekende, donkerpurperblauwe bloempjes. Behalve de gewone V. odorata vindt men nog zeer veel V. odorata semperflorens, een doorbloeiende variëteit, met donkerblauwe bloemen, en V. odorata arborescens, met donkerblauwe, gevulde, zeer welriekende bloemen. Deze laatste soort laat zich door een zeer zorgvuldige cultuur ook tot een klein struikje opkweeken.

Voor het in bloei trekken worden de Viooltjes vroeg in den herfst in potten geplant en bij intredende vorst droog en koel, maar vorstvrij bewaard. Met het forceeren begint men in Januari; zij moeten dan op een zeer lichte en matig warme plek gezet worden.

Digitized by Google

Buiten de hier opgegeven planten zijn er nog vele anderen, die tot het in bloei trekken geschikt zijn, waaronder vele bol- en knolgewassen, verder één- en tweejarige planten, halfheesters, heesters, enz. Bijzonderheden over het in bloei trekken dezer planten worden hier niet gegeven, daar het slechts noodig was, eenige der meest gezochte planten te behandelen, om aan ieders smaak te voldoen; daarenboven kunnen de meeste liefhebbers toch niet over die hulpmiddelen beschikken, welke noodig zijn om vele, waaronder lastigere, planten te forceeren. Wij moeten de liefhebbers dan ook sterk afraden zich aan deze laatsten te wagen, wijl daarmede niet op goede resultaten te rekenen is, maar liever proeven te nemen met de hier genoemde soorten, daar zij dan zoo goed als zeker van hunne zaak zijn.

De Palmen en hare cultuur in de kamer [1]).

Onder de vele planten, die tegenwoordig in de kamer gekweekt worden, nemen de Palmen zeker de eereplaats in, en niet ten onrechte zijn zij de lievelingen van het groote publiek geworden. Er zijn toch bijna geen planten te noemen, die met haar in sierlijkheid van vorm gelijk staan; een vorm, die op den beschouwer een eigenaardigen, moeilijk onder woorden te brengen indruk teweeg brengt, waarom zij dan ook niet ten onrechte de „Koningen der planten" worden genoemd.

De liefhebberij voor de Palmen neemt dan ook jaarlijks meer en meer toe, vooral sedert men er door de verbeterde verbindingsmiddelen in geslaagd is, vele soorten uit zaden voort te kweeken, die vroeger gedurende de lange reis haar kiemvermogen verloren; ook is men in den laatsten tijd tot de overtuiging gekomen, dat de moeilijkheden, aan het kweeken van Palmen in een kamer verbonden, lang zoo groot niet zijn als men meende, wanneer men slechts met verstand te werk gaat en de daarvoor geschikte soorten uitkiest. Op de keuze echter ligt het zwaartepunt van het succes, dat men met de cultuur van Palmen in de kamer zal verkrijgen.

[1]) Naar onze bescheiden meening heeft de Schrijver dit hoofdstuk met grooter voorliefde behandeld, dan met het doel van dit boek overeenkomt. Wel kunnen vele der hier besproken Palmen, bij zorgvuldige behandeling, voor kamercultuur geschikt geacht worden, maar met vele anderen is dit ontegenzeggelijk niet het geval, terwijl er zelfs vermeld worden, die tot dusverre nog niet in Europa werden ingevoerd. Daar het hier medegedeelde echter veel bevat, dat ongetwijfeld belangstelling zal vinden, meenden wij het onveranderd te moeten wedergeven, terwijl we toch deze opmerking niet achterwege meenden te mogen laten. Vert.

Digitized by Google

Om echter een goede keuze te kunnen doen en de planten juist te kunnen behandelen, is het noodig, dat men bekend is met de toestanden van klimaat en bodem, waarin de verschillende soorten voorkomen. Om een plant goed te kunnen behandelen, moet men o. a. op de volgende vragen kunnen antwoorden: Waar behoort zij thuis? Waar wordt zij in het land harer herkomst gevonden? Welke zijn de klimaatstoestanden daar, m. a. w. welke is daar de hoogste, de gemiddelde en de laagste temperatuur? Is het een vochtig of een droog klimaat? Hoe volledíger men deze vragen kan beantwoorden — en met behulp van de verschillende aardrijkskundige werken kan men gemakkelijk op de hoogte komen — des te beter zal men planten voor de kamercultuur kunnen uitkiezen, en des te juister zal men iedere plant kunnen behandelen.

De Palmen komen namelijk op zeer verschillende plaatsen voor. De meesten vindt men wel is waar in de tropische streken, maar terwijl eenige soorten slechts in de nabijheid der zeeën worden aangetroffen, groeien anderen ver van de zee verwijderd in de binnenlanden. Weder anderen vindt men in de tropische bergstreken en eenige soorten komen zelfs op de bergen tot nabij de sneeuwgrens voor. Hierdoor ontstaat natuurlijk een groot verschil in de temperatuur en vochtigheid, die de verschillende soorten verlangen.

Vooral ten opzichte van dit laatste, de vochtigheid, zijn de behoeften van de verschillende Palmensoorten zeer uiteenloopend. Wel verlangen de meeste Palmen een betrekkelijk vochtige lucht en een rijke begieting, daar zij in de vochtige, oorspronkelijke wouden dikwijls aan de oevers van meren, rivieren of beken voorkomen, maar er zijn ook soorten, die in drogere streken, ja zelfs in dorre woestijnen thuis behooren. Vele Palmen verlangen ook een betrekkelijk hooge temperatuur, en kunnen een warmtegraad van 80°—90° Fahr. zeer goed verdragen, terwijl anderen tot in de gematigde luchtstreken voorkomen of in het gebergte tot een hoogte stijgen, waar de gemiddelde temperatuur niet meer dan 55° Fahr. bedraagt en de thermometer dikwijls tot 45° Eahr. en nog lager daalt.

Na deze korte opmerkingen over de toestanden, waaronder de Palmen voorkomen, zal de lezer eenigszins begrijpen, hoe verschillend de cultuur dezer planten moet zijn, wil zij met de toestanden van het land harer herkomst overeenstemmen, ja hoe lastig die moet wezen voor hem, die omtrent deze toestanden slechts weinig of in het geheel niet ingelicht is.

Met het oog op het groote aantal liefhebbers, dat met deze toestanden niet bekend is, en op het groote aantal thans bekende Palmen — ongeveer 800 soorten — waarvan de meesten in den handel verkrijg-

Digitized by Google

baar en bij het publiek zeer gezocht zijn, willen wij trachten dit groote aantal in kleinere groepen te splitsen, en den liefhebber eenigermate op den juisten weg voor hare cultuur te brengen, hem ten mintste eenige vingerwijzingen daartoe te geven.

Van een geheel complete behandeling van dit onderwerp kan hier natuurlijk geen sprake zijn, daar het hiertoe veel te omvangrijk is en ook in dit werk niet thuis zou behooren. Voor ons doel toch is het niet noodig uitvoerig over iedere Palmsoort te spreken, maar veeleer voor het meerendeel de algemeene behandeling op te geven.

Uit het reeds gezegde blijkt duidelijk, dat de Palmen lang niet allen onder dezelfde toestanden voorkomen, en dat hun groei dus niet afhankelijk is van een en dezelfde vochtigheidsgraad van lucht en bodem, van dezelfde temperatuur en grondsoort, maar dat zij dienaangaande uiteenloopende eischen stellen. Wanneer men nu nader onderzoek doet naar die eischen en naar de plaats waar de verschillende soorten voorkomen, dan zal men bevinden, dat de meeste soorten bij voorkeur gevonden worden in de warme vlakten der tropen en in het geheel niet, of slechts bij uitzondering in de koelere berg- of landstreken; dat weer anderen bij voorkeur op de bergen of in de nabijheid der zee groeien.

Naar aanleiding van de verschillende plaatsen waar zij groeien, kan men de Palmen tot verschillende groepen vereenigen, zoodat de soorten, in eene groep vereenigd, onder gelijke of bijna gelijke omstandigheden groeien en dus ook dezelfde behandeling verlangen.

Deze groepen zijn:

Groep I. Strand-Palmen, dat zijn die, welke uitsluitend aan de zeestranden en in de onmiddellijk daarop volgende landstreken groeien.

Groep II. Oever-Palmen, die, welke aan de oevers van meren, rivieren of beken groeien, of wel in die streken, welke gedurende een zeker jaargetijde door deze wateren worden overstroomd.

Groep III. Woud-Palmen zijn die soorten, welke in de vochtige, warme, betrekkelijk donkere, oorspronkelijke wouden der tropen voorkomen.

Groep IV. Land-Palmen, die, welke op de meer of minder vochtige, somtijds ook droge plaatsen van het vlakke land voorkomen.

Groep V. Berg-Palmen zijn die Palmen, welke in de dalen en wouden der tropische gebergten gevonden worden.

Daar de Palmen niet allen gelijkvormige bladeren hebben, maar sommigen vedervormige (ongeveer $^5/_6$ der soorten) en anderen waaiervormige (ongeveer $^1/_6$ der soorten) bladeren bezitten, hebben wij in het nu volgende overzicht der verschillende groepen die soorten bij elkander gevoegd, welke in bladvorm overeenkomen. Uitzonderingen zijn: Lodoicea, Verschaffeltia en Manicaria. *A. Jaurii, die op

Digitized by Google

Groep I. Strand-Palmen.

a. Met vedervormige bladeren.

Cocos nucifera. De echte Cocospalm. Dit is een zeer veelvuldig in beide halfronden voorkomende Palmsoort. Hoofdzakelijk wordt zij gevonden op de eilanden en in de kuststreken van den Stillen en den Indischen Oceaan. Zij is zeer lastig in de cultuur.

Diplothemium maritimum. Een zeer zeldzame soort van de Braziliaansche zeekusten.

b. Met waaiervormige bladeren.

Lodoicea Sechellarum. Een zeer fraaie soort, die men helaas nog niet in Europa heeft kunnen invoeren. De bladeren houden het midden tusschen den veder- en den waaiervorm. De vrucht is zeer groot.

Chamærops Mocinia-na; afkomstig uit Mexico, waar zij aan de kust der Zuidzee wordt gevonden.

Corypha Miraguana. Deze is afkomstig uit Zuid-Amerika en komt voor bij Trinidad.

*Sabal mexicana [1]) wordt gevonden aan de Mexicaansche kusten. *S. serrulata, *S. Adansonii en S. Palmetto zijn drie soorten, die aan de zuidelijke kusten der Vereenigde Staten van Noord-Amerika worden gevonden. Zie voor deze ook de Oever-Palmen.

Groep II. Oever-Palmen.

a. Met vedervormige bladeren.

Astrocaryum aculeatum. Een fraaie, Zuid-Amerikaansche soort, voorkomende aan de oevers van de Essequibo.

Maximiliana Jaqua. Een fraaie en zeldzame soort van de oevers der Orinoco. Zij is lastig in de cultuur. M. insignis (Scheelia insignis). Deze soort, die ook als Woud-Palm optreedt, komt voor aan de Essequibo.

*Oreodoxa Sancona. Een Zuid-Amerikaansche soort, die bij Karthagena in het dal van de Kauka-rivier wordt gevonden.

*Attalea funifera (Cocos lapidea). Deze soort wordt gevonden in de aan de overstroomingen der Zuid-Amerikaansche rivieren onderhevige streken.

---

[1]) De met een sterretje (*) gemerkte soorten zijn voor kamercultuur geschikt. VERT.

Digitized by Google

Euterpe edulis. Een zeer fraaie soort, die als Oever- en Woud-Palm in het gebied der Amazone optreedt.

*Syagrus cocoides. Een fraaie, in het Amazonegebied inheemsche soort.

Cocos butyracea. Een zeer schoone, in Nieuw-Granada en het gebied der Magdalenarivier voorkomende soort. *C. schizophylla. Een zeer lieve Cocos-soort, inheemsch in de Braziliaansche provincie Bahia.

Manicaria saccifera. Dit is een zeer interessante soort, die in de moerassige streken van de Amazone en de Orinoco gevonden wordt. De bladeren zijn slechts zeer weinig gedeeld en komen in vorm eenigszins met die van een Banaan overeen. Deze bladvorm is eenig in de familie der Palmen.

Attalea compta. Deze, evenals alle andere Attalea-soorten, groeit aan de oevers en in de onmiddellijk daaraan grenzende moerasachtige streken van de Amerikaansche rivieren, van af de La Plata-staten noordwaarts tot Honduras. De A. Cohune vormt in Honduras geheele wouden aan de oevers der rivieren.

Areca Nibung en A. crinita. Twee fraaie soorten, die aan de moerassige oevers der Javaansche en Sumatrasche rivieren voorkomen.

Diplothemium caudescens (Ceroxylon niveum). Een zeer fraaie, maar zeldzame soort uit Oost-Brazilië.

b. Met waaiervormige bladeren.

*Chamærops humilis. Een in de tuinen zeer veel voorkomende soort. Zij is in Zuid-Europa inheemsch en wordt in Spanje aan de Ebro en in Frankrijk bij Nizza aangetroffen. *Ch. Hystrix. Een minder algemeen verspreide soort, die in Georgië en Florida gevonden wordt.

*Thrinax multiflora, T. argentea en T. radiata zijn drie zeer fraaie soorten, door haar sierlijken vorm uitmuntende. Zij komen voor op de Antillen.

Mauritia vinifera. Een interessante soort, uit de moerasachtige streken van het Amazonegebied. M. flexuosa komt voor in Guyana en aan de monding van de Orinoco en de Amazone. M. armata wordt in Brazilië aan de Alabapo gevonden.

Latania Commersonii (L. rubra). Dit is een zeer schoone soort van het eiland Bourbon.

Sabal. Alle soorten van dit geslacht zijn bewoners van Amerika. *S. umbraculifera en *S. Blackburniana worden op de Antillen (Cuba) gevonden. *S. serrulata, *S. Adansonii en *S. Palmetto komen voor in Georgië, Florida en Carolina, of in de moerassige streken van de Mississippi.

Digitized by Google

Pritchardia. Dit is een zeer fraai geslacht, uitmuntende door groote bladeren. De meest bekende soorten zijn: *P. pacifica, van de Fidji-eilanden, *P. filamentosa (Brahea fil.), uit Colorado, en *P. robusta (Washingtonia robusta), uit Californië, waar zij aan de oevers van de Sakramento groeit.

Copernicia cerifera. Een zeer fraaie Braziliaansche soort, die aan de oevers van de Rio-Grande, hetzij alleen staande, hetzij tot wouden vereenigd voorkomt.

Groep III. Woud-Palmen.

a. Met vedervormige bladeren.

Malortiea gracilis. Een laagblijvende soort; zij komt in de wouden van Guatemala als onderhout voor.

Hyospathe elegans. Een in de wouden van het Amazonegebied als onderhout voorkomende soort.

*Cocos Weddeliana (Leopoldinia pulchra). Een in den laatsten tijd, om haar bevallige houding, zeer in trek gekomen soort. Zij is afkomstig uit de wouden van het warmste gedeelte van Brazilië.

Euterpe edulis. Zij komt in de wouden van de Braziliaansche provincie Para voor.

Areca triandra. Een fraaie soort, voorkomende in de wouden van Assam.

Iriartea exorrhiza. Een fraaie soort, uit de wouden van Brazilië en Guyana. I. præmorsa; afkomstig uit de wouden van Venezuela. I. ventricosa, een soort, voorkomende in de wouden van het Amazonegebied.

Wettinia augusta. Een zeer zeldzame soort, uit de wouden van het oostelijk gedeelte der Andes.

Wallichia porphyrocarpa. Een interessante soort, uit de wouden van Java.

Caryota sobolifera en C. urens zijn beide zeer fraaie soorten, afkomstig van Java. De bladeren zijn dubbel gevind en maken een zeer schoon effect. C. Cumingii is een schoone soort, die op de Phillippijnen inheemsch is.

Geonoma Spixiana. Een zeer fraaie Palmsoort, voorkomende in het warmste gedeelte van Brazilië.

Bactris major en B. Maraja. Beide soorten zijn sterk met doorns bezet; zij komen als onderhout voor in de wouden van Guyana en Brazilië.

Guilielma speciosa. Een zeer fraaie soort uit de wouden van het Amazone- en Orinocogebied.

Digitized by Google

*Martinezia caryotæfolia. Deze soort is vooral als jonge plant zeer fraai. De bladeren en bladstelen zijn met lange doorns bezet. Zij komt voor in de wouden van het Orinocogebied, maar treedt somtijds ook als Berg-Palm op.

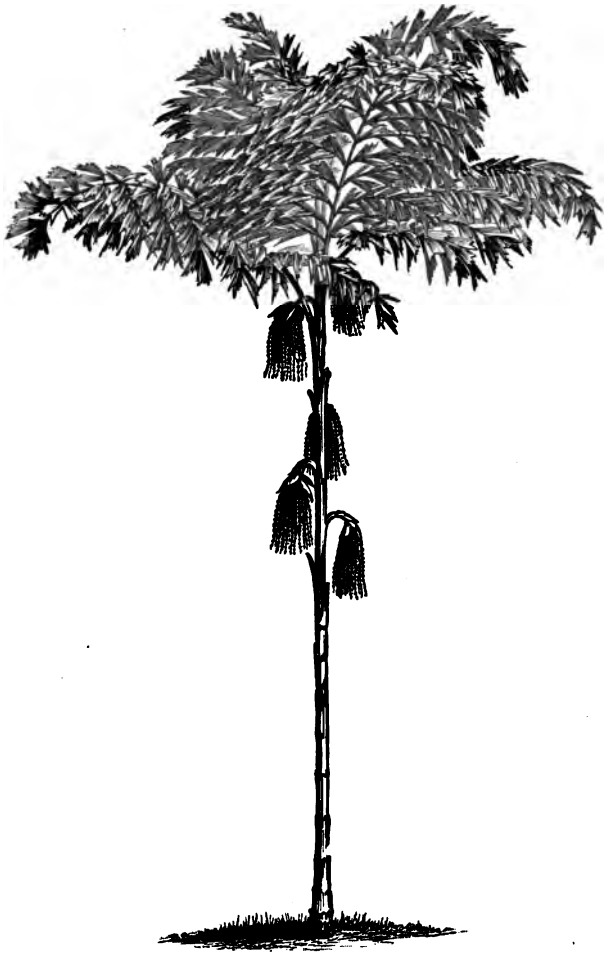

Fig. 150. Caryota urens.

Astrocaryum. Een zeer fraai geslacht, met een sterk gedoornden stam. De bekendste soorten zijn: A. Murumuru en A. Ayri, uit de wouden van het Amazonegebied. A. acaule, voorkomende in de wouden aan de oevers van de Rio-Negro. *A. vulgare, *A. Tucuma en

Digitized by Google

*A Jaurii, die op droge plaatsen in de wouden van het Amazonegebied worden gevonden.

Zalacca edulis. Een zeer fraaie soort, voorkomende op moerassige plaatsen in de wouden van het vasteland en de eilanden van Zuid-Oost-Azië. De Zalacca vormt bijna geen stam.

Scheelia regia en S. insignis zijn twee fraaie, maar zeldzame soorten uit de wouden van Britsch Guyana en het oostelijk Amazonegebied.

Verschaffeltia splendida. Een buitengewoon fraaie, maar zeer lastige soort; zij heeft ongedeelde bladeren, en staat daardoor tusschen de soorten met vedervormige en waaiervormige bladeren in. Zij behoort thuis in het Amazonegebied.

Raphia tædigera. Deze soort komt als onderhout in de Braziliaansche wouden voor.

Oenocarpus distichus, *O. Bacaba en O. Batava groeien alle drie op hooggelegen, droge plekken in de wouden van het stroomgebied der Amazone en Rio-Negro.

Geonoma. Van dit geslacht zijn vele soorten bekend, die allen een zeer bevallig voorkomen hebben en als onderhout in de wouden van Zuid- en Midden-Amerika groeien.

b. Klim-Palmen met vedervormige bladeren.

Desmoncus. Dit zijn sterkgedoornde Klim-Palmen uit de vochtigwarme wouden van tropisch Zuid-Amerika. Over het algemeen zijn zij onaanzienlijk.

Calamus. Een fraai, sterkgedoornd geslacht, dat in de moerassen der wouden van Achter-Indië tot den Himalaya en in die van den Indischen Archipel voorkomen. Vooral als jonge planten worden zij zeer gezocht.

Ceratolobus glaucescens. Een sterkgedoornde Klim-Palm uit de vochtig warme wouden van Java en Sumatra.

Plectocomia elongata. Een fraaie Klim-Palm, met zware doorns bezet. Zij is afkomstig uit de wouden van Java.

Dæmonorhops. Van dit na aan Calamus verwante geslacht zijn zeer vele soorten bekend, die bijna allen in de wouden van Java en Sumatra voorkomen.

Korthalsia (Calamosagus) robusta. Een zeer fraaie gedoornde Klim-palm, uit de wouden op het gebergte van Malakka.

c. Met waaiervormige bladeren.

Borassus flabelliformis. Deze Palm is over een zeer uitgestrekt gebied verspreid, daar zij van Arabië tot Achter-Indië, verder over de

Digitized by Google

Soenda-eilanden tot Guinea voorkomt en dikwijls uitgestrekte wouden vormt. Zij groeit hoofdzakelijk in onmiddellijk nabij de zee gelegen heete zandstreken, maar gaat toch in de gebergten van Ceylon tot een hoogte van 3500 voet, waar de temperatuur gemiddeid 75° Fahr. bedraagt. De B. æthiopum komt voor van Nubië tot Guinea, nu eens alleen staande, dan weder aan de oevers van stilstaande wateren vrij groote wouden vormende.

*Licuala spinosa en L. peltata zijn twee fraaie Palmen, die hoofdzakelijk voorkomen in de wouden van Voor- en Achter-Indië. Zij zijn tegenwoordig om haar fraai voorkomen zeer gezocht.

*Trithrinax mauritiæformis komt in de laaggelegen wouden van Columbië voor.

Groep IV. Land-Palmen.

a. Met vedervormige bladeren.

Oreodoxa oleracea. Een zeer fraaie Palmsoort, afkomstig van de West-Indische eilanden. O. regia. Een soort met een majestueus voorkomen, zooals dan ook haar naam aanduidt.

Areca. Dit is een zeer fraai geslacht, dat veel gezocht wordt, vooral omdat de meeste soorten zeer hard zijn. De bekendste zijn: A. Catechu; deze is inheemsch in Achter-Indië, doch zij wordt in geheel Oost-Indië gekweekt. Zij groeit groepsgewijze in het binnenland of nabij de zee; *A. sapida; deze soort komt tot 38° Z.B. voor en is de zuidelijkst groeiende van alle Palmen; *A. Bauerii, van de Norfolk-eilanden; A. lutescens (Hyophorbe indica), van het eiland Bourbon, en *A. rubra, van de Maskarenen.

*Seaforthia elegans. Een fraaie, zeer gezochte Palm, voorkomende aan de kusten van noordelijk Nieuw-Holland.

Ptychosperma. Een geslacht met een zeer bevallig voorkomen. Vrij algemeen zijn: P. costata, van Java, P. Rumphii (Drymophlæus R.), van Celebes en Amboina, en *P. Alexandræ, van Queensland.

Arenga saccharifera, de Suiker-Palm, afkomstig, evenals A. obtusifolia, uit de binnenlanden van de Soenda-eilanden.

Calyptrocalyx spicata. Een zeer fraaie, maar betrekkelijk zeldzame soort van de Molukken.

Acrocomia mexicana. Deze soort komt voor in de warme dalen en vlakten van Mexico. De A. sclerocarpa wordt in tropisch Zuid-Amerika en West-Indië gevonden.

Astrocaryum campestre en A. rostratum komen beiden in

Digitized by Google

de vlakke streken van Brazilië voor, de laatste o. a. in de omstreken van Bahia.

Phœnix. Dit geslacht is zeer verspreid en komt zelfs in Zuid-Europa voor. Daarbij zijn zij zeer gezocht, omdat zij zich als kamerplanten zoo goed houden. De meest bekende soorten zijn: Ph. dactylifera, de

Fig. 151. Seaforthia elegans.

gewone Dadelpalm, voorkomende in Noord-Afrika, Palestina en Zuid-Europa, *Ph. spinosa en *Ph. reclinata, beiden worden gevonden in Zuid-Afrika (Kaapland); *Ph. sylvestris, de Indische Dadelpalm, komt in geheel Oost-Indië voor; *Ph. acaulis, komt in de hoogvlakten ten noorden der Ganges voor; *Ph. farinifera, met een zeer lagen

Digitized by Google

stam; deze groeit hoofdzakelijk in de droge, onvruchtbare bergdistricten der Ganges, en *Ph. paludosa, een Indische soort, die het zuidelijkst van alle Ph. gevonden wordt.

Elæis guineënsis (de Oliepalm). Zij komt in West-Afrika in moerassige streken voor.

Diplothemium campestre. Deze soort komt alleenstaande op de vlakten der Braziliaansche provincie Minas voor.

*Jubæa spectabilis. Deze fraaie Palm komt tot op 34° Z.B. voor; vooral in Chili wordt zij veel gevonden, nu eens alleen staande, dan weder tot kleine boschjes vereenigd.

Fig. 152. Livistona australis.

Cocos. Dit geslacht behoort in Amerika en Azië thuis; alleen de C. nucifera maakt daarop een uitzondering. De meest bekende soorten zijn: *C. australis, uit Paraguay, *C. coronata, uit Zuid-Brazilië, C. butyracea, uit Nieuw-Granada, *C. Yatai, uit Paraguay, *C. capitata, uit de Braziliaansche provincie Minas, *C. Gærtnerii, uit de La Plata-staten, en C. Romanzoffiana, uit zuidelijk Brazilië.

Syagrus amara. Een zeer lieve soort, afkomstig uit de Antillen.

Raphia vinifera. Een fraaie, maar zeer zeldzame soort, uitmuntende door hare buitengewoon lange bladeren; zij is afkomstig uit de lage West-Afrikaansche kuststreek, gelegen tusschen kaap Sierra Leone

Digitized by Google

en de Congo. R. Ruffia daarentegen is afkomstig van Madagascar en de Maskarenen.

Metroxylon Rumphii (Sagus R.). Deze soort komt, evenals de M. læve, alleen staande of wouden vormend in vochtige en moerassige streken der Soenda-eilanden voor.

Fig. 153. Rhapis flabelliformis.

b. Met waaiervormige bladeren.

Livistona. Dit is een fraai en zeer gezocht geslacht. De meeste soorten zijn door hare hardheid voor kamerplanten geschikt. De bekendste soorten zijn: L. Jenkinsiana, uit Assam, *L. rotundifolia,

Digitized by Google

van de eilanden Java, Sumatra en Celebes, *L. australis, uit Nieuw-Zuid-Wales, L. inermis, uit tropisch Nieuw-Holland, L. subglobosa, van Java, *L. chinensis (Latania borbonica) uit zuidelijk China, en L. olivæformis, van Java.

Latania Loddigesii, afkomstig van de oostkust van tropisch Afrika.

Hyphæne Thebaica. Dit is een zeer interessante, maar in de cultuur uiterst lastige Palm. Het is de eenige soort, waarvan de stam zich vertakt. Zij komt in geheel Midden-Afrika en wel hoofdzakelijk in het Nijldal voor.

Corypha umbraculifera. Een zeer fraaie soort van Ceylon, waar zij op rotsachtige plaatsen voorkomt. C. Gebanga, afkomstig van Java. C. nana, uit Mexico.

*Trithrinax campestris (Copernicia campestris). Deze soort komt op vrij dorre plekken in de La Plata-staten voor. *T. brasiliensis; een soort, inheemsch op droge plekken van het vlakke land in Brazilië en Paraguay.

*Chamærops excelsa. Een veel voorkomende, harde soort, uit Midden- en Zuid-China, waar zij veel tot versiering der kerkhoven wordt gebruikt. *Ch. humilis. Een laagblijvende Palmsoort, die wel rondom de Middellandsche zee wordt gevonden en in Noord-Afrika groote streken woest land bedekt. *Ch. arborescens; een fraaie soort, afkomstig uit de koelere streken van Midden-Azië. De bevallige Ch. gracilis komt uit dezelfde streek.

*Rhapis flabelliformis. Een algemeen bekende en gezochte kamerplant, die zeer gemakkelijk in de cultuur is. Zij is afkomstig uit zuidelijk China en Japan.

Copernicia tectorum (Corypha tectorum). Een Palmsoort, afkomstig uit de vlakten van Venezuela en Nieuw-Granada.

Groep V. Berg-Palmen.

a. Met vedervormige bladeren.

Areca alba. Een fraaie, maar zeldzame Areca-soort uit de bergen der Maskarenen.

Ceroxilon andicola. De Waspalm, afkomstig uit Peru. In het Ouindingebergte stijgt zij tot een hoogte van 900—1450 M. met een gemiddelde temperatuur van 55° Fahr. H. Klopstockia stijgt in de bergwouden van Venezuela tot een hoogte van 5000 voet.

*Chamædorea. Alle soorten van dit geslacht zijn afkomstig uit Midden-Amerika, Mexico, Venezuela, enz. Vooral zoolang zij jong zijn, zijn zij als kamerplanten zeer fraai.

Digitized by Google

*Morenia Lindenii en *M. corallina zijn beiden afkomstig uit de Andes van Peru en Bolivia, waar zij tot een hoogte van 1000—1500 M. stijgen en bij St. Martha zelfs tot aan de sneeuwgrens voorkomen.

Geonoma undata. Een fraaie soort, uit de bergwouden van Venezuela. G. mexicana is afkomstig uit Mexico, waar zij tot een hoogte van 3000 voet voorkomt.

*Attalea nucifera, afkomstig uit Nieuw-Granada, waar zij tot een hoogte van 1000—1200 M. gevonden wordt.

Iriartea andicola. Een fraaie, maar zeldzame soort uit Peru en de Andes.

Euterpe andicola is uit Bolivia en de Andes afkomstig.

Martinezia caryotæfolia. Een soort, die ook onder de Woud-Palmen voorkomt. Op den Andespas van Quindin komt zij tot op 3000 voet hoogte voor.

Syagrus Sancona. Een soort, afkomstig uit de Venezuelaansche bergen, waar zij tot op 1500 M. hoogte gevonden wordt.

Fig. 154. Chamædorea.

b. Met waaiervormige bladeren.

*Brahea dulcis. Een zeer fraaie en interessante, maar zeldzame en lastige Palmsoort. Zij wordt gevonden in de gematigd warme dalen van het Mexicaansche gebergte.

*Chamærops Martiana. Een soort, die evenals de Ch. Ritchiana, in Afghanistan en het Himalaya-gebergte groeit, tot op 5000 voet hoogte.

Het hier gegeven overzicht der Palmen, gegroepeerd naar de plaats waar zij voorkomen, kon, met het oog op de 800 bekende soorten, nog aanmerkelijk uitgebreid worden, maar de bekendste en interessantste

Digitized by Google

zijn genoemd, en dit kan hier voldoende geacht worden. Hem, wien dit overzicht niet voldoende is, moeten wij naar werken uitsluitend over Palmen verwijzen; het uitvoerigste, tevens met fraaie platen versierd, is zeker wel de „Genera Palmarum" van MARTIUS [1]).

Zooals ieder duidelijk uit het hier gegeven overzicht heeft kunnen opmerken, zijn de Palmen hoofdzakelijk bewoners der tropen en slechts een gering aantal komt in koelere streken voor. Zoo maken in het bijzonder Chamærops humilis, Phœnix dactylifera (de Dadelpalm van Zuid-Europa), eenige Sabal-soorten van zuidelijk Noord-Amerika, eenige Kentia-soorten van Australië en eenige Berg-Palmen der tropen de voornaamste uitzonderingen, daar de eerste tot 44° N.B. en 34° Z.B. en de laatste tot 10.000 voet hoogte voorkomen, in welke streken geen tropisch klimaat meer heerscht.

Alle overige soorten verlangen dan ook, met het oog op het klimaat van het land harer herkomst, een wintertemperatuur van minstens 65° Fahr.

Brengt men nu hiermede in verband de cultuurtoestanden, waarin men de planten in een kamer plaatst, dan blijkt daaruit duidelijk, dat van de hier opgenoemde geslachten en soorten eenigen in het geheel niet en anderen slechts voorwaardelijk voor kamerplanten geschikt zijn. Het nemen van proeven wordt echter ieder aangeraden.

Groep I, dus die Palmensoorten, welke aan of in de onmiddellijke nabijheid der kusten groeien. Deze kunnen met uitzondering van eenige harde Sabal-soorten, wel bijna allen onopgemerkt voorbijgegaan worden, daar het niet mogelijk is deze planten in een kamer datgene te geven, wat zij als eerste levensbehoeften noodig hebben.

Voor deze soorten zal steeds de zeelucht ontbreken, benevens het voor velen noodwendige zeewater. Voor de meesten der Strand-Palmen schijnt de zeelucht op den duur onontbeerlijk te zijn, en zoover ons bekend is, is men er o. a., niettegenstaande de vele genomen moeite, nog niet in kunnen slagen de Cocos nucifera (de echte Cocospalm) en de Lodoicea Sechellarum, die beiden van 60—100 voet hoog kunnen worden, in Europa tot een eenigszins aanzienlijke grootte op te kweeken. Bij alle proeven, die men er, vooral in de botanische tuinen, mede genomen heeft, stierven de planten, toen zij een paar jaar oud waren [2]).

Groep II, de Oever-Palmen, zijn over het algemeen ook niet voor kamer-

---

[1]) Dit kostbare, zuiver wetenschappelijke werk is slechts binnen het bereik van enkele gelukkigen. Beter voor het doel geschikt en gemakkelijker te verkrijgen is het zeer fraai geïllustreerde werk *„les Palmiers"* van O. DE KERCHOVE DE DENTERGHEM. VERT.

[2]) Het is ons zelfs niet bekend, dat men er tot dusverre ergens in Europa in mocht slagen de groote noten der Lodoicea Sechellarum te doen ontkiemen. VERT.

Digitized by Google

cultuur aan te bevelen, daar zij meest allen een zeer vochtige lucht verlangen, en slechts weinigen met een minder vochtige of wel droge lucht tevreden zijn.

Goed voor de cultuur in een warme kamer zijn echter de Sabal-soorten van de Antillen en uit Noord-Amerika. De Pritchardia-soorten van Noord-Amerika zijn nog harder, en moeten des zomers zoo mogelijk buiten (onder een waranda), des winters in een ongestookt vertrek, met een temperatuur van 45°—50° Fahr., staan. Geeft men ze meer warmte en des zomers niet genoeg frissche lucht, dan worden zij door luis aangevallen en sterven spoedig daarop. De Chamærops humilis verdraagt zonder te lijden in Spanje, aan den Ebro, en in Frankrijk, bij Nizza, somtijds een wintertemperatuur van 36°—32° Fahr.

Met een weinig verstand en oplettendheid laten zich ook eenige lastigere soorten, als: Attalea nucifera, Syagrus cocoides, Cocos schizophylla en Thrinax radiata, in een warme kamer kweeken. Men moet dan echter met hare behoeften behoorlijk rekening houden, en er op letten ze steeds voldoende warmte (65° Fahr.) en vochtige lucht te geven; ook verlangen zij een lichte standplaats en moeten met lauw warm water begoten worden.

Naar mijne ondervinding kan men slechts dan bij deze teerdere soorten op welslagen rekenen, wanneer men ze jong (1—2 jaar oud) koopt, ze dan aanvankelijk in een goed vervaardigd kamerkasje plaatst en eerst later, wanneer een ongeveer 30 c.M. hoog kasje niet meer voldoende is, ze vrij in een warme kamer zet. Staan zij nu vrij in een kamer, dan moet er ook nog op gelet worden, dat de jonge planten niet alléén, maar deze met andere planten te zamen worden gerangschikt, wijl men alleen op deze wijze, niettegenstaande herhaaldelijk spuiten, ze een voldoend vochtige lucht kan geven.

Wanneer men over een kamerkasje met verwarmingstoestel kan beschikken, zal men natuurlijk kans op veel betere resultaten hebben, waarom dit hulpmiddel den leeken dan ook sterk aanbevolen wordt.

Groep III. De Woud-Palmen zijn over het algemeen ook zeer lastig in de cultuur, daar zij hoofdzakelijk in de heete, vochtige, oorspronkelijke wouden van den Amazonestroom en dezer bijrivieren, de Orinoco, enz. groeien.

Zelfs in de met de beste cultuurhulpmiddelen van den laatsten tijd voorziene kassen, gelukt hare cultuur somtijds niet, en het aanschaffen van de tot deze groep behoorende soorten moet den leek dan ook afgeraden worden. Proeven met deze Palmen kunnen slechts dán aangeraden worden, wanneer men over een goed vervaardigde kamerkas met verwarmingstoestel of wel over een warme, niet te ondiepe bak kan beschikken.

Digitized by Google

Hij, die dergelijke hulpmiddelen niet beschikbaar heeft en toch proeven met deze Palmsoorten wil nemen, raden wij aan slechts die soorten te koopen, welke in het overzicht met een sterretje gemerkt zijn, en dan bij hare cultuur datgene in acht te nemen, wat voor de soorten van Groep II vermeld werd.

Fig. 155. Livistona chinensis.

Uit ondervinding is mij gebleken, dat de fraaie Cocos Weddeliana (Leopoldinia pulchra) met succes in een kamer kan gekweekt worden. Verder kunnen voor proeven aanbevolen worden Trithrinax mauritiæformis, Œnocarpus Batava en Licuala spinosa.

Groep IV. Onder de **Land-Palmen** bevinden zich verscheidenen, die

Digitized by Google

uitstekend voor kamercultuur geschikt zijn, en daarin even goed zullen groeien als in de kassen van een kweekerij.

Uit hare natuurlijke standplaats kan men reeds opmerken, dat de in de kamer zoo lastig verkrijgbare vochtige lucht voor hare cultuur lang zoo noodzakelijk niet is, als voor de soorten van Groep I—III.

Wel zijn eenigen ervan nog wat lastig, maar bij een oplettende behandeling groeien velen toch zeer goed. Een beetje teer zijn o. a.: Areca rubra, A. lutescens (Hyophorbe indica), Seaforthia elegans, Ptychosperma Alexandræ, Areca Bauerii, Cocos Gærtnerii, C. Romanzoffiana, C. Yatai en Trithinax brasiliensis.

Minder teer zijn de verschillende Phœnix-soorten: Rhapis flabelliformis en Jubæa spectabilis (Cocos chilensis).

Tamelijk hard zijn eindelijk: Livistona australis, L. chinensis, Areca sapida, Phœnix dactylifera, Chamærops excelsa, Ch. humilis, Ch. arborescens, Pritchardia filamentosa en Washingtonia robusta.

De minder teedere en tamelijk harde soorten kunnen ook gedurende den zomer, van Juni af tot einde Augustus, buiten staan, mits zij slechts beschut zijn tegen wind, zwaren regen en scherpe zon.

Eenige der hardere soorten verdragen de cultuur in een warme kamer in het geheel niet, maar zijn zóó hard, dat zij des zomers buiten of minstens in een zeer veel gelucht vertrek en des winters in een kamer met een temperatuur van 45°—50° Fahr. moeten staan, wanneer men ze niet spoedig wil zien sterven. Tot deze behooren: Phœnix dactylifera, Pritchardia filamentosa en Washingtonia robusta.

Groep V. Met **Berg-Palmen** worden hier die soorten bedoeld, welke in de tropische gebergten of hooglanden voorkomen en die zoo hoog boven de oppervlakte der zee gevonden worden, dat er een aanmerkelijk verschil van temperatuur bestaat tusschen hare natuurlijke standplaats en die van de laagvlakten van dezelfde streek. Over het algemeen zal dit verschil natuurlijk kleiner zijn, naarmate de standplaats lager, en grooter wanneer de standplaats hooger gelegen is.

Om het hier gezegde door getallen duidelijk te maken, kan men aannemen, dat de gemiddelde temperatuur in de tropische laagvlakten varieert tusschen 80°—85° Fahr.; daarentegen bedraagt de temperatuur in de Andes van Peru en Columbia, tot aan de uiterste Palmengrens, dit is op ongeveer 10.000 voet hoogte, niet meer dan gemiddeld 57° Fahr., terwijl de mininum temperatuur daar 45° Fahr. en nog minder kan bedragen.

Hieruit volgt, dat van de Berg-Palmen, die soorten het hardste zullen zijn, welke het dichtst aan de sneeuwgrens naderen en daarente-

Digitized by Google

gen de teedere meer naar de laagvlakten gevonden zullen worden. Hieruit kan men de min- of meerdere geschiktheid van deze soorten om in een kamer gekweekt te worden dan ook afleiden. Er zijn echter ook soorten onder, die als echtte bergplanten toch in een vertrek minder goed gedijen, daar zij de berglucht niet kunnen ontberen.

Zoo is bijv. de Ceroxylon andicola (Waspalm) zeer hard, daar zij op een hoogte groeit, waar de gemiddelde temperatuur slechts 57° Fahr. bedraagt, maar toch laat zij zich zeer slecht kweeken, omdat zij absoluut berglucht verlangt en dán alleen werkelijk schoon is, wanneer zij een tamelijk flinken stam begint te vormen. Het zelfde geldt voor de Oreodoxa frigida en de Brahea dulcis. Daarentegen laten zich in een kamer zeer goed kweeken de verschillende Chamædorea- en Morenia-soorten uit de Peruviaansche Anders en de verschillende Chamærops-soorten, uit de gebergten van Midden-Azië.

De Chamædorea's en Morenia's behooren in een warme kamer thuis, met een wintertemperatuur van 60°—65° Fahr.; de Chamæropssoorten daarentegen houden het des zomers op een beschutte plek zeer goed buiten uit en kunnen in een temperatuur van 50°—60° Fahr. zeer goed overwinterd worden.

Nadat den liefhebber hier het een en ander over de Palmsoorten en hare meerdere of mindere bruikbaarheid voor kamercultuur is medegedeeld, blijft er nog het een en ander over de cultuur zelf te vermelden.

Hierbij moet in de eerste plaats gewezen worden naar hetgeen er in het Hoofdstuk: „De speciale behandeling der planten" is gezegd, en hetwelk als uitgangspunt kan aangenomen worden. Een herhaling daarvan zal wel niet noodig zijn; beter is het, nog datgene te vermelden, wat meer bepaald voor Palmencultuur van groot gewicht is, of wat er buitendien nog over te zeggen valt.

De aarde. Bij de voor Palmen te gebruiken aarde, moet men onderscheid maken of ze bestemd is voor jonge, voor middelmatig groote of wel voor groote planten (kuipplanten).

De jonge planten verlangen namelijk een lichteren grond dan de middelmatig groote, en deze weder een lichteren dan de groote planten.

Voor de kleine planten gebruikt men het beste boschgrond vermengd met bladgrond, in de verhouding van 3 : 1; voor de middelmatig grooten boschgrond en bladgrond in gelijke verhouding, en voor de grootere planten gebruikt men $^1/_4$ boschgrond, $^2/_4$ bladgrond en $^1/_4$ loam (graszodengrond). Bij alle drie de mengsels moet een behoorlijke hoeveelheid grof zand gevoegd worden, om een geregelden waterafloop te bevorderen.

Digitized by Google

Hoe uitstekend de loam ook voor jonge en middelmatig groote planten in een kweekerij is, meen ik die toch voor kamercultuur slechts voor groote planten te mogen aanbevelen, omdat hij het water te veel vasthoudt en zoodoende het zoo hoognoodige van tijd tot tijd uitdrogen belemmert, waardoor de aarde slechts langzaam opdroogt, wat vooral in den winter, bij kamercultuur een verzuring der aarde en daardoor verrotting der wortels kan veroorzaken.

Een toevoeging van loam zal slechts dán noodig zijn, wanneer de plant zoo groot, sterk en gezond is, dat een lichte grond te spoedig zou uitdrogen en dus een zwaardere, beter waterhoudende grond wenschelijk is.

Bij de kamercultuur zullen zulke groote exemplaren echter wel tot de zeldzaamheden behooren.

Draineering. Voor draineering gebruikt men gewoonlijk potscherven, en wel voor kleinere planten en zulke die veel vochtigheid verlangen weinig, daarentegen voor grootere of minder vochtigheid verlangende planten meer scherven.

Stukken turf, die men somtijds hiertoe gebruikt, zijn zeer ondoelmatig, daar zij het water als een spons opzuigen en vasthouden, beter zijn vooral voor groote planten stukken cokes of houtskool, die altijd eenigszins zuiverende eigenschappen bezitten.

Potten. De beste potten voor Palmen zijn de gewone steenen potten. De vroeger gebruikt wordende hooge smalle potten zijn niet zoo goed. Men gebruikte ze toen, omdat de zwaarste wortels der Palmen — en bij jonge planten bijna allen — steeds naar de diepte groeien, maar dit gebruik heeft ten gevolge, dat vooral bij grootere planten de bovenlaag der aarde nooit beworteld wordt, waarvan het gevolg is, dat deze aarde gemakkelijk verzuurt, wijl de vochtigheid er nooit uit opgenomen wordt.

Om dit te vermijden, doet men het beste potten van gewoon model te gebruiken en bij het verplanten, wat met jonge goed groeiende planten minstens eenmaal 's jaars en wel in de maanden April of Mei moet geschieden, een deel der wortels naar boven te buigen; zoodoende wordt ook de bovenste aardlaag goed doorworteld en het verzuren daarvan voorkomen.

Men moet er voor zorgen niet al te groote potten te nemen, en late zich vooral daartoe niet verleiden, wanneer de wortels den stam uit de aarde naar boven werken. Eenige soorten, bijv. Trinax, doen dit reeds zeer jong, maar het is daarom nog geen teeken, dat de aarde doorworteld en er niet genoeg voedsel meer voor de plant in aanwezig is, daar het een eigenschap van sommige Palmsoorten is. In zulke gevallen zal men wel doen de vrij staande wortels, die de plant dra-

Digitized by Google

gen met aarde te bedekken en deze aarde behoorlijk vochtig te houden.

Het bedekken dezer wortels heeft zich in de praktijk als zeer doelmatig bewezen, daar het niet alleen het uitdrogen er van belet, wat vooral in de droge kamerlucht nog wel eens het geval is, maar ook het vormen van nieuwe wortels bevordert. Men moet er echter voor zorgen, dat de aarde goed vast om de wortels aangedrukt wordt, omdat zij anders toch zouden uitdrogen, terwijl deze aarde jaarlijks moet vernieuwd worden.

Mest. Het bemesten der aarde is, zooals reeds vroeger gezegd werd, bij de kamercultuur niet aan te bevelen, en dit is des te minder het geval, wanneer de aarde, die men van een kweeker gekocht heeft, reeds door bijmenging van ouden koemest of hoornspaanders voldoende bemest is, en dus rijkelijk voedsel voor de planten bevat. Geeft men echter aan de plant meer voedingsstof dan zij verbruiken kan, zoo zal een gedeelte daarvan in de aarde blijven, ten laatste bederven en een verzuring van den grond met verrotting der wortels veroorzaken.

Evenals het gebruik van loam is ook het gebruik van mest slechts voor grootere planten, die in een mengsel van bosch- en bladgrond met een weinig loam geen voldoend voedsel meer vinden, aan te bevelen. De ondervinding heeft echter bewezen, dat, wanneer men jonge Palmen, die in een kamer gekweekt worden, bemest, steeds een negatief resultaat daarvan het gevolg is.

Standplaats. Ten gevolge van de verschillende plaatsen waar de Palmen voorkomen, is ook de hoeveelheid licht, die zij noodig hebben, verschillend. De meesten echter verlangen veel licht en slechts eenige soorten der Woudpalmen, die als onderhout in de schaduwrijke wouden voorkomen, zijn met minder licht tevreden.

Hier moet men bij het rangschikken op letten, zonder echter te vergeten, dat meestal het bovenlicht ontbreekt en de planten slechts licht van ééne zijde ontvangen, waardoor zij in een kamer dus reeds betrekkelijk donker staan.

Bij de Palmen blijft ook de reeds vroeger medegedeelde hoofdregel geldig en wel hoe steviger en grover het blad is, des te minder, en hoe teerder het is, des te meer licht de plant verlangt. Daarbij komt echter nog, dat slechts zeer weinig Woudpalmen voor de kamer geschikt zijn.

Kleine Palmen moeten steeds dicht bij het venster gezet worden, doch nooit in de vensterbank, omdat het daar te tochtig en te koud is. Het hart van de plant, waaruit zich voortdurend de jonge bladeren ontwikkelen, moet steeds door het volle licht getroffen worden en dit moet zooveel te meer het geval zijn, wanneer een jong blad zich juist in ontwikkeling bevindt. Dit geldt ook voor die Palmsoorten, welke

Digitized by Google

minder licht verlangen. Het overige gedeelte der plant is desnoods met minder licht tevreden.

Met minder licht zijn dus de tamelijk hardbladerige Sabal-, Chamærops- en Phoenix-, benevens de meeste Chamædorea-soorten tevreden. Men moet dit echter weder niet overdrijven, en deze planten te lang of wel steeds in half donker laten staan, maar ze, nadat ze eenigen tijd betrekkelijk donker gestaan hebben, weder een paar maanden meer licht geven.

Gieten. Voor het begieten moet men slechts rivier-, sloot-, regen- of leidingwater, dat een temperatuur van 75°—80° Fahr. heeft, gebruiken, en men moet nooit gieten voordat het bovenste gedeelte (ongeveer $^1/_3$ der pothoogte) droog is; maar dan moet ook goed gegoten worden. Het dagelijks een weinig gieten is zeer nadeelig, omdat licht verzuring der aarde en daardoor verrotting der wortels het gevolg er van is.

Wanneer een plant slecht groeit, moet zij weinig, maar met goed warm water van 90°—100° Fahr. gegoten worden. In alle gevallen echter moet men bij Palmen met het gieten voorzichtig zijn, daar voortdurend te veel gieten met koud water, waarbij dan nog het gemis van bodemwarmte komt, het verrotten der wortels kan veroorzaken, in welk geval de plant meestenstijds verloren zal gaan.

Met koud of donker weder moet men minder gieten dan met warm en licht wêer, maar men moet er toch steeds op letten of de plant water noodig heeft, en zich niet door een droge oppervlakte in een verkeerden waan laten brengen. Door de droge kamerlucht droogt de oppervlakte zeer spoedig uit, zonder dat de plant daardoor nog behoefte aan water heeft. De ondervinding zal ook hierbij de beste leermeesteresse zijn.

Spuiten en afwasschen. Veel nieuws valt hierover wel niet te zeggen. De Palmen verlangen meestal een vochtige lucht, waardoor veel spuiten en afwasschen noodig is, maar ook, omdat op de groote bladeren dezer planten het stof veel meer in het oog loopt, en vuile planten een onaangenaam gezicht opleveren; waarbij nog komt, dat te veel stof zeer nadeelig voor de planten is en licht het verdorren der bladeren kan veroorzaken.

Warmte. Met uitzondering van eenige Berg-Palmen en de soorten uit de gematigde luchtstreken, die een minder warme, ja somtijds een koele temperatuur verlangen, moeten alle Palmsoorten, die in een kamer gekweekt worden, overdag een temperatuur van 65°—75° Fahr. en des nachts een temperatuur van minstens 60° Fahr. hebben. Wel verdragen eenige van deze soorten gedurende den winter een warmte van 55° of zelfs 50° Fahr., maar ik kan den liefhebber niet aanraden zijne planten in zulk een lage temperatuur te plaatsen, daar ze bij

Digitized by Google

hem met veel wederwaardigheden te kampen hebben, waaraan zij in de kassen van een kweekerij niet blootgesteld zijn.

Direkte zon is zeer goed, doch niet gedurende den zomer, daar de brandende stralen dan zeer licht brandvlekken of ongedierte op de bladeren veroorzaken, of deze zelfs geheel doen verdorren. Wel zijn in haar land van herkomst vele soorten aan de directe werking der tropische zon blootgesteld, maar men kan de klimaatstoestanden dáár niet vergelijken met hetgeen de planten in de woonvertrekken kan geboden worden, want de steeds meer of minder heerschende vochtige lucht, en de beweging der bladeren door wind of luchtstroomen veroorzaakt, verzwakken den invloed der zon zeer sterk. Ook moet men niet vergeten, dat de Palmen in haar vaderland, waar zij na dagen van groote hitte door de periodieke regens weder op nieuw gesterkt worden, een geheel ander weerstandsvermogen bezitten dan bij ons, waar zij als het ware steeds in de kassen of kamers gevangen zijn. —

Dit is in korte trekken hetgeen over de cultuur der Palmen in de kamer te zeggen valt; maar al waren wij uitvoeriger geweest, dan zouden het toch altijd slechts vingerwijzigingen blijven, daar de voornaamste factor voor goede resultaten het zelfstandig nadenken is. Men moet trachten, zich de klimaatstoestanden van het land harer herkomst voor den geest te halen en de behandeling der planten daarnaar inrichten; en hoe lastig dit ook is, zoo is het toch wel te doen. Men stelle zich bijv. een ruim op het zuiden gelegen vertrek voor, waarin een aantal planten netjes voor het venster gerangschikt staan; de zomerzon heeft het vertrek voldoende verwarmt, terwijl de neergelaten witte linnen gordijnen de brandende zonnestralen tegenhouden, en toch voldoende licht doorlaten; de planten zijn sterk gespoten en alle deuren en vensters gesloten. Treedt men nu zulk een vertrek binnen, dan zal men de eenigszins vochtige warme lucht kunnen waarnemen, waarin de planten zich thuis gevoelen en waarin zij uitstekend groeien. Om deze lucht, die bijna geheel met die van het land van herkomst der planten overeenkomt te verkrijgen, behoeft men toch zoo bijzonder veel moeite niet te doen, daar slechts een weinig oppassen voldoende is.

Hij, die op deze wijze met een weinig overleg zijn planten behandelt, zal de voldoening smaken ze met weinige uitzonderingen uitstekend te zien groeien en hij zal dikwijls verrassende resultaten verkrijgen; ook zal de overtuiging bij hem veld winnen, dat de cultuur in een kamer van vele soorten dezer plantenfamilie wel moeilijk maar toch mogelijk en dan zeer dankbaar is.

Ten laatste meenen wij nog te moeten opmerken, dat het den lief-

Digitized by Google

hebber aanbevolen is liever jonge planten te koopen dan de Palmen zelf uit zaden te willen aankweeken. Dit laatste is vrij lastig en zonder bodemwarmte zoo goed als onmogelijk; terwijl er onvermijdelijk veel teleurstellingen aan verbonden zijn, die men beter doet te ontwijken.

Digitized by Google

Kalender voor de werkzaamheden gedurende het geheele jaar.

Januari.

In deze maand zijn bijna alle planten nog in rust en er is in het werk, hetwelk de verzorging der planten vordert, als het ware ook een pauze ingetreden. Toch kan men dezen tijd voor allerlei kleine werkzaamheden gebruiken.

Vooreerst kan men plantenstokjes en etiquetten vervaardigen, en, voor zoover dit noodig is, vernieuwen; zoo worden afgerotte of onleesbaar geworden etiquetten verwijderd en door nieuwen vervangen.

Men doet het beste etiquetten van verschillende vormen te vervaardigen. Deze worden dan aan ééne zijde voor ongeveer $^3/_4$ gedeelte met witte verf dun bestreken en wel zoo, dat de punt niet geverfd wordt. Het schrijven der namen geschiedt wanneer de etiquetten nog nat zijn, en wel het liefst met een zacht, goed zwart potlood. De namen moeten duidelijk leesbaar en niet te klein geschreven worden. Zeer doelmatig is het op het etiquet, behalve den naam, ook den familienaam, het land van herkomst der plant en het jaar, waarin men haar ontvangen heeft, te schrijven. Op deze wijze zal men reeds daaraan een richtsnoer hebben voor de behandeling, waaraan men de plant moet onderwerpen. Men zal dan bijv. op een etiquet zetten: Livistona australis — Palmæ — Nieuw-Holland — 1884, enz. enz.

Verder moeten de kleine hoeveelheden aarde die men heeft, van tijd tot tijd worden nagezien en omgewerkt, teneinde verzuring te voor-

Digitized by Google

komen; ook moeten zij bij tusschenpoozen vochtig gemaakt worden, omdat vooral losse grond anders te droog wordt voor het gebruik.

Warmekasplanten.

Van een algemeen verpotten van eenige plantensoorten, zooals dit in een kweekerij geschiedt, kan bij een liefhebber nog geen sprake zijn, daar het hem onmogelijk zal wezen de planten, nadat zij verpot zijn, bodemwarmte te geven; men moet dus het verplanten òf geheel nalaten, òf, wanneer het niet anders kan, zooveel mogelijk inkrimpen. Slechts dan moet men verplanten, wanneer een pot gebroken is, of een plant door bedorven aarde of verrotte wortels te veel zou achteruit gaan, indien er langer mede gewacht werd.

Wanneer de planten gezond zijn, maar zij niet genoegzaam voedsel meer kunnen verkrijgen, omdat de potten te klein werden, moet men toch trachten zich op een andere wijze te helpen, en bijv. wat frissche aarde boven op de oude aanbrengen, of de plant met haar voet in een bakje zetten, dat met aarde en zand gevuld is, en geregeld vochtig wordt gehouden. Deze middelen helpen eenigszins tegen het uitdrogen, en zullen in elk geval beter zijn dan het te vroeg verplanten.

Er mag gedurende deze maand slechts weinig gegoten worden, en men doet beter de planten iets te droog dan te vochtig te houden, daar in het eerste geval wel eenige bladeren zullen verdrogen, maar de plant niet geheel ten gronde zal gaan, terwijl men in het laatste geval veel kans heeft zijn planten te zien sterven. Het water, waarmede men giet, moet warm (± 85° Fahr.), maar niet te warm zijn. De Cacteeën en andere vetplanten, benevens verschillende knolgewassen, als: Gloxynia's, Gesneria's, Caladiums, enz., worden zoo goed als in het geheel niet gegoten, en zelfs voor de Palmen is het goed ze gedurende deze maand, om het zoo uit te drukken, een weinig honger te laten lijden.

De lucht moet zuiver zijn, en wordt zij door het stoken te droog, dan moet een weinig gespoten worden, waarmede men echter uiterst voorzichtig moet zijn, daar alle Monocotyledonen, zooals Palmen, enz., gedurende de donkere dagen van deze maand geen water in het hart kunnen verdragen, omdat rotting van het hart allicht daaruit zou voortvloeien.

Droge bladeren, schimmel, verrotte plantendeelen en ongedierten moeten geregeld daaruit verwijderd worden, waarvoor afwasschen van tijd tot tijd noodig zal zijn.

Hij, die in het bezit is van een kamerkasje met verwarmingstoestel, kan reeds stekken snijden van warme- en koudekasplanten, Conifeeren,

Digitized by Google

enz., maar bezit men zulk een inrichting niet, dan moet daarmede tot het einde van Maart, wanneer de zon meer kracht heeft, gewacht worden. Zonder bodemwarmte kan men in een kamer echter reeds stekken steken van planten, als: Verbena, Heliotropium, Fuchsia, Pelargonium, enz.

Knolgewassen, zooals Canna's, enz., die in een temperatuur van 45°—50° Fahr. overwinterd worden, moeten van tijd tot tijd worden nagezien; vertoonen zij rotte plekken, dan worden die weggesneden en de wonden met fijne houtskool bestrooid.

Koudekasplanten.

Die planten, welke in een lagere temperatuur overwinterd worden, zooals de subtropische in een temperatuur van 50°—60 Fahr., de Kaapsche planten in 40°—50° Fahr., en de Zuid-Europeesche planten in 35°—40° Fahr., verlangen over het algemeen meer zorg wat het gieten, luchten, stoken en schoonhouden aangaat, dan de warme kasplanten; want hoe lager de temperatuur is, en hoe minder er gelucht en gestookt wordt, des te meer gevaar bestaat er voor schimmel en rotting. De voornaamste hulpmiddelen daartegen, zooals luchten en stoken, kunnen slechts met groote voorzichtigheid aangewend worden, want te veel luchten kan het bevriezen en te veel stoken het ontijdig uitloopen der planten veroorzaken. Men moet dus met verstand te werk gaan en bij helder weer, wanneer het niet vriest, goed luchten, of, kan dit niet, nu en dan eens flink doorstoken; voortdurend warm mag het vertrek echter niet blijven. Tegen rotting is een zorgvuldig schoonhouden der planten ook een uitstekend middel.

Forceeren.

Het forceeren van bol- en knolgewassen, als: Hyacinten, Crocussen, Tulpen, enz., dat in Augustus en September voorbereid, en in November en December begonnen is, duurt nog steeds voort.

Hij, die over een tuintje kan beschikken, moet beginnen met dit in Januari in orde te brengen, en, zoo de vorst het toelaat, het op te knappen, de bloembedden af te steken, te bemesten, om te spitten, enz. enz. Verder moet van tijd tot tijd nagezien worden, of het dek der buiten overwinterende planten goed in orde is, en vervolgens rupsennesten en verder ongedierte worden opgezocht. Indien het noodig is, worden boomen en heesters verplant en de hardste soorten gesnoeid, terwijl de opgevroren planten weder voorzichtig vastgedrukt moeten worden.

In deze maand moeten ook de zaden worden gekocht.

Digitized by Google

Februari.

Met het forceeren der bol- en knolgewassen gaat men, evenals in de maand Januari, voort.

Hetgeen over de voorbereidingswerkzaamheden in den tuin en over de warmekasplanten werd gezegd voor de maand Januari, geldt ook voor Februari.

De koudekasplanten eischen nog dezelfde oplettendheid als in de voorgaande maand, maar tegen het einde van Februari kan men met het verplanten en snoeien ervan beginnen. De Liliaceeën uit Japan en China moeten ook tegen het einde van deze maand verplant worden.

Is men in de gelegenheid om een warmen bak aan te leggen, dan moet dit tegen het einde van Februari geschieden.

Maart.

Met het verplanten der warmekasplanten wordt in deze maand aangevangen, met uitzondering van die soorten, welke in de warmste streken voorkomen. Dit zijn dus hoofdzakelijk die, welke uit Midden-Afrika, Noord-Brazilië, Voor- en Achter-Indië herkomstig zijn. Hiermede wacht men, evenals met de Palmen, tot op warmer weêr te rekenen valt, dus tot de volgende maand.

Bij het verplanten mogen de bol- en knolgewassen, die gedurende den winter afsterven, zooals: Gloxynia's, Gesneria's, Achimenes, Caladiums, niet vergeten worden. Met het verplanten van Orchideeën begint men, zoodra de jonge scheuten voor den dag komen.

Stekken van groenblijvende, harde planten, teere koudekasplanten en verschillende soorten bloemplanten kunnen nu met het vooruitzicht op succes gesneden worden. Het snoeien moet in het begin van deze maand geëindigd zijn.

Tegen te scherpe zon moet reeds geschermd worden. Gegoten, gespoten en gelucht wordt er meer of minder, al naardat het weer dit toelaat of noodig maakt. Dit geldt zoowel voor warme- als voor koudekasplanten.

De koudekasplanten en vooral de Varens en de voor buiten bestemde klimplanten moeten nu allen verpot worden, voor zoover dit in Februari nog niet geschied is.

Knol- en bolgewassen kunnen ook in deze maand nog geforceerd worden.

In den tuin moet men, bij zacht weder, het dek zooveel mogelijk verwijderen, zoodat de planten aan de lucht gewend worden en onder het warme dek niet te spoedig uitgroeien. Wordt het weder kouder,

Digitized by Google

dan kan men over de kleinere planten een mand of een bloempot zetten.

Met het zaaien van planten, die niet meer verzet behoeven te worden, kan men tegen het einde van deze maand beginnen. In een matig warm vertrek worden de Violieren, Asters, Phloxen, Balsaminen, Anjelieren, enz. gezaaid.

April.

De warmekasplanten, die in de vorige maand nog niet verplant zijn, moeten nu onderhanden genomen en daarna zoo warm mogelijk gezet worden.

Het gieten en spuiten moet naar het weêr worden geregeld en bij een verhoogde temperatuur en sterker groei ruimer worden toegepast; het beste geschiedt dit des morgens. Van de koudekasplanten moeten nu die worden verpot, welke, evenals bijv. de Azalea's en Camellia's, in de voorgaande maand hebben gebloeid. Ook is het beter de Erica's eerst in deze maand te verplanten.

Zoodra het weêr het toelaat, worden de Zuid-Europesche planten, zooals Oleanders, Granaten, Laurieren, enz., buiten gezet. Vooreerst geschiedt dit alleen overdag en moeten zij des nachts weder binnen gebracht worden; eerst tegen het midden van Mei kan men ze buiten laten staan. De zijscheuten van Yucca's en Dracæna's worden afgesneden en tot voortkweeking gebruikt.

Het forceeren der bol- en knolgewassen heeft opgehouden; de bollen en knollen moeten nu, indien men er gelegenheid toe heeft, worden uitgeplant. De Amaryllis-bollen worden droog en koel bewaard en de Gladiolus en andere zomerbloeiende bolgewassen in potten gezet of uitgeplant. De in een gematigde kamer gezaaide bloemplanten, als: Violieren, Phloxen, enz., worden gerepikeerd, of, wanneer zij groot genoeg zijn, in potjes gezet.

In den tuin wordt nu al het dek verwijderd en de voor buiten bestemde bladplanten worden uitgeplant, op de wijze zooals dit reeds vroeger vermeld is. De hoogstammige Rozen worden weder opgericht en de Struikrozen van haar dek ontdaan, waarna zij worden gesnoeid.

In deze maand moet men zorgen, altijd nog eenig dekmateriaal voorhanden te hebben, teneinde, bij eventueele koude, de teerste planten nog licht te kunnen dekken.

Verschillende bloemplanten, zooals: Viola odorata, Viola tricolor en Myosotis hispida (Vergeet-mij-niet) kunnen tegen het einde van deze maand uitgeplant worden.

Digitized by Google

Mei.

Nadat de warmekasplanten, voor zooverre dit noodig bleek, verplant zijn, komt het er slechts op aan ze goed te behandelen, en er dus hoofdzakelijk voor te zorgen, dat zij behoorlijk gegoten worden, dat er gelucht wordt zonder tocht te veroorzaken, dat er, wanneer dit noodig is, behoorlijk gespoten wordt, en de planten van ongedierte en vuil van tijd tot tijd gereinigd worden.

De koudekasplanten kunnen tegen het einde van deze maand buiten gebracht worden; het is echter goed dit zoo mogelijk op een regenachtigen dag te doen. Tegen scherpe zon of kouden wind moeten deze planten echter zooveel mogelijk beschermd worden, en ook moet men er voor zorgen, dat de felle zon niet direct op de potten kan schijnen, omdat daardoor de aarde te veel uitdroogt. Kan men over een tuin beschikken, dan is het beste middel de planten met de potten in te graven, heeft men echter geen tuin, dan doet men wel de potten in iets grootere potten te zetten en de tusschenruimte met droog blad aan te vullen. Staan de planten buiten niet vast genoeg, zoodat zij door hevige winden zouden kunnen omwaaien, dan moet daarin voorzien worden door er stokken bij te zetten, waaraan de planten vastgebonden worden. Indien het mogelijk is, moeten deze laatsten zoo geplaatst worden, dat zij tegen de ruwe Noorde-, Noord-Ooste- en Noord-Westewinden beschut staan, wat men doen kan door ze achter boom- of heestergroepen te plaatsen.

Heeft men de planten op balkons of in waranda's staan, dan moet men dit doel door linnen schermen trachten te bereiken.

In den tuin moeten tegen het einde van Mei alle bloemplanten. die men in de gematigde kamer gekweekt heeft, als: Balsaminen, Phlox, Pelargoniums Fuchsia's, Violieren, enz., uitgeplant worden; ook de gevoeligere planten, zooals: Canna, Alocasia esculenta, Thunbergia, Clematis en Passiflora, kunnen nu buiten gebracht worden. Deze planten zet men op beschutte plekken, waar zij morgen- of avondzon hebben; de Passiflora echter kan ook middagzon verdragen. De planten, die men uitgeplant heeft, moeten behoorlijk gegoten en gespoten worden, daar de zon reeds veel kracht heeft, en deze gewassen nog niet voldoende beworteld zijn, zoodat zij gemakkelijk kunnen verdrogen.

Ook buiten moet men behoorlijk tegen ongedierte waken.

Met de toenemende kracht der zon moet men ook, in plaats van des morgens, des avonds gieten, omdat de planten dan gedurende den nacht goed vochtig zijn en zoodoende tijd hebben zich te verfrisschen en beter de inwerking der zon te verdragen.

Digitized by Google

Er moet zorg gedragen worden, dat het gras in den tuin van tijd tot tijd gemaaid wordt.

Juni.

In deze maand kunnen ook de hardste warmekasplanten buiten gezet worden, mits men ze een plaats kan geven, waar zij tegen wind, felle zon en zware regens beschut staan, bijv. onder groote boomen of achter flinke heestergroepen. Kan men dit niet, dan doet men wijzer ze binnen te houden.

Tot deze hardere warmekasplanten behooren o. a. vele boom- en kruidachtige Varens, verschillende Palmen, als: Livistona australis en L. chinensis, Kentia-soorten, Chamærops-soorten en eenige Phœnix-soorten, verder verscheidene Cactus-soorten en andere vetplanten. Zeer nuttig is het, deze planten op stukken hout of steen te zetten, zoodat zij bij harden regen niet te lang op den vochtigen bodem behoeven te staan.

In het begin van deze maand is het ook tijd om eenige subtropische gewassen, als: Musa Ensete, enz., buiten uit te planten.

De grootere buiten staande koudekasplanten, als: Nerium Oleander, Citrus-soorten, Punica Granatum, enz., kunnen nu een weinig gemest worden, en wel met een mengsel van koemest en water, welk mengsel echter niet te sterk mag zijn. Men moet dit echter niet doen, wanneer de planten er geen behoefte aan hebben, en met een weinig oplettendheid zal men er spoedig achter zijn, wanneer en hoeveel maal dit bemesten moet plaats hebben.

De uitgebloeide Azalea's en andere Kaapsche en Nieuw-Hollandsche planten, die in het voorjaar bloeien, moeten, wanneer dit nog niet geschied is, op zijn laatst in deze maand verpot worden.

De tuin moet netjes in orde gehouden worden; het onkruid wordt verwijderd, de door de zon gedroogde bovenlaag behoorlijk losgeschoffeld en opgeharkt, dorre bladeren en takken worden afgesneden, het gras op zijn tijd gemaaid, enz. enz., zoodat alles er netjes en ordelijk uitziet.

De bolgewassen, zooals: Hyacinten, Tulpen, Crocussen, Narcissen en Scilla's, worden uit den grond genomen, behoorlijk schoongemaakt en op een droge, luchtige plek gelegd, waar zij tot den herfst blijven liggen.

Juli.

Over de warmekasplanten is voor deze maand niets bijzonders te zeggen, men geeft ze dezelfde behandeling als in de voorgaande maand.

Indien de een of andere buitengeplaatste groote bladplant teruggaat,

Digitized by Google

waaruit blijkt, dat den standplaats haar niet bevalt, dan moet zij natuurlijk onmiddelijk weder binnengebracht worden.

Wat het luchten betreft, moet er opgemerkt worden, dat het niet goed is de heete droge zomerlucht direct over de planten heen te laten strijken, en het dus verkeerd moet geacht worden, overdag, in hare onmiddelijke nabijheid, een venster open te zetten. Alleen des nachts, wanneer de buitenlucht ongeveer 65° Fahr., of onmiddellijk na een onweer, wanneer de buitenlucht zuiver en vochtig is, mag men in de onmiddellijke nabijheid der planten luchten. Gewoonlijk is 't het beste een achterkamer te luchten, en de tusschendeuren open te zetten, zoodat de frische lucht dan toch, maar niet direct, tot de planten komt.

Groeit een der warme of koude planten zeer sterk, zoodat verplanten nog noodig wordt, dan moet dit uiterlijk tegen het einde van deze maand geschieden.

Alle koudekasplanten moeten nu op een balcon, in een waranda, in een sterk geluchte kamer of in een tuin staan, al naar de hulpmiddelen, die den liefhebber tot zijn dienst heeft. De uitgebloeide Pelargoniums moeten teruggesneden en de afgesneden takjes voor stekken gebruikt worden.

In den tuin kunnen bloemplanten, als: Zomerviolieren, Phloxen, Zinnia's, Viooltjes en Vergeet-mij-nietjes opnieuw worden uitgezaaid.

Van Heliotropen, Lantana's Verbena's Cineraria's en bijna alle kruidachtige sierplanten, van Rozen, Pelargoniums, Camellia's en Azalea's kunnen in deze maand stekken gesneden worden.

Alle uit den grond genomen bol- en knolgewassen worden van tijd tot tijd nagezien en vrij van schimmel gehouden; en zijn er nog dergelijke gewassen in den grond gebleven, dan moeten die er zoo spoedig mogelijk uitgenomen en daarna droog bewaard worden.

De uitgebloeide Rozen worden voor den tweeden bloei teruggesneden.

Augustus.

De warmekasplanten worden geheel op dezelfde wijze behandeld als in de voorgaande maand. Door de buiten heerschende warmte moet men zich echter niet laten verleiden om eenige der teerdere planten buiten te zetten. Alle deze planten willen in gesloten, hoewel goed geluchte vertrekken staan en verdragen de buitenlucht bepaald niet. Hoe warmer het echter is, des te meer moet men door een druk gebruik van den drosophoor of de spuit voor de noodige vochtige lucht zorgen, daar de bladeren anders door de droge lucht licht lijden.

Digitized by Google

Bij de koudekasplanten moet men vooral op de jonge stekken letten, opdat deze goed beworteld den winter te gemoet gaan.

In den tuin moet men behoorlijk spuiten en gieten; verder moeten de vakken en paden schoon gehouden en het gras gemaaid worden, zoodat alles een ordelijk aanzien heeft.

De vaste planten worden, zoodra zij uitgebloeid zijn, verplant; evenzoo de Primula's en Auricula's; verder moeten de heggen gesnoeid en de rijpe zaden verzameld worden.

September.

De buiten staande warmekasplanten moeten langzamerhand weder binnengebracht worden en tegen het einde van deze maand volgen dan de subtropische planten. Over het algemeen wordt er reeds minder gegoten, gespoten en gelucht, hoewel men dit veel van het heerschende weêr en de behoeften der planten moet laten afhangen.

De koudekasplanten kunnen, wanneer het weer niet te ruw wordt, nog buiten blijven; is dit echter wel het geval, dan moeten de teerste tegen het einde dezer maand binnengebracht worden.

De knol- en bolgewassen, als: Hyacinten, Tulpen, Narcissen, Crocussen, Scilla's, enz., die men wil forceeren, moeten, zoo dit niet reeds geschiedt is, nu uit hare bewaarplaatsen genomen en nog eens goed nagezien worden. Die, welke goed gezond gebleven zijn, worden nu op de reeds beschreven wijze opgepot en daarna ingegraven, zoodat zij ongeveer 3 à 4 c.M. onder de aarde komen; heeft men geen tuin, dan graaft men ze op dezelfde wijze in een kist met zand, die in een vorstvrije kelder wordt gezet.

Van verscheidene heesters kunnen nu stekken worden gestoken.

Reeds nu kan men voor bloemplanten voer den volgenden zomer zorgen, door de zaden van harde soorten, als: Riddersporen en Muurbloemen, uit te zaaien; ook worden de knol- en bolgewassen, die men niet gebruikt om te forceeren, in deze maand uitgeplant. Teerdere zomerplanten kunnen in een koele kamer aangekweekt worden.

Gieten en spuiten moet natuurlijk, naarmate de planten minder groeien, ook langzamerhand ophouden.

De tuin moet steeds netjes gehouden, afvallend blad opgeharkt en dit bewaard worden.

October.

De vertrekken, waarin warmekasplanten staan, moeten in den regel reeds met het begin van October verwarmd worden, teneinde een dag-

Digitized by Google

temperatuur van 60°—65° Fahr. te verkrijgen. Des nachts kan de thermometer zonder veel nadeel voor de planten tot 50° Fahr. dalen.

De koudekasplanten moeten in deze maand allen binnengebracht worden, en dit moet zoo geschieden, dat men, met de teerste soorten beginnende, tegen het midden van October geen enkele van deze planten meer buiten, noch op het balkon, noch in de waranda of in den tuin vindt.

Alle planten worden bij deze gelegenheid nagezien en goed schoongemaakt; zelfs de potten en kuipen moeten afgewasschen worden. Eerst wanneer men dit gedaan heeft, zet men ze, al naar hare behoeften, òf in een lichte maar ongestookte kamer, òf in een drogen, luchtigen kelder, òf op een andere daarvoor geschikte plaats. De Rhododendrons, Granaten, Laurieren, Oleanders en andere harde Zuid-Europesche planten behoeven slechts vorstvrij ondergebracht te worden, en kunnen daarom zeer goed in den kelder staan, terwijl de teedere Japansche planten beter in een ongestookte kamer worden geplaatst.

Over de wijze van rangschikken is vroeger reeds uitvoerig gesproken; alleen kan het nuttig zijn er aan te herinneren, dat, hoe teerder het blad is, de plant des te lichter, en hoe grover, zij des te donkerder moet staan.

In den tuin moet men reeds voor voorjaarsbloemen zorgen, en daartoe verschillende planten, als: Colchicum autumnale, Fritillaria's, Leucojum, Muscari, Galanthus, Bellis perennis, Myosotis, Viola's, Phlox, Primula's en Auricula's, uitplanten of uitzaaien. Vele van dezen kunnen echter ook in potten gezaaid en vorstvrij tot het voorjaar bewaard worden.

Teere, zich nog buiten bevindende planten, als: Amaryllis formosissima, Salvia patens, Mirabilis Jalapa, Begonia discolor, Ipomæa, Dahlia, Canna, Ixia, Alstrœmeria, en verder alle Kaapsche bol- en knolgewassen, worden opgenomen en op een droge, luchtige, vorstvrije plaats, het beste in een met aarde gevulde kist, bewaard.

November.

Hetgeen voor de maand October opgegeven is, betreffende de warmekasplanten, geldt ook voor deze maand. Het luchten, gieten en spuiten moet nu met groote voorzichtigheid geschieden. De warmekasplanten moet men nu steeds gieten met water, dat dezelfde temperatuur heeft als het vertrek, waarin de planten staan, om op deze wijze het verzuren der aarde te voorkomen; overigens giet men zoo weinig mogelijk. Zal door dit weinige gieten een plant wellicht te droog worden, dan verliest zij hoogstens een paar bladeren, terwijl, wanneer men te veel giet, de aarde nooit opdroogt en daardoor verzuurt, waarvan verrotting

Digitized by Google

der wortels en derhalve een tamelijk zeker sterven der planten het gevolg is.

Hierover, evenals over het luchten en spuiten, is vroeger echter reeds uitvoerig gesproken. Opgemerkt moet evenwel nog worden, dat men met het luchten, wanneer de atmospheer door gassen, tabaksrook enz. verontreinigd is, zeer voorzichtig moet zijn, en er nooit vensters geopend mogen worden in de onmiddellijke nabijheid der planten. Het beste doet men in dit geval de vensters in een nevenkamer te openen, en de verbindingsdeur open te zetten; ook kan men voor korteren tijd de kacheldeur openzetten, om door de zoodoende ontstane trekking de voor menschen en planten schadelijke lucht zoo spoedig mogelijk te verwijderen. Ook is een behoorlijk, zeer voorzichtig spuiten in zulk een geval een uitstekend middel om de lucht te verfrisschen.

Gedurende den winter moet men de planten niet veronachtzamen, omdat zij zich dan in rust bevinden, daar dit een geheel verkeerde gevolgtrekking zou zijn. Juist in dezen tijd moet men ze veel voorzichtiger behandelen dan gedurende den zomer, omdat men nu met veel meer wederwaardigheden te kampen heeft dan gedurende den groeitijd.

Ook op de koudekasplanten, die in de ongestookte kamer of in den kelder staan, moet men letten, daar schimmel en rotting veel spoediger optreden in een vertrek met een temperatuur van 40°—50° Fahr. of 35°—40° Fahr., dan in een kamer waar de thermometer van 60°—65° Fahr. aanwijst.

Het in bloei trekken begint in de eerste helft van November met Narcissen, Hyacinten, Tulpen, Convallaria's en Maandrozen.

De in den tuin ingegraven staande en voor forceeren bestemde bol- en knolgewassen moeten, zoodra de vorst intreedt, behoorlijk met blad bedekt worden; evenzoo moeten alle buiten overblijvende teere heesters en vaste planten tegen het einde van November gedekt zijn. Hiertoe is het blad, dat men bijeengeharkt en bewaard heeft, uitstekend te gebruiken.

December.

De warme- en koudekasplanten moeten met groote zorgvuldigheid behandeld worden.

De zon bereikt in deze maand haar laagste punt en wanneer hare stralen door den meestal bewolkten hemel heenbreken, hebben zij zoo weinig kracht, dat zij bijna geen warmte verspreiden. In dezen tijd, wanneer er bijna gebrek aan warmte en licht is, bevinden de planten zich ook te midden van haren rusttijd. Men giete nu dus zoo weinig

Digitized by Google

mogelijk, stoke zooveel als de planten dit noodig hebben, wassche en reinige behoorlijk, voorts zij men voorzichtig met het luchten en geve men de planten zooveel mogelijk licht.

Daar den liefhebber geen verschillende kassen met een temperatuur overeenkomstig de verschillende klimaten ten dienste staan, is juist het gieten de klip, waarop de meeste planten ten gronde gaan.

Daarom wordt hier nog eenmaal op de belangrijkheid van het gieten gewezen, wijl in December de planten zich in volle rust bevinden, waarom weinig gieten noodzakelijk is. Daarbij hebben de meeste liefhebbers niet, zooals de kweekers, een zoogenaamde hospitaalkas, met hooge bodem- en luchttemperatuur, waarin zieke planten somtijds weder gezond te maken zijn.

Voor de koudekasplanten geldt hetzelfde, wat voor de warmekasplanten is gezegd.

Met het forceeren van bol- en knolgewassen gaat men voort, zooals in het daarop betrekking hebbende hoofdstuk gezegd is.

In den tuin moet men nazien of het dek steeds goed in orde is en bij zeer strenge vorst ook eenige minder teere gewassen, maar die toch niet sterk genoeg zijn om aan strenge vorst weerstand te bieden, dekken.

Digitized by Google

REGISTER

DER

in dit werk voorkomende Hollandsche en Latijnsche plantennamen.

A.

Aardbezie 151.
Aäronskelk 90, 208.
Abiës 37, 92, 143, 220.
Abroma 41, 61.
Abutilon 41, 196.
Acacia 35, 73, 80, 104, 114, 161, 207
Acanthus 80, 208.
Achimenes 41. 165.
Acrocomia 252.
Adansonia 35.
Adiantum 38, 52, 95.
Afrikaan 72.
Agapanthus 39, 80, 123, 149, 161. 207.
Agathæa 80.
Agave 37, 61, 164, 196.
Ageratum 80.
Akelei 80.
Aletris 37, 41, 92, 149. 166.
Aloë 37, 61, 73, 123, 164, 194, 196.
Alpenroos 90, 97.
Alsophila 38, 53, 66.
Alströmeria 37, 41, 61.
Althæa 35.
Amandelboom 92.
Amarantus 62, 197.
Amaryllis 39. 62, 166, 241.
Ampelopsis 92. 225.
Amygdalus 92.
Ananassa 37.
Andromeda 123.
Anemone 93.
Angiopteris 38, 52.
Angræcum 190.
Anjelier 84, 226.
Anthurium 37, 41, 149, 166.
Antirrhinum 93.
Aphelandra 42.
Aquilegia 80.
Aralia 80, 207.
Araucaria 37, 73, 143, 144, 164, 220.
Ardisia 42.
Areca 35, 248, 249, 252, 256.
Arenga 35, 252.
Aristolochia 37, 42, 93.
Aroïdeeën 27.
Artocarpus 42.
Arum 37, 80, 149, 169.
Arundinaria 38, 80.
Arundo 38.
Asclepiadeeën 37.
Aspidistra 216.
Aspidium 38, 52, 76, 85, 95.
Asplenium 38, 52, 75, 85, 95.
Aster 80.
Astrapæa 35.
Astrocaryum 35, 247, 250, 252.
Attalea 35, 247, 248.
Aucuba 80, 208.
Auricula 163, 243.
Aurikel 97.
Azalea 81, 114, 123, 161, 208.

B.

Bactris 249.
Balantium 38, 53, 73.
Balsamine 67.
Bamboeriet 43.
Bambusa 38, 43, 73, 156. 166.
Banaan 55, 188.
Banisteria 37, 43.
Bauhinia 37.
Begonia 43, 62, 151, 167.
Bekerplant 156.
Bellis 93.
Bereklauw 80.
Bertolonia 39.
Bignonia 37, 90, 234.
Billardiera 73.
Billbergia 44, 149, 156, 167.
Biota 37, 99. 143, 220.
Blauwe Druifjes 242.
Blauwe Regen 100, 146.
Blechnum 38, 52, 75.
Borassus 251.
Bouvardia 44, 62.
Brahea 35.
Bromelia 37, 123.
Broodboom 42.
Brugmansia 74.
Buxus 93, 218.

C.

Cacteeën 81, 62, 74, 123, 125.
Cactus 149, 168.
Caoutchoukboom 51.
Caladium 37, 46, 63, 108, 149, 169.
Calamosagus 251.
Calamus 157, 251.
Calathea 186.
Calceolaria 64. 144, 198.
Calla 37, 90, 149, 208.
Callistemon 39, 81, 161, 209.
Calyptrocalyx 252.
Camellia 81, 123, 161, 209.
Campanula 81.
Campylobotrys 148.
Canna 64, 108, 170.
Carludovica 46, 123, 149. 156, 170.
Carolinea 35.
Caryota 249.
Cattleya 36, 58. 190.
Cedrus 37.

Digitized by Google

Celosia 46, 144.
Cephalotaxus 37, 143.
Cerasus 82.
Ceratolobus 251.
Ceratopteris 38.
Ceratozamia 48, 174, 175.
Cereus 36, 44, 46, 63, 168.
Ceroxylon 35, 248, 256.
Chamæcyparis 220.
Chamædorea 7, 35, 157, 256.
Chamærops 7, 35, 77, 89, 164, 247. 248, 256.
Cheiranthus 163, 218.
Cheirostemon 35.
Chlorophytum 75, 210.
Chrysanthemum 82, 216.
Chysis 190.
Cibotium 38, 53.
Cineraria 82, 199.
Cinnamonum 39, 171.
Cissus 37, 46, 82, 148, 172, 211.
Cistus 82.
Citrus 83, 113, 219.
Clematis 37, 75, 83, 93, 162, 219.
Clerodendron 46, 172.
Clivia 47, 75, 123, 149, 184.
Clusia 47.
Cobæa 83.
Cocos 35, 69, 144, 156, 247, 248, 249, 254.
Coffea 47, 143, 156, 172.
Coleus 47, 148, 173.
Colocasia 37, 47, 63, 149, 169.
Columnea 47, 148.
Conifeeren 220.
Convallaria 39, 93, 240.
Convolvulus 64, 83, 144, 221.
Copernicea 35. 249, 256.
Cordyline 149, 161.
Corypha 35, 69, 164. 247, 256.
Crinum 39, 47. 149, 173.
Crocosmia 83.
Crocus 39, 93. 239.
Cryptomeria 143.
Cunnighamia 220.
Cupressus 37. 83, 98, 143, 161, 220.
Curculigo 48, 157, 173.
Curcuma 48.
Cyanophyllum 39.
Cyathea 38, 53, 66.
Cycadeeën 27, 48, 113, 114, 125.
Cycas 48, 144, 174.
Cyclamen 84, 109, 226, 242.
Cydonia 94.
Cymbidium 36.
Cyperus 75. 199.
Cypripedium 36, 56, 84, 189.
Cyrtodeira 50.
Cystopteris 95.

D.

Dæmonorhops 251.
Dahlia 64, 200.
Dammara 37, 220.
Daphne 84.
Dasylirion 84, 164.
Datura 64.
Davallia 52.
Delphinium 144.
Desmanthus 35.
Desmoncus 251.
Deutzia 94.
Dianthus 84, 150, 161, 163, 226.
Dicksonia 38, 52, 53, 75.
Dieffenbachia 50, 149, 176.
Dioon 48, 49, 75, 174.
Diosma 36.
Diplazium 38, 52.
Diplothemium 247, 248.
Doryanthes 37.
Dracæna 37, 50, 65, 166, 175, 201.
Drakenbloedboom 50.
Duizendschoon 226.

E.

Echeveria 65, 151, 202.
Echinocactus 36, 44, 74.
Echinopsis 36, 44, 74.
Eierplant 71.
Elæis 254.
Encephalartos 48, 174, 175.
Epacris 36, 85.
Epidendrum 202.
Epiphyllum 36, 44, 45, 46, 168, 169.
Episcea 50, 148, 176.
Eranthemum 50, 177.
Erica 36, 85, 114, 161, 211.
Erythrina 50, 75, 94, 212.
Escallonia 39.
Eucalyptus 39.
Eucharis 50, 177.
Eucomis 75.
Eugenia 50, 75.
Euphorbia 37, 50, 66, 149.
Euphorbiaceeën 123.
Euterpe 248, 249.
Evonymus 85, 222.

F.

Ficus 50, 85, 148, 161, 171, 178, 222.
Filices 51, 66, 75, 85, 94, 178, 202, 212, 223.
Fittonia 53.
Fragaria 85, 151.
Franciscea 53, 180.
Freicinetia 37.
Frenela 143.
Fritillaria 95 227.
Fuchsia 66, 76, 180.

G.

Galanthus 241.
Gardenia 76, 157, 212.
Geonoma 249, 251.
Geranium 78, 213.
Gesneria 53, 109, 149, 151, 181.
Gladiolus 39, 86.
Gleditschia 35.
Gloxynia 53, 108, 109, 144, 149, 151, 182.
Granaatappel 90, 223.
Guadua 167.
Guilielma 249.
Gunnera 95, 162.
Gymnogramme 38, 52.
Gymnotrix 76.
Gynerium 95.

H.

Hæmanthus 39, 76.
Hedera 37, 86, 95, 228.
Hedychium 53, 182.
Helianthus 95.
Heliconia 35, 54, 123. 182.
Heliotropium 66, 150. 183.
Helleborus 96.
Hemerocallis 39. 96.
Hemitelia 38, 53.
Hesperis 96.
Hibiscus 35, 54, 66, 76, 184.
Himantophyllum 47, 75, 184.
Hoya 37, 54, 151, 185.
Hulst 228.
Hyacint 9, 39, 109, 112.
Hyacinthus 66, 235.
Hydrangea 86, 163, 214.
Hyophorbe 252.
Hyospathe 249.
Hyphæne 256.

I.

Ilex 228.
Impatiens 67, 149, 157.
Indische Kers 60.
Ipomæa 37, 67, 202.
Iriartea 249.
Iris 39, 86, 96, 228, 243.
Ismene 67.
Isolepis 54, 186.
Ivoorpalm 145.
Ixia 39, 77.

J.

Jasminum 54, 67, 86, 186.
Jasmijn 89.
Jodenkers 89.
Jonquille 87, 258.
Jubæa 35, 69, 254.
Juniperus 37, 96, 143, 220.

K.

Kamperfoelie 87, 229.
Kalmia 86.
Kaneelboom 171.
Kattestaart 197.
Keizerskroon 95, 227.
Kentia 35, 69, 164.
Kerria 96.
Kerslaurier 82.
Kerstroos 96.
Kievitsei 95, 227.
Klimop 86, 95, 228.
Koffie 145, 172.
Koningin der nacht 45.
Korthalsia 251.
Kruidje-roer-mij-niet 55, 187.
Kwee 94.

L.

Lachenalia 77.
Lantana 54, 186.
Larix 37, 96, 220.
Laurier 86, 223.
Laurierkers 223.
Laurus 39, 86, 113, 150, 161, 223.
Laurustinus 92.
Latania 145, 164, 248, 256.
Lathyrus 144.
Lavatera 35, 144.
Leeuwebek 93.
Lelie 109, 114, 243.
Lelietje der dalen 93, 240.
Leopoldinia 249.
Libocedrus 143.
Licuala 252.
Lilium 39, 86, 151, 214, 243.

Digitized by Google

Livistona 35, 255.
Lobelia 77, 144, 215.
Lodoicea 247.
Lomaria 38, 52.
Lonicera 37, 87, 229.
Lorkeboom 96.
Lycaste 57, 190.
Lycopodium 38, 53.

M.

Maagdepalm 100.
Madeliefje 93.
Magnolia 143, 161.
Malacocarpus 74.
Malortiea 249.
Malva 96.
Mamillaria 36, 44, 46, 63, 74.
Manicaria 248.
Maranta 55, 186.
Marattia 38, 52.
Martinezia 250.
Masdevallia 36, 202.
Matthiola 144.
Mauritia 248.
Maxillaria 36, 247.
Melaleuca 39, 161, 209.
Melastoma 39.
Melatti 54, 186.
Melocactus 36, 44, 169.
Melothria 89.
Mesembrianthemum 68, 123, 215.
Metrosideros 39, 87, 161, 209.
Metroxylon 255.
Microlepia 66.
Mimosa 35, 55, 104, 187.
Mimulus 68, 202.
Mirt 87, 223.
Mirabilis 68.
Moederplant 90, 217.
Monstera 59, 203.
Moræa 77- 87.
Morenia 157.
Musa 35, 55, 123, 134, 188.
Muscari 39, 87, 242.
Muskusplant 202.
Muurbloem 218.
Myosotis 96.
Myrtus 39, 87, 150, 223.

N.

Nachtschoone 68.
Nægelia 56.
Narcissus 39, 87, 238.
Nastus 38.
Nelumbium 37.
Nepenthes 156, 157.
Nerium 88, 161, 223.
Nidularium 56, 188.
Nieuw-Zeelandsch Vlas 89.
Nymphæa 37.

O.

Odontoglossum 36, 202.
Œnocarpus 251.
Olea 88, 223.
Oleander 88, 223.
Olijfboom 88, 223.
Oncidium 36, 58, 190, 202.
Oost-Indische Kers 195.
Oplismenus 56.
Opuntia 36, 44, 63, 81, 169.
Oranjeboom 83, 219.
Orchideeën 27, 56. 113, 123, 188, 208.
Oreodoxa 247, 252.
Osmunda 38, 95.
Oxalis 58.

P.

Pæonia 88. 229.
Palm 9, 27, 58, 69, 77, 89, 111, 113, 114, 122, 125, 191.
Palmboom 93, 218.
Pampasgras 95.
Pancratium 39, 58, 89.
Pandanus 58, 149, 156, 191.
Panicum 56, 58, 192.
Papierstruik 75, 199.
Pardanthus 89.
Passiflora 37, 58, 69, 193.
Paullinia 37.
Paulownia 97.
Peiresia 36, 44, 169.
Pelargonium 78, 215.
Peperomia 59, 194.
Petunia 69, 203.
Phajus 36, 57.
Phalænopsis 36, 190.
Philadelphus 89.
Philodendron 37, 59, 203.
Phlox 97, 230.
Phœnix 35, 89, 145, 253.
Phormium 39, 89, 161, 216.
Phylica 78.
Phyllanthus 59.
Phyllocactus 36, 44, 45, 63, 168, 169.
Phyllostachys 97.
Physalis 89.
Phytelephas 145.
Picea 37, 97, 220.
Pieoenroos 88, 229.
Pilocereus 45, 168.
Pilogyne 89.
Pinus 37, 92, 97, 220.
Pitcairnia 37.
Pittosporum 89.
Platycerium 38, 52.
Plectocomia 251.
Plectogyne 78, 216.
Plectranthus 89.
Podocarpus 37, 143.
Pogostemon 59.
Polyanthes 59, 194.
Polypodium 38, 52.
Portulacca 70.
Pothos 37. 59, 194.
Primula 78, 97, 163, 231, 243.
Pritchardia 69, 249.
Proteaceeën 36.
Prunus 223.
Pteris 38, 52, 66, 75, 95.
Ptychosperma 252.
Punica 90, 113, 161, 223.
Pijnboom 97.
Pyrethrum 216.

R.

Ranonkel 97.
Ranunculus 70, 97.
Raphia 251, 254.
Ravenala 35.
Reseda 70, 144, 208.
Rhapis 35, 149, 256.
Rheum 162.
Rhexia 39.
Rhipsalis 36, 44, 46, 169.
Rhododendron 90, 97, 123, 161, 162, 224, 232.
Rhipsalis 169.
Richardia 90, 208.
Ricinus 59, 70, 204.
Robinia 104.
Rochea 79, 151.
Roos 70, 150, 232.
Rosa 70, 232.
Rosmarinus 90.
Rozemarijn 90.

S.

Sabal 35, 247, 248.
Saccolabium 190.
Sagus 255.
Salisburia 37.
Salvia 71, 204.
Sanchezia 194.
Sanseviera 60, 194.
Saxifraga 90, 98, 151, 217.
Scheelia 251.
Schrankia 35.
Scilla 39, 90, 240.
Scirpus 90, 204.
Scitamineeën 27.
Scolopendrium 85, 95.
Seafortia 252.
Sedum 70.
Selaginella 38, 53, 178.
Senecio 98.
Sering 98.
Sleutelbloem 231, 243.
Sneeuwbal 100.
Solanum 71.
Sparmannia 36, 79, 218.
Sparreboom 97.
Spathiphyllum 60, 194.
Spiræa 98. 160, 233.
Stanhopea 36, 57, 113, 190, 202.
Strelitzia 35, 123, 156, 195.
Struthiopteris 95.
Syagrus 248, 254.
Syringa 98, 160.

T.

Tagetes 72.
Tamarindus 35.
Taxodium 37, 98, 143, 220.
Taxus 37, 99, 143, 220.
Tazette 87, 238.
Tecoma 79. 90, 148, 234.
Teucrium 91.
Theeboom 81.
Theobroma 36.
Thrinax 248.
Thuja 37, 99, 143, 220.
Thujopsis 143, 220.
Thunbergia 72.
Tillandsia 37, 167.
Todea 38, 52.
Tomaat 71.
Torenia 72.
Trachospermum 148.
Tradescantia 60, 148, 195.
Trithrinax 252, 256.
Tritomanthe 91.
Tritonia 91.
Tropæolum 60, 195.
Tuberoos 59, 194.
Tulipa 91, 239.
Tulp 9, 39, 91, 109, 239.

Digitized by Google

Tussilago 91.
Tydæa 60.

V.

Vanda 36, 58, 190.
Varens 27, 51, 66, 75, 125, 178, 202, 212, 223.
Veltheimia 92.
Venusmuiltje 84.
Verbena 73, 204.
Vergeet-mij-nietje 96.
Veronica 99, 234.
Verschaffeltia 251.
Vetplanten 125.
Viburnum 92, 160, 161, 224.
Vinca 100, 235.
Viola 100, 243.
Vitis 37, 100.
Vriesea 60, 167.
Vijgeboom 222.

W.

Wallichia 249.
Wasbloem 185.
Washingtonia 69. 249.
Waspalm 256.
Wellingtonia 37, 143, 162, 220.
Wettinia 249.
Wilde Wingerd 225.
Wingerd 100.
Wisteria 100, 146, 224.
Wonderboom 59, 70, 204.

IJ.

IJsplant 68.
Yucca 37, 92, 161, 205.

Z.

Zalacca 251.
Zamia 48, 175.
Zonnebloem 95.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

YC 63763

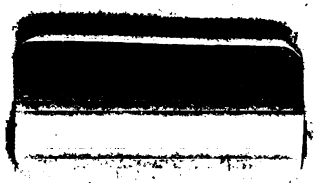

Digitized by Google

Digitized by Google